

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 29.4.2013
SWD(2013) 53 final/2

ΕΓΓΡΑΦΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Οδηγός για την εφαρμογή των κανόνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις, τις δημόσιες συμβάσεις και την εσωτερική αγορά στις υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος, και ιδίως στις κοινωνικές υπηρεσίες κοινής ωφέλειας

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1	Εισαγωγή.....	25
2	Έννοια της ΥΓΟΣ.....	29
3	Η νέα δέσμη κανονων σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για τις ΥΓΟΣ36	
3.1	Επισκόπηση της νέας δέσμης κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις για τις ΥΓΟΣ.....	36
3.2	Επικοινωνία.....	39
3.2.1	Πότε εφαρμόζονται οι κανόνες κρατικών ενισχύσεων και ποιες είναι οι επιπτώσεις;.....	39
3.2.2	Πράξη ανάθεσης.....	51
3.2.3	Αντιστάθμιση απαλλαγμένη από ενίσχυση βάσει της απόφασης Altmark58	
3.3	Αντιστάθμιση απαλλαγμένη από ενίσχυση βάσει των κανονισμών για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας.....	64
3.4	Αντιστάθμιση βάσει της Απόφασης για τις ΥΓΟΣ.....	68
3.4.1	Πεδίο εφαρμογής.....	68
3.4.1.1	Το όριο των 15 εκατομμυρίων ευρώ.....	69
3.4.1.2	Νοσοκομεία και κοινωνικές υπηρεσίες.....	69
3.4.1.3	Η διάρκεια της περιόδου ανάθεσης.....	72
3.4.1.4	Εφαρμογή στον τομέα των μεταφορών.....	73
3.4.1.5	Προβληματικές επιχειρήσεις.....	74
3.4.2	Όροι συμβατότητας.....	74
3.4.2.1	Γενική παρουσίαση.....	74
3.4.2.2	Πράξη ανάθεσης.....	77
3.4.2.3	Ποσό της αντιστάθμισης.....	80
3.4.2.4	Υπεραντιστάθμιση και ανάκτηση.....	85
3.4.2.5	Υποαντιστάθμιση.....	87
3.4.3	Διαφάνεια και υποβολή εκθέσεων.....	87
3.4.4	Έναρξη ισχύος και μεταβατικές διατάξεις.....	88
3.5	Αντιστάθμιση βάσει του πλαισίου για τις ΥΓΟΣ.....	89
3.5.1	Πεδίο εφαρμογής.....	89
3.5.2	Όροι συμβατότητας (παρακαλείσθε να λάβετε υπόψη ότι οι απαντήσεις στις ακόλουθες ερωτήσεις που αφορούν την Απόφαση εφαρμόζονται επίσης κατ' αναλογία και στο Πλαίσιο: 117, 119, 124 έως 138, 140 έως 147).....	90

3.5.3	Θέση σε ισχύ και μεταβατικές διατάξεις	100
3.6	Η δέσμη κανόνων για τις ΥΓΟΣ και άλλοι κανόνες.....	101
4	Ερωτήματα σχετικά με την εφαρμογή των κανόνων για τις δημόσιες συμβάσεις στις ΚΥΚΩ.....	104
4.1	Η ΚΥΚΩ παρέχεται από την ίδια την δημόσια αρχή	104
4.2	Ανάθεση της παροχής της ΚΥΚΩ σε τρίτο έναντι αμοιβής.....	106
5	Ταυτόχρονη εφαρμογή των κανόνων κρατικών ενισχύσεων και των κανόνων για τις δημόσιες συμβάσεις και τις συμβασίες παραχρήσεις υπηρεσιών ΥΓΟΣ.....	119
6	Γενικές ερωτήσεις σχετικά με την εφαρμογή στις ΥΓΟΣ και ειδικότερα στις ΚΥΚΩ των κανόνων της συνθήκης για την εσωτερική αγορά (ελευθερία εγκατάστασης και ελευθερία παροχής υπηρεσιών).	122
7	Ζητήματα σχετικά με την εφαρμογή στις ΥΓΟΣ και ιδίως στις ΚΥΚΩ της οδηγίας για τις Υπηρεσίες.....	126

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ - ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1	Εισαγωγή.....	25
2	Έννοια της ΥΓΟΣ 29	29
1.	<i>Τι είναι υπηρεσία γενικού συμφέροντος (ΥΓΣ);</i>	29
2.	<i>Τι είναι υπηρεσία γενικού οικονομικού συμφέροντος (ΥΓΟΣ); Είναι υποχρεωτικό για τις δημόσιες αρχές να θεσπίσουν την έννοια αυτή στην εσωτερική έννομη τάξη τους;</i>	29
3.	<i>Τι είναι κοινωνική υπηρεσία κοινής ωφελείας (ΚΥΚΩ);</i>	29
4.	<i>Έχουν τα κράτη μέλη περιθώρια ευελιξίας στον ορισμό των ΥΓΟΣ;</i> .	31
5.	<i>Μπορεί η Επιτροπή να εκδώσει κατάλογο κριτηρίων που θα χρησιμοποιούν οι αρμόδιες αρχές για να καθορίζουν αν μια υπηρεσία είναι γενικού συμφέροντος;</i>	31
6.	<i>Επιβάλλει η νομοθεσία της Ένωσης όρια στη διακριτική ευχέρεια των κρατών μελών να ορίζουν τις ΥΓΟΣ;</i>	31
7.	<i>Υπάρχουν παραδείγματα ορίων πρόδηλου σφάλματος εκτίμησης των κρατών μελών κατά τον ορισμό των ΥΓΟΣ;</i>	32
8.	<i>Είναι δυνατόν να θεωρούνται ΥΓΟΣ ορισμένες χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες;</i>	33
9.	<i>Μπορεί η κατασκευή υποδομών καθαυτή να χαρακτηριστεί ως ΥΓΟΣ;</i>	33
10.	<i>Η σύσταση και διατήρηση θέσεων εργασίας σε μια επιχείρηση με σκοπό την επέκταση της δραστηριότητάς της στον τομέα της έρευνας και ανάπτυξης (π.χ. στη βιοφαρμακευτική) μπορούν να χαρακτηριστούν ως ΥΓΟΣ;</i>	34
11.	<i>Μπορεί μια δημόσια αρχή να χαρακτηρίσει μία υπηρεσία ως ΥΓΟΣ, εάν παρέχεται ήδη παρόμοια υπηρεσία από άλλους οικονομικούς φορείς της αγοράς στους οποίους δεν έχει ανατεθεί η παροχή ΥΓΟΣ;</i>	34
12.	<i>Μπορεί μια υπηρεσία να οριστεί ως ΥΓΟΣ, εάν η αγορά θα ήταν σε θέση να την παράσχει στο εγγύς μέλλον;</i>	35
13.	<i>Εάν ένας φορέας παροχής υπηρεσιών μέριμνας του παιδιού, ο οποίος λειτουργεί με τους όρους της αγοράς και στον οποίο δεν έχει ανατεθεί η παροχή ΥΓΟΣ, περιέλθει σε δυσχερή κατάσταση και υπάρχει κίνδυνος να πτωχεύσει, μπορεί το κράτος μέλος να του αναθέσει εκείνη τη στιγμή την παροχή μιας ΥΓΟΣ με στόχο να διασφαλιστεί η συνέχεια της υπηρεσίας (με την παραδοχή ότι δεν υπάρχουν άλλοι πάροχοι υπηρεσιών μέριμνας παιδιού στην ίδια περιοχή που θα μπορούσαν να παρέχουν την υπηρεσία);</i>	35
3	Η νέα δέσμη κανονων σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για τις ΥΓΟΣ	36

3.1	Επισκόπηση της νέας δέσμης κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις για τις ΥΓΟΣ	36
14.	<i>Ποια μέσα συνθέτουν τη νέα δέσμη κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις στις ΥΓΟΣ;</i>	36
15.	<i>Σε τι αποσκοπεί η ανακοίνωση για τις ΥΓΟΣ;</i>	36
16.	<i>Τι είναι ο κανονισμός για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας στις ΥΓΟΣ;</i>	37
17.	<i>Ποιο είναι το αντικείμενο της Απόφασης;</i>	37
18.	<i>Ποιο είναι το αντικείμενο του Πλαισίου;</i>	37
19.	<i>Ποιοι είναι οι αντίστοιχοι στόχοι της Απόφασης και του Πλαισίου; Ποιες είναι οι διαφορές αυτών των δύο κειμένων;</i>	37
20.	<i>Ποια είναι τα λογικά βήματα της ανάλυσης για την αντιστάθμιση δημόσιας υπηρεσίας;</i>	38
21.	<i>Πώς μπορεί να παρασχεθεί στους παρόχους ΥΓΟΣ ασφάλεια δικαίου; Τι συμβαίνει εάν δεν γνωρίζουν αν η αντιστάθμιση εμπίπτει στο πεδίο της Απόφασης, του πλαισίου ή του κανονισμού για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας στις ΥΓΟΣ;</i>	39
22.	<i>Υπάρχουν νομικές υποχρεώσεις για τους φορείς παροχής ΥΓΟΣ;</i>	39
23.	<i>Η δέσμη των κανόνων για τις ΥΓΟΣ θεσπίζει δικαίωμα για τις επιχειρήσεις να λαμβάνουν ενισχύσεις με τη μορφή αντιστάθμισης για παροχή δημόσιας υπηρεσίας;</i>	39
3.2	Επικοινωνία	39
3.2.1	Πότε εφαρμόζονται οι κανόνες κρατικών ενισχύσεων και ποιες είναι οι επιπτώσεις;	39
24.	<i>Πότε εφαρμόζονται οι διατάξεις της ΣΛΕΕ για τις κρατικές ενισχύσεις στην οργάνωση και χρηματοδότηση των ΥΓΟΣ;</i>	39
25.	<i>Πότε μία δραστηριότητα χαρακτηρίζεται ως «οικονομικού χαρακτήρα» σύμφωνα με τους κανόνες ανταγωνισμού;</i>	40
26.	<i>Οι ασκούντες ελεύθερο επάγγελμα μπορούν να συνιστούν «επιχειρήσεις» σύμφωνα με τους κανόνες ανταγωνισμού;</i>	41
27.	<i>Πότε μια δραστηριότητα είναι μη οικονομικού χαρακτήρα σύμφωνα με τους κανόνες του ανταγωνισμού;</i>	41
28.	<i>Όταν μία δημόσια αρχή παρέχει πληροφορίες και συμβουλές στους πολίτες στο πλαίσιο της αρμοδιότητάς της, ασκεί οικονομική δραστηριότητα σύμφωνα με τους κανόνες του ανταγωνισμού;</i>	43
29.	<i>Η Ανακοίνωση παρέχει συγκεκριμένες οδηγίες για τη διάκριση μεταξύ οικονομικής και μη οικονομικής δραστηριότητας σε τέσσερις τομείς.</i>	

- Είναι όλες οι δραστηριότητες εκτός αυτών των τεσσάρων τομέων πάντοτε οικονομικές; 43*
30. *Μπορεί ο χαρακτηρισμός ως οικονομική ή μη οικονομική δραστηριότητα να μεταβάλλεται με την πάροδο του χρόνου;..... 44*
31. *Μπορούν οι κανόνες της ΣΛΕΕ σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις να εφαρμοστούν στους παρόχους υπηρεσιών μη κερδοσκοπικού σκοπού;44*
32. *Μπορεί μία δημόσια αρχή να έχει προτίμηση σε ορισμένα είδη οργανισμών (π.χ. δημόσιους/κερδοσκοπικούς/μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς) ως παρόχους ΥΓΟΣ; 44*
33. *Υπόκεινται τα κέντρα κοινωνικής δράσης τα οποία παρέχουν ΚΥΚΩ (π.χ. υπηρεσίες σε ηλικιωμένους και αναπήρους) στους κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις; 45*
34. *Αποτελεί κρατική ενίσχυση η διανομή από δημοτική αρχή κουπονιών σε ορισμένες κατηγορίες χρηστών που τους παρέχουν πρόσβαση σε ΥΓΟΣ ; 45*
35. *Συνιστά κρατική ενίσχυση η παροχή κοινωνικής πρόνοιας σε ορισμένους δικαιούχους, όπως οι οικογένειες με χαμηλό εισόδημα (π.χ. σε συνάρτηση με τις πραγματικές τους δαπάνες για μια ΥΓΟΣ ή/και με άλλα αντικειμενικά κριτήρια που συνδέονται με την προσωπική τους κατάσταση) με απευθείας καταβολή της αμοιβής στον πάροχο της υπηρεσίας βάσει διακανονισμού πληρωμής από τρίτο;..... 45*
36. *Ορισμένες ΥΓΟΣ παρέχονται συχνά σε τοπικό πλαίσιο. Επηρεάζουν πραγματικά τις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών; 46*
37. *Υπάρχει πράγματι επίπτωση στις συναλλαγές όταν ένας μόνο φορέας παρέχει ειδική ΥΓΟΣ σε μια περιοχή;..... 47*
38. *Υπάρχουν παραδείγματα τοπικών ΥΓΟΣ που κατά τα φαινόμενα δεν επηρεάζουν πραγματικά τις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών; 47*
39. *Τι συμβαίνει όταν μια δραστηριότητα είναι οικονομικού χαρακτήρα και επηρεάζει τις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών; 49*
40. *Η εφαρμογή των κανόνων του ανταγωνισμού συνεπάγεται ότι τα κράτη μέλη οφείλουν να αλλάζουν τους τρόπους οργάνωσης και λειτουργίας των ΥΓΟΣ τους; 49*
41. *Τι συμβαίνει όταν μια δημόσια αρχή χορηγεί αντιστάθμιση για υπηρεσία γενικού συμφέροντος που θεωρείται οικονομικού χαρακτήρα;..... 49*
42. *Επιβάλλουν οι κανόνες κρατικών ενισχύσεων στις δημόσιες αρχές ένα συγκεκριμένο μοντέλο οργάνωσης των ΥΓΟΣ; 49*

43. *Μπορούν οι χορηγούμενες χρηματοδοτήσεις σε σχέση με τη μεταφορά αρμοδιοτήτων μεταξύ δημοσίων οργανισμών στο πλαίσιο της αποκέντρωσης να χαρακτηρισθούν κρατική ενίσχυση; .....* 49
44. *Η χρηματοδότηση ενός εσωτερικού φορέα παροχής ΥΓΟΣ, κατά την έννοια των κανόνων για τις δημόσιες συμβάσεις, αποκλείει την εφαρμογή των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις; .....* 50
45. *Ποιες είναι οι συνέπειες όταν μια αντιστάθμιση για ΥΓΟΣ αποτελεί πράγματι κρατική ενίσχυση; .....* 50
- 3.2.2 Πράξη ανάθεσης .....
46. *Σε τι αποσκοπεί μια «πράξη ανάθεσης»;.....* 51
47. *Ποιοι τύποι πράξεων ανάθεσης θεωρούνται ενδεδειγμένοι; .....* 51
48. *Απαιτείται πράξη ανάθεσης ακόμη και για μια ΚΥΚΩ; .....* 52
49. *Ποιες αρχές είναι εξουσιοδοτημένες να αναθέτουν σε μια εταιρεία την παροχή ΥΓΟΣ; Έχουν οι δημοτικές αρχές αυτή την αρμοδιότητα; ...* 52
50. *Μπορεί ο ίδιος ο φορέας παροχής της ΥΓΟΣ, ο οποίος συχνά διαθέτει ειδική γνώση, να καθορίσει το περιεχόμενο της πράξης ανάθεσης;...* 52
51. *Αντιστοιχεί η έννοια της πράξης ανάθεσης σύμφωνα με το άρθρο 106 παράγραφος 2 της ΣΛΕΕ και τη δέσμη κανόνων για τις ΥΓΟΣ στην έννοια του «παρόχου για λογαριασμό του κράτους», η οποία προβλέπεται στο άρθρο 2 παράγραφος 2 στοιχείο ι) της οδηγίας για τις υπηρεσίες; .....* 53
52. *Συνιστούν τα ακόλουθα πράξη ανάθεσης κατά την έννοια των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις και της οδηγίας για τις υπηρεσίες: απόφαση περιφερειακής δημόσιας αρχής που καθορίζει μια κοινωνική υπηρεσία επαγγελματικής κατάρτισης γενικού συμφέροντος και αναθέτει τη διαχείριση αυτής της υπηρεσίας σε έναν ή περισσότερους φορείς παροχής κατάρτισης; .....* 54
53. *Σε περίπτωση συγχρηματοδότησης μιας ΥΓΟΣ από διάφορες δημόσιες αρχές, οφείλει η κάθε μία εμπλεκόμενη δημόσια αρχή να εκδίδει δική της πράξη ανάθεσης ή μπορεί να παραπέμπει κατά τη χορήγηση της αντιστάθμισης στην πράξη ανάθεσης που εξέδωσε η «επικεφαλής» ή οργανώτρια αρχή της ΥΓΟΣ; .....* 54
54. *Εάν μία δημόσια αρχή επιθυμεί να αναθέσει περισσότερες ΥΓΟΣ σε έναν ή περισσότερους παρόχους υπηρεσιών, είναι αναγκαίο να εκδώσει χωριστές πράξεις για κάθε ΥΓΟΣ; .....* 55
55. *Πρέπει η πράξη ανάθεσης να καθορίζει μία «αποστολή» ή «ειδικές δραστηριότητες» που πρέπει να εκτελεστούν; .....* 55
56. *Πώς θα πρέπει να συντάσσεται μία πράξη ανάθεσης που αφορά υπηρεσίες όπως οι ΥΓΟΣ οι οποίες πρέπει, αφενός, να εντάσσονται σε*

- ένα γενικό πλαίσιο και, αφετέρου, να είναι προσαρμοσμένες στις ειδικές ανάγκες των διαφόρων χρηστών; Πρέπει η πράξη ανάθεσης να περιγράφει την κάθε υπηρεσία που θα πρέπει να παρασχεθεί; 55*
57. *Μπορεί να ανατεθεί εκ νέου η ίδια ΥΓΟΣ στην ίδια εταιρεία, όταν λήξει η περίοδος ανάθεσης;..... 56*
58. *Πώς πρέπει να συντάσσεται μια πράξη ανάθεσης που αφορά υπηρεσίες οι οποίες πρέπει να είναι προσαρμοσμένες σε διαδικασία παροχής τους σε μεταβαλλόμενες συνθήκες όσον αφορά την ένταση της παρεχόμενης φροντίδας, τα χαρακτηριστικά και τον αριθμό των χρηστών;..... 56*
59. *Περιορίζει η απαίτηση για την έκδοση πράξης ανάθεσης την αυτονομία και ελευθερία πρωτοβουλίας των παρόχων της υπηρεσίας;57*
60. *Περιορίζει η απαίτηση μιας πράξης ανάθεσης την αυτονομία για τον καθορισμό προτεραιοτήτων των τοπικών παραρτημάτων ενός δεόντως εντεταλμένου παρόχου ΥΓΟΣ υπηρεσιών σε εθνικό επίπεδο;58*
- 3.2.3 Αντιστάθμιση απαλλαγμένη από ενίσχυση βάσει της απόφασης Altmark58
61. *Τι ορίζει το Δικαστήριο στην απόφαση Altmark ; 58*
62. *Μπορεί μια δημόσια αρχή να μην εφαρμόσει τους κανόνες κρατικών ενισχύσεων οργανώνοντας διαγωνισμό, χωρίς να ελέγξει αν πληρούνται όλα τα κριτήρια της απόφασης Altmark; 59*
63. *Γιατί θα έπρεπε η παροχή μιας ΥΓΟΣ να αντισταθμίζεται σύμφωνα με το κριτήριο του «ελάχιστου κόστους για το κοινωνικό σύνολο»; Δεν θα είχε αυτό ως αποτέλεσμα την παροχή υπηρεσίας κακής ποιότητας; . 60*
64. *Μπορείτε να δώσετε ένα παράδειγμα κατάστασης κατά την οποία θα απαιτούνταν μηχανισμός ανάκτησης (όπως αναφέρεται στην παράγραφο 67 της Ανακοίνωσης);..... 60*
65. *Τι είναι ανοικτή διαδικασία, κατά την έννοια της παραγράφου 66 της Ανακοίνωσης;..... 60*
66. *Τι είναι διαδικασία με διαπραγμάτευση κατά την έννοια της παραγράφου 66 της Ανακοίνωσης; 61*
67. *Γιατί θεωρείται ότι η διαδικασία με διαπραγμάτευση τηρεί το τέταρτο κριτήριο της απόφασης Altmark μόνο σε έκτακτες περιπτώσεις; 61*
68. *Εάν υποβληθεί μία μόνο προσφορά, αυτή η προσφορά δεν θεωρείται ποτέ επαρκής για να διασφαλιστεί η παροχή της υπηρεσίας με το ελάχιστο κόστος για το κοινωνικό σύνολο ή μπορεί να υπάρξουν επίσης περιπτώσεις κατά τις οποίες η προσφορά εξακολουθεί να είναι επαρκής; 62*
69. *Ποια είναι η σχέση μεταξύ των εθνικών κανόνων για δημόσιες συμβάσεις και του δικαίου για τις κρατικές ενισχύσεις; Μπορεί το*

	<i>δίκαιο της ΕΕ για τις κρατικές ενισχύσεις να συνεπάγεται υποχρέωση να εφαρμόζονται πάντοτε οι κανόνες δημοσίων συμβάσεων όταν ανατίθεται σε έναν πάροχο μία ΥΓΟΣ;</i>	62
70.	<i>Τι συμβαίνει εάν το πεδίο εφαρμογής των διαδικασιών δημοσίων συμβάσεων που περιέχει στοιχείο διαπραγμάτευσης τροποποιηθεί κατά την τρέχουσα μεταρρύθμιση των κανόνων της ΕΕ για τις δημόσιες συμβάσεις;</i>	62
71.	<i>Τι σημαίνει ακριβώς «γενικά αποδεκτή από την αγορά αμοιβή»; Μπορεί αυτό να αποδειχθεί με γνωμοδότηση ενός εμπειρογνώμονα;</i> 62	62
72.	<i>Μπορεί ένα κράτος μέλος να κάνει χρήση ενός προκαθορισμένου κόστους αναφοράς για την εφαρμογή του κριτηρίου σχετικά με το κόστος μιας μέσης επιχείρησης με χρηστή διαχείριση;</i>	63
73.	<i>Ποιες είναι οι συνέπειες της εφαρμογής ή μη εφαρμογής των κριτηρίων Altmark;</i>	63
3.3	<i>Αντιστάθμιση απαλλαγμένη από ενίσχυση βάσει των κανονισμών για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας</i>	64
74.	<i>Ποια είναι η διαφορά μεταξύ του κανονισμού για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας στις ΥΓΟΣ και του γενικού κανονισμού για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας;</i>	64
75.	<i>Πώς μπορεί να διασφαλιστεί η τήρηση του ανώτατου ορίου των 500.000 ευρώ; Υπάρχουν έλεγχοι συμμόρφωσης;</i>	64
76.	<i>Είναι μια πράξη ανάθεσης κατά την έννοια της Απόφασης/του Πλαισίου αναγκαία και βάσει του κανονισμού για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας στις ΥΓΟΣ;</i>	64
77.	<i>Ποιο είναι το πλεονέκτημα της χρησιμοποίησης του κανονισμού για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας στις ΥΓΟΣ σε σύγκριση με την Απόφαση;</i>	65
78.	<i>Ποιοι είναι οι κανόνες για τη συσσώρευση ενίσχυσης που χορηγείται βάσει των δύο κανονισμών για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας; Ειδικότερα, μπορεί μια επιχείρηση που έχει λάβει γενική ενίσχυση ήσσονος σημασίας τα τελευταία έτη να λάβει και ενίσχυση ήσσονος σημασίας για ΥΓΟΣ;</i>	65
79.	<i>Ποιοι είναι οι κανόνες για τη συσσώρευση αντιστάθμισης που χορηγείται βάσει του κανονισμού για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας ΥΓΟΣ και της αντιστάθμισης που χορηγείται κατ' εφαρμογή των κριτηρίων Altmark;</i>	65
80.	<i>Μπορεί μια εταιρεία να εισπράξει αποζημίωση για ΥΓΟΣ βάσει της Απόφασης ή του Πλαισίου και ενίσχυση ήσσονος σημασίας για άλλη ΥΓΟΣ βάσει του κανονισμού για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας ΥΓΟΣ;</i>	65

81.	<i>Μπορεί ένας πάροχος υπηρεσίας που έχει λάβει αντιστάθμιση για μία συγκεκριμένη περίοδο βάσει της Απόφασης ή του Πλαισίου να χρηματοδοτηθεί και για άλλο χρονικό διάστημα βάσει του κανονισμού ήσσονος σημασίας ΥΓΟΣ για την ίδια υπηρεσία;</i>	66
82.	<i>Ένας πάροχος υπηρεσιών επιθυμεί να δημιουργήσει υπηρεσία υποστήριξης νέων ανέργων η οποία χρειάζεται χρηματοδοτική ενίσχυση ύψους 150.000 ευρώ: εφαρμόζονται οι κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις στην εν λόγω επιχορήγηση από δημόσια αρχή;</i> .	66
83.	<i>Μπορεί μια δημόσια αρχή να χρηματοδοτήσει μια πιλοτική πρωτοβουλία για τον καθορισμό του περιεχομένου των αποστολών ΥΓΟΣ;</i>	66
84.	<i>Στην περίπτωση χρηματοδότησης μιας ΥΓΟΣ σύμφωνα με τον γενικό κανονισμό για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας ή τον κανονισμό για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας ΥΓΟΣ, το ανώτατο όριο των 200.000 ευρώ/500.000 ευρώ αναφέρεται στην ΥΓΟΣ ή στην επιχείρηση στην οποία έχει ανατεθεί η παροχή ΥΓΟΣ, λαμβάνοντας υπόψη και άλλες δραστηριότητες για τις οποίες η επιχείρηση εισπράττει κρατικούς πόρους;</i>	67
85.	<i>Σε περίπτωση ανάθεσης περισσότερων ΥΓΟΣ σε έναν φορέα ο οποίος τηρεί χωριστούς λογαριασμούς για κάθε ΥΓΟΣ, είναι δυνατόν να εφαρμόζεται ο κανόνας για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας για κάθε ΥΓΟΣ χωριστά;</i>	67
86.	<i>Όταν ένας φορέας στον οποίο έχει ανατεθεί η λειτουργία μιας ΥΓΟΣ ασκεί και μη οικονομικές δραστηριότητες, είναι αναγκαίο να αφαιρεθεί το ποσό της αντιστάθμισης που καταβάλλεται για τις ΥΓΟΣ μη οικονομικού χαρακτήρα, για λόγους εφαρμογής των κανονισμών για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας;</i>	67
87.	<i>Ο προϋπολογισμός για τις επενδυτικές δαπάνες που συνδέονται με μία ΚΥΚΩ μπορεί να αφορά χρονική περίοδο από ένα έως πολλά έτη. Στην περίπτωση αυτή, είναι δυνατό να εφαρμοστούν οι κανονισμοί για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας;</i>	68
88.	<i>Εφαρμόζονται ο κανονισμός για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας ΥΓΟΣ και ο γενικός κανονισμός για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας σε προβληματικές επιχειρήσεις παροχής ΥΓΟΣ;</i>	68
3.4	Αντιστάθμιση βάσει της Απόφασης για τις ΥΓΟΣ.....	68
3.4.1	Πεδίο εφαρμογής.....	68
89.	<i>Σε ποιες περιπτώσεις εφαρμόζεται η Απόφαση;</i>	68
3.4.1.1	Το όριο των 15 εκατομμυρίων ευρώ.....	69
90.	<i>Εφαρμόζεται το όριο των 15 εκατ. ευρώ ως καθαρό ποσό ή σε ακαθάριστη βάση;</i>	69

91.	<i>Εφαρμόζεται το όριο ανά ανάθεση ΥΓΟΣ ή ανά επιχείρηση; Τι συμβαίνει όταν περισσότερες επιχειρήσεις παρέχουν από κοινού μία ΥΓΟΣ;</i>	69
3.4.1.2	Νοσοκομεία και κοινωνικές υπηρεσίες	69
92.	<i>Το άρθρο 2 παράγραφος 1 στοιχείο β) περιέχει διάταξη σχετικά με την άσκηση παρεπόμενων δραστηριοτήτων για τα νοσοκομεία, αλλά όχι το άρθρο 2 παράγραφος 1 στοιχείο γ) για τις κοινωνικές υπηρεσίες. Σημαίνει αυτό ότι οι κοινωνικές υπηρεσίες τυγχάνουν λιγότερο ευνοϊκής μεταχείρισης;</i>	69
93.	<i>Ποιος μπορεί να ορίσει το περιεχόμενο της έννοιας «κοινωνικές υπηρεσίες»;</i>	69
94.	<i>Γιατί είναι πλήρης ο κατάλογος της Απόφασης με τις εξαιρούμενες κοινωνικές υπηρεσίες; Τι συμβαίνει εάν ένα κράτος μέλος επιθυμεί να αναθέσει σε έναν πάροχο υπηρεσίας την παροχή κοινωνικής υπηρεσίας γενικού συμφέροντος η οποία δεν περιλαμβάνεται σε αυτόν τον κατάλογο;</i>	70
95.	<i>Πώς συνδέεται ο κατάλογος των κοινωνικών υπηρεσιών της Απόφασης με τους καταλόγους υπηρεσιών του παραρτήματος II Β της οδηγίας για τις δημόσιες συμβάσεις (οδηγία 2004/18/EK);</i>	70
96.	<i>Τι καλύπτει ο όρος «μέριμνα του παιδιού» στο άρθρο 2 παράγραφος 1 στοιχείο γ);</i>	71
97.	<i>Περιορίζει η διατύπωση «κάλυψη κοινωνικών αναγκών» τον τύπο κοινωνικών υπηρεσιών που μπορούν να αποτελούν ΥΓΟΣ, παραδείγματος χάρη στην περίπτωση της μέριμνας παιδιού, σε φροντίδα παιδιών για οικογένειες με οικονομικές δυσκολίες;</i>	71
98.	<i>Τι καλύπτει ο όρος «κοινωνική ένταξη ευπαθών ομάδων» του άρθρου 2 παράγραφος 1 στοιχείο γ);</i>	71
99.	<i>Τι καλύπτει ο όρος «πρόσβαση σε και επανένταξη στην αγορά εργασίας» του άρθρου 2 παράγραφος 1 στοιχείο γ); Περιλαμβάνει και την επαγγελματική κατάρτιση;</i>	71
100.	<i>Μπορεί η απόφαση να καλύπτει κοινωνικές επιχειρήσεις και επιχειρήσεις ένταξης στην αγορά εργασίας;</i>	72
3.4.1.3	Η διάρκεια της περιόδου ανάθεσης	72
101.	<i>Μπορεί η διάρκεια της περιόδου ανάθεσης να υπερβαίνει τα 10 έτη μόνο εάν πρέπει να αποσβεσθεί μία σημαντική επένδυση για μεγαλύτερη χρονική περίοδο ή και για άλλους αιτιολογημένους λόγους; Τι σημαίνει «σημαντική επένδυση»;</i>	72

102.	<i>Δεδομένου του καταρχήν χρονικού περιορισμού της περιόδου ανάθεσης σε 10 έτη, δεν είναι πλέον δυνατή η εξουσιοδότηση ενός παρόχου για απεριόριστο διάστημα;</i>	72
3.4.1.4	Εφαρμογή στον τομέα των μεταφορών	73
103.	<i>Ποια είναι η διαφορά ανάμεσα στο άρθρο 2 παράγραφος 1 στοιχείο δ) και το άρθρο 2 παράγραφος 1 στοιχείο ε) της Απόφασης;</i>	73
104.	<i>Σε τι ακριβώς αναφέρεται το όριο των 300.000 επιβατών για αεροπορικές και θαλάσσιες συνδέσεις με νησιά, όπως ορίζεται στο άρθρο 2 παράγραφος 1 στοιχείο δ) της Απόφασης; Μπορεί η Απόφαση να εφαρμοστεί και σε αεροπορικά/ θαλάσσια δρομολόγια που δεν αφορούν συνδέσεις με νησιά;</i>	73
105.	<i>Εμπίπτουν στο πεδίο της απόφασης αερολιμένες με περισσότερους από 200.000 επιβάτες ή λιμένες με περισσότερους από 300.000 επιβάτες, όταν το ποσό της αντιστάθμισης της δημόσιας υπηρεσίας δεν υπερβαίνει τα 15 εκατ. ευρώ;</i>	73
106.	<i>Ποια είναι η σχέση μεταξύ της Απόφασης και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1008/2008, και ιδίως με το άρθρο 16 του κανονισμού; Μπορείτε να παραθέσετε ορισμένα παραδείγματα για το τι είδους υπηρεσίες θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν ΥΓΟΣ για τους αερολιμένες, βάσει του άρθρου 2 παράγραφος 1 στοιχείο ε) της Απόφασης;</i>	74
107.	<i>Ποια είναι η σχέση μεταξύ της Απόφασης και του κανονισμού αριθ. 1370/2007;</i>	74
3.4.1.5	Προβληματικές επιχειρήσεις.....	74
108.	<i>Εφαρμόζεται η απόφαση και σε προβληματικές επιχειρήσεις;</i>	74
3.4.2	Όροι συμβατότητας.....	74
3.4.2.1	Γενική παρουσίαση	74
109.	<i>Ποιους βασικούς όρους συμβατότητας θεσπίζει η Απόφαση;</i>	74
110.	<i>Ποια είναι η διαφορά μεταξύ των όρων της απόφασης Altmark και των όρων που καθορίζονται στην Απόφαση και το Πλαίσιο;</i>	75
111.	<i>Ποιες είναι οι σημαντικότερες διαφορές ανάμεσα στις αποφάσεις του 2005 και του 2011 όσον αφορά τους όρους συμβατότητας;</i>	76
112.	<i>Στην περίπτωση ανάθεσης της ίδιας ΥΓΟΣ σε όλους τους φορείς παροχής υπηρεσιών της αγοράς, πρέπει να λάβουν όλοι το ίδιο ποσό αντιστάθμισης για την παροχή της εν λόγω ΥΓΟΣ, κατ' εφαρμογή των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις;</i>	76
113.	<i>Απαιτεί η Απόφαση να επιλέγεται η λιγότερο ακριβή επιχείρηση για την παροχή ΥΓΟΣ;</i>	77

114.	<i>Είναι ακριβές ότι, εάν μια δημόσια αρχή χαρακτηρίζει μια υπηρεσία ως ΥΓΟΣ και συμμορφώνεται με την απόφαση, δεν είναι απαραίτητο να συμμορφώνεται με τους κανόνες της ΕΕ για τις δημόσιες συμβάσεις;</i>	77
3.4.2.2	Πράξη ανάθεσης	77
115.	<i>Γιατί υπάρχει νέα απαίτηση να περιέχει η πράξη ανάθεσης παραπομπή στην Απόφαση (άρθρο 4 στ));</i>	77
116.	<i>Η Απόφαση απαιτεί να ορίζονται στην πράξη ανάθεσης οι παράμετροι υπολογισμού του ποσού της αντιστάθμισης. Πώς μπορεί να πραγματοποιηθεί αυτό πριν από την παροχή της υπηρεσίας;</i>	77
117.	<i>Ακόμη και για τους έμπειρους φορείς παροχής ΥΓΟΣ, ενδέχεται να υπάρξει υψηλό επίπεδο απρόβλεπτων δαπανών και κίνδυνος εκ των υστέρων ζημιών: απρόβλεπτες αλλαγές στο απαιτούμενο επίπεδο περίθαλψης, στα χαρακτηριστικά και στον αριθμό των χρηστών, καθώς και στο επίπεδο των εσόδων (μη καταβολή συνεισφοράς από τους χρήστες, διακύμανση του αριθμού των χρηστών, άρνηση συνεισφοράς από άλλες δημόσιες αρχές). Πώς μπορούν οι δημόσιες αρχές να αντιμετωπίσουν την κατάσταση αυτή;</i>	78
118.	<i>Κατά τον καθορισμό των παραμέτρων υπολογισμού της αντιστάθμισης για έναν συγκεκριμένο φορέα, θα πρέπει να γίνεται σύγκριση με άλλες οντότητες; Θα πρέπει να υπάρχει αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας; Πώς μπορεί να συγκριθεί η αξία ποιμαντικής φροντίδας, πνευματικής καθοδήγησης, και του πρόσθετου χρόνου για την κάλυψη των αναγκών αυτών;</i>	79
119.	<i>Πώς πρέπει να καθορίζονται οι παράμετροι αντιστάθμισης των δαπανών (άρθρο 4 στοιχείο δ) της Απόφασης) όταν μια συγκεκριμένη ΥΓΟΣ χρηματοδοτείται από δύο ή περισσότερες δημόσιες αρχές;</i>	79
120.	<i>Εάν μία δημόσια αρχή επιθυμεί να χρηματοδοτήσει μόνον μέρος των ετήσιων δαπανών ενός παρόχου στον οποίο έχει ανατεθεί μια ΥΓΟΣ, πώς θα πρέπει να καθοριστούν οι παράμετροι υπολογισμού της εν λόγω αντιστάθμισης;</i>	79
121.	<i>Όταν μία ΥΓΟΣ χρηματοδοτείται εν μέρει από τη δημόσια αρχή και εν μέρει από τους χρήστες της, μπορεί η δημόσια αρχή να καλύψει όλο το κόστος, εάν η ΥΓΟΣ είναι ζημιογόνα;</i>	79
122.	<i>Μπορεί μια δημόσια αρχή να προβλέψει στην πράξη ανάθεσης ότι θα καλύψει τις λειτουργικές ζημίες για κάθε καθορισθείσα περίοδο χωρίς να ορίσει άλλες παραμέτρους υπολογισμού της αντιστάθμισης;</i>	80
3.4.2.3	Ποσό της αντιστάθμισης	80

123. Ποια μεθοδολογία θα πρέπει να χρησιμοποιείται κατ' εφαρμογή της απόφασης για τον υπολογισμό του καθαρού κόστους εκτέλεσης των υποχρεώσεων δημόσιας υπηρεσίας; 80
124. Θα μπορούσατε να παραθέσετε ορισμένα παραδείγματα του τύπου των επενδύσεων που θα ήταν δυνατόν να χρηματοδοτηθούν στο πλαίσιο μιας ΥΓΟΣ; Παραδείγματος χάρη, μπορούν τα έξοδα που συνδέονται με τον κινητήρα ενός πλοίου να θεωρούνται κόστος ΥΓΟΣ, γνωρίζοντας ότι η αρχή έχει αναθέσει στον πλοιοκτήτη την υποχρέωση εκτέλεσης δημόσιας υπηρεσίας μεταφοράς επιβατών; ... 81
125. Είναι αναγκαίο να αποδίδεται ένα ειδικό ποσό της αντιστάθμισης σε ειδικές δαπάνες; 81
126. Είναι δυνατόν να λαμβάνονται υπόψη, κατά τον υπολογισμό της αντιστάθμισης, τόσο οι επιχορηγήσεις μιας δημόσιας αρχής όσο και οι παρεχόμενες από μια δημόσια αρχή υπηρεσίες σε μια οντότητα για την εκτέλεση υποχρεώσεων δημόσιας υπηρεσίας; 81
127. Πως υπολογίζεται το ποσό της αντιστάθμισης για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας, όταν οι πάροχοι της ΥΓΟΣ κατέχουν ειδικά ή αποκλειστικά δικαιώματα που συνδέονται με την εκπλήρωση πολλών αποστολών δημόσιας υπηρεσίας; 81
128. Όταν διάφοροι δημόσιοι φορείς, περιλαμβανομένων των τοπικών αρχών, μαζί με ιδιωτικούς φορείς συναπαρτίζουν μια νομική οντότητα με σκοπό την από κοινού εκτέλεση μιας ΥΓΟΣ, πώς πρέπει να λαμβάνεται υπόψη για τον υπολογισμό της αντιστάθμισης η παρουσία στην οντότητα μελών που δεν είναι δημόσιες αρχές; 81
129. Πρέπει να υπολογίζονται ως έσοδα οι φορολογικές απαλλαγές που απορρέουν από το εταιρικό καθεστώς μιας οντότητας, σύμφωνα με το άρθρο 5 παράγραφος 4 της Απόφασης; 82
130. Πρέπει οι πληρωμές που καταβάλλονται βάσει συμφωνίας μεταφοράς αποτελεσμάτων χρήσεως στο εσωτερικό μιας δημόσιας επιχείρησης να υπολογίζονται ως έσοδα κατά την έννοια του άρθρου 5 παράγραφος 4 της Απόφασης; 82
131. Τι σημαίνει ο όρος «εύλογο κέρδος» για τον υπολογισμό συμβατής αντιστάθμισης; 83
132. Πως πρέπει να ορίζεται ο «κίνδυνος»; Μπορείτε να παραθέσετε παραδείγματα του τι θα συνιστούσε κίνδυνος για τον πάροχο; 83
133. Για τον σκοπό του υπολογισμού του εύλογου κέρδους, η Απόφαση αναφέρει ένα ποσοστό κεφαλαιακής απόδοσης. Είναι δυνατόν να χρησιμοποιηθούν διαφορετικές μέθοδοι υπολογισμού του εύλογου κέρδους; 84

134. *Η περιοχή ασφαλείας για το κέδρος εφαρμόζεται μόνο στην απόδοση του κεφαλαίου. Δεν υπάρχει περιοχή ασφαλείας εάν, χρησιμοποιούνται, αιτιολογημένα, άλλοι δείκτες του επιπέδου κέρδους;.....* 84
135. *Υπάρχει πρακτικός τρόπος να γίνεται γνωστό το επίπεδο του σχετικού διαπραπτικού επιτοκίου; .....* 84
136. *Θα ήταν αποδεκτό να προστεθούν στο κόστος γενικά έξοδα 20% και να θεωρείται αυτό ως εύλογο κέρδος; .....* 84
137. *Είναι απαραίτητο να τηρούνται χωριστοί λογαριασμοί για μια επιχείρηση που παρέχει ΥΓΟΣ και συγχρόνως ασκεί και άλλες εμπορικές δραστηριότητες;.....* 85
138. *Είναι αναγκαίο να τηρεί χωριστούς λογαριασμούς ένας φορέας εντεταλμένος να παρέχει μια ΥΓΟΣ, ο οποίος ασκεί επίσης και μη οικονομικές δραστηριότητες;.....* 85
139. *Ποιες δαπάνες μπορούν να αντισταθμιστούν όταν μία επιχείρηση χρησιμοποιεί την ίδια υποδομή για να παρέχει συγχρόνως ΥΓΟΣ και οικονομικές δραστηριότητες που δεν χαρακτηρίζονται ως ΥΓΟΣ;....* 85
- 3.4.2.4 Υπεραντιστάθμιση και ανάκτηση 85
140. *Η απόφαση επιτρέπει την πληρωμή αντιστάθμισης για παροχή δημόσιας υπηρεσίας, αλλά απαγορεύει την υπεραντιστάθμιση· τι σημαίνει ο όρος υπεραντιστάθμιση; .....* 85
141. *Πρέπει να διενεργούνται έλεγχοι κάθε τρία έτη. Είναι δυνατή η μεταφορά υπεραντιστάθμισης στην επόμενη περίοδο πέραν του 10%, εάν δεν υπήρξε καμία υπεραντιστάθμιση για το σύνολο της περιόδου ανάθεσης; Ή πρέπει να γίνεται ανάκτηση; .....* 85
142. *Ποια επίπτωση θα είχε στην υποχρέωση της δημόσιας αρχής να προβεί σε έλεγχο της υπεραντιστάθμισης η εφαρμογή ενός μηχανισμού που θα αποσκοπούσε στην αποτροπή οποιασδήποτε υπεραντιστάθμισης;.....* 86
143. *Στην περίπτωση συγχρηματοδότησης μίας ΥΓΟΣ από μία ή περισσότερες δημόσιες αρχές (π.χ. από την κεντρική διοίκηση ή/και περιφέρεια ή/και έναν νομό ή/και έναν δήμο/κοινότητα, πώς μπορεί να ασκηθεί έλεγχος ενδεχόμενης υπεραντιστάθμισης; .....* 86
144. *Όταν η υπεραντιστάθμιση συνδέεται με συγχρηματοδότηση της ΥΓΟΣ από δημόσιες αρχές διαφορετικών βαθμίδων, πώς πρέπει να κατανέμεται η ανάκτηση της υπεραντιστάθμισης ανάμεσα στις διάφορες βαθμίδες διακυβέρνησης;.....* 87
- 3.4.2.5 Υποαντιστάθμιση 87

145.	<i>Απαγορεύουν οι κανόνες κρατικών ενισχύσεων την υποαντιστάθμιση ενός παρόχου ΚΥΚΩ/ΥΓΟΣ, δηλαδή την καταβολή αντιστάθμισης ποσού κατώτερου από τις δαπάνες που συνδέονται με την παροχή της ΥΓΟΣ; Δεν συνεπάγεται η υποαντιστάθμιση ενός παρόχου οικονομικό πλεονέκτημα υπέρ του ανταγωνιστή του που δεν πλήττεται με την οικονομική επιβάρυνση της εν λόγω υποαντιστάθμισης;.....</i>	87
146.	<i>Μπορεί μια επιχείρηση στην οποία έχει ανατεθεί η παροχή ΥΓΟΣ και η οποία έχει λάβει υποαντιστάθμιση να λάβει προσωρινή αντιστάθμιση πριν από τη λήξη του οικονομικού έτους, εάν μετά το έτος αυτό θα λάβει την αναγκαία αντιστάθμιση για την εκπλήρωση της αποστολής της;.....</i>	87
3.4.3	Διαφάνεια και υποβολή εκθέσεων.....	87
147.	<i>Εφαρμόζεται η απαίτηση πρόσθετης διαφάνεια που ορίζει το άρθρο 7 της Απόφασης, εάν η αντιστάθμιση για την παροχή ΥΓΟΣ υπερβαίνει τα 15 εκατ. ευρώ ή και εάν όλες οι ΥΓΟΣ που έχουν ανατεθεί σε μια επιχείρηση υπερβαίνουν τα 15 εκατ. ευρώ;.....</i>	87
148.	<i>Είναι απαραίτητο να πραγματοποιείται η δημοσίευση που αναφέρεται στο άρθρο 7 της Απόφασης για τα ποσά που υπερβαίνουν τα 15 εκατ. ευρώ κάθε έτος ή επιτρέπεται να δημοσιεύονται τα ετήσια ποσά κατά τη λήξη της περιόδου ανάθεσης;.....</i>	87
149.	<i>Όταν μια ενίσχυση υπό μορφή αντιστάθμισης για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας μπορεί να απαλλαγεί από την υποχρέωση κοινοποίησης βάσει της Απόφασης, υπάρχει υποχρέωση αποστολής ενημερωτικού δελτίου στην Επιτροπή;.....</i>	88
150.	<i>Ποιος πρέπει να υποβάλλει τις εκθέσεις σχετικά με την εφαρμογή της Απόφασης - τα κράτη μέλη ή οι περιφερειακές /τοπικές αρχές;.....</i>	88
3.4.4	Έναρξη ισχύος και μεταβατικές διατάξεις.....	88
151.	<i>Από πότε εφαρμόζεται η Απόφαση; Έχει αναδρομική ισχύ;.....</i>	88
152.	<i>Οφείλουν τα κράτη μέλη να εναρμονίσουν τις υφιστάμενες ατομικές ενισχύσεις που τέθηκαν νομίμως σε εφαρμογή βάσει της απόφασης του 2005 με τη νέα Απόφαση;.....</i>	88
153.	<i>Μπορούν τα κράτη μέλη που έχουν θέσει σε εφαρμογή καθεστώτα ΥΓΟΣ τα οποία εφαρμόζονταν νόμιμα βάσει της απόφασης του 2005 να συνεχίσουν να παραχωρούν νέες αναθέσεις βάσει της απόφασης του 2005 κατά τη μεταβατική περίοδο των δύο ετών;.....</i>	89
3.5	Αντιστάθμιση βάσει του πλαισίου για τις ΥΓΟΣ.....	89
3.5.1	Πεδίο εφαρμογής.....	89
154.	<i>Εφαρμόζεται το πλαίσιο για την αντιστάθμιση δημόσιας υπηρεσίας στον τομέα των μεταφορών;.....</i>	89

155. *Εφαρμόζεται το Πλαίσιο στην αντιστάθμιση υπηρεσιών δημόσιας ραδιοτηλεόρασης; 89*
156. *Ποιοι είναι οι κανόνες εφαρμογής του Πλαισίου σε προβληματικές επιχειρήσεις; 89*
157. *Είναι αναγκαίο να κοινοποιούνται στην Επιτροπή ενισχύσεις που υπερβαίνει τα όρια που ορίζει το άρθρο 2 στοιχείο α) της Απόφασης; 89*
158. *Όταν ένα κράτος μέλος αρνείται το αίτημα μιας περιφέρειας ή σε άλλων φορέων τοπικής αυτοδιοίκησης να κοινοποιήσουν μια ενίσχυση με τη μορφή αντιστάθμισης για παροχή δημόσιας υπηρεσίας, μπορούν οι δημόσιοι φορείς να ενεργήσουν αυτόνομα; Θα μπορούσε να λάβει η Επιτροπή μέτρα κατά αυτού του κράτους μέλους; 90*
- 3.5.2 *Όροι συμβατότητας (παρακαλείσθε να λάβετε υπόψη ότι οι απαντήσεις στις ακόλουθες ερωτήσεις που αφορούν την Απόφαση εφαρμόζονται επίσης κατ' αναλογία και στο Πλαίσιο: 117, 119, 124 έως 138, 140 έως 147)..... 90*
159. *Ποιες είναι οι κυριότερες αλλαγές σε σύγκριση με το Πλαίσιο του 2005, όσον αφορά τους όρους συμβατότητας; 90*
160. *Σε τι αποσκοπεί η αναφερόμενη στην παράγραφο 14 απαίτηση για τη διενέργεια δημόσιας διαβούλευσης πριν την ανάθεση μιας ΥΓΟΣ; 91*
161. *Ποιο θα πρέπει να είναι το περιεχόμενο της αναφερόμενης στην παράγραφο 14 δημόσιας διαβούλευσης; Μπορεί μια τέτοια διαβούλευση να έχει τη μορφή δημόσιας ακρόασης; 91*
162. *Είναι δυνατόν να προβλέψει μια δημόσια αρχή στην πράξη ανάθεσης ότι θα καλύψει τις λειτουργικές ζημιές για κάθε συγκεκριμένη περίοδο, χωρίς να ορίσει άλλες παραμέτρους υπολογισμού της αντιστάθμισης; 92*
163. *Ποια είναι τα μη μεταβιβάσιμα στοιχεία πάγιου ενεργητικού που αναφέρονται στην παράγραφο 18; 92*
164. *Τι είναι τα αναφερόμενα στην παράγραφο 17 «σημαντικότερα στοιχεία ενεργητικού»; 92*
165. *Θα εξακολουθούσε μια περίοδος 10 ετών να είναι αποδεκτή βάσει του Πλαισίου; Ή ακόμη και μία συντομότερη περίοδος, π.χ. 8 ετών, πρέπει να αιτιολογηθεί με βάση την απόσβεση σημαντικών περιουσιακών στοιχείων; 92*
166. *Ποια είναι η διαφορά ανάμεσα στις απαιτήσεις σε όρους διάρκειας της περιόδου ανάθεσης βάσει της Απόφασης και βάσει του Πλαισίου; Είναι η απαίτηση βάσει της Απόφασης αυστηρότερη από την απαίτηση βάσει του Πλαισίου και, εάν ναι, σε ποιο βαθμό; 92*

167. *Γιατί εισήγαγε η Επιτροπή νέα διάταξη στην παράγραφο 18 σχετικά με τη συμμόρφωση με την οδηγία περί διαφάνειας;* 93
168. *Επιβάλλει η παράγραφος 19 του Πλαισίου την επιλογή του παρόχου της υπηρεσίας μέσω διαδικασιών δημοσίων συμβάσεων;* 93
169. *Πώς συνδέεται ο τέταρτος όρος της απόφασης Altmark με την παράγραφο 19 του Πλαισίου;* 93
170. *Γιατί εισήγαγε η Επιτροπή διάταξη στην παράγραφο 20 σχετικά με την απουσία διάκρισης; Γιατί δεν εισήγαγε την ίδια διάταξη και στην Απόφαση;* 94
171. *Γιατί θεσπίστηκε νέα μεθοδολογία στην παράγραφο 24 (η μεθοδολογία του καθαρού αποφευχθέντος κόστους) για τον καθορισμό του ποσού της αντιστάθμισης;* 94
172. *Γιατί απαιτούν οι νέοι κανόνες από τα κράτη μέλη να συμπεριλαμβάνουν κίνητρα αποδοτικότητας στους μηχανισμούς αντιστάθμισής τους;* 95
173. *Μπορείτε να αναφέρετε παραδείγματα μηχανισμών αντιστάθμισης που θα παρείχαν κίνητρα αποδοτικότητας;* 95
174. *Εάν το ποσό της αντιστάθμισης καθορίζεται με διαδικασία με διαπραγμάτευση, θεωρεί η Επιτροπή ότι ικανοποιείται ο όρος όσον αφορά τα κίνητρα αποδοτικότητας;* 97
175. *Σε περίπτωση εκ των προτέρων καταβολής, πως μπορεί να αποτραπεί ο κίνδυνος να διογκώσει ο πάροχος της υπηρεσίας τις δαπάνες ή να δηλώσει λιγότερα έσοδα;* 97
176. *Το Πλαίσιο επιτρέπει την καταβολή αντιστάθμισης για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας, αλλά απαγορεύει την υπεραντιστάθμιση· τι σημαίνει ο όρος «υπεραντιστάθμιση»;* 97
177. *Γιατί θα πρέπει να προβλέπεται έλεγχος ανά διετία ή τριετία, σε περίπτωση που η αντιστάθμιση έχει οριστεί εκ των προτέρων υπό μορφή κατ' αποκοπήν ποσού (και είναι συνεπώς ανεξάρτητη από το πραγματικό κόστος και τα πραγματικά έσοδα);* 98
178. *Πρέπει οι τακτικοί έλεγχοι να περιορίζονται στο ζήτημα της υπεραντιστάθμισης ή πρέπει επίσης να εξετάζουν το ζήτημα αν μια ΥΓΟΣ είναι ακόμη δικαιολογημένη ή αν στο μεταξύ η υπηρεσία αυτή θα μπορούσε να παρασχεθεί από την αγορά;* 98
179. *Είναι δυνατή η μεταφορά υπεραντιστάθμισης στην επόμενη περίοδο, εάν δεν υπάρξει υπεραντιστάθμιση καθ' όλη τη διάρκεια της περιόδου ανάθεσης; Ή θα πρέπει να υπάρξει ανάκτηση;* 98
180. *Για τους σκοπούς της εφαρμογής του Πλαισίου, εάν μία επιχείρηση στην οποία έχει ανατεθεί η λειτουργία μιας ΥΓΟΣ λάβει*

	<i>υποαντιστάθμιση, μπορεί να μεταφέρει την υπεραντιστάθμιση που ενδεχομένως έλαβε κατά τη διάρκεια της ίδιας περιόδου σχετικά με άλλη ΥΓΟΣ που της ανατέθηκε;</i>	98
181.	<i>Γιατί θέσπισε η Επιτροπή πρόσθετες απαιτήσεις για ιδιαίτερα σοβαρές στρεβλώσεις του ανταγωνισμού στον τμήμα 2.9 και σε τι συνίστανται αυτές οι απαιτήσεις;</i>	99
182.	<i>Ένα παράδειγμα σοβαρών στρεβλώσεων που αναφέρεται στην παράγραφο 55 του Πλαισίου είναι η μη δικαιολογημένη συγκέντρωση εργασιών. Θα μπορούσαν επίσης να υπάρχουν υποθέσεις περιττής συγκέντρωσης, δηλ. όπου η συγκέντρωση θα ήταν προτιμότερη από την άποψη του ανταγωνισμού (π.χ. διότι θα υπήρχε συγκέντρωση αποδοτικότερων υπηρεσιών με ζημιογόνες επιχειρήσεις);</i>	99
183.	<i>Σύμφωνα με την παράγραφο 61, ορισμένοι όροι συμβατότητας δεν εφαρμόζονται σε υπηρεσίες οι οποίες θα ενέπιπταν στο πεδίο της Απόφασης, αλλά δεν ικανοποιούν τους όρους συμβατότητας της Απόφασης. Θα μπορούσατε να εξηγήσετε γιατί και να αναφέρετε ένα παράδειγμα;</i>	99
3.5.3	Θέση σε ισχύ και μεταβατικές διατάξεις	100
184.	<i>Από πότε εφαρμόζεται το Πλαίσιο; Έχει αναδρομική ισχύ;</i>	100
185.	<i>Εάν έχει χορηγηθεί νόμιμα ατομική ενίσχυση βάσει του Πλαισίου του 2005 για τις ΥΓΟΣ, είναι αναγκαίο να εξασφαλιστεί ότι η εν λόγω ενίσχυση είναι σήμερα σύμφωνη με το νέο πλαίσιο; Απαιτείται νέα κοινοποίηση;</i>	100
186.	<i>Ποιοι είναι οι κανόνες για τα υφιστάμενα καθεστώτα;</i>	100
3.6	Η δέσμη κανόνων για τις ΥΓΟΣ και άλλοι κανόνες.....	101
187.	<i>Εμπίπτουν οι ΥΓΟΣ που αφορούν την κοινωνική ένταξη και την ένταξη στην αγορά εργασίας ανέργων καθώς και την επαγγελματική κατάρτιση στο πεδίο της Απόφασης ή του γενικού κανονισμού απαλλαγής κατά κατηγορία (ΕΚ) αριθ. 800/2008;</i>	101
188.	<i>Σημαίνει συμμόρφωση με τη δέσμη κανόνων για τις ΥΓΟΣ ότι δεν απαιτείται να εφαρμόζονται οι κανόνες δημοσίων συμβάσεων;</i>	101
189.	<i>Συνιστά κρατική ενίσχυση η χρηματοδότηση των ΥΓΟΣ από το ΕΚΤ και το ΕΤΠΑ; Η πράξη αυτή εμπίπτει στην αρμοδιότητα των κρατών μελών ή της Επιτροπής;</i>	101
190.	<i>Πρέπει να χορηγούνται οι χρηματοδοτήσεις των ΥΓΟΣ με πόρους του ΕΚΤ και του ΕΤΠΑ σύμφωνα με τη δέσμη κανόνων για τις ΥΓΟΣ; Η πράξη αυτή εμπίπτει στην αρμοδιότητα των κρατών μελών ή της Επιτροπής;</i>	101
191.	<i>Είναι η χρηματοδότηση των ΥΓΟΣ από το ΕΓΤΑΑ κρατική ενίσχυση;</i>	102

192.	<i>Πρέπει η χορήγηση χρηματοδότησης για ΥΓΟΣ με πόρους του ΕΓΤΑΑ για προϊόντα εκτός του παραρτήματος I να είναι σύμφωνη με τη δέσμη κανόνων για τις ΥΓΟΣ;</i>	102
193.	<i>Ποια είναι η σχέση ανάμεσα στους κανόνες κρατικών ενισχύσεων για τις περιφερειακές ενισχύσεις που ορίζουν ειδικές εντάσεις ενίσχυσης και τους κανόνες για τις ΥΓΟΣ;</i>	102
194.	<i>Είναι οι έλεγχοι στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων συμβατοί με τους ελέγχους για τις χρηματοδοτήσεις του ΕΚΤ;</i>	103
195.	<i>Σύμφωνα με τους κανόνες διαχείρισης των πόρων του ΕΚΤ είναι επιλέξιμες μόνον οι δαπάνες και τα έσοδα που συνδέονται στενά με το συγχρηματοδοτούμενο έργο, δηλαδή χωρίς εύλογο κέρδος. Στην περίπτωση της χρηματοδότησης μιας ΥΓΟΣ με πόρους του ΕΚΤ, μπορεί να περιληφθεί εύλογο κέρδος, όπως προβλέπει η Απόφαση;</i>	103
196.	<i>Ποια είναι η σχέση μεταξύ του μηχανισμού ελέγχου των συγχρηματοδοτούμενων από το ΕΚΤ έργων και του ελέγχου της υπεραντιστάθμισης που επιβάλλει η δέσμη των κανόνων για τις ΥΓΟΣ;</i>	103
197.	<i>Εάν ένα κράτος μέλος παρέχει πλεονέκτημα σε μία επιχείρηση στην οποία έχουν ανατεθεί υποχρεώσεις παροχής δημόσιας υπηρεσίας στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών, οι οποίες εκφεύγουν του πεδίου εφαρμογής της οδηγίας 2002/22/ΕΚ, όπως τροποποιήθηκε από την οδηγία 2009/136/ΕΚ, εξακολουθεί να είναι δυνατή η εκτίμηση της εν λόγω αντιστάθμισης με βάση τους κανόνες κρατικών ενισχύσεων;</i>	104
4	Ερωτήματα σχετικά με την εφαρμογή των κανόνων για τις δημόσιες συμβάσεις στις ΚΥΚΩ.....	104
4.1	Η ΚΥΚΩ παρέχεται από την ίδια την δημόσια αρχή	104
198.	<i>Σε ποιο βαθμό μια δημόσια αρχή μπορεί να αποφασίσει να παρέχει η ίδια μια κοινωνική υπηρεσία κοινής ωφελείας (ΚΥΚΩ); Με άλλους όρους, τι περιθώρια ευελιξίας διαθέτουν οι δημόσιες αρχές όταν αποφασίζουν αν θα παράσχουν άμεσα μια υπηρεσία οι ίδιες ή θα την αναθέσουν σε τρίτο; Έχουν πλήρη διακριτική ευχέρεια για τη λήψη απόφασης;</i>	104
199.	<i>Οι κανόνες της ΕΕ σχετικά με την επιλογή του φορέα συνήθως δεν εφαρμόζονται όταν οι δημόσιες αρχές παρέχουν την υπηρεσία άμεσα οι ίδιες ή μέσω εσωτερικού παρόχου (αυτό αναφέρεται ως κατάσταση «εσωτερικής παροχής»). Ποιο είναι το πεδίο και τα όρια απαλλαγής της «εσωτερικής παροχής»;</i>	104
4.2	Ανάθεση της παροχής της ΚΥΚΩ σε τρίτο έναντι αμοιβής.....	106

200. Ποιο είναι το εφαρμοστέο νομικό πλαίσιο όταν μια δημόσια αρχή αποφασίζει να αναθέσει την παροχή ΚΥΚΩ σε εξωτερικό φορέα έναντι αμοιβής; 106
201. Ποια είναι η έννοια του διασυνοριακού ενδιαφέροντος; 107
202. Ποιες υποχρεώσεις απορρέουν από τις αρχές της διαφάνειας και της απαγόρευσης των διακρίσεων;..... 109
203. Πώς πρέπει να συντάσσονται οι κατάλληλες προδιαγραφές για την ανάθεση μιας σύμβασης υπηρεσιών ώστε (i) να ανταποκρίνονται συνολικά στις ποικίλες ανάγκες των χρηστών και (ii) να επιτρέπουν την προσαρμογή της υπηρεσίας σε μεταβαλλόμενες καταστάσεις όσον αφορά την ένταση, τον αριθμό των χρηστών κ.λπ.; 110
204. Ποιες άλλες απαιτήσεις ποιότητας μπορούν να περιληφθούν στην ανάθεση μιας δημόσιας σύμβασης ή μιας σύμβασης παραχώρησης ΚΥΚΩ;..... 110
205. Επιτρέπονται τροποποιήσεις της σύμβασης κατά τη διάρκεια της εκτέλεσής της; 111
206. Πώς μπορεί να αποτραπεί η επιβολή υπέρογκων επιβαρύνσεων στους μικρούς παρόχους υπηρεσιών, οι οποίοι διαθέτουν συνήθως τα καταλληλότερα μέσα για να κατανοήσουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά μιας ΚΥΚΩ σε συνθήκες με ένα έντονα τοπική διάσταση;..... 112
207. Πώς μπορούν να συνδυαστούν οι διαδικασίες ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων που περιορίζουν τον αριθμό των επιλεγέντων αναδόχων με τη διατήρηση επαρκούς ελευθερίας επιλογής για τους χρήστες μιας ΚΥΚΩ;..... 112
208. Είναι δυνατόν να εισαχθεί ως κριτήριο για την επιλογή παρόχου υπηρεσίας η γνώση του σχετικά με το τοπικό πλαίσιο, εφόσον αυτό το στοιχείο είναι συχνά καίριας σημασίας για την επιτυχή παροχή μιας ΚΥΚΩ;..... 112
209. Είναι δυνατό να περιοριστεί ο διαγωνισμός αποκλειστικά σε μη κερδοσκοπικούς φορείς παροχής υπηρεσιών;..... 113
210. Εξακολουθούν οι δημόσιες αρχές να έχουν τη δυνατότητα διαπραγμάτευσης με τους παρόχους υπηρεσιών κατά το στάδιο επιλογής; Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό για τις ΚΥΚΩ, εφόσον οι δημόσιες αρχές δεν είναι πάντοτε σε θέση να καθορίζουν επακριβώς τις ανάγκες τους στην αρχή της διαδικασίας. Ορισμένες φορές, είναι αναγκαίος για τις δημόσιες αρχές ο διάλογος με τους δυνητικούς παρόχους υπηρεσιών..... 114
211. Σε ποιο βαθμό εφαρμόζονται οι κανόνες για τις δημόσιες συμβάσεις στη διαδημοτική συνεργασία; Η συνεργασία αυτή μπορεί να λάβει

- ποικίλες μορφές, για παράδειγμα ένας δήμος αγοράζει μια υπηρεσία από άλλο δήμο ή δύο δήμοι προκηρύσσουν από κοινού μια δημόσια σύμβαση ή δημιουργούν έναν φορέα με σκοπό την παροχή μιας ΚΥΚΩ κ.λπ.*..... 115
212. *Σε ποιο βαθμό εφαρμόζονται οι κανόνες δημοσίων συμβάσεων στις συμπράξεις δημόσιου-ιδιωτικού τομέα;* 116
213. *Σε ποιο βαθμό μπορεί να προβλεφθεί, στην ανάθεση μιας δημόσιας σύμβασης ή μιας σύμβασης παραχώρησης για την παροχή κοινωνικής υπηρεσίας κοινής ωφέλειας, υποχρέωση τήρησης ορισμένων κανόνων εταιρικής διακυβέρνησης (όπως ο κοινός έλεγχος της επιχείρησης από τους εκπροσώπους των εργοδοτών και των εργαζομένων ή η συμμετοχή εκπροσώπων των χρηστών στο διοικητικό συμβούλιο);* 117
214. *Πώς μπορούν να συμφιλιωθούν οι κανόνες δημοσίων συμβάσεων με την ανάγκη των δημοσίων αρχών να ενθαρρύνουν καινοτόμες λύσεις που θα ανταποκρίνονται στις σύνθετες ανάγκες των χρηστών ΚΥΚΩ;*118
215. *Ποιες είναι οι υποχρεώσεις δημοσίευσης για τις συμβάσεις παραχώρησης ΚΥΚΩ; Είναι δυνατή η δημοσίευση στην Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ;* 118
216. *Υπάρχουν ρυθμίσεις για την εξωτερική ανάθεση ΚΥΚΩ εκτός από τις δημόσιες συμβάσεις και τις συμβάσεις παραχώρησης που θα ήταν συμβατές με τις αρχές της διαφάνειας και της απαγόρευσης των διακρίσεων και θα προσέφεραν μεγαλύτερη δυνατότητα επιλογής παρόχων;*..... 119
- 5 *Ταυτόχρονη εφαρμογή των κανόνων κρατικών ενισχύσεων και των κανόνων για τις δημόσιες συμβάσεις και τις συμβάσεις παραχρήσεις υπηρεσιών ΥΓΟΣ*..... 119
217. *Επιβάλλει το δίκαιο της ΕΕ ειδική μορφή διαχείρισης των ΥΓΟΣ;* . 119
218. *Όταν μια δημόσια αρχή χρηματοδοτεί, σύμφωνα με τους κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις, έναν πάροχο μιας ΥΓΟΣ, πρέπει να εφαρμόζει επίσης τους κανόνες της Ένωσης σχετικά με την ανάθεση δημοσίων συμβάσεων υπηρεσιών ή συμβάσεων παραχώρησης υπηρεσιών; ....* 120
219. *Είναι δυνατόν να λαμβάνει ο παραχωρησιούχος μιας ΥΓΟΣ κρατική ενίσχυση υπό μορφή αντιστάθμισης για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας, ώστε να καλύψει τις πραγματικές δαπάνες για την εκτέλεση της δημόσιας υπηρεσίας που του έχει ανατεθεί;* 121
220. *Συνεπάγεται η εξαίρεση της εσωτερικής παροχής από την εφαρμογή των κανόνων για τις δημόσιες συμβάσεις και την εξαίρεσή της από την εφαρμογή των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις;* 121

221. *Βάσει ποιων αντικειμενικών κριτηρίων διαπιστώνεται ότι ένα συγκεκριμένο επίπεδο αντιστάθμισης εξουδετερώνει τον λειτουργικό κίνδυνο;*..... 121
- 6 Γενικές ερωτήσεις σχετικά με την εφαρμογή στις ΥΓΟΣ και ειδικότερα στις ΚΥΚΩ των κανόνων της συνθήκης για την εσωτερική αγορά (ελευθερία εγκατάστασης και ελευθερία παροχής υπηρεσιών). 122
222. *Πότε εφαρμόζονται στις ΚΥΚΩ οι κανόνες της Συνθήκης για την εσωτερική αγορά (άρθρα 49 και 56 της ΣΛΕΕ);* 122
223. *Πότε μια δραστηριότητα χαρακτηρίζεται ως «οικονομικού χαρακτήρα» σύμφωνα με τους κανόνες της Συνθήκης για την εσωτερική αγορά (άρθρα 49 και 56 της ΣΛΕΕ) και της οδηγίας για τις υπηρεσίες;*..... 123
224. *Πότε χαρακτηρίζεται μια δραστηριότητα ως «μη οικονομικού χαρακτήρα», σύμφωνα με τους κανόνες της Συνθήκης για την εσωτερική αγορά (άρθρα 49 και 56 της ΣΛΕΕ) και της οδηγίας για τις υπηρεσίες;*..... 124
225. *Υπόκεινται οι κοινωνικές υπηρεσίες που δεν καλύπτονται από την οδηγία για τις υπηρεσίες στους κανόνες της Συνθήκης για την εσωτερική αγορά;*..... 124
226. *Μπορούν οι στόχοι κοινωνικής πολιτικής να αιτιολογήσουν την εφαρμογή μέτρων κανονιστικής ρύθμισης του τομέα των κοινωνικών υπηρεσιών;*..... 125
227. *Μπορούν τα κράτη μέλη να αποφασίζουν να περιορίσουν την παροχή συγκεκριμένων κοινωνικών υπηρεσιών σε φορείς παροχής μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα;* 125
- 7 Ζητήματα σχετικά με την εφαρμογή στις ΥΓΟΣ και ιδίως στις ΚΥΚΩ της οδηγίας για τις Υπηρεσίες..... 126
228. *Ποιες υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας για τις υπηρεσίες;*..... 126
229. *Ποιες κοινωνικές υπηρεσίες έχουν εξαιρεθεί από την Οδηγία για τις υπηρεσίες και πότε εφαρμόζονται οι διατάξεις της Οδηγίας σε αυτές τις κοινωνικές υπηρεσίες;*..... 126
230. *Μπορούν τα κράτη μέλη, στο πλαίσιο της εφαρμογής της οδηγίας για τις υπηρεσίες, να διατηρούν καθεστώτα αδειοδότησης για κοινωνικές υπηρεσίες;*..... 127
231. *Όταν το ίδιο σύστημα αδειοδότησης εφαρμόζεται συγχρόνως σε υπηρεσίες που εξαιρούνται από το πεδίο και σε υπηρεσίες που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας, υπόκειται το σύστημα αυτό στις διατάξεις της Οδηγίας; Εάν ναι, οφείλει το κράτος μέλος να*

- θεσπίσει χωριστά συστήματα αδειοδότησης για τις εξαιρούμενες και για τις καλυπτόμενες από την οδηγία υπηρεσίες; 128
232. Εφαρμόζεται το άρθρο 2 παράγραφος 2 στοιχείο ι) της Οδηγίας για τις υπηρεσίες στις κοινωνικές υπηρεσίες σε σχέση βρεφονηπιακούς και παιδικούς σταθμούς, οι οποίες παρέχονται από φορείς για λογαριασμό του κράτους ή τοπικές αρχές ή οποιονδήποτε άλλο φορέα που έχει λάβει εντολή για τον σκοπό αυτό; 128
233. Το άρθρο 2 παράγραφος 2 στοιχείο ι) της Οδηγίας για τις υπηρεσίες ορίζει ότι οι κοινωνικές υπηρεσίες πρέπει να παρέχονται από το «κράτος» ή από «φορείς παροχής για λογαριασμό του κράτους». Τι ακριβώς καλύπτει η έννοια «κράτος» σε αυτό το πλαίσιο; 128
234. Τι καλύπτει η έννοια «πάροχοι για λογαριασμό του κράτους» (άρθρο 2 παράγραφος 2 στοιχείο ι)); 129
235. Είναι η έννοια του «παρόχου για λογαριασμό του κράτους», όπως ορίζεται στην οδηγία για τις υπηρεσίες (άρθρο 2 παράγραφος 2 στοιχείο ι)), ταυτόσημη με την έννοια της «πράξης ανάθεσης» κατά την έννοια του άρθρου 106 παράγραφος 2 της ΣΛΕΕ και σύμφωνα με τη δέσμη κανόνων για τις ΥΓΟΣ; 129
236. Συνιστά πράξη ανάθεσης κατά την έννοια της οδηγίας για τις υπηρεσίες: μια επίσημη απόφαση περιφερειακής δημόσιας αρχής η οποία ορίζει μια κοινωνική υπηρεσία επαγγελματικής κατάρτισης γενικού συμφέροντος και αναθέτει τη διαχείρισή της σε μία ή περισσότερες επιχειρήσεις επαγγελματικής κατάρτισης μέσω σύμβασης παραχώρησης υπηρεσίας, με τη χορήγηση αντιστάθμισης για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας; 129
237. Τι καλύπτει η έννοια «φιλανθρωπικές οργανώσεις αναγνωρισμένες από το κράτος» που αναφέρεται στο άρθρο 2 παράγραφος 2 στοιχείο ι) της οδηγίας για τις υπηρεσίες; 130

Το παρόν έγγραφο είναι έγγραφο εργασίας που συνέταξαν υπηρεσίες της Επιτροπής. Παρέχει διευκρινίσεις τεχνικής φύσεως, που βασίζονται ιδίως σε συνοπτικές και ορισμένες φορές απλουστευμένες περιλήψεις νομοθετικών πράξεων και δικαστικών αποφάσεων σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις, τις δημόσιες συμβάσεις και την εσωτερική αγορά και, όσον αφορά τις κρατικές ενισχύσεις, αποφάσεων της Επιτροπής σχετικά με τις ΥΓΟΣ και ιδίως τις ΚΥΚΩ. Το παρόν έγγραφο δεν δεσμεύει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ως θεσμικό όργανο.

1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Δημόσιες αρχές κρατών μελών, πολίτες, οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών και άλλοι ενδιαφερόμενοι φορείς έχουν θέσει ορισμένα ερωτήματα σχετικά με την **εφαρμογή των κανόνων της ΕΕ, και ιδίως αυτών που αφορούν τις κρατικές ενισχύσεις, τις δημόσιες συμβάσεις και την εσωτερική αγορά, στις υπηρεσίες γενικού συμφέροντος**, και, ειδικότερα, **στις κοινωνικές υπηρεσίες κοινής ωφέλειας (ΚΥΚΩ)**. Τα ερωτήματα αυτά αφορούν τον αντίκτυπο αυτών των κανόνων, τον τρόπο οργάνωσης αυτών των υπηρεσιών και χρηματοδότησής τους από τις δημόσιες αρχές στα κράτη μέλη, τους τρόπους επιλογής των παρόχων υπηρεσιών, σε περίπτωση που η παροχή αυτών των υπηρεσιών ανατίθεται σε εξωτερικό φορέα και, γενικότερα, το κανονιστικό πλαίσιο που αφορά, μεταξύ άλλων, τους τύπους των φορέων παροχής υπηρεσιών ή την πρόσβαση στις υπηρεσίες και την ποιότητα των υπηρεσιών¹.

Οι ερωτήσεις σχετικά με τους **κανόνες κρατικών ενισχύσεων** αφορούν κατά κύριο λόγο τις ακριβείς συνθήκες υπό τις οποίες η αντιστάθμιση για την εκτέλεση υποχρεώσεων δημόσιας υπηρεσίας συνιστά κρατική ενίσχυση και, δευτερευόντως, τις συνθήκες υπό τις οποίες η κρατική ενίσχυση μπορεί να θεωρηθεί συμβατή με τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ). Ζητούνται επίσης διευκρινίσεις σχετικά με την υποχρέωση κοινοποίησης αυτών των ενισχύσεων στην Επιτροπή.

Στην απόφασή του στην υπόθεση *Altmark, Trans GmbH και Regierungspräsidium Magdeburg κατά Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH (Altmark)*², Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (το Δικαστήριο) αποφάνθηκε ότι η αντιστάθμιση υποχρεώσεων παροχής δημόσιας υπηρεσίας δεν συνιστά κρατική ενίσχυση δυνάμει του άρθρου 107 της ΣΛΕΕ εφόσον πληρούνται σωρευτικά τέσσερα κριτήρια³.

Όταν πληρούνται και τα τέσσερα κριτήρια, η αντιστάθμιση της παροχής δημόσιας υπηρεσίας δεν συνιστά κρατική ενίσχυση και δεν εφαρμόζονται τα άρθρα 107 και 108 της ΣΛΕΕ. Εάν τα κράτη μέλη δεν πληρούν αυτά τα κριτήρια και εάν πληρούνται τα γενικά κριτήρια του άρθρου 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ, η αντιστάθμιση της εκτέλεσης υποχρεώσεων δημόσιας υπηρεσίας συνιστά κρατική ενίσχυση.

Εντούτοις, ο κανονισμός της Επιτροπής, της 25ης Απριλίου 2012, σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της ΣΛΕΕ στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας οι οποίες χορηγούνται σε επιχειρήσεις που παρέχουν υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος⁴ (εφεξής: «ο κανονισμός για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας σε ΚΥΚΩ»)

¹ Για την ανάλυση αυτών των ερωτήσεων, που σχετίζονται με τις κοινωνικές υπηρεσίες, βλ. την πρώτη και δεύτερη εξαμηνιαία έκθεση για τις κοινωνικές υπηρεσίες γενικού συμφέροντος, SEC(2008) 2179 της 2ας Ιουλίου 2008, και SEC(2010) 1284 της 22 Οκτωβρίου 2010.

² Υπόθεση C-280/00 *Altmark*, Συλλογή 2003, σ. I-7747.

³ Για περισσότερες λεπτομέρειες, βλ. την απάντηση στην ερώτηση 61.

⁴ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 360/2012 της Επιτροπής, της 25ης Απριλίου 2012, σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις ενισχύσεις

ορίζει τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες η ενίσχυση που χορηγείται σε επιχειρήσεις για την παροχή ΥΓΟΣ θα θεωρείται ότι δεν πληρούν όλους τους όρους του άρθρου 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ. Συνεπώς, η αντιστάθμιση για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας στις ΥΓΟΣ θεωρείται ότι δεν συνιστά κρατική ενίσχυση.

Όταν η αντιστάθμιση δημόσιας υπηρεσίας συνιστά κρατική ενίσχυση, το άρθρο 106 της ΣΛΕΕ και, στον τομέα των χερσαίων μεταφορών, το άρθρο 93 της ΣΛΕΕ επιτρέπουν στην Επιτροπή να κηρύσσει την αντιστάθμιση για την παροχή ΥΓΟΣ συμβιβάσιμη με την εσωτερική αγορά. Η απόφαση της Επιτροπής της 20ής Δεκεμβρίου 2011 σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 106 παράγραφος 2 της ΣΛΕΕ στις κρατικές ενισχύσεις υπό μορφή αντιστάθμισης για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας που χορηγούνται σε ορισμένες επιχειρήσεις επιφορτισμένες με την παροχή ΥΓΟΣ⁵ (εφεξής: «η Απόφαση») και, όσον αφορά τη μεταβίβαση γης, ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1370/2007 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁶ (εφεξής: «κανονισμός 1370/2007») προσδιορίζουν τους όρους υπό τους οποίους ορισμένες ρυθμίσεις αντιστάθμισης είναι συμβατές με το άρθρο 106 παράγραφος 2 και το άρθρο 93 αντίστοιχα και δεν υπόκεινται στην υποχρέωση εκ των προτέρων κοινοποίησης βάσει του άρθρου 108 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ. Κάθε άλλη αντιστάθμιση για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας πρέπει να κοινοποιείται στην Επιτροπή, η οποία εκτιμά το συμβατότητά της με βάση το πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τις κρατικές ενισχύσεις υπό μορφή αντιστάθμισης για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας (2001)⁷ (εφεξής: «το Πλαίσιο») και, όσον αφορά τις χερσαίες μεταφορές, με βάση τον κανονισμό 1370/2007.

Η απόφαση *Altmark*, η Απόφαση και το Πλαίσιο συνέβαλαν σημαντικά στη διασαφήνιση και απλούστευση των ισχυόντων κανόνων. Ωστόσο, κυβερνήσεις και ενδιαφερόμενοι φορείς έθεσαν διάφορες ερωτήσεις σχετικά με τη συγκεκριμένη εφαρμογή του νομικού καθεστώτος σε συγκεκριμένες περιπτώσεις. Επανεξετάζοντας την Απόφαση και το Πλαίσιο το 2011, η Επιτροπή εξέδωσε ερμηνευτική ανακοίνωση⁸ (εφεξής: «η Ανακοίνωση») που διευκρινίζει τις βασικές έννοιες των κρατικών ενισχύσεων σχετικά με τις ΥΓΟΣ. Για να υπάρξει ακόμη μεγαλύτερη απλούστευση, η Επιτροπή συμπλήρωσε τη συνολική δέσμη των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις στις ΥΓΟΣ με τον κανονισμό για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας στις ΥΓΟΣ.

Σκοπός του παρόντος οδηγού είναι να διασαφηνίσει με συγκεκριμένο τρόπο ορισμένα ζητήματα που έχουν θέσει οι δημόσιες αρχές των κρατών μελών, χρήστες και πάροχοι υπηρεσιών και άλλοι ενδιαφερόμενοι φορείς. Σε σύγκριση με την έκδοση του Οδηγού του 2010⁹, το τμήμα για τις κρατικές ενισχύσεις έχει αναθεωρηθεί με βάση την έκδοση της νέας δέσμης κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις στις ΥΓΟΣ. Οι ερωτήσεις και

ήσσονος σημασίας οι οποίες χορηγούνται σε επιχειρήσεις που παρέχουν υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος, EE L 114 της 26.4.2012, σ. 8.

⁵ Απόφαση της Επιτροπής της 20ής Δεκεμβρίου 2011 για την εφαρμογή του άρθρου 106 παράγραφος 2 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις κρατικές ενισχύσεις υπό μορφή αντιστάθμισης για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας που χορηγούνται σε ορισμένες επιχειρήσεις επιφορτισμένες με τη διαχείριση υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος, EE L 7 της 11.1.2012, σ. 3.

⁶ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1370/2007 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23ης Οκτωβρίου 2007 για τις δημόσιες επιβατικές και οδικές μεταφορές και την κατάργηση των κανονισμών του Συμβουλίου (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69 και (ΕΟΚ) αριθ. 1107/70, EE L 315 της 3.12.2007, σ. 1.

⁷ Ανακοίνωση της Επιτροπής — Πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τις κρατικές ενισχύσεις υπό μορφή αντιστάθμισης για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας (2011), EE C 8 της 11.1.2012, σ. 15.

⁸ Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή των κανόνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τις κρατικές ενισχύσεις στην αντιστάθμιση που χορηγείται για παροχή δημόσιας υπηρεσίας γενικού οικονομικού συμφέροντος, EE C 8 της 11.1.2012, σ. 4-14.

⁹ Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής, SEC(2010) 1545 τελικό της 7ης Δεκεμβρίου 2010.

απαντήσεις που περιέχει αφορούν κυρίως τις κοινωνικές υπηρεσίες κοινής ωφελείας και τις μεταφορές, αλλά εφαρμόζονται και στις ΥΓΟΣ γενικότερα.

Όσον αφορά τις ερωτήσεις σχετικά με την **εφαρμογή των κανόνων της ΕΕ για τις δημόσιες συμβάσεις, αυτές εστιάζονται ειδικότερα στις ΚΥΚΩ** και αφορούν τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες εφαρμόζονται οι κανόνες δημοσίων συμβάσεων στις ΚΥΚΩ, το πεδίο εφαρμογής των κανόνων και τον τρόπο με τον οποίο οι κανόνες επιτρέπουν να λαμβάνονται υπόψη συγκεκριμένα στοιχεία των ΚΥΚΩ.

Καταρχήν, πρέπει να επισημανθεί ότι οι κανόνες της ΕΕ για τις δημόσιες συμβάσεις δεν επιβάλλουν στις δημόσιες αρχές να αναθέτουν την παροχή ΚΥΚΩ σε εξωτερικούς φορείς. Έχουν την ευχέρεια να αποφασίζουν αν θα παρέχουν οι ίδιες την υπηρεσία, απευθείας ή στο πλαίσιο εσωτερικής παροχής («in-house»). Μπορούν επίσης να αποφασίζουν να παρέχουν την υπηρεσία σε συνεργασία με άλλες δημόσιες αρχές σύμφωνα με τους όρους που έθεσε η νομολογία.

Οι κανόνες για τις δημόσιες συμβάσεις/ συμβάσεις παραχώρησης εφαρμόζονται μόνο όταν μία δημόσια αρχή αποφασίσει να αναθέσει την παροχή υπηρεσίας σε τρίτο έναντι αμοιβής.

Με βάση τα ανωτέρω, εάν μία αναθέτουσα αρχή ή οντότητα αποφασίσει να αναθέσει σύμβαση παροχής δημόσιας υπηρεσίας ή υπηρεσίας, η σύμβαση εμπίπτει στο πεδίο της οδηγίας 2004/18/ΕΚ ή της οδηγίας 2004/17/ΕΚ μόνο εάν καλύπτονται τα σχετικά ποσά κατώτατων ορίων για την εφαρμογή της οδηγίας.¹⁰ Οι συμβάσεις κοινωνικών υπηρεσιών και υγείας, ωστόσο, δεν υπόκεινται σε όλες τις διατάξεις της οδηγίας 2004/18/ΕΚ ούτε της οδηγίας 2004/17/ΕΚ¹¹. υπόκεινται μόνο σε ελάχιστες διατάξεις τους¹² και στις θεμελιώσεις αρχές του δικαίου της ΕΕ, όπως η υποχρέωση για ίση και χωρίς διακρίσεις μεταχείριση όλων των οικονομικών φορέων και τήρηση της αρχής της διαφάνειας.

Οι συμβάσεις δημοσίων υπηρεσιών και υπηρεσιών¹³ αξίας χαμηλότερης από τα ποσά κατώτατων ορίων για την εφαρμογή των οδηγιών για τις δημόσιες συμβάσεις και τις συμβάσεις παραχώρησης (ανεξαρτήτως ποσού) δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των οδηγιών για τις δημόσιες συμβάσεις και υπόκεινται αποκλειστικά στις θεμελιώδεις αρχές της ΣΛΕΕ (αμεροληψία, ίση μεταχείριση, διαφάνεια κλπ.), στο μέτρο που οι συμβάσεις έχουν διασυνοριακό ενδιαφέρον. Όταν δεν υπάρχει διασυνοριακό ενδιαφέρον, οι συμβάσεις αυτές δεν εμπίπτουν ούτε στο πεδίο εφαρμογής των διατάξεων της ΣΛΕΕ¹⁴.

Σκοπός του παρόντος οδηγού είναι υπάρξει μεγαλύτερη σαφήνεια όσον αφορά τους όρους και τις ρυθμίσεις εφαρμογής των κανόνων για τις δημόσιες συμβάσεις στις ΚΥΚΩ, εξετάζοντας όλα τα ζητήματα που θέτουν οι συχνότερες ερωτήσεις, όπως η παροχή υπηρεσιών από εσωτερικό πάροχο («in-house») ή στο πλαίσιο συνεργασίας

¹⁰ Άρθρο 7 της οδηγίας 2004/18/ΕΚ.

¹¹ Οι κοινωνικές και υγειονομικές υπηρεσίες περιλαμβάνονται μεταξύ των υπηρεσιών που απαριθμούνται στο παράρτημα II Β της οδηγίας 2004/18/ΕΚ. Οι συμβάσεις για τέτοιου είδους υπηρεσίες υπόκεινται αποκλειστικά σε περιορισμένο αριθμό διατάξεων της οδηγίας (σχετικά με τη διάκριση μεταξύ των υπηρεσιών που απαριθμούνται στα παραρτήματα II Α και II Β, βλ. τα άρθρα 20 και 21 της οδηγίας 2004/18/ΕΚ). Το παράρτημα II Β περιλαμβάνει επίσης ειδική μνεία στις κοινωνικές και υγειονομικές υπηρεσίες. Οι ειδικοί κώδικες διατίθενται στον δικτυακό τόπο της ΓΔ Εσωτερική Αγορά στη διεύθυνση www.simap.europa.eu

¹² Οι τεχνικές προδιαγραφές πρέπει επίσης να ορίζονται στην αρχή της διαδικασίας ανάθεσης της σύμβασης και το αποτέλεσμα της διαδικασίας πρέπει να δημοσιεύεται, όπως ορίζει το άρθρο 21 της οδηγίας 2004/18/ΕΚ σε συνδυασμό με το άρθρο 23 και το άρθρο 35 παράγραφος 4 της οδηγίας 2004/18/ΕΚ.

¹³ Ανεξάρτητα από τη φύση των υπηρεσιών.

¹⁴ Βλ. ερμηνευτική ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με το κοινοτικό δίκαιο που εφαρμόζεται στην ανάθεση συμβάσεων οι οποίες δεν καλύπτονται ή καλύπτονται εν μέρει από τις οδηγίες για τις δημόσιες συμβάσεις (2006), ΕΕ C 179 της 1.8.2006, σελίδα 2.

μεταξύ δημοσίων φορέων, οι συμπράξεις δημόσιου-ιδιωτικού τομέα, οι συμβάσεις παραχώρησης υπηρεσιών και το πεδίο εφαρμογής των θεμελιωδών αρχών της ΣΛΕΕ.

Σκοπός του είναι επίσης να εξηγήσει διεξοδικότερα τις πολυάριθμες εναλλακτικές δυνατότητες που έχουν στη διάθεσή τους οι δημόσιες αρχές για να λαμβάνουν υπόψη, κατά την ανάθεση των δημοσίων συμβάσεων, τις ιδιαιτερότητες των ΚΥΚΩ, και ιδίως όλες τις ποιοτικές απαιτήσεις που κρίνουν αναγκαίες για την ικανοποίηση των σύνθετων αναγκών των χρηστών. Ελπίζουμε οι διευκρινίσεις αυτές να απαντούν στα ερωτήματα που θέτουν σχετικά με το θέμα αυτό οι ενδιαφερόμενοι φορείς και ότι θα στηρίζουν και θα ενθαρρύνουν περισσότερο την προσπάθεια των δημοσίων αρχών να εξασφαλίσουν την παροχή κοινωνικών υπηρεσιών υψηλής ποιότητας στους πολίτες.

Η Επιτροπή εξέδωσε την πρότασή της για τους νέους κανόνες δημοσίων συμβάσεων στις 20.12.2011¹⁵. Σχεδιάζεται να επικαιροποιηθεί το τμήμα του παρόντος οδηγού που αφορά τις δημόσιες συμβάσεις, όταν εκδοθούν οι νέοι κανόνες δημοσίων συμβάσεων, ώστε να εναρμονιστεί ο οδηγός με τις νέες διατάξεις.

Όσον αφορά τις απαντήσεις στις ερωτήσεις σχετικά με την **εφαρμογή των κανόνων για την εσωτερική αγορά**¹⁶, αυτές εστιάζονται κυρίως στις ΚΥΚΩ: οι ΚΥΚΩ εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των κανόνων της ΣΛΕΕ σχετικά με την εσωτερική αγορά όταν αποτελούν «οικονομική δραστηριότητα», σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου σχετικά με την ερμηνεία αυτών των άρθρων. Ορισμένες από τις υπηρεσίες αυτές μπορούν επίσης να εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας για τις υπηρεσίες.

Βασικός σκοπός των απαντήσεων που δίνονται γι' αυτό το θέμα είναι να διευκρινιστούν οι εναλλακτικές δυνατότητες των κρατών μελών να καθορίζουν τον τρόπο παροχής των εν λόγω υπηρεσιών, ώστε να εγγυώνται την προσβασιμότητα και την ποιότητά τους και, κατά συνέπεια, να λαμβάνουν υπόψη την ιδιαιτερότητα των ΥΓΟΣ, και ιδίως των ΚΥΚΩ, κατά την εφαρμογή των κανόνων αυτών. Επίσης, το παρόν έγγραφο διευκρινίζει ότι η οδηγία για τις υπηρεσίες περιέχει διατάξεις που αναγνωρίζουν και λαμβάνουν υπόψη τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των κοινωνικών υπηρεσιών που δεν εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας.

Η εφαρμογή των κανόνων της ΕΕ στις ΥΓΟΣ και, ειδικότερα στις ΚΥΚΩ, και πρόσφατα ο διάλογος για τις ΥΓΟΣ ήταν το αντικείμενο διαφόρων πρωτοβουλιών της Επιτροπής¹⁷ και, τελευταία, της ανακοίνωσης «Ένα πλαίσιο ποιότητας για τις υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος στην Ευρώπη»¹⁸ (εφεξής «ποιοτικό πλαίσιο της Επιτροπής») που εκδόθηκε την ίδια ημέρα μαζί με τη νέα δέσμη κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις και τις προτάσεις της Επιτροπής για τις δημόσιες συμβάσεις και τις συμβάσεις παραχώρησης.

¹⁵ Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τα αερολιμενικά τέλη COM(2011) 0896 τελικό Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τις συμβάσεις που συνάπτονται με τους φορείς που δραστηριοποιούνται στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των ταχυδρομικών υπηρεσιών, COM/2011/0895 τελικό. Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την ανάθεση συμβάσεων παραχώρησης, COM/2011/0897 τελικό.

¹⁶ «Κανόνες για την εσωτερική αγορά» είναι οι διατάξεις της ΣΛΕΕ σχετικά με τη ελευθερία εγκατάστασης και την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών (άρθρα 49 και 56 της ΣΛΕΕ) και της οδηγίας για τις υπηρεσίες.

¹⁷ Βλ. μεταξύ άλλων, Λευκό Βιβλίο σχετικά με τις υπηρεσίες κοινής ωφέλειας (COM(2004) 374 της 12ης Μαΐου 2004), την ανακοίνωση για τις κοινωνικές υπηρεσίες κοινής ωφέλειας: «Εφαρμογή του κοινοτικού προγράμματος της Λισαβόνας: Κοινωνικές υπηρεσίες κοινής ωφέλειας στην Ευρωπαϊκή Ένωση», (COM(2006) 177 της 26ης Απριλίου 2006) και την ανακοίνωση για τις «Υπηρεσίες γενικού συμφέροντος, περιλαμβανομένων των κοινωνικών υπηρεσιών γενικού συμφέροντος: Μια νέα ευρωπαϊκή δέσμευση» (COM(2007) 724 τελικό της 20ής Νοεμβρίου 2007).

¹⁸ COM(2011) 900 τελικό της 20.12.2011.

2 ΈΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΥΓΟΣ

1. Τι είναι υπηρεσία γενικού συμφέροντος (ΥΓΣ);

Το πρωτόκολλο αριθ. 26 της ΣΛΕΕ αφορά τις ΥΓΣ, αλλά δεν ορίζει την έννοια. Η Επιτροπή διευκρίνισε την έννοια στο ποιοτικό πλαίσιο της (σελίδα 3), όπου εξηγεί ότι πρόκειται για υπηρεσίες τις οποίες οι εθνικές, περιφερειακές ή τοπικές δημόσιες αρχές των κρατών μελών χαρακτηρίζουν ως γενικού συμφέροντος και, ως εκ τούτου, υπόκεινται στις ειδικές υποχρεώσεις δημόσιας υπηρεσίας (ΥΔΥ). Ο όρος καλύπτει και οικονομικές δραστηριότητες (βλ. τον ορισμό των ΚΥΚΩ κατωτέρω) και μη οικονομικές υπηρεσίες. Οι μη οικονομικές υπηρεσίες δεν υπόκεινται σε ειδική νομοθεσία της ΕΕ και δεν καλύπτονται από τις διατάξεις της Συνθήκης σχετικά με την εσωτερική αγορά και τον ανταγωνισμό. Ορισμένα στοιχεία του τρόπου οργάνωσης αυτών των υπηρεσιών ενδέχεται, ωστόσο, να υπόκεινται σε άλλους γενικούς κανόνες της Συνθήκης, όπως η αρχή της απαγόρευσης των διακρίσεων.

2. Τι είναι υπηρεσία γενικού οικονομικού συμφέροντος (ΥΓΟΣ); Είναι υποχρεωτικό για τις δημόσιες αρχές να θεσπίσουν την έννοια αυτή στην εσωτερική έννομη τάξη τους;

Η έννοια της ΥΓΟΣ αναφέρεται στα άρθρα 14 και 106 παράγραφος 2 της ΣΛΕΕ, καθώς και στο προσαρτημένο στη ΣΛΕΕ πρωτόκολλο αριθ. 26, αλλά δεν ορίζεται στη ΣΛΕΕ ούτε στο παράγωγο δίκαιο. Η Επιτροπή έχει διευκρινίσει στο ποιοτικό πλαίσιο της ότι οι ΥΓΟΣ είναι οικονομικές δραστηριότητες που παράγουν αποτελέσματα προς το γενικό δημόσιο όφελος, οι οποίες δεν θα μπορούσαν να παρασχεθούν από την αγορά χωρίς την παρέμβαση του κράτους (ή θα μπορούσαν να παρασχεθούν με διαφορετικούς όρους ποιότητας, ασφάλειας, οικονομικής προσιτότητας, ίσης μεταχείρισης ή καθολικής πρόσβασης). Μια ΥΔΥ επιβάλλεται στον φορέα παροχής με ανάθεση και βάσει κριτηρίου γενικού συμφέροντος που διασφαλίζει ότι η υπηρεσία παρέχεται με όρους που της επιτρέπουν να εκπληρώσει την αποστολή της.

Το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι οι ΥΓΟΣ είναι υπηρεσίες με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που τις διακρίνουν από άλλες δραστηριότητες της οικονομικής ζωής¹⁹.

Η έννοια μπορεί να εφαρμόζεται σε διαφορετικές καταστάσεις και όρους, ανάλογα με το κράτος μέλος, και η νομοθεσία της ΕΕ δεν δημιουργεί καμία υποχρέωση να ορίζεται επίσημα ένα καθήκον ή υπηρεσία ως υπηρεσία γενικού οικονομικού συμφέροντος, εκτός εάν η υποχρέωση αυτή ορίζεται στην νομοθεσία της Ένωσης (π.χ. καθολική υπηρεσία στους τομείς των ταχυδρομικών υπηρεσιών και τηλεπικοινωνιών). Εάν το περιεχόμενο μιας ΥΓΟΣ, δηλ. υποχρεώσεις παροχής δημόσιας υπηρεσίας, έχει σαφώς προσδιοριστεί, δεν είναι αναγκαίο η εν λόγω υπηρεσία να περιγράφεται ως «ΥΓΟΣ». Το ίδιο ισχύει και για την έννοια των κοινωνικών υπηρεσιών κοινής ωφελείας (ΚΥΚΩ) που έχουν οικονομικό χαρακτήρα.

3. Τι είναι κοινωνική υπηρεσία κοινής ωφελείας (ΚΥΚΩ);

Η έννοια της ΚΥΚΩ δεν ορίζεται ούτε στη ΣΛΕΕ ούτε στο παράγωγο δίκαιο της Ένωσης. Η ανακοίνωση της Επιτροπής «Εφαρμογή του κοινοτικού προγράμματος της Δισαβόνας: Κοινωνικές υπηρεσίες γενικού συμφέροντος στην Ευρωπαϊκή Ένωση²⁰» προσδιόρισε δύο κύριες ομάδες ΚΥΚΩ, εκτός από τις υπηρεσίες υγείας:

¹⁹ Υποθέσεις C-179/90 *Merci convenzionali porto di Genova*, Συλλογή 1991 σ. I-5889, σκέψη 27· υπόθεση C-242/95 *GT-Link A/S*, Συλλογή 1997 σ. I-4449, σκέψη 53· και υπόθεση C-266/96, *Corsica Ferries France SA.*, Συλλογή 1998, σ. I-3949, σκέψη 45.

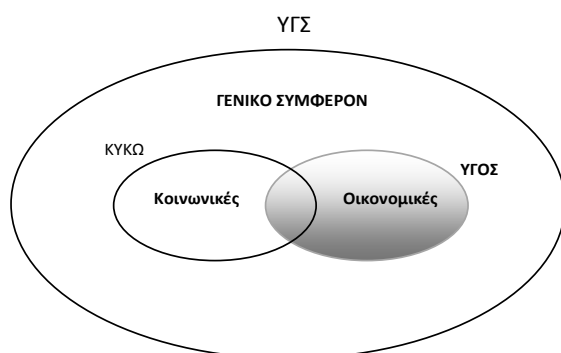
²⁰ COM(2006) 177 τελικό της 20 Νοεμβρίου 2007.

- τα συστήματα υποχρεωτικής και συμπληρωματικής κοινωνικής ασφάλισης, με διάφορους τρόπους οργάνωσης (αλληλασφάλιση ή επαγγελματική ασφάλιση), που καλύπτουν τους βασικούς κινδύνους, όπως οι κίνδυνοι που συνδέονται με την υγεία, το γήρας, τα επαγγελματικά ατυχήματα, την ανεργία, τη σύνταξη, την αναπηρία·
- άλλες σημαντικές υπηρεσίες που παρέχονται άμεσα σε πρόσωπα. Οι υπηρεσίες αυτές, που έχουν προληπτικό χαρακτήρα και προάγουν την κοινωνική συνοχή, παρέχουν εξατομικευμένη βοήθεια για να διευκολυνθεί η κοινωνική ένταξη και να διασφαλιστούν τα θεμελιώδη δικαιώματα. Κατά κύριο λόγο, παρέχουν βοήθεια σε πρόσωπα που αντιμετωπίζουν άμεσα προσωπικά προβλήματα της ή κρίσεις (όπως χρέη, ανεργία, τοξικομανία, ρήξη των οικογενειακών δεσμών). Δεύτερον, περιλαμβάνουν δραστηριότητες για να εξασφαλιστεί η ικανότητα πλήρους κοινωνικής επανένταξης των προσώπων (αποκατάσταση, γλωσσική εκπαίδευση μεταναστών), ιδίως η ένταξη στην αγορά εργασίας (επαγγελματική εκπαίδευση και επανένταξη). Οι υπηρεσίες αυτές συμπληρώνουν και στηρίζουν τον ρόλο των οικογενειών στην παροχή φροντίδας κυρίως στους νεότερους ή τους πιο ηλικιωμένους. Τρίτον, περιλαμβάνουν δραστηριότητες ένταξης ατόμων με μακροχρόνια προβλήματα υγείας ή αναπηρίας. Τέταρτον, στις υπηρεσίες αυτές εντάσσεται επίσης η κοινωνική στέγαση, με την παροχή στέγης σε άτομα με ειδικές ανάγκες ή σε ευπαθείς κοινωνικές ομάδες. Ορισμένες υπηρεσίες μπορούν ενδεχομένως να περιλαμβάνουν και τις τέσσερις αυτές διαστάσεις.

Το Ποιοτικό Πλαίσιο της Επιτροπής (σ. 3 και 4) αναφέρει επίσης αυτή την περιγραφή.

Επιπλέον, η ανακοίνωση για τις *Υπηρεσίες γενικού συμφέροντος, περιλαμβανομένων των κοινωνικών υπηρεσιών γενικού συμφέροντος: μια νέα ευρωπαϊκή δέσμευση*²¹ παρουσίασε τους στόχους και τις οργανωτικές αρχές που χαρακτηρίζουν τις ΚΥΚΩ.

Όπως διευκρινίζεται σε αυτές τις δύο ανακοινώσεις, οι ΚΥΚΩ μπορεί να είναι οικονομικού ή μη οικονομικού χαρακτήρα, ανάλογα με την ασκούμενη δραστηριότητα. Πράγματι, το γεγονός ότι μία δραστηριότητα χαρακτηρίζεται ως «κοινωνική» δεν είναι καθαυτό αρκετό²² ώστε να μη χαρακτηριστεί ως «οικονομική δραστηριότητα», σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου. Οι ΚΥΚΩ οικονομικού χαρακτήρα είναι οι ΥΓΟΣ. (Βλ. απάντηση στην ερώτηση 2).

²¹ COM(2007) 725 τελικό της 20ής Νοεμβρίου 2007.

²² Συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-180/98 έως C-184/98 *Pavlov*, Συλλογή 2000, σ. I-6451, σκέψη 118· υπόθεση C-218/00 *INAIL*, Συλλογή 2002, σ. I-691, σκέψη 37· και υπόθεση C-355/00 *Freskot*, Συλλογή 2003, σ. I-5263.

4. Έχουν τα κράτη μέλη περιθώρια ευελιξίας στον ορισμό των ΥΓΟΣ;

Ναι. Όπως εξηγείται στην ανακοίνωση,²³ οι δημόσιες αρχές των κρατών μελών, σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο, ανάλογα με την κατανομή αρμοδιοτήτων μεταξύ τους βάσει του εθνικού δικαίου, διαθέτουν ευρεία διακριτική ευχέρεια ορισμού των υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος²⁴ (για την έννοια των ΥΓΟΣ βλ. απάντηση στην ερώτηση 2). Οι μόνοι περιορισμοί είναι αυτοί που επιβάλλει το δίκαιο της Ένωσης (βλ. απάντηση στην ερώτηση 6) καθώς το πρόδηλο σφάλμα εκτίμησης (βλ. απάντηση στην ερώτηση 7).

5. Μπορεί η Επιτροπή να εκδώσει κατάλογο κριτηρίων που θα χρησιμοποιούν οι αρμόδιες αρχές για να καθορίζουν αν μια υπηρεσία είναι γενικού συμφέροντος;

Το εύρος και η οργάνωση των ΥΓΟΣ ποικίλλουν αισθητά από ένα κράτος μέλος σε άλλο, σε συνάρτηση με την ιστορία και την παράδοση κρατικού παρεμβατισμού σε κάθε κράτος μέλος. Κατά συνέπεια, οι ΥΓΟΣ παρουσιάζουν μεγάλη ποικιλομορφία και μπορούν να υπάρχουν διαφορετικές ανάγκες και προτιμήσεις των χρηστών λόγω των διαφορετικών γεωγραφικών, κοινωνικών και πολιτισμικών συνθηκών. Ως εκ τούτου, οι δημόσιες αρχές, σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο είναι ουσιαστικά αρμόδιες να αποφασίζουν σχετικά με τη φύση και το εύρος μιας υπηρεσίας γενικού συμφέροντος.

Σύμφωνα με τις αρχές της επικουρικότητας και της αναλογικότητας, η ΕΕ παρεμβαίνει μόνο όταν είναι αναγκαίο και εντός των ορίων των εξουσιών που της παρέχει η ΣΛΕΕ. Η δράση της σέβεται την ποικιλομορφία των καταστάσεων στα κράτη μέλη και των ρόλων των εθνικών, περιφερειακών ή τοπικών αρχών για την εξασφάλιση της ευημερίας των πολιτών τους και την προώθηση της κοινωνικής συνοχής, ενώ παράλληλα εγγυάται τις δημοκρατικές επιλογές όσον αφορά, μεταξύ άλλων, το επίπεδο της ποιότητας των υπηρεσιών.

Συνεπώς, η Επιτροπή δεν έχει αρμοδιότητα να εκδώσει κατάλογο κριτηρίων καθορισμού του χαρακτήρα γενικού συμφέροντος μιας δεδομένης υπηρεσίας. Η αρμοδιότητα του καθορισμού του χαρακτήρα γενικού συμφέροντος μιας υπηρεσίας ανήκει στις δημόσιες αρχές των κρατών μελών.

6. Επιβάλλει η νομοθεσία της Ένωσης όρια στη διακριτική ευχέρεια των κρατών μελών να ορίζουν τις ΥΓΟΣ;

Ναι. Στους τομείς οι οποίοι έχουν εναρμονισθεί σε επίπεδο Ένωσης²⁵, και για τους οποίους έχουν ληφθεί υπόψη οι στόχοι γενικού συμφέροντος²⁶, η διακριτική ευχέρεια των κρατών μελών δεν μπορεί να αντιβαίνει τους κανόνες που διέπουν την εν λόγω

²³ Βλ. παράγραφο 46 της Ανακοίνωσης.

²⁴ Υπόθεση T-17/02 *Fred Olsen*, Συλλογή 2005, σ. II-2031, σκέψη 216· υπόθεση T-289/03 *BUPA και λοιποί κατά Επιτροπής*, Συλλογή 2008, σ. II-81, σκέψεις 166-169· υπόθεση T-309/04 *TV2*, Συλλογή 2008, σ. II-2935, σκέψεις 113 και επόμενες.

²⁵ Παραδείγματος χάρη, οι τομείς των τηλεπικοινωνιών και των ταχυδρομικών υπηρεσιών και της ενέργειας έχουν εναρμονιστεί στο επίπεδο της Ένωσης (βλ. οδηγία 2002/22/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 7ης Μαρτίου 2002 για την καθολική υπηρεσία και τα δικαιώματα των χρηστών όσον αφορά δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών (οδηγία καθολικής υπηρεσίας) ΕΕ L 108 της 24.4.2002, σ. 51 (όπως τροποποιήθηκε από την οδηγία 2009/136/EK, ΕΕ L 337 της 18.12.2009, σ. 11)· οδηγία 97/67/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Δεκεμβρίου 1997, σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την ανάπτυξη της εσωτερικής αγοράς κοινοτικών ταχυδρομικών υπηρεσιών και τη βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών, ΕΕ L 15 της 21.1.1998, σ. 14 (όπως τροποποιήθηκε από τις οδηγίες 2002/39/EK, ΕΕ L 176 της 5.7.2002, σ. 21 και 2008/06/EK, ΕΕ L 52 της 27.2.2008, σ. 3)· οδηγία 2009/72/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Ιουλίου 2009 σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας, ΕΕ L 211 της 14.8.2009, σ. 55.

²⁶ Υπόθεση C-206/98 *Επιτροπή κατά Βελγίου*, Συλλογή 2000, σ. I-3509, σκέψη 45.

εναρμόνιση. Επιπλέον, η διακριτική ευχέρεια των κρατών μελών τελεί πάντοτε υπό τον έλεγχο προδήλου σφάλματος.

Τομείς εναρμονισμένοι σε επίπεδο Ένωσης:

- Όταν οι κανόνες εναρμόνισης της ΕΕ αφορούν αποκλειστικά ορισμένες ειδικές υπηρεσίες, τα κράτη μέλη έχουν ευρεία διακριτική ευχέρεια να χαρακτηρίζουν πρόσθετες υπηρεσίες ως ΥΓΟΣ. Ενδεικτικά, στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών, τα κράτη μέλη οφείλουν να ορίζουν τις προβλεπόμενες στην οδηγία υποχρεώσεις καθολικής υπηρεσίας· διαθέτουν, ωστόσο, και τη διακριτική ευχέρεια για να υπερβούν τις διατάξεις της εν λόγω οδηγίας κατά τον ορισμό των υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών ως ΥΓΟΣ.

7. Υπάρχουν παραδείγματα ορίων πρόδηλου σφάλματος εκτίμησης των κρατών μελών κατά τον ορισμό των ΥΓΟΣ;

Όπως εξηγείται στην παράγραφο 46 της Ανακοίνωσης, η ελευθερία αξιολόγησης των κρατών μελών να ορίζουν τις ΚΥΚΩ υπόκειται σε επανεξέταση από την Επιτροπή και τα δικαστήρια της Ένωσης για τον έλεγχο πρόδηλου σφάλματος εκτίμησης²⁷.

Η νομολογία του Δικαστηρίου και η πρακτική της Επιτροπής κατά τη λήψη αποφάσεων παραθέτουν ορισμένα περιορισμένα παραδείγματα πρόδηλου σφάλματος.

Παραδείγματα:

- Οι λιμενικές εργασίες, όπως φόρτωση, εκφόρτωση, μεταφόρτωση, αποθήκευση και, εν γένει, διακίνηση εμπορευμάτων ή εξοπλισμού σε εθνικούς λιμένες, δεν συνιστούν κατ' ανάγκη υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος που έχουν

²⁷ Υπόθεση T-17/02 *Fred Olsen*, Συλλογή 2005, σ. II-2031, σκέψη 216· υπόθεση T-289/03 *BUPA και λοιποί κατά Επιτροπής*, Συλλογή 2008, σ. II-81, σκέψεις 165 και επόμενες. Επιπλέον, η διακριτική ευχέρεια των κρατών μελών δεν μπορεί να ασκείται ενόψει των εφαρμοστέων εναρμονισμένων κανόνων, βλ. απάντηση στην ερώτηση 6.

²⁸ Υπόθεση C-179/90, *Merci convenzionali porto di Genova*, Συλλογή 1991, σ. I-5889, σκέψη 27· υπόθεση C-242/95 *GT-Link*, Συλλογή 1997] σ. I-4449, σκέψη 53· και συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-34/01 έως C38/01 *Enirisorse*, Συλλογή 2003, σ. I-14243, σκέψεις 33-34.

²⁹ Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις στη δημόσια ραδιοτηλεόραση, ΕΕ C 257 της 27.10.2009, σ. 1.

³⁰ Απόφαση της Επιτροπής σχετικά με την κρατική ενίσχυση SA.25051 – Γερμανία – Ένωση για τη διάθεση πτωμάτων νεκρών ζώων, ΕΕ L 236 της 1.9.2012, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=EE:L:2012:236:0001:0034:EN:PDF>. Βλ. επίσης υπόθεση C-126/01 *Ministère de l'Economie, des Finances et de l'Industrie κατά GEMO*, Συλλογή 2003, σ. I-13769.

ειδικά χαρακτηριστικά σε σύγκριση με το γενικό οικονομικό συμφέρον άλλων δραστηριοτήτων της οικονομικής ζωής²⁸.

- Δραστηριότητες όπως η διαφήμιση, το ηλεκτρονικό εμπόριο, η χρήση κλήσεων προστιθέμενου τέλους σε εμπορικά τυχερά παίγνια, η χορηγία ή η τεχνητή πωλήσεων (merchandising). Η ένταξή τους στο πεδίο της δημόσιας υπηρεσίας οπτικοακουστικών μέσων συνιστά πρόδηλο σφάλμα εκτίμησης²⁹.
- Η διάθεση πτωμάτων ζώων αποκλειστικά προς το συμφέρον των οικονομικών φορέων που επωφελούνται από αυτήν. Οι εν λόγω οικονομικοί φορείς πρέπει να βαρύνονται με τα έξοδα διάθεσης των αποβλήτων τα οποία έχουν προκαλέσει (η αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει»)³⁰.
- Η παραγωγή και εμπορία προϊόντων που απαριθμούνται στο παράρτημα 1 της ΣΛΕΕ³¹.
- Οι ευρυζωνικές υπηρεσίες που περιορίζονται σε επιχειρηματικά πάρκα, με αποτέλεσμα να μην είναι προς όφελος του συνολικού πληθυσμού³².

8. Είναι δυνατόν να θεωρούνται ΥΓΟΣ ορισμένες χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες;

Ναι. Ορισμένες χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, όπως η καθολική τραπεζική υπηρεσία, μπορούν να χαρακτηρισθούν ως ΥΓΟΣ. Η Επιτροπή έχει ήδη αποδεχθεί παρόμοιους ορισμούς από τα κράτη μέλη σε διάφορες περιπτώσεις³³ και έχει εκδώσει σύσταση σχετικά με την πρόσβαση σε βασικές τραπεζικές υπηρεσίες³⁴ (βλ. επίσης ποιοτικό πλαίσιο της Επιτροπής, σ. 10).

9. Μπορεί η κατασκευή υποδομών καθαυτή να χαρακτηριστεί ως ΥΓΟΣ;

Η κατασκευή υποδομών που συνδέεται με την υποχρέωση παροχής δημόσιας υπηρεσίας και η οποία είναι, κατά συνέπεια, αναγκαία για την παροχή της μπορεί να χαρακτηριστεί δαπάνη που συνδέεται με την παροχή μιας ΥΓΟΣ (βλ. άρθρο 5 παράγραφος 3 στοιχείο δ) της απόφασης).

Όπως εξηγείται στην παράγραφο 49 της Ανακοίνωσης, η δημιουργία ευρυζωνικής υποδομής σε μία συγκεκριμένη περιοχή μπορεί να συνιστά ΥΓΟΣ, εάν η διαθέσιμη υποδομή είναι ανεπαρκής και οι επενδυτές δεν είναι σε θέση να παράσχουν επαρκή

³¹ Απόφαση της Επιτροπής σχετικά με την κρατική ενίσχυση αριθ. C 28/1998 – Ιταλία – Centrale del Latte di Roma, EE L 265 της 19.10.2000,
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=EE:L:2000:265:0015:0028:EN:PDF>.

³² Αποφάσεις της Επιτροπής σχετικά με την κρατική ενίσχυση αριθ. N 890/2006 – Γαλλία – SICOVAL, http://EK.europa.eu/competition/state_aid/cases/218142/218142_723454_30_2.pdf· κρατική ενίσχυση αριθ. N 284/2005 – Ιρλανδία – Metropolitan Area Networks, http://EK.europa.eu/competition/state_aid/cases/199656/199656_581678_68_2.pdf.

³³ Αποφάσεις της Επιτροπής σχετικά με την κρατική ενίσχυση αριθ. N 514/2001 – Ηνωμένο Βασίλειο - Εκσυγχρονισμός του συστήματος καταβολής παροχών του HB και παροχή πρόσβασης σε καθολικές τραπεζικές υπηρεσίες μέσω των ταχυδρομείων, EE C 186 της 6.8.2003, http://EK.europa.eu/competition/eiEEade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_n514_01· κρατική ενίσχυση αριθ. N 244/2003 - Ηνωμένο Βασίλειο - Credit Union Provision of Access to Basic Financial Services, EE C 323 της 20.12.2005, http://EK.europa.eu/competition/eiEEade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_N244_2003· κρατική ενίσχυση αριθ. C 49/2006 — Ιταλία— Poste Italiane — διανομή βεβαιώσεων ταχυδρομικού ταμειωτηρίου, EE L 189, 21.7.2009, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=EE:L:2009:189:0003:0037:EN:PDF>· κρατική ενίσχυση αριθ. N 642/2005 — Σουηδία — Posten AB, EE C 291 της 5.12.2007, http://EK.europa.eu/competition/state_aid/register/ii/doc/N-642-2005-WLWL-en-22.11.2006.pdf· κρατική ενίσχυση αριθ. N 650/2001 – Ιρλανδία – An Post, EE C 43 της 27.2.2007, http://EK.europa.eu/competition/eiEEade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_N650_2001

³⁴ Σύσταση της Επιτροπής σχετικά με την πρόσβαση σε βασικό λογαριασμό πληρωμών (C(2011)4977).

ευρυζωνική κάλυψη. Αυτό συμβαίνει συνήθως στις αγροτικές περιοχές, σε αντίθεση με τις μητροπολιτικές περιοχές οι οποίες εξυπηρετούνται ήδη από την αγορά. Επιτρέπεται η χορήγηση αντιστάθμισης για την παροχή μιας τέτοιας δημόσιας υπηρεσίας, εφόσον τηρούνται οι κατευθυντήριες γραμμές για τις ευρυζωνικές υπηρεσίες.³⁵

Ένα άλλο παράδειγμα είναι οι ταχυδρομικές υπηρεσίες. Στην περίπτωση των Ελληνικών Ταχυδρομείων (ΕΛΤΑ)³⁶, οι ελληνικές αρχές όρισαν την ΥΓΟΣ ως σύνολο διαφόρων υπηρεσιών, που περιλαμβάνουν και την καθολική ταχυδρομική υπηρεσία. Η Επιτροπή επαλήθευσε ότι οι αρχές δεν χορήγησαν υπεραντιστάθμιση στα ελληνικά ταχυδρομεία για το καθαρό κόστος παροχής της ΥΓΟΣ, περιλαμβανομένου του κόστους απόσβεσης μιας νέας σύγχρονης υποδομής. Συνεπώς, τα Ελληνικά Ταχυδρομεία μπόρεσαν να εκσυγχρονίσουν την υποδομή τους και να βελτιώσουν την ποιότητα της δημόσιας υπηρεσίας, για να ικανοποιήσουν τις απαιτήσεις που θέσπισε η οδηγία 2002/39/ΕΚ³⁷.

10. Η σύσταση και διατήρηση θέσεων εργασίας σε μια επιχείρηση με σκοπό την επέκταση της δραστηριότητάς της στον τομέα της έρευνας και ανάπτυξης (π.χ. στη βιοφαρμακευτική) μπορούν να χαρακτηριστούν ως ΥΓΟΣ;

Δεν κρίνεται δυνατό να χαρακτηριστεί ως ΥΓΟΣ η σύσταση ή η διατήρηση θέσεων εργασίας σε μία δεδομένη επιχείρηση. Οι ΥΓΟΣ είναι υπηρεσίες που παρέχονται στο κοινό. Οι ΥΓΟΣ είναι υπηρεσίες που έχουν ως αποδέκτες τους πολίτες ή είναι προς το συμφέρον της κοινωνίας συνολικά, στοιχείο το οποίο δεν υφίσταται στην προκειμένη περίπτωση και δεν μπορούν, συνεπώς, να χρησιμοποιούνται για να αιτιολογήσουν ένα μέτρο βάσει του άρθρου 106 παράγραφος 2 της ΣΛΕΕ.

Από την άλλη, το κράτος μπορεί να επιθυμεί να συμμετάσχει στη χρηματοδότηση μιας τέτοιας δραστηριότητας, αλλά αυτό θα συνιστούσε κρατική ενίσχυση υπέρ της συγκεκριμένης επιχείρησης. Η παρέμβαση αυτή μπορεί να είναι απόλυτα συμβατή με το δίκαιο της Ένωσης, παραδείγματος χάρι δυνάμει του κοινοτικού πλαισίου για την έρευνα, την ανάπτυξη και την καινοτομία³⁸ ή δυνάμει του γενικού κανονισμού³⁹ απαλλαγής κατά κατηγορία για τις ενισχύσεις υπέρ της απασχόλησης, της εκπαίδευσης ή των ΜΜΕ, ανάλογα με τον στόχο της δημόσιας παρέμβασης (στήριξη της έρευνας, ανάπτυξης, απασχόλησης ή εκπαίδευσης, των ΜΜΕ κλπ.).

Οι κανόνες σχετικά με την προηγούμενη κοινοποίηση, τις επιλέξιμες δαπάνες, τους όρους επιλεξιμότητας κλπ. της σχεδιαζόμενης ενίσχυσης πρέπει να εκτιμώνται με βάση τις ισχύουσες νομοθετικές πράξεις που θα διασφαλίζουν, όταν απαιτείται, τη συμβατότητα με το άρθρο 107 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ.

11. Μπορεί μια δημόσια αρχή να χαρακτηρίσει μία υπηρεσία ως ΥΓΟΣ, εάν παρέχεται ήδη παρόμοια υπηρεσία από άλλους οικονομικούς φορείς της αγοράς στους οποίους δεν έχει ανατεθεί η παροχή ΥΓΟΣ;

³⁵ Ανακοίνωση της Επιτροπής, - Κοινοτικές κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις όσον αφορά την ταχεία ανάπτυξη ευρυζωνικών δικτύων, ΕΕ C 235 της 30.9.2009, σ. 7.

³⁶ Απόφαση της Επιτροπής για την κρατική ενίσχυση SA.32562 - Ελλάδα - Ενίσχυση στα Ελληνικά Ταχυδρομεία, ΕΕ C 99 της 3.4.2012, http://ec.europa.eu/eu_law/state_aids/comp-2011/sa32562-2011n.pdf

³⁷ Οδηγία 2002/39/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 10ης Ιουνίου 2002, για την τροποποίηση της οδηγίας 97/67/ΕΚ, όσον αφορά το περαιτέρω άνοιγμα των κοινοτικών ταχυδρομικών υπηρεσιών στον ανταγωνισμό (ΕΕ L 176 της 5.7.2002, σ. 21).

³⁸ Κοινοτικό πλαίσιο σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για την έρευνα και ανάπτυξη και την καινοτομία, ΕΕ C 323 της 30.12.2006, σ. 1.

³⁹ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 800/2008 της Επιτροπής, της 6ης Αυγούστου 2008, για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων συμβατών με την κοινή αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 87 και 88 της Συνθήκης (άρθρα 107 και 108 της ΣΛΕΕ), ΕΕ L 214 της 9.8.2008, σ. 3.

Τα κράτη μέλη έχουν ευρεία διακριτική ευχέρεια ορισμού των ΥΓΟΣ (βλ. απάντηση στην ερώτηση 4).

Όταν, όμως, υπάρχουν και άλλες επιχειρήσεις που λειτουργούν υπό κανονικές συνθήκες αγοράς, στις οποίες δεν έχει ανατεθεί η παροχή ΥΓΟΣ και οι οποίες παρέχουν ήδη ή μπορούν να παράσχουν ικανοποιητικά μία υπηρεσία και με όρους, όπως η τιμή, αντικειμενικά χαρακτηριστικά ποιότητας, η συνέχεια και η πρόσβαση στην υπηρεσία, που συνάδουν με το δημόσιο συμφέρον όπως αυτό ορίζεται από το κράτος, η Επιτροπή θεωρεί ότι δεν θα ήταν σωστό να προσδοθεί υποχρέωση παροχής δημόσιας υπηρεσίας σε μια τέτοια υπηρεσία⁴⁰. Συνεπώς, έχει ακόμη μεγαλύτερη σημασία να προσδιορίζουν τα κράτη μέλη με σαφήνεια τα χαρακτηριστικά της εκάστοτε υπηρεσίας, ιδίως τους όρους παροχής της και την ομάδα-στόχο της. Εάν μία υπηρεσία παρέχεται ήδη από την αγορά, έστω και με όρους που δεν θεωρούνται ικανοποιητικοί από το οικείο κράτος μέλος, παραδείγματος χάρις διότι η αγορά δεν μπορεί να την παράσχει με το επίπεδο ποιότητας ή σε τιμή την οποία οι δημόσιες αρχές θα μπορούσαν να θεωρούσαν ότι είναι προς το δημόσιο συμφέρον (π.χ. διότι τα κόμιστρα μεταφοράς είναι υπερβολικά ακριβά για τις οικογένειες χαμηλού εισοδήματος), μια τέτοια υπηρεσία μπορεί να χαρακτηριστεί ως ΥΓΟΣ. Η υπηρεσία πρέπει να παρέχεται χωρίς διακρίσεις.

Όταν η υπηρεσία δεν παρέχεται ήδη από τους φορείς της αγοράς, το ζήτημα του αν μπορεί να παρέχεται από την αγορά εναπόκειται στην κρίση του κράτους μέλους, ενώ η Επιτροπή μπορεί μόνο να ασκήσει έλεγχο για την ύπαρξη πρόδηλου σφάλματος.

12. Μπορεί μια υπηρεσία να οριστεί ως ΥΓΟΣ, εάν η αγορά θα ήταν σε θέση να την παράσχει στο εγγύς μέλλον;

Όταν ο χαρακτηρισμός μιας υπηρεσίας ως ΥΓΟΣ δικαιολογείται για άλλον λόγο, το απλό ενδεχόμενο ότι η αγορά θα ήταν σε θέση να την παράσχει στο μέλλον δεν εμποδίζει καταρχήν ένα κράτος μέλος να την ορίσει επί του παρόντος ως ΥΓΟΣ. Όταν, ωστόσο, είναι σαφές ότι η αγορά θα είναι σε θέση να παράσχει την υπηρεσία σε σύντομο διάστημα με όρους (που περιλαμβάνουν την τιμή, την ποιότητα, τη συνέχεια και την πρόσβαση στην υπηρεσία) τους οποίους επιθυμεί το κράτος μέλος, οι δημόσιες αρχές θα πρέπει να περιορίσουν ανάλογα την περίοδο ανάθεσης και να παρακολουθούν την εξέλιξη της αγοράς, ώστε να είναι σε θέση να αποφασίσουν αν εξακολουθεί να είναι αναγκαία η νέα ανάθεση κατά τη λήξη της προηγούμενης. Εάν η αγορά εξακολουθεί να μην είναι σε θέση να παράσχει την υπηρεσία κατά τη λήξη της περιόδου ανάθεσης και το κράτος μέλος θεωρεί ότι η υπηρεσία εξακολουθεί να αποτελεί ΥΓΟΣ, επιτρέπεται να υπάρξει νέα ανάθεση η οποία είναι σύμφωνη με το άρθρο 106 της ΣΛΕΕ.

Ως προς το ερώτημα αν είναι σαφές ότι η αγορά θα είναι σε θέση να παράσχει μια δεδομένη υπηρεσία στο προβλέψιμο μέλλον, το καθήκον της Επιτροπής περιορίζεται στο να ελέγξει αν υπάρχουν πρόδηλα σφάλματα εκτίμησης του κράτους μέλους.

13. Εάν ένας φορέας παροχής υπηρεσιών μέριμνας του παιδιού, ο οποίος λειτουργεί με τους όρους της αγοράς και στον οποίο δεν έχει ανατεθεί η παροχή ΥΓΟΣ, περιέλθει σε δυσχερή κατάσταση και υπάρχει κίνδυνος να πτωχεύσει, μπορεί το κράτος μέλος να του αναθέσει εκείνη τη στιγμή την παροχή μιας ΥΓΟΣ με στόχο να διασφαλιστεί η συνέχεια της υπηρεσίας (με την παραδοχή ότι δεν υπάρχουν άλλοι πάροχοι υπηρεσιών μέριμνας παιδιού στην ίδια περιοχή που θα μπορούσαν να παρέχουν την υπηρεσία);

Όσον αφορά τις υπηρεσίες μέριμνας του παιδιού, θα πρέπει πρωτίστως να επισημανθεί ότι, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, η παροχή αυτής της υπηρεσίας μπορεί να θεωρείται ότι δεν ενέχει οικονομική δραστηριότητα⁴¹. Όταν οι υπηρεσίες μέριμνας παιδιού

⁴⁰ Υπόθεση C-205/99, Analir Συλλογή 2001. σ. I-1271, σκέψη 71. Βλ. παράγραφο 48 της Ανακοίνωσης.

⁴¹ Απόφαση του Δικαστηρίου ΕΖΕΣ της 21ης Φεβρουαρίου 2008 στην υπόθεση E-5/07.

συνιστούν οικονομική δραστηριότητα, συχνά ορίζονται ως ΥΓΟΣ. Ένα κράτος μέλος μπορεί να αναθέσει σε έναν πάροχο υπηρεσιών μέριμνας παιδιού την παροχή μιας ΥΓΟΣ, εφόσον η υποχρέωση δημόσιας υπηρεσίας είναι σαφώς προσδιορισμένη και η ανάθεση είναι σύμφωνη με τους κανόνες κρατικών ενισχύσεων. Είναι πιθανό σε μια συγκεκριμένη περιοχή, ενώ έχει ανατεθεί σε παρόχους υπηρεσιών μέριμνας παιδιού η ΥΓΟΣ να παρέχουν υπηρεσίες φροντίδας παιδιών σε τιμή χαμηλότερη από τις αγοραίες τιμές, άλλοι φορείς να παρέχουν υπηρεσίες φροντίδας παιδιών στις τιμές της αγοράς. Εάν ένας πάροχος υπηρεσιών φροντίδας παιδιών που λειτουργεί με τους όρους της αγοράς κινδυνεύει από πτώχευση και δεν υπάρχουν αρκετοί εναλλακτικοί φορείς παροχής υπηρεσιών που θα μπορούσαν να καλύψουν άμεσα το κενό, το κράτος μέλος μπορεί βάσει της Απόφασης⁴² να αναθέσει στον εν λόγω πάροχο μία ΥΓΟΣ, ώστε να διασφαλιστεί η συνέχεια της υπηρεσίας (δηλαδή επαρκής αριθμός θέσεων σε παιδικούς σταθμούς). Σε αυτή τη συγκεκριμένη κατάσταση, ωστόσο, που σχετίζεται με προβλήματα δυναμικότητας των υπηρεσιών, οι δημόσιες αρχές θα πρέπει να εξετάζουν το ενδεχόμενο περιορισμού της διάρκειας της ανάθεσης της ΥΓΟΣ στον χρόνο που είναι αναγκαίος για να μπορέσουν δυνητικοί άλλοι φορείς της αγοράς να αναλάβουν την παροχή της υπηρεσίας με τους όρους της αγοράς.

Εφόσον δεν έχει ανατεθεί στο παρελθόν στον πάροχο υπηρεσιών μέριμνας παιδιού υποχρέωση παροχής δημόσιας υπηρεσίας, η αντιστάθμιση για την παροχή της ΥΓΟΣ μπορεί καταρχήν να καλύπτει μόνον τα μελλοντικά έξοδα για την ΥΓΟΣ και πρέπει να υπολογίζεται με βάση τις παραμέτρους που ορίζονται στην πράξη ανάθεσης, σύμφωνα με την Απόφαση.

Όσον αφορά τις ζημίες από το παρελθόν, εάν ο πάροχος της υπηρεσίας δεν μπορεί να εξασφαλίσει ιδιωτική χρηματοδότηση, οι ζημίες αυτές θα μπορούσαν να καλυφθούν με ενίσχυση διάσωσης και αναδιάρθρωσης, εφόσον πληρούνται οι όροι των κατευθυντήριων γραμμών Δ&Α⁴³.

3 Η ΝΕΑ ΔΕΣΜΗ ΚΑΝΟΝΩΝ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ ΚΡΑΤΙΚΕΣ ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΥΓΟΣ

3.1 Επισκόπηση της νέας δέσμης κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις για τις ΥΓΟΣ

14. Ποια μέσα συνθέτουν τη νέα δέσμη κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις στις ΥΓΟΣ;

Η νέα δέσμη κανόνων αποτελείται από τέσσερις πράξεις που εφαρμόζονται σε όλες τις αρχές (εθνικές, περιφερειακές, τοπικές) οι οποίες χορηγούν αντιστάθμιση για την παροχή ΥΓΟΣ:

- Η **Ανακοίνωση** διασαφηνίζει βασικές έννοιες κρατικών ενισχύσεων σε σχέση με τις ΥΓΟΣ, όπως οι έννοιες της ενίσχυσης, της ΥΓΟΣ, της οικονομικής δραστηριότητας, η σχέση μεταξύ κανόνων για δημόσιες συμβάσεις και τις κρατικές ενισχύσεις, κλπ.
- Ο **κανονισμός για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας στις ΥΓΟΣ** προβλέπει ότι η αντιστάθμιση για την παροχή μιας ΥΓΟΣ με ποσό που δεν υπερβαίνει τα 500.000 ευρώ κατά τη διάρκεια οποιασδήποτε περιόδου τριών οικονομικών ετών δεν υπόκειται στον έλεγχο κρατικών ενισχύσεων.

⁴² Εφόσον οι οίκοι ευγηρίας εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της απόφασης (άρθρο 2 παράγραφος 1 στοιχείο γ) ανεξάρτητα από το ποσό της αντιστάθμισης, δεν εφαρμόζεται το Πλαίσιο για τις ΥΓΟΣ.

⁴³ Ανακοίνωση της Επιτροπής — Κοινοτικές κατευθυντήριες γραμμές όσον αφορά τις κρατικές ενισχύσεις για τη διάσωση και την αναδιάρθρωση προβληματικών επιχειρήσεων, ΕΕ C 244 της 1.10.2004, σ. 2

- Η αναθεωρημένη **Απόφαση** απαλλάσσει τα κράτη μέλη από την υποχρέωση να κοινοποιούν την αντιστάθμιση δημόσιας υπηρεσίας στην Επιτροπή, εάν πληρούνται οι όροι της Απόφασης σχετικά με το συμβιβασίμο.
- Το αναθεωρημένο **Πλαίσιο** ορίζει τους κανόνες για την εκτίμηση της αντιστάθμισης της παροχής ΥΓΟΣ η οποία συνιστά κρατική ενίσχυση και δεν απαλλάσσεται από την υποχρέωση κοινοποίησης βάσει της απόφασης. Οι περιπτώσεις αυτές πρέπει να κοινοποιούνται στην Επιτροπή και μπορούν να κηρυχθούν συμβατές εάν πληρούν ορισμένα κριτήρια.

15. Σε τι αποσκοπεί η ανακοίνωση για τις ΥΓΟΣ;

Η ανακοίνωση παρουσιάζει μια συνολική και πρακτική ανασκόπηση των εννοιών περί κρατικών ενισχύσεων της ΕΕ σε σχέση με τις ΥΓΟΣ και παρέχει εξηγήσεις για βασικά ζητήματα σε ένα μόνο έγγραφο. Συνοψίζει την πλέον συναφή με το θέμα νομολογία των δικαστηρίων της ΕΕ και την πρακτική της Επιτροπής κατά τη λήψη αποφάσεων. Σκοπός της είναι να διευκολύνει την εφαρμογή των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις από τις εθνικές, περιφερειακές και τοπικές αρχές καθώς και από τους δημόσιους φορείς παροχής υπηρεσιών. Η Επιτροπή επιδίωξε να υπάρξει όσο το δυνατόν μεγαλύτερη σαφήνεια σε βασικές έννοιες, όπως η έννοια της οικονομικής δραστηριότητας, η επίπτωση στις συναλλαγές ή τις ΥΓΟΣ, καθώς και στη σχέση ανάμεσα στους κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις και τους κανόνες για τις δημόσιες συμβάσεις.

16. Τι είναι ο κανονισμός για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας στις ΥΓΟΣ;

Σύμφωνα με τον κανονισμό για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας στις ΥΓΟΣ, η δημόσια χρηματοδότηση των ΥΓΟΣ με ποσό που δεν υπερβαίνει τα 500.000 ευρώ, η οποία χορηγείται σε οποιαδήποτε περίοδο τριών οικονομικών ετών, δεν θεωρείται κρατική ενίσχυση. Αυτό ισχύει γιατί το ποσό είναι τόσο μικρό που δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι έχει επίπτωση στις διασυνοριακές συναλλαγές ή τον ανταγωνισμό. Εφόσον τα μέτρα δεν θεωρούνται κρατική ενίσχυση, δεν υφίσταται υποχρέωση **εκ των προτέρων κοινοποίησής τους στην Επιτροπή**.

17. Ποιο είναι το αντικείμενο της Απόφασης;

Η απόφαση καθορίζει τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες η χορήγηση αντιστάθμισης σε μία επιχείρηση για την παροχή ΥΓΟΣ είναι συμβατή με τους κανόνες κρατικών ενισχύσεων και δεν απαιτείται να κοινοποιηθεί εκ των προτέρων στην Επιτροπή.

18. Ποιο είναι το αντικείμενο του Πλαισίου;

Το Πλαίσιο της Επιτροπής ορίζει τις προϋποθέσεις βάσει των οποίων η αντιστάθμιση που δεν καλύπτεται από την Απόφαση συμβιβάζεται με τους κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις. Η αντιστάθμιση αυτή θα πρέπει να κοινοποιείται στην Επιτροπή, διότι ενέχει υψηλότερο κίνδυνο νόθευσης του ανταγωνισμού, ώστε να είναι η Επιτροπή σε θέση να εκτιμήσει εμπειριστατωμένα και να λάβει απόφαση αν το υπό εξέταση μέτρο είναι συμβατό με την εσωτερική αγορά.

19. Ποιοι είναι οι αντίστοιχοι στόχοι της Απόφασης και του Πλαισίου; Ποιες είναι οι διαφορές αυτών των δύο κειμένων;

Τα δύο κείμενα διευκρινίζουν με ποιους όρους οι αντισταθμίσεις της παροχής δημόσιας υπηρεσίας που συνιστούν κρατικές ενισχύσεις είναι συμβατές με τη ΣΛΕΕ.

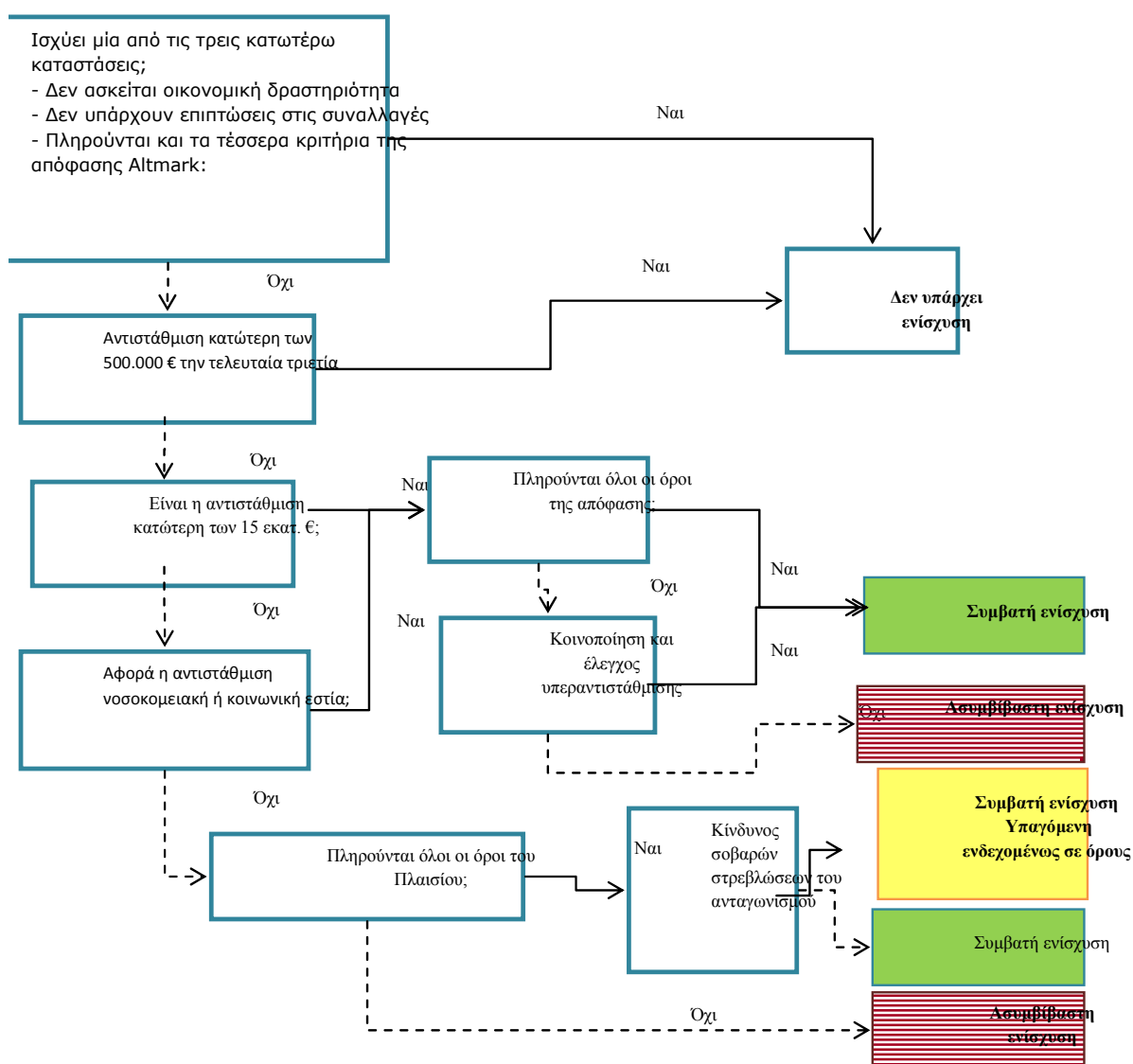
Η σημαντικότερη διαφορά έγκειται στο γεγονός ότι **δεν απαιτείται να κοινοποιούνται** στην Επιτροπή οι αντισταθμίσεις για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας που καλύπτονται από την Απόφαση. Εφόσον πληρούνται τα κριτήρια της Απόφασης, το οικείο κράτος μέλος μπορεί να χορηγήσει αμέσως την αντιστάθμιση. Όταν όμως δεν πληρούνται οι

όροι της απόφασης, η αντιστάθμιση εμπίπτει στο πεδίο του Πλαισίου. Αυτό σημαίνει ότι πρέπει να κοινοποιείται εκ των προτέρων στην Επιτροπή, ώστε να είναι αυτή σε θέση να ελέγχει αν η εκάστοτε κρατική ενίσχυση είναι συμβατή με τη ΣΛΕΕ.

Επιπλέον, εφόσον οι περιπτώσεις που εμπίπτουν στο πεδίο του Πλαισίου είναι συνήθως μεγάλες υποθέσεις που θα μπορούσαν δυνητικά να προκαλέσουν σημαντικότερες στρεβλώσεις του ανταγωνισμού, οι όροι του συμβιβάσιμου είναι γενικά αυστηρότεροι από τους όρους της Απόφασης. Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τους όρους του συμβιβάσιμου, βλ. τμήμα 3.5.2.

20. Ποια είναι τα λογικά βήματα της ανάλυσης για την αντιστάθμιση δημόσιας υπηρεσίας;

Το κατωτέρω διάγραμμα παραθέτει τα κύρια στάδια που πρέπει να ακολουθούνται για να αποφασίζεται ποιο μέσο της δέσμης για τις ΥΓΟΣ μπορεί να εφαρμοστεί στην αντιστάθμιση δημόσιας υπηρεσίας.

- 21. Πώς μπορεί να παρασχεθεί στους παρόχους ΥΓΟΣ ασφάλεια δικαίου; Τι συμβαίνει εάν δεν γνωρίζουν αν η αντιστάθμιση εμπίπτει στο πεδίο της Απόφασης, του πλαισίου ή του κανονισμού για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας στις ΥΓΟΣ;**

Η δέσμη μέσων για τις κρατικές ενισχύσεις στις ΥΓΟΣ και οι αποφάσεις της Επιτροπής για την εφαρμογή του πλαισίου δημοσιεύονται στην Επίσημη Εφημερίδα και στο Διαδίκτυο. Η ευθύνη να διασφαλίζουν τη συμμόρφωση οποιασδήποτε αντιστάθμισης για την παροχή μιας ΥΓΟΣ με τους κανόνες κρατικών ενισχύσεων εναπόκειται στις εθνικές αρχές που έχουν αναθέσει σε μια επιχείρηση την υποχρέωση παροχής της ΥΓΟΣ. Όταν η ενίσχυση χορηγείται βάσει της Απόφασης, η πράξη ανάθεσης πρέπει να παραπέμπει στην Απόφαση, έτσι ώστε ο πάροχος της ΥΓΟΣ να γνωρίζει τη νομική βάση και να μπορεί να ελέγξει τη συμμόρφωση με την απόφαση. Εάν η πράξη ανάθεσης δεν περιέχει παραπομπή στην Απόφαση, ο πάροχος της ΥΓΟΣ μπορεί να ρωτήσει την αναθέτουσα αρχή ποια είναι η νομική βάση της ενίσχυσης και να ελέγξει, όταν η ενίσχυση εμπίπτει στο πεδίο του πλαισίου, εάν καλύπτεται από απόφαση έγκρισης από την Επιτροπή.

- 22. Υπάρχουν νομικές υποχρεώσεις για τους φορείς παροχής ΥΓΟΣ;**

Η δέσμη μέσων για τις ΥΓΟΣ δεν επιβάλλει καμία συγκεκριμένη υποχρέωση στους παρόχους ΥΓΟΣ. Η δημόσια αρχή που αναθέτει στον φορέα την παροχή της ΥΓΟΣ πρέπει να διασφαλίζει την τήρηση των κανόνων κρατικών ενισχύσεων. Εντούτοις, οι όροι που είναι αναγκαίοι για να διασφαλιστεί ότι η χορηγούμενη αντιστάθμιση είναι σύμφωνη με τους κανόνες κρατικών ενισχύσεων θα πρέπει να αποτυπώνονται στην πράξη ανάθεσης, έτσι ώστε ο πάροχος να έχει πλήρη γνώση. Ο φορέας παροχής είναι αυτός που εντέλει διατρέχει τον κίνδυνο να επιστρέψει την αντιστάθμιση, εάν αυτή χορηγηθεί κατά παράβαση των κανόνων κρατικών ενισχύσεων.

- 23. Η δέσμη των κανόνων για τις ΥΓΟΣ θεσπίζει δικαίωμα για τις επιχειρήσεις να λαμβάνουν ενισχύσεις με τη μορφή αντιστάθμισης για παροχή δημόσιας υπηρεσίας;**

Σύμφωνα με το άρθρο 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ, οι κρατικές ενισχύσεις είναι ασυμβίβαστες με την εσωτερική αγορά, εκτός εάν εφαρμόζονται οι εξαιρέσεις που προβλέπει η ίδια η Συνθήκη. Ως εκ τούτου, ισχύει η αρχή ότι της απαγόρευσης των κρατικών ενισχύσεων, οι οποίες μπορεί να χορηγούνται μόνον κατ' εξαίρεση στις περιπτώσεις που προβλέπονται και σύμφωνα με τους όρους του άρθρου 107 παράγραφοι 2 και 3 και του άρθρου 106 παράγραφος 2 της ΣΛΕΕ. Συνεπώς, δεν στοιχειοθετείται δικαίωμα των επιχειρήσεων να λαμβάνουν κρατικές ενισχύσεις.

Η δέσμη κανόνων για τις ΥΓΟΣ δεν θεσπίζει δικαίωμα των επιχειρήσεων να λαμβάνουν ενισχύσεις υπό μορφή αντιστάθμισης για παροχή δημόσιας υπηρεσίας, αλλά καθορίζει τους όρους της συμβατότητας τέτοιων ενισχύσεων, όταν οι δημόσιες αρχές των κρατών μελών αποφασίζουν να συγκροτήσουν και να χρηματοδοτήσουν ΥΓΟΣ με τη βοήθεια κρατικής ενίσχυσης.

3.2 Επικοινωνία

- 3.2.1 Πότε εφαρμόζονται οι κανόνες κρατικών ενισχύσεων και ποιες είναι οι επιπτώσεις;**

- 24. Πότε εφαρμόζονται οι διατάξεις της ΣΛΕΕ για τις κρατικές ενισχύσεις στην οργάνωση και χρηματοδότηση των ΥΓΟΣ;**

Οι κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις εφαρμόζονται μόνο σε «επιχειρήσεις». Η έννοια της επιχείρησης καλύπτει κάθε οντότητα που ασκεί οικονομική δραστηριότητα,

ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς που τη διέπει ή τον τρόπο χρηματοδότησής της⁴⁴. Συγκεκριμένα, δεν έχει σημασία αν η οντότητα έχει συσταθεί για κερδοσκοπικό ή μη σκοπό (ανακοίνωση, παράγραφος 9).

25. Πότε μία δραστηριότητα χαρακτηρίζεται ως «οικονομικού χαρακτήρα» σύμφωνα με τους κανόνες ανταγωνισμού;

Κάθε δραστηριότητα που συνδέεται με την παροχή αγαθών ή/και υπηρεσιών σε μία δεδομένη αγορά αποτελεί οικονομική δραστηριότητα σύμφωνα με τους κανόνες του ανταγωνισμού⁴⁵ (βλ. Ανακοίνωση, παράγραφο 11). Σε αυτό το πλαίσιο, το γεγονός ότι η υπό εξέταση δραστηριότητα ορίζεται ως «κοινωνική» ή ασκείται από μη κερδοσκοπικό φορέα δεν είναι καθυπόθετη αρκετή⁴⁶ για να αποφύγει τον χαρακτηρισμό της οικονομικής δραστηριότητας.

Η Ανακοίνωση παρέχει και γενικές οδηγίες σχετικά με την έννοια της οικονομικής δραστηριότητας, όπως αυτή έχει αναπτυχθεί από τα ευρωπαϊκά δικαστήρια (παράγραφος 9 και επόμενες) και ειδικότερες οδηγίες σε σχέση με την άσκηση δημόσιας εξουσίας (παράγραφος 16), κοινωνικής ασφάλισης (παράγραφος 17 και επόμενες), υγειονομικής περίθαλψης (παράγραφος 21 και επόμενες) και εκπαίδευσης (παράγραφος 26 και επόμενες).

Έχει σημασία το ότι, αν μια αγορά υφίσταται για συγκεκριμένη υπηρεσία εξαρτάται από τον τρόπο οργάνωσης αυτής της δραστηριότητας στο οικείο κράτος μέλος και μπορεί, συνεπώς, να διαφέρει από το ένα κράτος μέλος στο άλλο (παράγραφος 12). Οι ειδικές τομεακές οδηγίες που παρέχονται για τέσσερις τομείς (βλ. προηγούμενη παράγραφο), συνεπώς, δεν αποσκοπούν στην θέσπιση καταλόγου οικονομικών και μη οικονομικών δραστηριοτήτων, αλλά μάλλον παρέχουν παραδείγματα των στοιχείων που λαμβάνονται υπόψη για να διαπιστωθεί αν μια συγκεκριμένη υπηρεσία μπορεί να θεωρηθεί οικονομική δραστηριότητα.

Παραδείγματα δραστηριοτήτων που θεωρούνται οικονομικού χαρακτήρα σε αποφάσεις της Επιτροπής και του Δικαστηρίου:

- Η παροχή υπηρεσιών ευρέσεως εργασίας από δημόσιους οργανισμούς απασχόλησης⁴⁷.
- Τα συστήματα προαιρετικής ασφάλισης που λειτουργούν με βάση την αρχή της κεφαλαιοποίησης, έστω και αν διευθύνονται από οργανισμούς μη κερδοσκοπικού σκοπού⁴⁸. με τον όρο αρχή κεφαλαιοποίησης νοείται ότι οι ασφαλιστικές παροχές εξαρτώνται αποκλειστικά από το ποσό των εισφορών που καταβάλλουν οι δικαιούχοι και από την οικονομική απόδοση των επενδύσεων.
- Οι υπηρεσίες επείγουσας μεταφοράς και οι υπηρεσίες μεταφοράς ασθενών⁴⁹.
- Οι υπηρεσίες τελωνειακών διατυπώσεων που αφορούν κυρίως την εισαγωγή, εξαγωγή και διαμετακόμιση εμπορευμάτων, καθώς και άλλες συμπληρωματικές υπηρεσίες, όπως οι υπηρεσίες που εμπίπτουν στο νομισματικό, εμπορικό και

⁴⁴ Συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-180/98 έως C-184/98 *Pavlon και λοιποί*, Συλλογή 2000, σ. I-6451.

⁴⁵ Υπόθεση 118/85 *Επιτροπή κατά Ιταλίας*, Συλλογή 1987, σ. 2599, σκέψη 7· υπόθεση C-35/96 *Επιτροπή κατά Ιταλίας*, Συλλογή 1998, σ. I-3851, σκέψη 36· και υπόθεση *Pavlon*.

⁴⁶ Υπόθεση *Pavlon*, σκέψη 118· υπόθεση C-218/00, INAIL, Συλλογή 2001, σ. I-691, σκέψη 37, και υπόθεση C-355/00, *Freskot*, Συλλογή σ. I5263.

⁴⁷ Υπόθεση C-41/90 *Höffner και Elser*, Συλλογή 1991, σ. I-1979, σκέψη 21.

⁴⁸ Υπόθεση C-244/94 *FFSA*, Συλλογή 1995, σ. I-4013, σκέψεις 17-22· υπόθεση C-67/96 *Alban*, Συλλογή 1999, σ. I-5751, σκέψεις 80-87.

⁴⁹ Υπόθεση C-475/99 *Glöckner* Συλλογή 2001, σ. I-8089, σκέψη 20.

φορολογικό τομέα, που προσφέρουν οι εκτελωνιστές, αναλαμβάνοντας τους σχετικούς οικονομικούς κινδύνους⁵⁰.

- Η παροχή εκ μέρους νομικών οντοτήτων, η σύσταση των οποίων γίνεται από εργοδότες ή συνδικαλιστικές οργανώσεις και έχουν εγκριθεί από το κράτος, υπηρεσιών συνδρομής στους εργαζομένους και στους εργοδότες, σχετικά με τη σύνταξη φορολογικής δήλωσης εισοδήματος, και παροχής άλλων συναφών συμβουλών⁵¹.
- Η διαχείριση υποδομής μεταφορών⁵².
- Η παροχή ιατρικών υπηρεσιών σε νοσοκομειακό ίδρυμα ή άλλου⁵³. Εντούτοις, τα δημόσια νοσοκομεία μπορούν να ασκούν και μη οικονομική δραστηριότητα (βλ. ανακοίνωση, παράγραφο 22).
- Η παροχή στέγης με χαμηλότερα ενοίκια· βλ. πρακτική λήψης αποφάσεων όσον αφορά τη χορήγηση ενυπόθηκων δανείων, στεγαστικά προγράμματα με παροχή κατοικίας σε μειωμένες τιμές, προγράμματα επιδοτήσεων ενοικίου και επιχορήγησης για ηλικιωμένους και αναπήρους, καθώς και νοικοκυριά σε κοινωνικά δυσχερή κατάσταση⁵⁴.
- Η παροχή βοηθητικής υποδομής κοινωνικής στέγης, όπως δρόμοι, καταστήματα, παιδικές χαρές, χώροι αναψυχής, πάρκα, γήπεδα, ανοιχτοί χώροι, χώροι λατρείας, εργοστάσια, σχολεία, γραφεία και άλλα κτίρια ή γήπεδα και άλλες εργασίες και υπηρεσίες που είναι αναγκαίες για την εξασφάλιση καλού περιβάλλοντος για την κοινωνική στέγης⁵⁵.

Για την έννοια της οικονομικής δραστηριότητας σύμφωνα με τους κανόνες της ΣΛΕΕ για την εσωτερική αγορά, βλ. απάντηση στην ερώτηση 223.

26. Οι ασκούντες ελεύθερο επάγγελμα μπορούν να συνιστούν «επιχειρήσεις» σύμφωνα με τους κανόνες ανταγωνισμού;

Ναι. Το Δικαστήριο έκρινε ότι οι ειδικοί ιατροί μπορούν να παρέχουν, ως αυτοτελώς απασχολούμενοι οικονομικοί φορείς, υπηρεσίες σε μια αγορά, συγκεκριμένα την αγορά ειδικών ιατρικών υπηρεσιών και με τον τρόπο αυτό συνιστούν επιχειρήσεις. Το γεγονός ότι παρέχουν σύνθετες και τεχνικές υπηρεσίες και ότι η άσκηση του επαγγέλματός τους διέπεται από κανονιστική ρύθμιση δεν μπορούν να αλλάξουν το συμπέρασμα αυτό⁵⁶.

27. Πότε μια δραστηριότητα είναι μη οικονομικού χαρακτήρα σύμφωνα με τους κανόνες του ανταγωνισμού;

⁵⁰ Υπόθεση C-35/96 *Επιτροπή κατά Επιτροπής*, Συλλογή 1998, σ. I-3851, σκέψη 37.

⁵¹ Υπόθεση C-451/03 *Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti*, Συλλογή 2006, σ. I-2941, σκέψη 63.

⁵² Υπόθεση C-82/01 P *Aéroports de Paris κατά Επιτροπής*, Συλλογή 2002, σ. I-9297.

⁵³ Υπόθεση C-157/99 *Smits*, Συλλογή 2001, σ. I-5473, σκέψη 53· συνεκδικασθείσες υποθέσεις 286/82 και 26/83, *Luisi and Carbone*, Συλλογή 1984, σ. 377, σκέψη 16· υπόθεση C-159/90 *Society for the Protection of unborn children*, Συλλογή 1999, σ. I-4685, σκέψη 18· υπόθεση C-368/98 *Abdon Vanbraekel*, Συλλογή 2001, σ. I-5363, σκέψη 43· υπόθεση T-167/04 *Asklepios Kliniken*, Συλλογή 2007, σ. II-2379, σκέψεις 49-55.

⁵⁴ Απόφαση της Επιτροπής για την κρατική ενίσχυση αριθ. N 89/2004 - Ιρλανδία - Εγγύηση υπέρ του Housing Financing Agency, Καθεστάτα κοινωνικής κατοικίας χρηματοδοτούμενα από την HFA, EE C 131 της 28.5.2005,

http://EK.europa.eu/competition/elEade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_N89_2004

⁵⁵ Απόφαση της Επιτροπής στην υπόθεση N 395/05 - Ιρλανδία - Εγγύηση δανείου για καθεστάτα κοινωνικής υποδομής χρηματοδοτούμενα από τον Housing Finance Agency (HFA), EE C 77 της 5.4.2007.

http://EK.europa.eu/competition/elEade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_N395_2005

⁵⁶ Συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-180/98 έως C-184/98 *Pavlon και λοιποί*, Συλλογή 2000, σ. I-6451.

Οι δύο κατηγορίες δραστηριοτήτων που έχουν οριστεί ως μη οικονομικές είναι οι εξής:

- Δραστηριότητες που συνδέονται με την άσκηση κρατικών προνομίων

Οι δραστηριότητες που συνδέονται με την άσκηση προνομίων δημόσιας εξουσίας από το ίδιο το κράτος ή από αρχές που λειτουργούν εντός των ορίων της αρμοδιότητας του Δημοσίου δεν αποτελούν οικονομικές δραστηριότητες σύμφωνα με τους κανόνες του ανταγωνισμού. Η εξαίρεση αυτή περιορίζεται στις δραστηριότητες που εγγενώς αποτελούν μέρος των προνομίων δημόσιας αρχής και εκτελούνται από το κράτος, δηλ. για τα οποία το οικείο κράτος μέλος δεν έχει αποφασίσει να εισαγάγει μηχανισμούς αγοράς (ανακοίνωση, παράγραφος 16). Στο πλαίσιο αυτό, δεν έχει σημασία εάν το κράτος δρα άμεσα μέσω οργάνου που αποτελεί μέρος της κρατικής διοίκησης ή μέσω χωριστής οντότητας στην οποία έχει αναθέσει ειδικά ή αποκλειστικά δικαιώματα⁵⁷.

Παραδείγματα δραστηριοτήτων που θεωρήθηκαν ως μη οικονομικού χαρακτήρα και συνδέονται με την άσκηση προνομίων δημόσιας εξουσίας:

- Δραστηριότητες σχετικά με τον στρατό ή την αστυνομία.
- Η διατήρηση και βελτίωση της ασφάλειας της αεροπλοΐας⁵⁸, η αεροπορική ασφάλεια⁵⁹, ο έλεγχος της εναέριας κυκλοφορίας, ο έλεγχος της θαλάσσιας κυκλοφορίας και η ασφάλεια στη θάλασσα⁶⁰.
- Η επιτήρηση της ρύπανσης⁶¹ αποτελεί αποστολή γενικού συμφέροντος που εμπίπτει στις βασικές λειτουργίες του κράτους όσον αφορά την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος.
- Η οργάνωση, η χρηματοδότηση και η εκτέλεση σωφρονιστικών μέτρων για την εξασφάλιση της εφαρμογής του ποινικού συστήματος⁶².

- Ορισμένες δραστηριότητες καθαρά κοινωνικού χαρακτήρα

Η νομολογία έχει ορίσει ένα σύνολο κριτηρίων βάσει των οποίων ορισμένες δραστηριότητες καθαρά λειτουργικής φύσης θεωρούνται ως μη οικονομικές.

Παραδείγματα μη οικονομικών δραστηριοτήτων καθαρά κοινωνικής φύσης:

- Η διαχείριση υπό τον έλεγχο του κράτους καθεστώτων υποχρεωτικής κοινωνικής ασφάλισης που επιδιώκουν έναν αποκλειστικά κοινωνικό σκοπό, λειτουργούν

⁵⁷ Υπόθεση 118/85 *Επιτροπή κατά Ιταλικής Δημοκρατίας*, Συλλογή 1987, σ. 2599, σκέψεις 7 και 8.

⁵⁸ Υπόθεση C-364/92 *SAT/Eurocontrol*, Συλλογή 1994, σ. I-43, σκέψη 27· υπόθεση C-113/07 P *Selex Sistemi Integrati κατά Επιτροπής*, Συλλογή 2009, σ. I-2207, σκέψη 71.

⁵⁹ Αποφάσεις της Επιτροπής στην υπόθεση 309/2002 της 19ης Μαρτίου 2003, Ασφάλεια της ναυσιπλοΐας – αποζημίωση για τις δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν μετά τις επιθέσεις της 11ης Σεπτεμβρίου 2001, EE C 148 της 25.6.2003, και στην υπόθεση N 438/2002 της 16ης Οκτωβρίου 2002, Ενίσχυση για τη στήριξη των λειτουργιών δημόσιας αρχής στον βελγικό τομέα, EE C 284 της 21.11.2002. http://EK.europa.eu/competition/elEEade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_N438_2002

⁶⁰ Απόφαση της Επιτροπής στην υπόθεση N 438/02 της 16ης Οκτωβρίου 2002, Βέλγιο – Ενίσχυση στις λιμενικές αρχές, EE C 284 της 21.11.2002, http://EK.europa.eu/competition/elEEade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_N438_2002

⁶¹ Υπόθεση C-343/95 *Calì & Figli*, Συλλογή 1997, σ. I-1547, σκέψη 22.

⁶² Απόφαση της Επιτροπής στην υπόθεση N140/2006 – Λιθουανία – Κατανομή επιδοτήσεων στις κρατικές επιχειρήσεις στα σωφρονιστικά καταστήματα, EE C 244 της 11.10.2006, http://EK.europa.eu/comm/competition/state_aid/register/ii/doc/N-140-2006-WLWL-en-19.7.2006.pdf

σύμφωνα με την αρχή της αλληλεγγύης, προσφέρουν ασφαλιστικές παροχές ανεξάρτητα από εισφορές και των εσόδων του ασφαλισμένου⁶³. Βλ. παράγραφο 17 και επόμενες της ανακοίνωσης σχετικά με τους παράγοντες διάκρισης μεταξύ οικονομικών και μη οικονομικών συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης.

- Η παροχή μέριμνας του παιδιού και δημόσιας εκπαίδευσης χρηματοδοτείται, κατά κανόνα, με δημόσιους πόρους και συνιστά εκπλήρωση αποστολής κοινωνικού, πολιτιστικού και εκπαιδευτικού χαρακτήρα απέναντι στον πληθυσμό⁶⁴. Βλ. παράγραφο 26 και επόμενες της ανακοίνωσης σχετικά με τους παράγοντες διάκρισης μεταξύ οικονομικών και μη οικονομικών δραστηριοτήτων στον τομέα της εκπαίδευσης.
- Η οργάνωση δημόσιων νοσοκομείων που αποτελούν αναπόσπαστο μέρος ενός εθνικού συστήματος υγείας και βασίζονται σχεδόν εξ ολοκλήρου στην αρχή της αλληλεγγύης, χρηματοδοτούνται απευθείας από εισφορές κοινωνικής ασφάλισης και άλλους κρατικούς πόρους και τα οποία παρέχουν τις υπηρεσίες τους δωρεάν σε ασφαλισμένους βάσει καθολικής κάλυψης⁶⁵. Βλ. παράγραφο 21 και επόμενες της ανακοίνωσης σχετικά με τους παράγοντες διάκρισης μεταξύ οικονομικών και μη οικονομικών δραστηριοτήτων στον τομέα της υγειονομικής περίθαλψης.

28. Όταν μία δημόσια αρχή παρέχει πληροφορίες και συμβουλές στους πολίτες στο πλαίσιο της αρμοδιότητάς της, ασκεί οικονομική δραστηριότητα σύμφωνα με τους κανόνες του ανταγωνισμού;

Η παροχή γενικών πληροφοριών από δημόσιες αρχές (σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο) σχετικά με τον τρόπο κατά τον οποίο οι αρμόδιες αρχές εφαρμόζουν τους κανόνες στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων τους συνδέεται αναπόσπαστα με την άσκηση της δημόσιας εξουσίας τους. Η δραστηριότητα αυτή δεν θεωρείται ότι συνιστά οικονομική δραστηριότητα σύμφωνα με τους κανόνες του ανταγωνισμού.

29. Η Ανακοίνωση παρέχει συγκεκριμένες οδηγίες για τη διάκριση μεταξύ οικονομικής και μη οικονομικής δραστηριότητας σε τέσσερις τομείς. Είναι όλες οι δραστηριότητες εκτός αυτών των τεσσάρων τομέων πάντοτε οικονομικές;

Όχι. Η Ανακοίνωση παρέχει οδηγίες για το πότε μια δραστηριότητα είναι οικονομική και πότε δεν είναι οικονομική και εδράζεται στη νομολογία των ευρωπαϊκών δικαστηρίων. Εκτός από τις γενικές αρχές (παράγραφος 9 και επόμενες), η Ανακοίνωση παρέχει ειδικότερες οδηγίες για συγκεκριμένους τομείς, όπως η υγειονομική περίθαλψη και η εκπαίδευση, και παραθέτει τους σχετικούς παράγοντες ελέγχου για το αν μια συγκεκριμένη δραστηριότητα είναι οικονομική.

Ούτε τα παραδείγματα που παρέχονται στα ειδικά τμήματα (όπως τα παραδείγματα τομέων που εγγενώς αποτελούν μέρος της άσκησης δημόσιας εξουσίας στην παράγραφο

⁶³ Υπόθεση C-159/91, *Poucet et Pistre*, Συλλογή 1993, σ. I-637· υπόθεση C-218/00, Συλλογή 2002, σ. I-691, σκέψεις 43-48· συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-264/01, C-306/01, C-354/01 και C-355/01, *AOK Bundesverband*, Συλλογή 2004, σ. I-2493, σκέψεις 51-55.

⁶⁴ Υπόθεση 263/86 *Humbel*, Συλλογή 1988, σ. 5365, σκέψη 18· υπόθεση C-318/05 *Επιτροπή κατά Γερμανίας*, Συλλογή 2007, σ. I-06957, σκέψεις 74-75, και αποφάσεις της Επιτροπής σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις αριθ. N 118/00 – Δημόσιες επιχορηγήσεις σε επαγγελματικά αθλητικά σωματεία, EE C 333 τς 28.11.2001, σ. 6,

http://EK.europa.eu/competition/eIEEade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_N118_2000, NN 54/2006 – Prerov Logistics College, EE C 291 της 30.11.2006, σ. 18

http://EK.europa.eu/comm/competition/state_aid/register/ii/doc/NN-54-2006-WLWL-EN-8.11.2006.pdf· απόφαση του δικαστηρίου της ΕΖΕΣ της 21ης Φεβρουαρίου 2008 στην υπόθεση E-5/07.

⁶⁵ Υπόθεση T-319/99, *FENIN*

16) ούτε η επιλογή τομέων για τους οποίους παρέχονται ειδικότερες οδηγίες υποδηλώνει ότι εξαντλείται ο κατάλογος αυτών των παραδειγμάτων. Αυτό συνάγεται από τη διατύπωση της ανακοίνωσης, συγκεκριμένα από την παράγραφο 14 που αναφέρει ρητά ότι δεν είναι δυνατόν να συνταχθεί πλήρης κατάλογος. Αυτό είναι απόρροια του γεγονότος ότι η έννοια της οικονομικής δραστηριότητας μεταβάλλεται με το χρόνο (βλ. επόμενο ερώτημα 30). Για δραστηριότητες στις οποίες δεν γίνεται ρητή αναφορά, οι γενικές αρχές που παρατίθενται στην παράγραφο 9 και επόμενες παρέχουν οδηγίες για το αν μια δραστηριότητα είναι οικονομική ή όχι.

30. Μπορεί ο χαρακτηρισμός ως οικονομική ή μη οικονομική δραστηριότητα να μεταβάλλεται με την πάροδο του χρόνου;

Ναι. Ο χαρακτηρισμός μιας δραστηριότητας μπορεί να εξαρτάται από τον τρόπο με τον οποίο η δραστηριότητα αυτή είναι οργανωμένη σε ένα κράτος μέλος και ενδέχεται να αλλάξει με την πάροδο του χρόνου λόγω αποφάσεων πολιτικής για τον τρόπο οργάνωσής της ή των εξελίξεων της αγοράς (Ανακοίνωση, παράγραφος 12).

31. Μπορούν οι κανόνες της ΣΛΕΕ σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις να εφαρμοστούν στους παρόχους υπηρεσιών μη κερδοσκοπικού σκοπού;

Ναι. Από μόνο του το γεγονός ότι μία οντότητα δεν έχει κερδοσκοπικό σκοπό δεν συνεπάγεται ότι οι δραστηριότητες που ασκεί δεν είναι οικονομικής φύσης⁶⁶. Το νομικό καθεστώς της οντότητας που παρέχει ΚΥΚΩ δεν επηρεάζει τη φύση της σχετικής δραστηριότητας. Το σχετικό κριτήριο είναι αν η οντότητα ασκεί οικονομική δραστηριότητα (Ανακοίνωση, παράγραφος 9).

Για παράδειγμα, ένας μη κερδοσκοπικός οργανισμός ή μια φιλανθρωπική οργάνωση που ασκεί οικονομική δραστηριότητα αποτελεί «επιχείρηση» μόνον για τη συγκεκριμένη δραστηριότητα (Ανακοίνωση, παράγραφος 9, τελευταίο εδάφιο). Οι κανόνες ανταγωνισμού δεν εφαρμόζονται στις μη οικονομικές τους δραστηριότητες.

Παράδειγμα:

Η παροχή υπηρεσιών επείγουσας μεταφοράς και μεταφοράς ασθενών από μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς μπορεί να αποτελεί οικονομική δραστηριότητα. Οι υποχρεώσεις παροχής δημόσιας υπηρεσίας μπορούν να καταστήσουν τις υπηρεσίες που παρέχονται από τις οργανώσεις αυτές λιγότερο ανταγωνιστικές από συγκρίσιμες υπηρεσίες που παρέχονται από άλλους φορείς οι οποίοι δεν δεσμεύονται από τέτοιες υποχρεώσεις, αλλά το γεγονός αυτό δεν μπορεί να αποτρέψει το να χαρακτηρίζονται οι εν λόγω δραστηριότητες ως οικονομικές⁶⁷.

32. Μπορεί μία δημόσια αρχή να έχει προτίμηση σε ορισμένα είδη οργανισμών (π.χ. δημόσιους/κερδοσκοπικούς/μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς) ως παρόχους ΥΓΟΣ;

Οι κανόνες κρατικών ενισχύσεων δεν επιβάλλουν συγκεκριμένα κριτήρια για την επιλογή του παρόχου, αλλά εφαρμόζονται αδιακρίτως σε δημόσιες και ιδιωτικές επιχειρήσεις. Συνεπώς, οι κανόνες κρατικών ενισχύσεων δεν εμποδίζουν καταρχήν τα κράτη μέλη να προτιμούν ορισμένους τύπους φορέων παροχής υπηρεσιών. Μπορεί, ωστόσο, οι δημόσιες αρχές να δεσμεύονται από άλλους τομείς δικαίου της ΕΕ, ιδίως από τους κανόνες δημοσίων συμβάσεων, τους κανόνες για την εσωτερική αγορά ή τομεακούς κανόνες, όπως οι κανόνες για τον τομέα των μεταφορών. Όταν οι κανόνες δημοσίων συμβάσεων της ΕΕ είναι εφαρμοστέοι, η συμμόρφωση με τις συγκεκριμένες

⁶⁶ Συνεκδικασθείσες υποθέσεις 209/78 έως 215/78 και 218/79 *Van Landewyck*, Συλλογή 1980, σ. 3125 και υπόθεση C-244/94 *FFSA και λοιποί*, Συλλογή 1995, σ. I-4013, σκέψη 21.

⁶⁷ Υπόθεση C-475/99 *Glöckner* [2001] σ. I-8089, σκέψη 21.

απαιτήσεις αυτών των κανόνων αποτελεί επίσης προϋπόθεση για το συμβιβάσιμο μιας ενίσχυσης στις περιπτώσεις που καλύπτονται από Πλαίσιο (παράγραφος 19 του πλαισίου). Ως προς αυτό, όσον αφορά τους κανόνες για τις δημόσιες συμβάσεις και την εσωτερική αγορά, βλ. τμήματα 4 και 6, και συγκεκριμένα τις ερωτήσεις 209 και 227.

33. Υπόκεινται τα κέντρα κοινωνικής δράσης τα οποία παρέχουν ΚΥΚΩ (π.χ. υπηρεσίες σε ηλικιωμένους και αναπήρους) στους κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις;

Δεν είναι δυνατόν να διατυπωθεί γενική δήλωση για το αν τα τοπικά κέντρα κοινωνικής δράσης υπόκεινται ή όχι στους κανόνες του δικαίου του ανταγωνισμού, και ειδικότερα στους κανόνες κρατικών ενισχύσεων, διότι αυτό εξαρτάται από τις δραστηριότητες που ασκούν.

Πράγματι, εάν ένα κέντρο αυτού του είδους διαχειρίζεται, για παράδειγμα, μια υπηρεσία παροχής γευμάτων κατ' οίκον ή υπηρεσία περίθαλψης κατ' οίκον, ενώ οι υπηρεσίες αυτές μπορούν να παρασχεθούν από άλλους παρόχους υπηρεσιών, του δημόσιου ή ιδιωτικού τομέα, προσφέρει υπηρεσίες σε μια αγορά και, κατά συνέπεια, ασκεί μια οικονομική δραστηριότητα σύμφωνα με τους κανόνες του ανταγωνισμού (βλ. απάντηση στην ερώτηση 25).

Πάντως, αυτό δεν σημαίνει ότι όλες οι δραστηριότητες ενός τέτοιου κέντρου πρέπει να χαρακτηρίζονται ως οικονομικού χαρακτήρα· μπορεί να ασκεί επίσης δραστηριότητες μόνο κοινωνικής προστασίας, όπως η παροχή κρατικών επιδομάτων στους δικαιούχους τους, που δεν θα συνιστούσε οικονομική δραστηριότητα.

34. Αποτελεί κρατική ενίσχυση η διανομή από δημοτική αρχή κουπονιών σε ορισμένες κατηγορίες χρηστών που τους παρέχουν πρόσβαση σε ΥΓΟΣ ;

Τα κράτη μέλη, περιλαμβανομένων των τοπικών αρχών, μπορούν να παρέχουν στήριξη αυτού του τύπου σε διάφορους χρήστες των εν λόγω υπηρεσιών, βάσει των όρων του άρθρου 107 παράγραφος 2 στοιχείο α) της ΣΛΕΕ. Η διάταξη αυτή απαιτεί ιδίως το να έχει η ενίσχυση κοινωνικό χαρακτήρα και να χορηγείται χωρίς διάκριση σχετικά με την προέλευση των εν λόγω προϊόντων.

35. Συνιστά κρατική ενίσχυση η παροχή κοινωνικής πρόνοιας σε ορισμένους δικαιούχους, όπως οι οικογένειες με χαμηλό εισόδημα (π.χ. σε συνάρτηση με τις πραγματικές τους δαπάνες για μια ΥΓΟΣ ή/και με άλλα αντικειμενικά κριτήρια που συνδέονται με την προσωπική τους κατάσταση) με απευθείας καταβολή της αμοιβής στον πάροχο της υπηρεσίας βάσει διακανονισμού πληρωμής από τρίτο;

Εάν υπάρχει, για παράδειγμα, κίνδυνος η παρεχόμενη συνδρομή να μην εκπληρώνει τον κοινωνικό σκοπό της, εάν καταβληθεί απευθείας στον δικαιούχο, μια κοινωνική οργάνωση μπορεί να αποφασίσει να καταβάλλει το σύνολο ή τμήμα του ποσού στον πάροχο της σχετικής υπηρεσίας (π.χ. εκμισθωτή της κοινωνικής κατοικίας ή σχολική καντίνα για παιδιά κ.λπ.).

Μια τέτοια πληρωμή δεν συνιστά χορήγηση κρατικής ενίσχυσης στον πάροχο της υπηρεσίας, εάν το ποσό καταβάλλεται βάσει διακανονισμού πληρωμής από τρίτο εντολοδόχο και οι παράμετροι υπολογισμού του είναι σαφώς καθορισμένες και σε συνδέονται στενά με τον τελικό δικαιούχο, ο οποίος πρέπει να είναι φυσικό πρόσωπο. Αυτό συνεπάγεται ότι η εν λόγω καταβολή δεν αποφέρει άλλα πλεονεκτήματα για τον πάροχο της υπηρεσίας. Ενδεικτικά, το πληρωτέο τον πάροχο της υπηρεσίας συνολικό ποσό του μισθώματος πρέπει να καθορίζεται ανεξάρτητα και εκ των προτέρων, κατά τρόπο ώστε να μειώνεται πραγματικά το υπολειπόμενο μίσθωμα που πρέπει να καταβληθεί από τον δικαιούχο, αφού αφαιρεθεί το ποσό που ο εν λόγω πάροχος της υπηρεσίας έχει εισπράξει ήδη από τον οργανισμό κοινωνικής ωφελείας.

36. Ορισμένες ΥΓΟΣ παρέχονται συχνά σε τοπικό πλαίσιο. Επηρεάζουν πραγματικά τις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών;

Όσον αφορά τους κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις, η επίπτωση στις συναλλαγές δεν εξαρτάται από τον τοπικό ή περιφερειακό χαρακτήρα της παρεχόμενης υπηρεσίας ούτε από την κλίμακα της εκάστοτε δραστηριότητας. Το σχετικά χαμηλό ποσό της ενίσχυσης ή το σχετικά μικρό μέγεθος του αποδέκτη της ενίσχυσης δεν αποκλείουν την πιθανότητα να επηρεαστούν οι συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών⁶⁸. Πράγματι, ακόμα και μια ενίσχυση χαμηλού ποσού μπορεί να αυξήσει την προσφορά της υπηρεσίας εκ μέρους του συγκεκριμένου παρόχου, καθιστώντας δυσχερέστερη την παροχή των ίδιων υπηρεσιών στην τοπική αγορά από τις άλλες ευρωπαϊκές επιχειρήσεις.

Όμως, η Επιτροπή, με βάση τη δική της εμπειρία, θέσπισε όρια μέχρι τα οποία θεωρεί ότι οι ενισχύσεις δεν επηρεάζουν τις συναλλαγές ή τον ανταγωνισμό. Ενδεικτικά, ενισχύσεις για την παροχή μιας ΥΓΟΣ οι οποίες δεν υπερβαίνουν ανώτατο όριο 500.000 ευρώ σε οποιαδήποτε περίοδο τριών ετών θεωρείται, σύμφωνα με τον κανονισμό για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας στις ΥΓΟΣ, ότι δεν επηρεάζουν τις συναλλαγές μεταξύ κρατών μελών ούτε νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό και, ως εκ τούτου, δεν εμπίπτουν στο άρθρο 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ. Επιπλέον, βάσει του γενικού κανονισμού για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας (κανονισμός 1998/2006), ενίσχυση που δεν υπερβαίνει ανώτατο όριο 200.000 ευρώ (100.000 ευρώ για επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα των οδικών μεταφορών) θεωρείται ότι δεν επηρεάζει τις συναλλαγές μεταξύ κρατών μελών⁶⁹.

Επιπλέον, σε ορισμένες περιπτώσεις δεν υπάρχει στην πράξη επίπτωση στις συναλλαγές λόγω του τοπικού χαρακτήρα της υπηρεσίας. Η ανακοίνωση παραθέτει ενδεικτικά αποφάσεις της Επιτροπής (παράγραφος 40) που αφορούν, παραδείγματος χάρη, κολυμβητήρια τα οποία χρησιμοποιούνται κατά κύριο λόγο από τον τοπικό πληθυσμό⁷⁰ και τοπικά μουσεία που είναι απίθανο να προσελκύουν επισκέπτες σε διασυνοριακή κλίμακα⁷¹ (αναλυτικότερα βλ. ερώτηση 38 κατωτέρω).

Γενικό παράδειγμα επηρεασμού των συναλλαγών μεταξύ των κρατών μελών:

Η χορήγηση επιδοτήσεων σε ολλανδικά πρατήρια καυσίμων που βρίσκονται κοντά στα γερμανικά σύνορα, λόγω της αύξησης των εθνικών τιμών των καυσίμων μετά την αύξηση των ειδικών φόρων κατανάλωσης στις Κάτω Χώρες, επηρέασε τις συναλλαγές μεταξύ κρατών μελών, διότι αποσκοπούσε στη μείωση της διαφοράς μεταξύ του επιπέδου των ειδικών φόρων κατανάλωσης που καταβάλλονται στις Κάτω Χώρες και των αντίστοιχων φόρων στα ελαφρά έλαια στη Γερμανία⁷².

Παράδειγμα επηρεασμού των συναλλαγών μεταξύ των κρατών μελών στην περίπτωση μιας ΥΓΟΣ:

Η χορήγηση δημόσιων επιδοτήσεων για την εκμετάλλευση τακτικών υπηρεσιών μεταφορών με λεωφορεία στο Δήμο Stendal στη Γερμανία σε επιχείρηση που παρείχε μόνο τοπικές ή περιφερειακές υπηρεσίες μεταφορών και δεν παρείχε

⁶⁸ Υποθέσεις T-214/95 *Vlaams Gewest κατά Επιτροπής*, Συλλογή 1998, σ. II-717, σκέψεις 48 έως 50, C-280/00, *Altmark Trans and Regierungspräsidium Magdeburg*, Συλλογή 2003, σ. I-7747, σκέψεις 81-82 και C-172/03 *Heiser*, Συλλογή 2005, σ. I-1627, σκέψεις 32-33.

⁶⁹ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1998/2006 της Επιτροπής, της 15ης Δεκεμβρίου 2006, για την εφαρμογή των άρθρων 87 και 88 της Συνθήκης στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας, παράγραφος 8.

⁷⁰ Απόφαση 2009/C 258/00 της Επιτροπής, της 13ης Ιανουαρίου 2009 (EE L 172 της 16.06.2001, σ. 16).

⁷¹ Απόφαση 2009/C 630/03 της Επιτροπής, της 13ης Ιανουαρίου 2009 (EE L 275 της 08.12.2005, σ. 3).

⁷² Απόφαση της Επιτροπής 1999/705/ΕΚ της 20ής Ιουλίου 20 July 1999, EE L 280 της 30.10.1999, σ. 87, επιβεβαιώθηκε από την απόφαση του ΔΕΕ στην υπόθεση C-382/99 *Κάτω Χώρες κατά Επιτροπής*, Συλλογή 2002, σ. I-5163.

μεταφορικές υπηρεσίες εκτός της χώρας προέλευσης της, μπορούσε να έχει επιπτώσεις στις συναλλαγές μεταξύ κρατών μελών⁷³.

37. Υπάρχει πράγματι επίπτωση στις συναλλαγές όταν ένας μόνο φορέας παρέχει ειδική ΥΓΟΣ σε μια περιοχή;

Το γεγονός ότι ένας φορέας που παρέχει μια ειδική ΥΓΟΣ (π.χ. ειδικευμένη ιατρική περίθαλψη ή υπηρεσίες μεταφοράς ασθενών) είναι ο μοναδικός φορέας στην περιοχή/τοπική κοινότητα λόγω απουσίας άλλων φορέων στη συγκεκριμένη περιοχή /τοπική κοινότητα, δεν μπορεί να αποκλείσει την πιθανότητα να ενδιαφέρονται και φορείς από άλλα κράτη μέλη για την παροχή της εν λόγω ΥΓΟΣ. Κατά συνέπεια, δεν μπορεί να αποκλεισθεί η δυνητική επίπτωση στις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών⁷⁴. Ακόμη, ο περιφερειακός οικονομικός φορέας ενδέχεται να δραστηριοποιείται ή να προτίθεται να δραστηριοποιηθεί και σε άλλες περιφέρειες.

38. Υπάρχουν παραδείγματα τοπικών ΥΓΟΣ που κατά τα φαινόμενα δεν επηρεάζουν πραγματικά τις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών;

Ναι. Η Επιτροπή έχει εκδώσει διάφορες αποφάσεις για κρατικές ενισχύσεις, στις οποίες έκρινε ότι μέτρα που εκπονούνται για τη χρηματοδότηση τοπικών υπηρεσιών (ανεξάρτητα από το αν αυτές είναι ΥΓΟΣ, ΚΥΚΩ οικονομικού χαρακτήρα ή αμιγώς εμπορικές υπηρεσίες) δεν επηρεάζουν τις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών (βλ. επίσης Ανακοίνωση, παράγραφο 40):

Παραδείγματα μέτρων που κρίθηκε ότι δεν επηρεάζουν τις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών

- Στην περίπτωση του κολυμβητηρίου του Dorsten⁷⁵, κρίθηκε ότι η ετήσια επιδότηση για την κατασκευή και τη λειτουργία δημόσιου κολυμβητηρίου στο Dorsten που θα χρησιμοποιούταν αποκλειστικά από τον τοπικό πληθυσμό, δεν θα μπορούσε να επηρεάσει τις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών.
- Στην περίπτωση των ιρλανδικών νοσοκομείων⁷⁶, κρίθηκε ότι ένα σύστημα φορολογικών απαλλαγών που αποσκοπούσε στη δημιουργία εγκαταστάσεων για τοπικά δημόσια νοσοκομεία σχετικά μικρού μεγέθους, τα οποία θα εξυπηρετούν μια τοπική αγορά υπηρεσιών νοσοκομειακής περίθαλψης με σαφή περιορισμένη ικανότητα, δεν θα μπορούσε να προσελκύσει επενδύσεις ή πελάτες από άλλα κράτη μέλη και, κατά συνέπεια, δεν θα μπορούσε να επηρεάσει τις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών.
- Στην περίπτωση της κατασκευής χώρων ανάπαυσης/ εξυπηρέτησης στην Τενερίφη⁷⁷, θεωρήθηκε ότι οι ενισχύσεις που χορηγήθηκαν σε τοπικές ενώσεις οδικών μεταφορών εμπορευμάτων για να κατασκευάσουν δημοτικούς χώρους ανάπαυσης /εξυπηρέτησης για τα μέλη τους, δεν θα μπορούσαν να επηρεάσουν τις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών, διότι προορίζονταν αποκλειστικά για

⁷³ ΔΕΕ, *Altmark trans and Regierungspräsidium Magdeburg*, προαναφερθείσα, σκέψη 77.

⁷⁴ ΔΕΕ, *Altmark trans and Regierungspräsidium Magdeburg*, προαναφερθείσα, σκέψη 78 και επόμενες.

⁷⁵ Απόφαση της Επιτροπής στην υπόθεση N 258/2000 – Γερμανία – Πίσινα αναψυχής Dorsten, IP/001509 της 21.12.2000, ΕΕ C 172 της 16.6.2001, σ. 16

http://EK.europa.eu/competition/elEEade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_N258_2000

⁷⁶ Απόφαση της Επιτροπής στην υπόθεση N 543/2001 – Ιρλανδία – Φορολογικές απαλλαγές για νοσοκομεία, ΕΕ C 154 της 28.6.2002, σ. 4

http://EK.europa.eu/competition/elEEade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_N543_2001

⁷⁷ Απόφαση της Επιτροπής στην υπόθεση NN 29/02 – Ισπανία - Ενίσχυση για την εγκατάσταση υπηρεσιών στην Τενερίφη, ΕΕ C 110 της 8.5.2003, σ. 13,

http://EK.europa.eu/competition/elEEade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_NN29_2002

τοπική χρήση.

- Στην περίπτωση των τοπικών μουσείων στη Σαρδηνία⁷⁸, κρίθηκε ότι η χρηματοδότηση έργων περιορισμένης εμβέλειας και χαμηλού προϋπολογισμού για τα εν λόγω μουσεία δεν θα επηρέαζε τις συναλλαγές μεταξύ κρατών μελών, εφόσον, με εξαίρεση ορισμένα σημαντικά μουσεία διεθνούς φήμης, οι κάτοικοι άλλων κρατών μελών δεν θα διέρχονταν τα σύνορα με βασικό σκοπό την επίσκεψη των μουσείων αυτών.
- Η χρηματοδότηση θεατρικών παραγωγών βασικού θεάτρου⁷⁹ κρίθηκε ότι δεν επηρέαζε τις συναλλαγές μεταξύ κρατών μελών, διότι επρόκειτο για παραγωγές μικρής κλίμακας τοπικών μικροεπιχειρήσεων ή μικρών θιάσων, με δυνητικό ακροατήριο που περιοριζόταν σε μία συγκεκριμένη γεωγραφική και γλωσσική περιοχή, που δεν θα μπορούσαν να προσελκύσουν διασυνοριακό τουρισμό.
- Σε υπόθεση σχετικά με τη χρηματοδότηση κέντρου προώθησης του κυπριακού πολιτισμού και τη διατήρηση της κληρονομιάς στη Λευκωσία (Κύπρος)⁸⁰, η Επιτροπή έκρινε ότι ο τοπικός χαρακτήρας και η γεωγραφική θέση του κέντρου, σε συνδυασμό με τη φύση της δραστηριότητας, αποκλείουν κάθε επίπτωση στις συναλλαγές μεταξύ κρατών μελών.
- Η Επιτροπή έκρινε ότι η ενίσχυση για τη δημιουργία μονάδας μεσοπρόθεσμης και βραχυπρόθεσμης μέριμνας για την ψυχική υγεία στη βορειοανατολική Πορτογαλία⁸¹ δεν επηρεάζει τις συναλλαγές μεταξύ κρατών μελών, λόγω της περιορισμένης ικανότητας της μονάδας (50 κλίνες), που θα χρησιμοποιείται σχεδόν εξ ολοκλήρου για την παροχή υπηρεσιών σε κατοίκους της περιοχής, και λόγω της έλλειψης ενδιαφέροντος από άλλους παρόχους παρόμοιων υπηρεσιών στην εν λόγω περιοχή.
- Στην περίπτωση χρηματοδότησης εκδότη ημερήσιας εφημερίδας στη Μαδέρα,⁸² η Επιτροπή έκρινε ότι αυτή δεν επηρέαζε τις συναλλαγές. Στη Μαδέρα εκδίδονται μόνο δύο ημερήσιες εφημερίδες, καμία εκ των οποίων δεν εκδίδεται από επιχείρηση άλλου κράτους μέλους. Κανένας από τους δύο εκδότες δεν δραστηριοποιείται σε άλλη αγορά στην οποία υφίσταται ανταγωνισμός με εταιρείες άλλων κρατών μελών.
- Η Επιτροπή έκρινε ότι η πώληση γης από έναν ολλανδικό δήμο σε σχολή ιππασίας⁸³ δεν μπορεί να έχει καμία επίπτωση στις συναλλαγές, μολονότι η τιμή πώλησης ήταν χαμηλότερη από την αγοραία τιμή, λόγω του καταφανώς τοπικού χαρακτήρα της σχολής ιππασίας.

⁷⁸ Απόφαση της Επιτροπής στην υπόθεση N 630/2003 – Ιταλία – Τοπικά μουσεία - Σαρδηνία, ΕΕ C 275 της 8.12.2005, σ. 3

http://EK.europa.eu/competition/elEEade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_N630_2003

⁷⁹ Απόφαση της Επιτροπής στην υπόθεση N 257/2007 – Ισπανία – Επιχορηγήσεις για θεατρικές παραγωγές στη Χώρα των Βάσκων, ΕΕ C 173 της 26.7.2007, σ. 2.

⁸⁰ Απόφαση της Επιτροπής στην υπόθεση SA.34466 – Κύπρος – Κέντρο Οπτικών Τεχνών και Έρευνας, απόφαση της 7.11.2012 (δεν έχει ακόμη δημοσιευθεί).

⁸¹ Απόφαση της Επιτροπής στην υπόθεση SA.34576 – Πορτογαλία – Jean Piaget / Northeast, μονάδα μεσοπρόθεσμης και μακροχρόνιας συνεχούς φροντίδας, απόφαση της 7.11.2012 (δεν έχει ακόμη δημοσιευθεί).

⁸² Απόφαση της Επιτροπής στην υπόθεση SA.33243 – Πορτογαλία – Jornal de Madeira, απόφαση της 7.11.2012 (δεν έχει ακόμη δημοσιευθεί).

⁸³ Απόφαση της Επιτροπής στην υπόθεση SA.34404 – Κάτω Χώρες – Αγορά ακινήτου για την μετεγκατάσταση σχολής ιππασίας, απόφαση της 7.11.2012, ΕΕ C 370 της 30.11.2012, σ. 2.

39. Τι συμβαίνει όταν μια δραστηριότητα είναι οικονομικού χαρακτήρα και επηρεάζει τις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών;

Όταν μια δραστηριότητα είναι οικονομικού χαρακτήρα και επηρεάζει τις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών, εφαρμόζονται οι κανόνες του ανταγωνισμού.

40. Η εφαρμογή των κανόνων του ανταγωνισμού συνεπάγεται ότι τα κράτη μέλη οφείλουν να αλλάξουν τους τρόπους οργάνωσης και λειτουργίας των ΥΓΟΣ τους;

Όχι. Το γεγονός ότι εφαρμόζονται οι κανόνες ανταγωνισμού δεν υποχρεώνει τις κρατικές αρχές να εξασφαλίζουν την παρουσία πολλών παρόχων υπηρεσιών στην αγορά, ούτε σημαίνει ότι οι κρατικές αρχές είναι υποχρεωμένες να καταργούν ειδικά ή αποκλειστικά δικαιώματα που ήδη χορηγήθηκαν σε παρόχους υπηρεσιών, τα οποία είναι απαραίτητα και αναλογικά για την εκτέλεση των εν λόγω ΥΓΟΣ. Οι δημόσιες αρχές μπορούν να χορηγούν τέτοια δικαιώματα, υπό την προϋπόθεση ότι τα δικαιώματα αυτά δεν υπερβαίνουν το απολύτως αναγκαίο που επιτρέπει στους παρόχους υπηρεσιών να εκτελούν την υποχρέωση παροχής υπηρεσιών γενικού συμφέροντος βάσει οικονομικά αποδεκτών όρων⁸⁴. Παρομοίως, δεν επιβάλλεται καμία υποχρέωση στις δημόσιες αρχές να ιδιωτικοποιήσουν φορείς παροχής ΥΓΟΣ (βλ. επίσης ανακοίνωση, παράγραφος 37).

41. Τι συμβαίνει όταν μια δημόσια αρχή χορηγεί αντιστάθμιση για υπηρεσία γενικού συμφέροντος που θεωρείται οικονομικού χαρακτήρα;

Η χορηγούμενη από δημόσια αρχή αντιστάθμιση για παροχή δημόσιας υπηρεσίας σε ένα πάροχο υπηρεσιών ενδέχεται να συνιστά κρατική ενίσχυση, εάν δεν πληρούνται σωρευτικά τα κριτήρια που θέσπισε η απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση Altmark (βλ. απαντήσεις στις ερωτήσεις στο τμήμα 3.2.3) και αν πληρούνται τα άλλα κριτήρια για τις κρατικές ενισχύσεις⁸⁵. Παρόλα αυτά, το γεγονός καθαυτό ότι η αντιστάθμιση δημόσιας υπηρεσίας συνιστά κρατική ενίσχυση δεν σημαίνει ότι απαγορεύεται, διότι μπορεί να είναι συμβατή με τη ΣΛΕΕ.

42. Επιβάλλουν οι κανόνες κρατικών ενισχύσεων στις δημόσιες αρχές ένα συγκεκριμένο μοντέλο οργάνωσης των ΥΓΟΣ;

Όχι. Οι δημόσιες αρχές διαθέτουν ευρεία διακριτική ευχέρεια εκτίμησης στην επιλογή του τρόπου διαχείρισης των ΥΓΟΣ. Βάσει των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις, οι δημόσιες αρχές μπορεί να οργανώνουν και να χρηματοδοτούν τις ΥΓΟΣ τους με όποιον τρόπο θεωρούν κατάλληλο, με την προϋπόθεση ότι η αντιστάθμιση την οποία χορηγούν σε αυτό το πλαίσιο δεν υπερβαίνει το απολύτως αναγκαίο για να διασφαλιστεί ότι οι ΥΓΟΣ εκτελούνται με οικονομικά αποδεκτούς όρους, σύμφωνα με το άρθρο 106 παράγραφος 2 της ΣΛΕΕ.

43. Μπορούν οι χορηγούμενες χρηματοδοτήσεις σε σχέση με τη μεταφορά αρμοδιοτήτων μεταξύ δημοσίων οργανισμών στο πλαίσιο της αποκέντρωσης να χαρακτηρισθούν κρατική ενίσχυση;

Όχι. Η έννοια της κρατικής ενίσχυσης δεν κάνει διακρίσεις με βάση το επίπεδο στο οποίο χορηγείται (κεντρικό, περιφερειακό, τοπικό...). Εφαρμόζεται, ωστόσο, μόνον όταν υπάρχει μεταφορά πόρων σε μία ή περισσότερες επιχειρήσεις που πληρούν τους όρους του άρθρου 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ.

⁸⁴ Υποθέσεις C-320/91 *Corbeau*, Συλλογή 1993, σ. I-2533, σκέψεις 14-16, C-67/96 *Albany*, Συλλογή 1999, σ. I-5751, σκέψη 107.

⁸⁵ Ήτοι (1) η μεταφορά πόρων και η δυνατότητα καταλογισμού στο Δημόσιο, (2) ο επηρεασμός των συναλλαγών μεταξύ των κρατών μελών και η στρέβλωση του ανταγωνισμού, (3) το οικονομικό πλεονέκτημα, καθώς και (4) η επιλεκτικότητα του εν λόγω μέτρου.

Αντίθετα, η εσωτερική μεταφορά χρηματοδοτικών πόρων στα πλαίσια του κράτους (π.χ. από την κεντρική διοίκηση στις περιφέρειες ή από μια νομαρχία σε δήμους...) καθαρά στα πλαίσια μεταβίβασης δημόσιων εξουσιών, και εφόσον δεν σχετίζεται με οικονομική δραστηριότητα, δεν συνιστά μεταφορά κρατικών πόρων που να παρέχει πλεονέκτημα σε επιχείρηση.

44. Η χρηματοδότηση ενός εσωτερικού φορέα παροχής ΥΓΟΣ, κατά την έννοια των κανόνων για τις δημόσιες συμβάσεις, αποκλείει την εφαρμογή των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις;

Όχι. Ο όρος «εσωτερικός» χρησιμοποιείται στο δίκαιο των δημοσίων συμβάσεων, ενώ οι κανόνες κρατικών ενισχύσεων εμπίπτουν στο δίκαιο του ανταγωνισμού. Η εφαρμογή των κανόνων του ανταγωνισμού, και ιδίως των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις, δεν εξαρτάται από το νομικό καθεστώς ή τη φύση του φορέα που παρέχει υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος (Ανακοίνωση, παράγραφος 9), αλλά από τον «οικονομικό» χαρακτήρα της δραστηριότητας την οποία ασκεί ο εν λόγω φορέας. Κατά πάγια νομολογία, κάθε δραστηριότητα που συνίσταται στην παροχή αγαθών ή/και υπηρεσιών σε μια δεδομένη αγορά είναι οικονομική δραστηριότητα βάσει των κανόνων ανταγωνισμού (για παραδείγματα οικονομικών δραστηριοτήτων βάσει των κανόνων του ανταγωνισμού, βλ. απάντηση στην ερώτηση 25). Κατά συνέπεια, εάν η δημόσια χρηματοδότηση μιας οικονομικής δραστηριότητας που ασκείται από εσωτερικό φορέα (in-house), σύμφωνα με τους κανόνες των δημοσίων συμβάσεων, πληροί τους όρους του άρθρου 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ⁸⁶ και δεν πληροί όλους τους όρους της Απόφασης Altmark (για τους όρους αυτούς βλ. απάντηση στην ερώτηση 61), εφαρμόζονται οι κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις (βλ. Ανακοίνωση, παράγραφοι 13 και 37).

Συναφώς, πρέπει να επισημανθεί ότι η μεταφορά χρηματοδοτικών πόρων στο εσωτερικό κρατικών δομών (π.χ. από την κεντρική διοίκηση προς την περιφέρεια ή από νομούς σε δήμους...), καθαρά στα πλαίσια μεταβίβασης δημόσιων εξουσιών και εφόσον αυτή δεν σχετίζεται με οικονομική δραστηριότητα, δεν συνιστά μεταφορά κρατικών πόρων προς μια επιχείρηση και, κατά συνέπεια, δεν υφίσταται κρατική ενίσχυση (βλ. ερώτηση 43).

45. Ποιες είναι οι συνέπειες όταν μια αντιστάθμιση για ΥΓΟΣ αποτελεί πράγματι κρατική ενίσχυση;

Το γεγονός ότι η αντιστάθμιση για παροχή δημόσιας υπηρεσίας συνιστά κρατική ενίσχυση **δεν σημαίνει ότι η εν λόγω αντιστάθμιση απαγορεύεται**. Η αντιστάθμιση αυτή είναι συμβατή με τη ΣΛΕΕ όταν οι όροι που ορίζονται στην Απόφαση⁸⁷ ή το πλαίσιο⁸⁸ πληρούνται⁸⁹.

⁸⁶ Ήτοι, 1) οικονομικό πλεονέκτημα, 2) επίπτωση στις συναλλαγές μεταξύ κρατών μελών και στρέβλωση του ανταγωνισμού, και 3) επιλεκτικός χαρακτήρας του εν λόγω μέτρου.

⁸⁷ Απόφαση της Επιτροπής της 20ής Δεκεμβρίου 2011 σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 106 παράγραφος 2 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις κρατικές ενισχύσεις υπό μορφή αντιστάθμισης για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας που χορηγούνται σε ορισμένες επιχειρήσεις επιφορτισμένες με τη διαχείριση υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος.

⁸⁸ Ανακοίνωση της Επιτροπής: Πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τις κρατικές ενισχύσεις υπό μορφή αντιστάθμισης για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας 2011, ΕΕ C 8 της 11.1.2012, σ. 15.

⁸⁹ Στον τομέα των χερσαίων μεταφορών το συμβιβασμό διέπεται από τον κανονισμό 1370/2007. Όσον αφορά τις αεροπορικές και θαλάσσιες μεταφορές, το συμβιβασμό μπορεί να εκτιμάται βάσει των κοινοτικών κατευθυντήριων γραμμών για τη χρηματοδότηση αερολιμένων και ενισχύσεων εκκίνησης σε αεροπορικές εταιρείες που αναχωρούν από περιφερειακούς αερολιμένες, Ανακοίνωση της Επιτροπής 94/C 350/07 σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 92 και 93 της Συνθήκης στις κρατικές ενισχύσεις στον τομέα των αεροπορικών μεταφορών, ΕΕ C 350 της 10.12.1994, σ. 5, ή κοινοτικές κατευθυντήριες γραμμές για τις κρατικές ενισχύσεις στον τομέα των θαλάσσιων μεταφορών, ΕΕ C 13 της 17.1.2004. Η απόφαση και το πλαίσιο για τις ΥΓΟΣ εφαρμόζονται επίσης στις αεροπορικές και θαλάσσιες μεταφορές.

3.2.2 Πράξη ανάθεσης

46. Σε τι αποσκοπεί μια «πράξη ανάθεσης»;

Μια πράξη ανάθεσης (βλ. ανακοίνωση, παράγραφοι 51 και επόμενες) είναι η πράξη με την οποία ανατίθεται η παροχή μιας ΥΓΟΣ σε μία επιχείρηση και ορίζει τη φύση της υπηρεσίας καθώς και το πεδίο των γενικών όρων λειτουργίας της ΥΓΟΣ. Η πράξη ανάθεσης δημόσιας υπηρεσίας είναι αναγκαία για τον καθορισμό των υποχρεώσεων της επιχείρησης και του κράτους. Χωρίς επίσημη πράξη, είναι άγνωστο η συγκεκριμένη υποχρέωση της επιχείρησης και δεν μπορεί να προσδιοριστεί δίκαιη αντιστάθμιση.

47. Ποιοι τύποι πράξεων ανάθεσης θεωρούνται ενδεδειγμένοι;

Μια ανάθεση κατά την έννοια του άρθρου 106 παράγραφος 2 της ΣΛΕΕ και της απόφασης Altmark απαιτεί μόνο η πράξη ανάθεσης να έχει τη μορφή μίας ή περισσότερων πράξεων με δεσμευτική νομική ισχύ βάσει του εθνικού δικαίου. Η συγκεκριμένη μορφή της πράξης (ή πράξεων) μπορεί να καθορίζεται από το εκάστοτε κράτος μέλος, ιδίως σύμφωνα με την πολιτική και/ή διοικητική του οργάνωση.

Πράγματι, σύμφωνα με τους βασικούς κανόνες του διοικητικού δικαίου, κάθε δημόσια αρχή, σε τοπικό, περιφερειακό ή κεντρικό επίπεδο, χρειάζεται μια νομική βάση για να ορίσει μία ΥΓΟΣ και να τη χρηματοδοτήσει. Κατά συνέπεια, η έννοια της πράξης ανάθεσης μπορεί να αντιστοιχεί ευρέως στη νομική βάση που επιλέγει η συγκεκριμένη δημόσια αρχή κατά τη διακριτική της ευχέρεια σε κάθε περίπτωση. Δεν είναι αναγκαίο η πράξη αυτή να φέρει τον τίτλο της πράξης ανάθεσης. Ούτε είναι αναγκαίο να θεσπίζουν τα κράτη μέλη ειδικό νομικό πλαίσιο για την έκδοση «πράξεων ανάθεσης».

Συνεπώς, δεν υφίσταται τυποποιημένη «πράξη ανάθεσης»: αυτό εξαρτάται τόσο από την αναθέτουσα την υπηρεσία αρχή όσο και από την εκάστοτε δραστηριότητα.

Πρέπει να επισημανθεί ότι, με βάση τους κανόνες κρατικών ενισχύσεων οι απαιτήσεις για μια πράξη ανάθεσης είναι μάλλον οι στοιχειώδεις: αυτό δεν αποκλείει τη δυνατότητα των αρχών των κρατών μελών να ορίζουν διεξοδικότερα την πράξη ανάθεσης, εισάγοντας, παραδείγματος χάρη, απαιτήσεις ποιότητας. Ορισμένα στοιχεία πρέπει, ωστόσο, να προσδιορίζονται στην πράξη ανάθεσης, όπως το περιεχόμενο και η διάρκεια της υποχρέωσης, οι παράμετροι για τον υπολογισμό, τον έλεγχο και την επανεξέταση της αντιστάθμισης και οι ρυθμίσεις για την αποτροπή και ανάκτηση ενδεχόμενης υπεραντιστάθμισης (Ανακοίνωση, παράγραφος 52). Όταν η κρατική ενίσχυση για μία ΥΓΟΣ χορηγείται βάσει της Απόφασης ή του Πλαισίου, οι απαιτήσεις για την πράξη ανάθεσης ορίζονται ρητά και σε συνδυασμό με πρόσθετες λεπτομέρειες αντίστοιχα στο άρθρο 4 και την παράγραφο 16 (δηλ. η επιχείρηση και, κατά περίπτωση, η γεωγραφική περιοχή: η φύση των αποκλειστικών δικαιωμάτων που έχει ενδεχομένως παραχωρήσει η αναθέτουσα αρχή στην επιχείρηση: περιγραφή των μηχανισμών αντιστάθμισης, παραπομπή στην Απόφαση).

Έγκριση ή άδεια χορηγούμενη από δημόσια αρχή σε πάροχο υπηρεσίας, η οποία του επιτρέπει να παρέχει ορισμένες υπηρεσίες, δεν ταυτίζεται με την έννοια της πράξης ανάθεσης, διότι δεν συνιστά υποχρέωση του φορέα να παρέχει τις συγκεκριμένες υπηρεσίες, αλλά απλώς του επιτρέπει να ασκεί μια οικονομική δραστηριότητα, παρέχοντας ορισμένες υπηρεσίες σε μια αγορά. Ένα τέτοιο παράδειγμα θα μπορούσε να είναι η άδεια που δίνεται σε πάροχο υπηρεσιών να ανοίξει έναν βρεφονηπιακό σταθμό ή ένα κέντρο φροντίδας ηλικιωμένων, που βασίζεται απλώς στην τήρηση εκ μέρους του επιχειρηματία των κανόνων δημόσιας υγείας, ασφάλειας ή ποιότητας.

Παραδείγματα πράξεων ανάθεσης:

- Σύμβαση παραχώρησης⁹⁰ και σύμβαση δημόσιας υπηρεσίας
- Υπουργικές συμβάσεις προγράμματος⁹¹
- Υπουργικές οδηγίες⁹²
- Νόμοι⁹³ και νομοθετικές πράξεις⁹⁴
- Ετήσιες ή πολυετείς συμβάσεις στόχων⁹⁵
- Νομοθετικά διατάγματα⁹⁶ και κανονιστικές αποφάσεις κάθε τύπου, καθώς και αποφάσεις ή πράξεις της τοπικής αυτοδιοίκησης.

48. Απαιτείται πράξη ανάθεσης ακόμη και για μια ΚΥΚΩ;

Οι κανόνες ανταγωνισμού εφαρμόζονται στις υπηρεσίες γενικού συμφέροντος που έχουν οικονομικό χαρακτήρα (για την έννοια της οικονομικής δραστηριότητας σύμφωνα με τους κανόνες ανταγωνισμού, βλ. απάντηση στην ερώτηση 25). Το γεγονός καθαυτό ότι η συγκεκριμένη δραστηριότητα μπορεί να χαρακτηριστεί ως «κοινωνική» δεν αρκεί για να αποφύγει τον χαρακτηρισμό της οικονομικής δραστηριότητας σύμφωνα με τους κανόνες αυτούς. Συνεπώς, εφόσον η ανάθεση αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση για να είναι η αντιστάθμιση παροχής δημόσιας υπηρεσίας συμβατή με τη Συνθήκη, είναι υποχρεωτική για τις επιχειρήσεις στις οποίες έχει ανατεθεί η παροχή ΥΓΟΣ, περιλαμβανομένων των ΚΥΚΩ οικονομικού χαρακτήρα.

49. Ποιες αρχές είναι εξουσιοδοτημένες να αναθέτουν σε μια εταιρεία την παροχή ΥΓΟΣ; Έχουν οι δημοτικές αρχές αυτή την αρμοδιότητα;

Είναι ζήτημα εθνικής νομοθεσίας το ποιες αρχές είναι εξουσιοδοτημένες να αναθέτουν σε επιχειρήσεις την παροχή ΥΓΟΣ. Το δίκαιο της ΕΕ δεν ορίζει απαιτήσεις ως προς αυτό. Γενικά, κάθε αρχή που έχει αρμοδιότητα να ορίζει και να χρηματοδοτεί μια ΥΓΟΣ θα είχε επίσης και την αρμοδιότητα να αναθέτει σε μια επιχείρηση την παροχή αυτής της ΥΓΟΣ.

50. Μπορεί ο ίδιος ο φορέας παροχής της ΥΓΟΣ, ο οποίος συχνά διαθέτει ειδική γνώση, να καθορίσει το περιεχόμενο της πράξης ανάθεσης;

⁹⁰ Απόφαση της Επιτροπής σχετικά με την ενίσχυση N 562/2005 – Ιταλία - Allongement de la durée des concessions de sociétés d'autoroutes du Tunnel du Montblanc (ATMB) et du Tunnel Maurice Lemaire, EE C 90 της 25.04.2007, http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_N562_2005.

⁹¹ Απόφαση της Επιτροπής στην υπόθεση NN 51/06 - Ιταλία - Poste Italiane SpA: αντιστάθμιση από το κράτος μέλος των υποχρεώσεων παροχής καθολικής ταχυδρομικής υπηρεσίας 2000-2005, EE C 291 της 30.11.2006, http://EK.europa.eu/competition/eIEEade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_NN51_2006

⁹² Απόφαση της Επιτροπής σχετικά με την ενίσχυση N 166/2005 – Ηνωμένο Βασίλειο – Κρατική χρηματοδότηση αγροτικού δικτύου υπέρ της Post Office Limited για το 2006-2008, EE C141 της 16.06.2006, http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_NN51_2006.

⁹³ Απόφαση του Πρωτοδικείου της 12ης Φεβρουαρίου 2008, British United Provident Association Ltd (BUPA), υπόθεση T-289/03, Συλλ. 2008, σ. II741, σκέψεις 182 και 183. Απόφαση της Επιτροπής σχετικά με την ενίσχυση NN 8/2007 – Ισπανία – Μέτρα μείωσης εργατικού δυναμικού της RTVE, EE C 109 της 15.05.2007. http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/register/ii/doc/NN-8-2007-WL.WL-7.3.2007.pdf

⁹⁴ Απόφαση της Επιτροπής σχετικά με την ενίσχυση N 395/05 – Ιρλανδία – « Loan guarantees for social infrastructure schemes funded by the Housing Finance Agency (HFA) », EE C 77 της 05.04.2007, http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_N395_2005.

⁹⁵ Απόφαση της Επιτροπής στην υπόθεση C 24/2005 – Γαλλία – Laboratoire national de métrologie et d'essais, EE L 95 της 5.4.2007, σ. 25.

⁹⁶ Βλ. απόφαση Δικαστηρίου (Τρίτο Τμήμα) στην υπόθεση C-451/03 *Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti v Giuseppe Calafiori*, Συλλογή 2006, σ. I-2941.

Σε ορισμένα κράτη μέλη αποτελεί συνήθη πρακτική οι φορείς παροχής υπηρεσιών να αναπτύσσουν και να προτείνουν υπηρεσίες οι οποίες στη συνέχεια εξετάζονται και χρηματοδοτούνται από τις δημόσιες αρχές. Η έννοια της πράξης ανάθεσης βάσει του άρθρου 106 παράγραφος 2 της ΣΛΕΕ και του δικαίου της ΕΕ για τις κρατικές ενισχύσεις δεν περιέχει γενικά κανέναν περιορισμό ως προς τη συμμετοχή του φορέα παροχής της υπηρεσίας στη σύνταξη της πράξης ανάθεσης. Εντούτοις, η τελική απόφαση για την ανάθεση ή μη της υπηρεσίας στον φορέα πρέπει να λαμβάνεται από τη δημόσια αρχή. Η απαίτηση αυτή μπορεί να ικανοποιείται, λόγω χάρη, με την έγκριση της πρότασης του παρόχου (Ανακοίνωση, παράγραφος 53· βλ. για το ζήτημα αυτό επίσης ερώτηση 59).

51. Αντιστοιχεί η έννοια της πράξης ανάθεσης σύμφωνα με το άρθρο 106 παράγραφος 2 της ΣΛΕΕ και τη δέσμη κανόνων για τις ΥΓΟΣ στην έννοια του «παρόχου για λογαριασμό του κράτους», η οποία προβλέπεται στο άρθρο 2 παράγραφος 2 στοιχείο ι) της οδηγίας για τις υπηρεσίες;

Όχι. Η έννοια της πράξης ανάθεσης σύμφωνα με το άρθρο 106 παράγραφος 2 της ΣΛΕΕ και τη δέσμη κανόνων για τις ΥΓΟΣ και η έννοια του «εντεταλμένου από το κράτος παρόχου» που προβλέπεται στο άρθρο 2 παράγραφος 2 στοιχείο ι) της οδηγίας για τις υπηρεσίες είναι δύο συναφείς έννοιες από την άποψη ότι προϋποθέτουν την ύπαρξη υποχρέωσης για τον πάροχο της ΥΓΟΣ να παράσχει τη σχετική υπηρεσία. Η ύπαρξη της υποχρέωσης παροχής υπηρεσίας συνιστά βασικό στοιχείο και των δύο αυτών εννοιών.

Όμως, αυτές οι δύο έννοιες έχουν διαφορετικές λειτουργίες. Η πρώτη έννοια είναι μία από τις προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούνται για να είναι δυνατό να θεωρηθεί ότι οι αντισταθμίσεις για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας πληρούν τους όρους της απόφασης Altmark ή ότι είναι συμβατές με το άρθρο 106 παράγραφος 2 της ΣΛΕΕ και, πιθανώς, εξαιρούνται από την υποχρέωση κοινοποίησης (εάν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της Απόφασης), ενώ σκοπός της δεύτερης έννοιας είναι να οριοθετήσει το πεδίο της εξαίρεσης ορισμένων κοινωνικών υπηρεσιών από το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας για τις υπηρεσίες.

Συνεπώς, σύμφωνα με τη δέσμη κανόνων για τις ΥΓΟΣ, η πράξη ανάθεσης αντιστοιχεί στην πράξη που αναθέτει σε μια επιχείρηση την παροχή ΥΓΟΣ. Στην περίπτωση αυτή, εκτός από το ότι η πράξη ανάθεσης συνιστά, όπως προαναφέρθηκε, υποχρέωση παροχής υπηρεσίας, πρέπει να προσδιορίζει τη φύση και τη διάρκεια των υποχρεώσεων δημόσιας υπηρεσίας, τις επιχειρήσεις στις οποίες ανατίθεται η παροχή των υπηρεσιών αυτών, τις παραμέτρους για τον υπολογισμό της αντιστάθμισης, καθώς και τις διασφαλίσεις για την αποτροπή υπεραντιστάθμισης (βλ. επίσης ερωτήσεις 46 και 47).

Στο πλαίσιο της οδηγίας για τις υπηρεσίες, η Επιτροπή θεωρεί ότι για να θεωρηθεί ένας πάροχος «εντεταλμένος από το κράτος» σύμφωνα με το άρθρο 2 παράγραφος 2 στοιχείο ι), πρέπει να είναι υποχρεωμένος να παρέχει μια υπηρεσία που του ανέθεσε το κράτος. Ένας πάροχος που έχει υποχρέωση να παρέχει μια υπηρεσία, παραδείγματος χάρη, βάσει δημόσιας σύμβασης ή σύμβασης παραχώρησης υπηρεσιών, μπορεί να θεωρηθεί ως πάροχος «εντεταλμένος από το κράτος» κατά την έννοια της οδηγίας για τις υπηρεσίες. Αυτό ισχύει επίσης για κάθε άλλο είδος μέτρου που λαμβάνει το κράτος, υπό τον όρο ότι αυτό το μέτρο συνεπάγεται υποχρέωση παροχής υπηρεσίας για τον εν λόγω πάροχο.

Κατά συνέπεια, ένας επιχειρηματίας στον οποίο χορηγείται πράξη ανάθεσης, σύμφωνα με τη δέσμη κανόνων για τις ΥΓΟΣ θα θεωρείται επίσης «εντεταλμένος» κατά την έννοια της οδηγίας για τις υπηρεσίες. Στο πλαίσιο της εφαρμογής των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις, η ανάθεση ασφαλώς θα απαιτήσει την τήρηση συμπληρωματικών όρων που αφορούν ιδίως τους μηχανισμούς για την εξασφάλιση ότι το εισπραττόμενο ποσό της ενίσχυσης δεν υπερβαίνει τις πραγματικές δαπάνες του παρόχου της υπηρεσίας.

52. *Συνιστούν τα ακόλουθα πράξη ανάθεσης κατά την έννοια των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις και της οδηγίας για τις υπηρεσίες: απόφαση περιφερειακής δημόσιας αρχής που καθορίζει μια κοινωνική υπηρεσία επαγγελματικής κατάρτισης γενικού συμφέροντος και αναθέτει τη διαχείριση αυτής της υπηρεσίας σε έναν ή περισσότερους φορείς παροχής κατάρτισης;*

Μια απόφαση περιφερειακής δημόσιας αρχής με δεσμευτική νομική ισχύ βάσει του εθνικού δικαίου, η οποία καθορίζει α) τη φύση και διάρκεια των υποχρεώσεων δημόσιας υπηρεσίας, β) την (τις) επιχείρηση (-εις) στην (στις) οποία (-ες) ανατίθενται οι εν λόγω υποχρεώσεις και τη σχετική γεωγραφική περιοχή, γ) τη φύση των αποκλειστικών ή ειδικών δικαιωμάτων που έχουν παραχωρηθεί στην(στις) επιχείρηση(εις), δ) τις παραμέτρους για τον υπολογισμό, τον έλεγχο και την αναθεώρηση της αντιστάθμισης, καθώς και ε) τις ρυθμίσεις για την αποτροπή υπεραντιστάθμισης και την επιστροφή της ενδεχόμενης υπεραντιστάθμισης, μπορεί να αποτελεί πράξη ανάθεσης κατά την έννοια της Απόφασης (βλ. επίσης ερώτηση 47 ανωτέρω).

Μια τέτοια απόφαση που συνιστά πράξη ανάθεσης σύμφωνα με τους κανόνες κρατικών ενισχύσεων, είναι επίσης και πράξη εντολής του παρόχου κατά την έννοια της οδηγίας για τις υπηρεσίες, διότι θεσπίζει μια υποχρέωση για την(τις) εν λόγω επιχείρηση(εις) να παρέχει(-ουν) την υπηρεσία αυτή.

Από την άλλη πλευρά, εάν η εν λόγω απόφαση επιβάλλει υποχρέωση παροχής της υπηρεσίας, αλλά δεν περιέχει τα προαναφερθέντα στοιχεία, συνιστά πράξη εντολής του παρόχου κατά την έννοια της οδηγίας για τις υπηρεσίες, αλλά όχι πράξη ανάθεσης κατά την έννοια της δέσμης των κανόνων για τις ΥΓΟΣ.

Όσον αφορά την εφαρμογή της οδηγίας για τις υπηρεσίες βλ. τμήμα 7.

53. *Σε περίπτωση συγχρηματοδότησης μιας ΥΓΟΣ από διάφορες δημόσιες αρχές, οφείλει η κάθε μία εμπλεκόμενη δημόσια αρχή να εκδίδει δική της πράξη ανάθεσης ή μπορεί να παραπέμπει κατά τη χορήγηση της αντιστάθμισης στην πράξη ανάθεσης που εξέδωσε η «επικεφαλής» ή οργανώτρια αρχή της ΥΓΟΣ;*

Σύμφωνα με τους κανόνες κρατικών ενισχύσεων, δεν υπάρχει υπόδειγμα πράξης ανάθεσης· η εν λόγω πράξη πρέπει να είναι προσαρμοσμένη στο εσωτερικό δίκαιο του εκάστοτε κράτους μέλους, βάσει του οποίου πρέπει να θεσπίζει υποχρέωση για τον πάροχο που επέλεξε να παρέχει τη συγκεκριμένη υπηρεσία. Έτσι, το ερώτημα αν μία πράξη ανάθεσης σύμφωνα με τη δέσμη κανόνων για τις ΥΓΟΣ, που εκδίδεται από την «επικεφαλής» δημόσια αρχή, παραδείγματος χάρη μια περιφέρεια, ισχύει επίσης για τις λοιπές αρχές (παραδείγματος χάρη έναν δήμο ή μια άλλη περιφερειακή διοίκηση) είναι ζήτημα εθνικού δικαίου.

Παραδείγματα πράξεων που θα μπορούσαν να συνιστούν «πράξη ανάθεσης» σύμφωνα με τη δέσμη κανόνων ΥΓΟΣ, στην περίπτωση συγχρηματοδότησης μιας ΚΥΚΩ /ΥΓΟΣ από περισσότερες δημόσιες αρχές:

- Πράξη που εκδίδεται από μια περιφέρεια και στη συνέχεια εγκρίνεται με απόφαση δημοτικού συμβουλίου· η απόφαση έγκρισης μπορεί να αποτελεί ανάθεση επίσης εκ μέρους του ενδιαφερόμενου δήμου.
- Πράξη ανάθεσης που εκδίδεται και εγκρίνεται από κοινού από μία περιφέρεια, ένα νομό και ένα δήμο ή από δύο δήμους και δύο περιφέρειες για μία δεδομένη ΥΓΟΣ που θα παρασχεθεί από έναν ή περισσότερους συγκεκριμένους παρόχους.

Κατά κανόνα, από τη στιγμή που μια πράξη ανάθεσης θεσπίζει τους όρους που ορίζονται στο άρθρο 52 της Απόφασης, η επιλεγόμενη μορφή της νομικής πράξης καθώς

και ο αριθμός των ενδιαφερομένων δημοσίων αρχών δεν επηρεάζει τον χαρακτήρα της εντολής σύμφωνα με τη δέσμη κανόνων για τις ΥΓΟΣ.

- 54. *Εάν μία δημόσια αρχή επιθυμεί να αναθέσει περισσότερες ΥΓΟΣ σε έναν ή περισσότερους παρόχους υπηρεσιών, είναι αναγκαίο να εκδώσει χωριστές πράξεις για κάθε ΥΓΟΣ;***

Όχι. Δεν είναι αναγκαία η έκδοση πολλών πράξεων ανάθεσης για σε κάθε ΥΓΟΣ ή κάθε πάροχο. Ωστόσο, η πράξη ανάθεσης πρέπει τουλάχιστον να περιλαμβάνει τη φύση, τη διάρκεια και τις λοιπές απαραίτητες διευκρινίσεις για κάθε υποχρέωση δημόσιας υπηρεσίας που επιβάλλεται σε κάθε φορέα παροχής υπηρεσιών από τη δημόσια αρχή. Δεν είναι αναγκαίο να προσδιορίζεται κάθε ατομική υπηρεσία, εάν διευκρινίζονται επαρκώς το περιεχόμενο και το πεδίο κάθε ΥΓΟΣ.

- 55. *Πρέπει η πράξη ανάθεσης να καθορίζει μία «αποστολή» ή «ειδικές δραστηριότητες» που πρέπει να εκτελεστούν;***

Η πράξη ανάθεσης δεν είναι απαραίτητο να προσδιορίζει κάθε ειδική δραστηριότητα που εντάσσεται στο πλαίσιο της παροχής μιας ΥΓΟΣ.

Όταν δεν είναι δυνατόν να οριστούν με μεγαλύτερη ακρίβεια οι σχετικές υπηρεσίες, μπορεί να γίνουν αποδεκτός ένας γενικός ορισμός της αποστολής δημόσιας υπηρεσίας, εφόσον έχει καθοριστεί με σαφήνεια το πεδίο της αποστολής. Πάντως, όσο πιο ακριβής είναι ο προσδιορισμός της αποστολής που ανατίθεται, τόσο μεγαλύτερη είναι η προστασία έναντι προσφυγών βάσει των κανόνων κρατικών ενισχύσεων (παραδείγματος χάρι από ανταγωνιστές) κατά των χορηγούμενων αντισταθμίσεων.

Εναπόκειται επίσης στην αρμοδιότητα των δημοσίων αρχών, εφόσον είναι και προς το δικό τους συμφέρον, να διευκρινίζουν τον τρόπο εκτέλεσης των υποχρεώσεων ΥΓΟΣ, παραδείγματος χάρι με τον καθορισμό ποιοτικών απαιτήσεων.

- 56. *Πώς θα πρέπει να συντάσσεται μία πράξη ανάθεσης που αφορά υπηρεσίες όπως οι ΥΓΟΣ οι οποίες πρέπει, αφενός, να εντάσσονται σε ένα γενικό πλαίσιο και, αφετέρου, να είναι προσαρμοσμένες στις ειδικές ανάγκες των διαφόρων χρηστών; Πρέπει η πράξη ανάθεσης να περιγράφει την κάθε υπηρεσία που θα πρέπει να παρασχεθεί;***

Η πράξη ανάθεσης πρέπει να προσδιορίζει τη φύση και τη διάρκεια των υποχρεώσεων δημόσιας υπηρεσίας, τις επιχειρήσεις στις οποίες θα ανατεθεί η παροχή των υπηρεσιών αυτών, τις παραμέτρους για τον υπολογισμό της αντιστάθμισης (αλλά όχι το ακριβές ποσό της αντιστάθμισης) και τις διασφαλίσεις για την αποτροπή υπεραντιστάθμισης.

Δεν είναι πάντοτε αναγκαίο να αναφέρεται στην πράξη ανάθεσης κάθε είδος υπηρεσίας που θα παρασχεθεί. Ενδεικτικά, δεν είναι αναγκαίο να αναφέρεται κάθε είδος υπηρεσίας υγειονομικής περίθαλψης, αλλά θα αρκούσε για παράδειγμα μια περιγραφή του τύπου «καθημερινή κατ' οίκον ιατρική φροντίδα ηλικιωμένων στην πόλη x». Πάντως, η πράξη ανάθεσης θα πρέπει να επιτρέπει την ορθή κατανομή των δαπανών μεταξύ των δραστηριοτήτων ΥΓΟΣ και μη ΥΓΟΣ τις οποίες θα μπορούσε να προσφέρει ο πάροχος.

Ορισμένα είδη ΥΓΟΣ, όπως η βοήθεια σε ηλικιωμένους ή σε άτομα με αναπηρία, μπορούν να απαιτούν διάφορους τύπους υπηρεσιών στο πλαίσιο μιας συνολικής αποστολής δημόσιας υπηρεσίας. Σκοπός της πράξης ανάθεσης δεν είναι να περιορίσει τον τρόπο οργάνωσης της παροχής της ΥΓΟΣ, αλλά να ορίσει σαφές πλαίσιο εντός του οποίου παρέχονται οι εν λόγω ΥΓΟΣ και το πεδίο των σχετικών υπηρεσιών.

Τα στοιχεία που πρέπει να περιλαμβάνονται σε μια πράξη ανάθεσης για την εφαρμογή των κανόνων κρατικών ενισχύσεων δεν περιορίζουν κατά κανένα τρόπο τη διακριτική ευχέρεια των δημοσίων αρχών κατά τον καθορισμό και την οργάνωση των ΥΓΟΣ τους. Τα κράτη μέλη και οι δημόσιοι οργανισμοί έχουν ευρεία διακριτική ευχέρεια για τον

καθορισμό των αποστολών δημόσιας υπηρεσίας τις οποίες επιθυμούν να εφαρμόσουν και δεν είναι υποχρεωτικό να διευκρινίζονται οι ειδικές/ πολύ λεπτομερείς υπηρεσίες που αποτελούν μέρος αυτών των αποστολών⁹⁷.

Οι δημόσιες αρχές μπορούν να υπερβαίνουν τους απαιτούμενους βασικούς όρους μιας ανάθεσης και να διευκρινίζουν τα κριτήρια που επιθυμούν να εφαρμόσουν για τη βελτίωση της απόδοσης των επιχειρήσεων που είναι επιφορτισμένες με μία ΥΓΟΣ.

Παραδείγματα:

- Όταν μια δημόσια αρχή επιθυμεί να δημιουργήσει ένα κέντρο ή υπηρεσία παροχής βοήθειας στο σπίτι για ηλικιωμένους, αρκεί να διευκρινίσει στην πράξη ανάθεσης ότι έχει ανατεθεί στον πάροχο της ΥΓΟΣ η υποχρέωση να δημιουργήσει ένα κέντρο που θα παρέχει την αναγκαία βοήθεια, λαμβάνοντας υπόψη την πολλαπλότητα των αναγκών, ιδίως σε ιατρικό, ψυχολογικό και κοινωνικό επίπεδο ή, στην περίπτωση παροχής της υπηρεσίας βοήθειας στο σπίτι, υπηρεσίες όπως η ιατρική περίθαλψη στο σπίτι, η διανομή γευμάτων, οι υπηρεσίες καθαρισμού του σπιτιού κ.λπ.
- Όταν μία δημόσια αρχή θέλει να δημιουργήσει ένα κέντρο υποστήριξης νέων ανέργων, αρκεί να διευκρινίσει ότι ο πάροχος υπηρεσιών είναι επιφορτισμένος με την αποστολή να οργανώσει μία υπηρεσία υποστήριξης νέων ανέργων, που θα παρείχε στους ανέργους την απαραίτητη εκπαίδευση, αλλά θα περιλάμβανε επίσης και άλλες υπηρεσίες που συνδέονται άμεσα με την αποτελεσματική επανένταξη των βοηθούμενων προσώπων.

57. Μπορεί να ανατεθεί εκ νέου η ίδια ΥΓΟΣ στην ίδια εταιρεία, όταν λήξει η περίοδος ανάθεσης;

Ναι. Μπορεί να ανατεθεί εκ νέου στον ίδιο πάροχο η ίδια ΥΓΟΣ. Αυτό ισχύει όταν εφαρμόζεται η Απόφαση ή το Πλαίσιο που ορίζει συγκεκριμένα όρια όσον αφορά τη διάρκεια της περιόδου ανάθεσης.

Εάν η ανάθεση αφορά δημόσια σύμβαση ή σύμβαση παραχώρησης και εφαρμόζονται οι κανόνες δημοσίων συμβάσεων της ΕΕ, η δημόσια αρχή πρέπει να οργανώνει καταρχήν νέα διαδικασία διαγωνισμού, στην οποία ασφαλώς μπορεί να συμμετάσχει και ο νυν πάροχος της υπηρεσίας.

58. Πώς πρέπει να συντάσσεται μια πράξη ανάθεσης που αφορά υπηρεσίες οι οποίες πρέπει να είναι προσαρμοσμένες σε διαδικασία παροχής τους σε μεταβαλλόμενες συνθήκες όσον αφορά την ένταση της παρεχόμενης φροντίδας, τα χαρακτηριστικά και τον αριθμό των χρηστών;

Οι δημόσιες αρχές και οι πάροχοι υπηρεσιών διαθέτουν, κατά κανόνα, εμπειρία εξατομικευμένων υπηρεσιών και ειδικών αναγκών που μπορούν να ανακύψουν κατά την παροχή μιας ΥΓΟΣ, καθώς και των διαφοροποιήσεων που μπορούν να συμβούν στις συνθήκες παροχής. Με την εμπειρία που διαθέτουν, μπορούν να προβούν σε αξιόπιστη εκτίμηση των πιθανών πρόσθετων αναγκών που ενδέχεται να ανακύψουν και να αποτυπώσουν αυτή την εκτίμηση στην πράξη ανάθεσης.

Υπάρχουν δύο εναλλακτικές δυνατότητες:

⁹⁷ Πρέπει να επισημανθεί ότι η ευρεία διακριτική ευχέρεια των κρατών μελών κατά τον καθορισμό των υποχρεώσεων δημόσιας υπηρεσίας υπόκειται πάντοτε στον έλεγχο προδήλου σφάλματος από την Επιτροπή και το Δικαστήριο (βλ. διεξοδικά ερωτήσεις 6 και 7 ανωτέρω).

- Η δημόσια αρχή μπορεί να περιλάβει στην πράξη ανάθεσης έναν μηχανισμό εκ των υστέρων διόρθωσης που θα προβλέπει την περιοδική αναθεώρηση της ανατιθέμενης εντολής⁹⁸.
- Η δημόσια αρχή μπορεί να επικαιροποιήσει την πράξη ανάθεσης, εάν καταστεί σαφές ότι δεν είχε προβλεφθεί μία συγκεκριμένη υπηρεσία η οποία θα μπορούσε να παρασχεθεί από τον ίδιο φορέα.

Παράδειγμα:

Μία δημοτική αρχή επιθυμεί να παράσχει ολοκληρωμένες υπηρεσίες που να καλύπτουν ποικίλες ανάγκες ηλικιωμένων (ιατρική περίθαλψη κατ' οίκον, διανομή γευμάτων, υπηρεσίες καθαρισμού κατοικίας κλπ.). Πώς πρέπει να εξασφαλιστεί ότι ο δήμος μπορεί να αποζημιώσει τον πάροχο υπηρεσιών για την παροχή πρόσθετων υπηρεσιών που ανταποκρίνονται σε ανάγκες που δεν είχαν αρχικά προβλεφθεί;

Όπως διευκρινίστηκε παραπάνω, η δημοτική αρχή θα μπορούσε επίσης να εκτιμήσει αυτές τις πρόσθετες υπηρεσίες με βάση την προηγούμενη εμπειρία της στον τομέα ή να καθορίσει μηχανισμούς εκ των υστέρων διόρθωσης για την κάλυψη αυτών των αναγκών. Ενδεικτικά, αν η αρχική πράξη ανάθεσης είναι δημόσια σύμβαση, η εκτίμηση των πρόσθετων υπηρεσιών έχει κατά κανόνα τη μορφή προαίρεσης για ενδεχόμενες πρόσθετες υπηρεσίες που αναφέρονται στην αρχική προκήρυξη.

Η δημοτική αρχή μπορεί καταρχήν να αναθεωρήσει την ανάθεση, εάν διαπιστωθεί ότι μια δεδομένη υπηρεσία δεν είχε προβλεφθεί και θα μπορούσε να παρασχεθεί από τον ίδιο φορέα. Εάν, ωστόσο, η αρχική πράξη ανάθεσης ήταν δημόσια σύμβαση παραχώρησης και η αρχική προκήρυξη δεν προέβλεπε δυνατότητα παροχής πρόσθετων υπηρεσιών, η αναθέτουσα αρχή δεν θα μπορούσε να τροποποιήσει τη δημόσια σύμβαση ή τη σύμβαση παραχώρησης κατά την περίοδο εκτέλεσής της (βλ. σχετικά απάντηση στην ερώτηση 205 κατωτέρω), αλλά θα ήταν αναγκαίο να οργανώσει διαδικασία νέου διαγωνισμού, ο οποίος θα ήταν ασφαλώς ανοικτός και για τον πάροχο των αρχικών υπηρεσιών.

59. Περιορίζει η απαίτηση για την έκδοση πράξης ανάθεσης την αυτονομία και ελευθερία πρωτοβουλίας των παρόχων της υπηρεσίας;

Όχι. Η απαίτηση σχετικά με μια πράξη ανάθεσης δεν περιορίζει σε καμία περίπτωση την αυτονομία και την ελευθερία των φορέων που παρέχουν κοινωνικές υπηρεσίες να αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες. Είναι απολύτως ελεύθεροι να αναλάβουν πρωτοβουλία να αναπτύξουν ή να βελτιώσουν παρόμοιες υπηρεσίες και να υποβάλουν προτάσεις στις δημόσιες αρχές.

Η έννοια της πράξης ανάθεσης είναι αρκετά ευέλικτη, ώστε να ανταποκρίνεται στην περίπτωση αυτή στην απόφαση της δημόσιας αρχής που εγκρίνει και χρηματοδοτεί αυτές τις προτάσεις. Συνεπώς, όταν δημόσια αρχή εγκρίνει πρόταση που υποβλήθηκε από πάροχο υπηρεσίας, σύμφωνα με τις διατάξεις της Απόφασης, ο καθορισμός της ΥΓΟΣ, καθώς και των παραμέτρων για τον υπολογισμό της αντιστάθμισης και των διασφαλίσεων για την αποτροπή υπεραντιστάθμισης, πρέπει να περιλαμβάνονται στο περιεχόμενο της εν λόγω απόφασης/συμφωνίας ή στη σύμβαση μεταξύ δημόσιας αρχής και του φορέα παροχής της υπηρεσίας.

⁹⁸ Ως προς αυτό, βλ. απόφαση της Επιτροπής στις υποθέσεις N 541/04 και N 542/04 – Κάτω Χώρες – Καθεστώς αντιστάθμισης κινδύνων και κατακράτηση αποθεματικών, EE C 324 της 21.12.2005, http://EK.europa.eu/competition/eiEEade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_N541_2004 http://EK.europa.eu/competition/eiEEade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_N542_2004

60. Περιορίζει η απαίτηση μιας πράξης ανάθεσης την αυτονομία για τον καθορισμό προτεραιοτήτων των τοπικών παραρτημάτων ενός δεόντως εντεταλμένου παρόχου ΥΓΟΣ υπηρεσιών σε εθνικό επίπεδο;

Εφόσον ανατίθεται σε έναν πάροχο μια ΥΓΟΣ σε εθνικό επίπεδο με πράξη ανάθεσης σύμφωνη με τις απαιτήσεις που ορίζονται στην παράγραφο 52 της Ανακοίνωσης, τοπικά υποκαταστήματα του παρόχου μπορούν να καθορίζουν προτεραιότητες εντός των περιορισμών των όρων που καθορίζονται στην πράξη ανάθεσης.

3.2.3 Αντιστάθμιση απαλλαγμένη από ενίσχυση βάσει της απόφασης *Altmark*

61. Τι ορίζει το Δικαστήριο στην απόφαση *Altmark* ;

Στην απόφασή του στην υπόθεση *Altmark*, το Δικαστήριο έκρινε ότι η αντιστάθμιση για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας δεν συνιστά κρατική ενίσχυση σύμφωνα με το άρθρο 107 της ΣΛΕΕ, υπό την προϋπόθεση ότι πληρούνται σωρευτικά τέσσερα κριτήρια:

- Πρώτον, η δικαιούχος επιχείρηση πρέπει να είναι πράγματι επιφορτισμένη με την εκπλήρωση υποχρέωσης παροχής δημόσιας υπηρεσίας, ενώ η υποχρέωση αυτή πρέπει να είναι σαφώς καθορισμένη.
- Δεύτερον, οι βασικές παράμετροι βάσει των οποίων υπολογίζεται η αντιστάθμιση πρέπει να έχουν προσδιορισθεί προηγουμένως αντικειμενικά και με διαφάνεια.
- Τρίτον, η αντιστάθμιση δεν μπορεί να υπερβαίνει το μέτρο του αναγκαίου για την κάλυψη του συνόλου ή μέρους των δαπανών που πραγματοποιούνται για την εκπλήρωση υποχρέωσης παροχής δημόσιας υπηρεσίας, λαμβανομένων υπόψη των σχετικών εσόδων και ενός ευλόγου κέρδους.
- Τέλος, εφόσον η επιλογή της επιχείρησης στην οποία ανατίθεται η εκτέλεση υποχρέωσης δημόσιας υπηρεσίας σε μια συγκεκριμένη περίπτωση, δεν πραγματοποιείται με διαδικασία διαγωνισμού που επιτρέπει να επιλεγεί υποψήφιος ικανός να παρέχει τις υπηρεσίες αυτές με το μικρότερο κόστος για το κοινωνικό σύνολο, το ύψος της αναγκαίας αντιστάθμισης πρέπει να καθορίζεται με βάση την ανάλυση των εξόδων που θα είχε για την εκτέλεση των υποχρεώσεων αυτών μια μέση επιχείρηση με χρηστή διαχείριση και κατάλληλο εξοπλισμό.

Περιπτώσεις που η Επιτροπή έκρινε ότι πληρούνται τα κριτήρια *Altmark* και, κατά συνέπεια, η αντιστάθμιση δεν αποτελούσε κρατική ενίσχυση:

- Η χρηματοδότηση καθεστώτος προώθησης επενδύσεων για την εξασφάλιση της ασφαλούς ηλεκτροδότησης στην Ιρλανδία δεν θεωρήθηκε κρατική ενίσχυση.
- Η παροχή νέας εφεδρικής δυναμικότητας ηλεκτροπαραγωγής για να αντιμετωπιστεί η ζήτηση ηλεκτρικής ενέργειας ανά πάσα στιγμή του έτους, και κατά τις περιόδους αιχμής, κρίθηκε ότι συνιστά ΥΓΟΣ.
- Εξάλλου, η ανοιχτή, διαφανής και χωρίς διακρίσεις διαδικασία είχε οργανωθεί κατά τρόπο που εξασφάλιζε ότι πληρούνται και οι τρεις λοιπές προϋποθέσεις της απόφασης *Altmark*⁹⁹.
- Οι επιδοτήσεις για τη χρηματοδότηση της υποδομής τηλεπικοινωνιών υψηλής

⁹⁹ Απόφαση της Επιτροπής στην υπόθεση N 475/2003 – Ιρλανδία - Υποχρέωση δημόσιας υπηρεσίας όσον αφορά τη νέα ικανότητα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας με σκοπό την ασφάλεια της παροχής, ΕΕ C 34, 7.2.2004, σ. 8.

ταχύτητας στη Γαλλία επίσης δεν θεωρήθηκαν ενισχύσεις διότι:

- Η καθολική πρόσβαση σε ευρυζωνική υποδομή (και σε ευρυζωνικές υπηρεσίες υψηλής ταχύτητας) για όλο τον πληθυσμό ήταν ΥΓΟΣ.
- Ειδικές παράμετροι προκαθόρισαν το επίπεδο της αντιστάθμισης στη σύμβαση παραχώρησης.
- Δεν υπήρχε κανένας κίνδυνος υπεραντιστάθμισης, εφόσον οι παράμετροι για τον υπολογισμό της αντιστάθμισης είχαν καθοριστεί με ακρίβεια στα επιχειρηματικά σχέδια των φορέων, τα οποία βασίζονταν σε ειδικά δεδομένα που παρασχέθηκαν από την ίδια τη δημόσια αρχή. Ένας άλλος λόγος για τον οποίο δεν υπήρχε κίνδυνος υπεραντιστάθμισης ήταν το γεγονός ότι η δημόσια αρχή είχε ζητήσει από τους οικονομικούς φορείς που επρόκειτο να παράσχουν την υπηρεσία να συστήσουν μια *ad hoc* εταιρεία ειδικού σκοπού, η οποία θα εγγυούνταν την ουδετερότητα του εμπλεκόμενου παρόχου της υπηρεσίας· επιπλέον, υπήρχαν ρήτρες καλύτερης απόδοσης, σε περίπτωση που τα κέρδη θα ήταν ανώτερα από ένα δεδομένο επίπεδο.
- Πραγματοποιήθηκε μια σε βάθος και λεπτομερής ανάλυση αναγκών του σχεδίου και των προσφορών των υποψηφίων. Εξάλλου, η επιλεγείσα διαδικασία επέτρεψε την επιλογή του πλέον αποτελεσματικού υποψηφίου που προσέφερε την υπηρεσία με το μικρότερο δυνατό κόστος για το κοινωνικό σύνολο¹⁰⁰.
- Στην υπόθεση Dorsal, η Επιτροπή θεώρησε ότι τηρείται το τέταρτο κριτήριο Altmark, εφόσον μια λεπτομερής συγκριτική ανάλυση των ειδικών αναγκών του σχεδίου και των προσφορών των υποψηφίων, καθώς και η ίδια η διαδικασία του ανταγωνισμού επέτρεψαν να εκτιμηθεί η αντιστάθμιση βάσει του κόστους μιας επιχείρησης με χρηστή διαχείριση και κατάλληλο εξοπλισμό¹⁰¹.
- Η Επιτροπή έκρινε ότι η αμοιβή που κατέβαλε η «Casa Depositi e Prestiti» – ένας χρηματοπιστωτικός οργανισμός ελεγχόμενος από το κράτος – στην «Poste Italiane» δεν συνιστούσε κρατική ενίσχυση:
- Η διανομή βιβλιαρίων ταχυδρομικού ταμειυτηρίου θεωρήθηκε ΥΓΟΣ.
- Το τέλος αντιστοιχούσε σε ορθή εκτίμηση του επιπέδου του κόστους που θα είχε μια μέση επιχείρηση, με χρηστή διαχείριση και κατάλληλο εξοπλισμό, η οποία θα ασκούσε δραστηριότητες στον ίδιο τομέα, λαμβάνοντας υπόψη τα έσοδα και ένα εύλογο κέρδος για την εκτέλεση των υποχρεώσεων αυτών. Κατά συνέπεια, τηρούνταν το τέταρτο κριτήριο Altmark¹⁰².

62. Μπορεί μια δημόσια αρχή να μην εφαρμόσει τους κανόνες κρατικών ενισχύσεων οργανώνοντας διαγωνισμό, χωρίς να ελέγξει αν πληρούνται όλα τα κριτήρια της απόφασης Altmark;

¹⁰⁰ Απόφαση της Επιτροπής στην υπόθεση N 381/2004 – Γαλλία – Δίκτυο τηλεπικοινωνιών υψηλής ταχύτητας της περιφέρειας Pyrénees-Atlantiques, EE C 162 της 2.7.2005, σ. 5 και απόφαση της Επιτροπής για την ενίσχυση N 331/2008 – Γαλλία – Ευρυζωνικές υπηρεσίες υψηλής ταχύτητας στο Νομό Hauts-de-Seine, http://EK.europa.eu/eu_law/state_aids/comp-2008/n331-08.pdf.

¹⁰¹ Απόφαση της Επιτροπής στην υπόθεση N 382/2004 – Γαλλία – Δίκτυο τηλεπικοινωνιών υψηλής ταχύτητας στην περιφέρεια Limousin (Dorsal), EE C 230 της 2.7.2005, σ. 5, http://EK.europa.eu/competition/state_aid/cases/164637/164637_509484_51_2.pdf.

¹⁰² Απόφαση της Επιτροπής στην υπόθεση C 49/06 – Poste Italiane – Banco Posta – Αμοιβή που καταβλήθηκε για τη διανομή χρηματοδοτικών προϊόντων καταθέσεων ταχυδρομικού ταμειυτηρίου, EE C 31 της 13.2.2007.

Όχι. Η απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση Altmark ορίζει τέσσερις προϋποθέσεις που πρέπει να τηρούνται σωρευτικά προκειμένου να μην θεωρηθεί η αντιστάθμιση για την παροχή μιας ΥΓΟΣ κρατική ενίσχυση. Ως εκ τούτου, η σύμβαση και το τεύχος δημοπράτησης ενδέχεται να περιέχουν όλες τις αναγκαίες διευκρινίσεις, ώστε να διασφαλίζεται η συμμόρφωση με τους λοιπούς όρους.

63. Γιατί θα έπρεπε η παροχή μιας ΥΓΟΣ να αντισταθμίζεται σύμφωνα με το κριτήριο του «ελάχιστου κόστους για το κοινωνικό σύνολο»; Δεν θα είχε αυτό ως αποτέλεσμα την παροχή υπηρεσίας κακής ποιότητας;

Η απαίτηση διεξαγωγής διαδικασίας δημόσιου διαγωνισμού που να επιτρέπει την παροχή υπηρεσίας με το «μικρότερο δυνατό κόστος για το κοινωνικό σύνολο» έχει ορισθεί από το Δικαστήριο στην απόφαση Altmark. Η Ανακοίνωση διευκρινίζει ότι το «ελάχιστο κόστος για το κοινωνικό σύνολο» είναι ευρύτερο από τη χαμηλότερη τιμή και ότι μια δημόσια διαδικασία διαγωνισμού δεν συνεπάγεται κατ' ανάγκη και τη χαμηλότερη τιμή ως κριτήριο ανάθεσης για να ικανοποιείται το πρώτο κριτήριο από τα τέσσερα κριτήρια της απόφασης Altmark. Η παράγραφος 67 της Ανακοίνωσης αναφέρει ότι μπορεί επίσης να χρησιμοποιηθεί η «πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά», υπό την προϋπόθεση ότι τα κριτήρια ανάθεσης συνδέονται στενά με το αντικείμενο της υπηρεσίας που πρόκειται να παρασχεθεί και επιτρέπουν η οικονομικά αποδοτικότερη προσφορά να αντιστοιχεί στην αγοραία αξία. Το κριτήριο αυτό επιτρέπει να λαμβάνεται υπόψη ένα φάσμα στοιχείων, που περιλαμβάνουν εκτιμήσεις ποιότητας (εκτός από αυτές που προβλέπονται στις τεχνικές προδιαγραφές και τα κριτήρια επιλογής) καθώς και κοινωνικά και περιβαλλοντικά κριτήρια, αλλά τα κριτήρια θα πρέπει να καθορίζονται εκ των προτέρων με τρόπο που να επιτρέπει την άσκηση αποτελεσματικού ανταγωνισμού.

Επιπλέον, θα πρέπει να επισημανθεί ότι η αντιστάθμιση που δεν ικανοποιεί το τέταρτο κριτήριο Altmark και, κατά συνέπεια, συνιστά κρατική ενίσχυση, μπορεί να εξακολουθεί να είναι συμβατή με το άρθρο 106 της ΣΛΕΕ και να απαλλάσσεται από την υποχρέωση κοινοποίησης σύμφωνα με την απόφαση, ή της εκ των προτέρων έγκρισης από την Επιτροπή μετά την κοινοποίηση βάσει του Πλαισίου.

64. Μπορείτε να δώσετε ένα παράδειγμα κατάστασης κατά την οποία θα απαιτούνταν μηχανισμός ανάκτησης (όπως αναφέρεται στην παράγραφο 67 της Ανακοίνωσης);

Ο μηχανισμός ανάκτησης είναι διάταξη που απαιτεί από τον πάροχο να επιστρέψει την αντιστάθμιση σε συγκεκριμένες περιστάσεις. Όταν είναι δύσκολο να προβλεφθούν τα έσοδα που θα αποφέρει η παροχή μιας υπηρεσίας, η ύπαρξη πρόβλεψης στην πράξη ανάθεσης μηχανισμού ανάκτησης μπορεί να είναι ένα κατάλληλο εργαλείο για να μειωθεί ο κίνδυνος υπεραντιστάθμισης του παρόχου (δηλ. να εισπράξει αντιστάθμιση που υπερβαίνει το καθαρό κόστος περιλαμβανομένου ενός εύλογου κέρδους, λαμβάνοντας υπόψη τους ενεχόμενους κινδύνους).

Θα πρέπει να επισημανθεί ότι στις περιπτώσεις όπου ο πάροχος αναλαμβάνει υψηλό κίνδυνο (π.χ. ορισμένα είδη συμβάσεων παραχώρησης), το επίπεδο εσόδων μπορεί να κυμαίνεται από αρνητικά έσοδα (ζημίες) έως υψηλότερα από τα συνήθη έσοδα. Αυτό δεν σημαίνει αυτομάτως ότι στη δεύτερη περίπτωση υπάρχει υπεραντιστάθμιση του παρόχου της υπηρεσίας, στο βαθμό που το επίπεδο του κέρδους εξακολουθεί να είναι εύλογο σε σχέση με το επίπεδο του κινδύνου. Τα κράτη μέλη θα μπορούσαν, ωστόσο, σε αυτές τις περιπτώσεις να περιλαμβάνουν ρήτρα ανάκτησης στον μηχανισμό αντιστάθμισης, ώστε να θέτουν ένα ανώτατο όριο κέρδους που θα καταβάλλεται.

65. Τι είναι ανοικτή διαδικασία, κατά την έννοια της παραγράφου 66 της Ανακοίνωσης;

Η αναφερόμενη στην παράγραφο 66 της ανακοίνωσης ανοικτή διαδικασία είναι διαδικασία δημόσιας σύμβασης βάσει της οποίας κάθε ενδιαφερόμενος οικονομικός φορέας μπορεί να υποβάλει προσφορά, όπως ορίζει το άρθρο 1 παράγραφος 11 στοιχείο α) της οδηγίας 2004/18/EK και το άρθρο 1 παράγραφος 9 στοιχείο α) της οδηγίας 2004/17/EK.

66. Τι είναι διαδικασία με διαπραγμάτευση κατά την έννοια της παραγράφου 66 της Ανακοίνωσης;

Η αναφερόμενη στην παράγραφο 66 της ανακοίνωσης διαδικασία με διαπραγμάτευση είναι διαδικασία δημόσιας σύμβασης στην οποία ενδέχεται να ζητήσει να συμμετάσχει ένας οικονομικός φορέας και βάσει της οποίας μόνο οι οικονομικοί παράγοντες που καλούνται από την αναθέτουσα αρχή ή οντότητα μπορούν να υποβάλουν προσφορά, όπως ορίζεται στο άρθρο 1 παράγραφος 11 στοιχείο β) της οδηγίας 2004/18/EK και στο άρθρο 1 παράγραφος 9 στοιχείο β) της οδηγίας 2004/17/EK.

Στις κλειστές διαδικασίες για τις δημόσιες συμβάσεις που καλύπτονται από την οδηγία 2004/18/EK, οι δημόσιες αρχές μπορεί να περιορίσουν τον αριθμό των κατάλληλων υποψηφίων τους οποίους θα καλέσουν να υποβάλουν προσφορά, υπό την προϋπόθεση ότι υπάρχει διαθέσιμος επαρκής αριθμός κατάλληλων υποψηφίων. Οι αναθέτουσες αρχές προσδιορίζουν στην προκήρυξη διαγωνισμού τα αντικειμενικά και αμερόληπτα κριτήρια ή τους κανόνες που προτίθενται να εφαρμόσουν, τον ελάχιστο αριθμό υποψηφίων που θα καλέσουν και, ενδεχομένως, τον μέγιστο αριθμό. Σε κάθε περίπτωση, ο αριθμός υποψηφίων που καλούνται πρέπει να είναι επαρκής ώστε να εξασφαλίζεται πραγματικός ανταγωνισμός. Ο αριθμός των υποψηφίων που καλούνται από τις αναθέτουσες αρχές είναι τουλάχιστον ίσος προς τον ελάχιστο αριθμό υποψηφίων που έχει καθορισθεί εκ των προτέρων. Στην περίπτωση που ο αριθμός των υποψηφίων που ικανοποιούν τα κριτήρια επιλογής και τα ελάχιστα επίπεδα ικανοτήτων είναι μικρότερος από το ελάχιστο όριο, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να συνεχίσει τη διαδικασία καλώντας τον υποψήφιο ή τους υποψήφιους που πληρούν τα απαιτούμενα επίπεδα ικανοτήτων. Η αναθέτουσα αρχή δεν μπορεί να περιλάβει στο πλαίσιο της ίδιας διαδικασίας και άλλους οικονομικούς φορείς οι οποίοι δεν ζήτησαν να συμμετάσχουν, ούτε υποψήφιους οι οποίοι δεν διαθέτουν τις απαιτούμενες ικανότητες (βλ. άρθρο 44 παράγραφος 3 της οδηγίας 2004/18/EK).

Παρόμοιοι κανόνες ισχύουν και για τις κλειστές διαδικασίες για συμβάσεις στον τομέα των κοινωφελών υπηρεσιών οι οποίες καλύπτονται από την οδηγία 2004/17/EK (βλ. άρθρο 5 της οδηγίας 2004/17/EK).

67. Γιατί θεωρείται ότι η διαδικασία με διαπραγμάτευση τηρεί το τέταρτο κριτήριο της απόφασης Altmark μόνο σε έκτακτες περιστάσεις;

Η διαδικασία με διαπραγμάτευση μετά από δημοσίευση (όπως ορίζει το άρθρο 30 της οδηγίας 2004/18/EK) συνεπάγεται διαπραγμάτευση με τους δυνητικούς παρόχους της ΥΓΟΣ και, ως εκ τούτου, παρέχει υπερβολικά ευρεία διακριτική ευχέρεια στη δημόσια αρχή και ενδέχεται να περιορίσει τη συμμετοχή ενδιαφερόμενων δυνητικών παρόχων. Για τους λόγους αυτούς, μπορεί να ικανοποιεί μόνο την πρώτη εναλλακτική δυνατότητα του τέταρτου κριτηρίου Altmark σε έκτακτες περιστάσεις¹⁰³.

Όσον αφορά τη διαδικασία με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση (όπως ορίζει το άρθρο 31 της οδηγίας 2004/18/EK), αυτό δεν συνεπάγεται την προηγούμενη δημοσίευση μιας ανακοίνωσης για σύμβαση και, συνεπώς, δεν παρέχει επαρκείς

¹⁰³ Βλ. απόφαση της Επιτροπής N 381/04 — Γαλλία, Σχέδιο δικτύου τηλεπικοινωνιών υψηλής ταχύτητας στην περιοχή Ryténées-Atlantiques, και απόφαση της Επιτροπής N 382/04 — Γαλλία, Δημιουργία υποδομής υψηλής ταχύτητας στην περιφέρεια Limousin (DORSAL).

διασφαλίσεις όσον αφορά τη δημοσιότητα και τη διαφάνεια για την προσέλκυση όλων των δυνητικά ενδιαφερόμενων παρόχων. Δεν μπορεί, συνεπώς, να διασφαλίσει την επιλογή του παρόχου που θα είναι σε θέση να παρέχει την υπηρεσία «με το ελάχιστο δυνατό κόστος για το κοινωνικό σύνολο» (Ανακοίνωση, παράγραφος 66).

Θα πρέπει, ωστόσο, να επισημανθεί ότι αντιστάθμιση που δεν ικανοποιεί το τέταρτο κριτήριο Altmark, και συνεπώς συνιστά κρατική ενίσχυση, ενδέχεται να εξακολουθεί να είναι συμβατή με το άρθρο 106 της ΣΛΕΕ και να απαλλάσσεται από την υποχρέωση κοινοποίησης βάσει της Απόφασης ή να εγκρίνεται από την Επιτροπή με κοινοποίηση βάσει του Πλαισίου.

- 68. *Εάν υποβληθεί μία μόνο προσφορά, αυτή η προσφορά δεν θεωρείται ποτέ επαρκής για να διασφαλιστεί η παροχή της υπηρεσίας με το ελάχιστο κόστος για το κοινωνικό σύνολο ή μπορεί να υπάρξουν επίσης περιπτώσεις κατά τις οποίες η προσφορά εξακολουθεί να είναι επαρκής;***

Η Ανακοίνωση (παράγραφος 68) ορίζει τη γενική αρχή ότι μια διαδικασία κατά την οποία υποβάλλεται μία μόνο προσφορά είναι, καταρχήν, ανεπαρκής για να διασφαλίσει τη συμμόρφωση με την πρώτη εναλλακτική δυνατότητα του τέταρτου κριτηρίου Altmark. Εντούτοις, αυτό δεν σημαίνει ότι δεν είναι δυνατόν να υπάρξουν περιπτώσεις κατά τις οποίες, λόγω εξαιρετικά ισχυρών διασφαλίσεων κατά τον σχεδιασμό της διαδικασίας, και μια διαδικασία κατά την οποία υποβάλλεται μία μόνο προσφορά μπορεί να είναι επαρκής για να εξασφαλίσει την παροχή της υπηρεσίας με το «μικρότερο κόστος για το κοινωνικό σύνολο». Σε αυτές τις περιπτώσεις, ωστόσο, συνιστάται στα κράτη μέλη να κοινοποιούν το μέτρο, εάν το μέτρο δεν εξαιρείται βάσει της Απόφασης.

- 69. *Ποια είναι η σχέση μεταξύ των εθνικών κανόνων για δημόσιες συμβάσεις και του δικαίου για τις κρατικές ενισχύσεις; Μπορεί το δίκαιο της ΕΕ για τις κρατικές ενισχύσεις να συνεπάγεται υποχρέωση να εφαρμόζονται πάντοτε οι κανόνες δημοσίων συμβάσεων όταν ανατίθεται σε έναν πάροχο μία ΥΓΟΣ;***

Εκτός του πεδίου του δικαίου της ΕΕ για τις δημόσιες συμβάσεις, τα κράτη μέλη μπορούν να καθορίζουν τους όρους βάσει των οποίων θα πρέπει να εφαρμόζονται οι εθνικοί κανόνες δημοσίων συμβάσεων. Ένα κράτος μέλος είναι ελεύθερο να περιγράψει το πεδίο εφαρμογής του εθνικού του δικαίου για τις δημόσιες συμβάσεις κατά τρόπο που οι εν λόγω κανόνες εφαρμόζονται πάντοτε στην πράξη σε περίπτωση ανάθεσης μιας ΥΓΟΣ σε έναν πάροχο. Εάν ένα κράτος μέλος συνδέει το δίκαιο της ΕΕ για τις κρατικές ενισχύσεις με το δίκαιο για τις δημόσιες συμβάσεις, ωστόσο, αυτό αποτελεί αυτόνομη απόφαση του κράτους μέλους και όχι αποτέλεσμα της εφαρμογής του δικαίου της ΕΕ.

- 70. *Τι συμβαίνει εάν το πεδίο εφαρμογής των διαδικασιών δημοσίων συμβάσεων που περιέχει στοιχείο διαπραγμάτευσης τροποποιηθεί κατά την τρέχουσα μεταρρύθμιση των κανόνων της ΕΕ για τις δημόσιες συμβάσεις;***

Η Ανακοίνωση αναφέρει ρητά ότι οι οδηγίες παρέχονται για τις διαδικασίες και τα κριτήρια ανάθεσης, όπως αυτά ορίζονται στις ισχύουσες σήμερα οδηγίες της ΕΕ για τις δημόσιες συμβάσεις. Στον βαθμό που η νομοθετική διαδικασία για τον σχεδιασμό των μελλοντικών κανόνων περί δημοσίων συμβάσεων εξακολουθεί να είναι σε εξέλιξη και τα κείμενα που θα μπορούσαν να εκδοθούν δεν είναι ακόμη γνωστά, η Ανακοίνωση δεν μπορεί να δώσει οδηγίες για το αν κάποια διαδικασία η οποία διαφέρει ως προς το πεδίο εφαρμογής από αυτές που προβλέπονται στις ισχύουσες οδηγίες μπορεί να διασφαλίσει την παροχή της υπηρεσίας «με το μικρότερο δυνατό κόστος για το κοινωνικό σύνολο».

- 71. *Τι σημαίνει ακριβώς «γενικά αποδεκτή από την αγορά αμοιβή»; Μπορεί αυτό να αποδειχθεί με γνωμοδότηση ενός εμπειρογνώμονα;***

Η Ανακοίνωση αναφέρει ότι η γενικά αποδεκτή αντιστάθμιση με βάση τους όρους της αγοράς αποτελεί τον καλύτερο δείκτη αναφοράς για το ποσό της αντιστάθμισης που θα απαιτούσε μια επαρκής επιχείρηση (δεύτερη εναλλακτική επιλογή του τέταρτου κριτηρίου *Altmark*). Μια γενικά αποδεκτή αποζημίωση με βάση τους όρους της αγοράς απαιτεί οι υπηρεσίες να είναι πράγματι συγκρίσιμες ως προς όλα τα στοιχεία τους και είναι, συνεπώς, μάλλον μια αυστηρή έννοια. Η Ανακοίνωση δεν υπεισέρχεται σε λεπτομέρειες για το πώς θα μπορούσε να αποδειχθεί η ύπαρξη γενικά αποδεκτής αμοιβής με βάση τους όρους της αγοράς, διότι αυτό εξαρτάται από όλες τις ιδιαιτερότητες της κάθε επιμέρους κατάστασης, και ιδίως από τα αποδεικτικά στοιχεία και τη μεθοδολογία που χρησιμοποιείται στη γνωμοδότηση του εμπειρογνώμονα, την ποιότητα και αντιπροσωπευτικότητά της και από το πόσο πρόσφατη είναι. Κατά συνέπεια, δεν είναι δυνατό να διατυπωθεί μία γενική δήλωση ότι η γνώμη ενός εμπειρογνώμονα συνιστά επαρκές αποδεικτικό στοιχείο για να καθοριστεί μια γενικά αποδεκτή αμοιβή με βάση τους όρους της αγοράς.

72. Μπορεί ένα κράτος μέλος να κάνει χρήση ενός προκαθορισμένου κόστους αναφοράς για την εφαρμογή του κριτηρίου σχετικά με το κόστος μιας μέσης επιχείρησης με χρηστή διαχείριση;

Για την εφαρμογή του δεύτερου στοιχείου του τέταρτου κριτηρίου *Altmark*, τα κράτη μέλη έχουν τη δυνατότητα να χρησιμοποιούν ένα προκαθορισμένο κόστος αναφοράς, εφόσον μπορούν να το αιτιολογήσουν. Στο βαθμό που το κόστος αυτό απορρέει από αξιόπιστη πηγή, βασίζεται σε ισχυρά στοιχεία και αντιστοιχεί στις αγοραίες αξίες, μπορεί να θεωρηθεί ότι αντιστοιχεί στις «δαπάνες μιας μέσης επιχείρησης, με χρηστή διαχείριση και κατάλληλο εξοπλισμό» σύμφωνα με το τέταρτο κριτήριο *Altmark*.

Παραδείγματα της πρακτικής της Επιτροπής σχετικά με το κόστος αναφοράς:

- Η αμοιβή που καταβλήθηκε στην Poste Italiane για τη διανομή των «*libretti postali*» ήταν κατώτερη από τα ποσά αναφοράς για αντίστοιχα χρηματοπιστωτικά προϊόντα της αγοράς· η αντιστάθμιση που καταβλήθηκε για τον σκοπό αυτό θεωρήθηκε ότι πληροί το κριτήριο της μέσης επιχείρησης, με χρηστή διαχείριση και κατάλληλο εξοπλισμό και δεν αποτελεί ενίσχυση, εφόσον πληρούνταν και τα τρία άλλα κριτήρια *Altmark*¹⁰⁴.
Αντίθετα,
- Όσον αφορά τη χρήση προκαθορισμένων στατιστικών στοιχείων δαπανών από τις τσεχικές αρχές για τον υπολογισμό της αντιστάθμισης, δεν προσκομίστηκε κανένα αποδεικτικό στοιχείο ότι οι δαπάνες αυτές ήταν αντιπροσωπευτικές των δαπανών μιας μέσης επιχείρησης, με καλή διαχείριση και κατάλληλο εξοπλισμό¹⁰⁵.

73. Ποιες είναι οι συνέπειες της εφαρμογής ή μη εφαρμογής των κριτηρίων *Altmark*;

Όταν πληρούνται όλα τα κριτήρια *Altmark*, η αντιστάθμιση για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας δεν συνιστά κρατική ενίσχυση.

Εάν δεν ικανοποιείται τουλάχιστον ένα από τα κριτήρια *Altmark*, αλλά πληρούνται τα λοιπά κριτήρια¹⁰⁶ για τις κρατικές ενισχύσεις, η αντιστάθμιση για την παροχή δημόσιας

¹⁰⁴ Βλ. απόφαση της Επιτροπής για την ενίσχυση C 49/06, προαναφερθείσα, αιτιολογικές σκέψεις 85–93.

¹⁰⁵ Απόφαση της Επιτροπής για την κρατική ενίσχυση C 3/2008 (πρώην NN 102/2005) – Τσεχική Δημοκρατία - αντισταθμίσεις δημόσιας υπηρεσίας για τις εταιρείες Southern Moravia Bus, EE L 97 της 16.4.2009, αιτιολογικές σκέψεις 82-83.

¹⁰⁶ Ήτοι, 1) μεταβίβαση κρατικών πόρων και καταλογισμός στο κράτος, 2) επηρεασμός των συναλλαγών μεταξύ κρατών μελών και στρέβλωση του ανταγωνισμού, και 3) επιλεκτικός χαρακτήρας του εξεταζόμενου μέτρου.

υπηρεσίας αποτελεί κρατική ενίσχυση. Μπορεί, ωστόσο, να εξακολουθεί να είναι συμβατή με το άρθρο 106 της ΣΛΕΕ και να εξαιρείται από την υποχρέωση κοινοποίησης βάσει της Απόφασης ή να εγκρίνεται από την Επιτροπή με κοινοποίηση βάσει του Πλαισίου.

3.3 Αντιστάθμιση απαλλαγμένη από ενίσχυση βάσει των κανονισμών για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας

74. Ποια είναι η διαφορά μεταξύ του κανονισμού για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας στις ΥΓΟΣ και του γενικού κανονισμού για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας;

Ο γενικός κανονισμός για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας (κανονισμός 1998/2006) προβλέπει ότι τα μέτρα ενίσχυσης ανώτατου ποσού 200.000 ευρώ ανά επιχείρηση για οποιαδήποτε περίοδο τριών οικονομικών ετών δεν εμπίπτουν στην έννοια της ενίσχυσης (άρθρο 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ), διότι κρίνεται ότι δεν επηρεάζουν τις συναλλαγές μεταξύ κρατών μελών ή δεν νοθεύουν ούτε απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό. Ο εν λόγω κανονισμός εφαρμόζεται ανεξάρτητα από τον σκοπό για τον οποίο χορηγείται η ενίσχυση, υπό την προϋπόθεση ότι τηρούνται οι όροι του κανονισμού.

Ο κανονισμός για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας στις ΥΓΟΣ προβλέπει υψηλότερο ανώτατο όριο (500.000 ευρώ για οποιαδήποτε περίοδο τριών οικονομικών ετών ανά επιχείρηση), όσον αφορά τα μέτρα ενίσχυσης για την παροχή μιας ΥΓΟΣ.

Ο κανονισμός για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας στις ΥΓΟΣ βασίζεται στην αρχή ότι ένα υψηλότερο όριο δικαιολογείται για μέτρα που συνδέονται με την παροχή μιας ΥΓΟΣ, διότι τουλάχιστον μέρος του ποσού χορηγείται ως αντιστάθμιση για πρόσθετα έξοδα που συνδέονται με την παροχή της ΥΓΟΣ. Το δυνητικό πλεονέκτημα για έναν πάροχο ΥΓΟΣ είναι, συνεπώς, χαμηλότερο από το ποσό της αντιστάθμισης που πράγματι χορηγείται, ενώ, βάσει του γενικού κανονισμού για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας, το πλεονέκτημα από το ίδιο ποσό θα ήταν υψηλότερο. Συνεπώς, το όριο κάτω από το οποίο δεν υπάρχει επίπτωση στον ανταγωνισμό και τις συναλλαγές μεταξύ κρατών μελών είναι υψηλότερο για την αντιστάθμιση μιας ΥΓΟΣ.

75. Πώς μπορεί να διασφαλιστεί η τήρηση του ανώτατου ορίου των 500.000 ευρώ; Υπάρχουν έλεγχοι συμμόρφωσης;

Ο κανονισμός για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας στις ΥΓΟΣ (κατά τον ίδιο τρόπο όπως και ο γενικός κανονισμός για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας) προβλέπει δύο εναλλακτικές μεθόδους για να διασφαλίζεται ότι το συνολικό ποσό που εισπράττει μια επιχείρηση παραμένει εντός του ανώτατου ορίου. Η μία επιλογή είναι το κράτος μέλος να δημιουργήσει ένα κεντρικό μητρώο όλων των χορηγούμενων ενισχύσεων ήσσονος σημασίας από όλες τις αρχές εντός του κράτους μέλους (άρθρο 3 παράγραφος 2). Σε διαφορετική περίπτωση, η χορηγούσα αρχή πρέπει να λάβει δήλωση από την επιχείρηση που να αναφέρει όλες τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας που έχει λάβει προκειμένου να ελέγξει ότι τηρείται το ανώτατο όριο (άρθρο 3 παράγραφος 1).

Τα κράτη μέλη πρέπει να συγκεντρώνουν όλες τις σχετικές πληροφορίες όσον αφορά τις χορηγούμενες ενισχύσεις ήσσονος σημασίας, ώστε να είναι σε θέση να αποδεικνύουν την τήρηση του κανονισμού. Η Επιτροπή μπορεί να ζητήσει την υποβολή των πληροφοριών για να ελέγξει αν τηρούνται όλοι οι όροι του κανονισμού για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας στις ΥΓΟΣ (άρθρο 3 παράγραφος 3).

76. Είναι μια πράξη ανάθεσης κατά την έννοια της Απόφασης/του Πλαισίου αναγκαία και βάσει του κανονισμού για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας στις ΥΓΟΣ;

Ο κανονισμός για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας στις ΥΓΟΣ εφαρμόζεται μόνο σε ενισχύσεις που χορηγούνται για την παροχή ΥΓΟΣ. Συνεπώς, στη δικαιούχο επιχείρηση

πρέπει να ανατίθεται μια συγκεκριμένη ΥΓΟΣ. Η ανάθεση αυτή δεν είναι υποχρεωτικό να περιέχει όλες τις πληροφορίες που απαιτούνται βάσει της απόφασης ΥΓΟΣ ή του πλαισίου για τις ΥΓΟΣ αλλά, για λόγους ασφάλειας δικαίου, θα πρέπει να είναι γραπτή και να ενημερώνει την επιχείρηση σχετικά με την ΥΓΟΣ για την οποία χορηγείται η αντιστάθμιση (βλ. έκτη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας στις ΥΓΟΣ).

77. Ποιο είναι το πλεονέκτημα της χρησιμοποίησης του κανονισμού για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας στις ΥΓΟΣ σε σύγκριση με την Απόφαση;

Ο κανονισμός για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας στις ΥΓΟΣ περιέχει απλουστεύσεις για δύο βασικά στοιχεία. Πρώτον, οι όροι που αφορούν τόσο την ανάθεση όσο και την πράξη ανάθεσης είναι ηπιότεροι (βλ. ερώτηση 76). Δεύτερον, ο κανονισμός για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας στις ΥΓΟΣ δεν απαιτεί επαλήθευση των εξόδων που πραγματοποιούνται για την παροχή της υπηρεσίας και, κατά συνέπεια, δεν απαιτείται έλεγχος για το ενδεχόμενο υπεραντιστάθμισης.

78. Ποιοι είναι οι κανόνες για τη συσσώρευση ενίσχυσης που χορηγείται βάσει των δύο κανονισμών για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας; Ειδικότερα, μπορεί μια επιχείρηση που έχει λάβει γενική ενίσχυση ήσσονος σημασίας τα τελευταία έτη να λάβει και ενίσχυση ήσσονος σημασίας για ΥΓΟΣ;

Ο κανονισμός για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας ΥΓΟΣ επιτρέπει τη συσσώρευση ενίσχυσης ήσσονος σημασίας ΥΓΟΣ και γενικής ενίσχυσης ήσσονος σημασίας που χορηγείται βάσει άλλου κανονισμού μέχρι του ανώτατου ποσού των 500.000 ευρώ (άρθρο 7 παράγραφος 2). Αυτό σημαίνει, παραδείγματος χάρη, ότι, εάν μία επιχείρηση έχει λάβει ήδη ποσό 150.000 ευρώ κατά τα τρία τελευταία οικονομικά έτη, μπορεί να λάβει επιπλέον ανώτατο ποσό 350.000 ευρώ βάσει του κανονισμού για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας στις ΥΓΟΣ.

Το ανώτατο όριο των 500.000 ευρώ ανά επιχείρηση είναι ένα απόλυτο ανώτατο όριο για όλους τους τύπους ενισχύσεων ήσσονος σημασίας αθροιστικά. Εφαρμόζεται ανεξάρτητα από το αν το ποσό που χορηγήθηκε βάσει του γενικού κανονισμού για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας χορηγήθηκε για ΥΓΟΣ ή για χωριστή δραστηριότητα μη ΥΓΟΣ.

79. Ποιοι είναι οι κανόνες για τη συσσώρευση αντιστάθμισης που χορηγείται βάσει του κανονισμού για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας ΥΓΟΣ και της αντιστάθμισης που χορηγείται κατ' εφαρμογή των κριτηρίων Altmark;

Ο κανονισμός για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας ΥΓΟΣ δεν επιτρέπει η αντιστάθμιση μιας ΥΓΟΣ σύμφωνα με τα κριτήρια Altmark να λαμβάνει και πρόσθετη ενίσχυση βάσει του κανονισμού για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας ΥΓΟΣ (άρθρο 2 παράγραφος 8). Συνεπώς, για να αποφευχθεί ο χαρακτηρισμός ως κρατική ενίσχυση, το συνολικό ποσό της αντιστάθμισης που χορηγείται για μία ΥΓΟΣ πρέπει είτε να πληροί τους όρους που ορίζονται στην απόφαση Altmark είτε να παραμένει χαμηλότερο από το ανώτατο όριο για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας ΥΓΟΣ.

Αντίθετα, σε περίπτωση ανάθεσης σε έναν πάροχο περισσότερων ΥΓΟΣ, αυτός μπορεί να αποζημιωθεί για μία από τις ΥΓΟΣ βάσει του κανονισμού για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας ΥΓΟΣ και μπορεί, για άλλες ΥΓΟΣ, να λάβει αντιστάθμιση που πληροί και τα τέσσερα κριτήρια της απόφασης Altmark.

80. Μπορεί μια εταιρεία να εισπράξει αποζημίωση για ΥΓΟΣ βάσει της Απόφασης ή του Πλαισίου και ενίσχυση ήσσονος σημασίας για άλλη ΥΓΟΣ βάσει του κανονισμού για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας ΥΓΟΣ;

Ναι. Ο κανονισμός για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας ΥΓΟΣ ορίζει ανώτατο όριο 500.000 ευρώ ανά επιχείρηση για όλα τα μέτρα βάσει του κανονισμού, ανεξάρτητα από το αν αυτές χορηγούνται για την ίδια ή για διαφορετικές ΥΓΟΣ. Προβλέπει επίσης ότι ο πάροχος δεν μπορεί να εισπράξει για την ίδια ΥΓΟΣ αντιστάθμιση και βάσει της Απόφασης ή του Πλαισίου και βάσει του κανονισμού για ενισχύσεις ήσσονος σημασίας ΥΓΟΣ (άρθρο 2 παράγραφος 8), εφόσον αυτό θα συνεπαγόταν υπεραντιστάθμιση. Αντιθέτως, είναι δυνατή η είσπραξη αποζημίωσης βάσει της Απόφασης ή του Πλαισίου για μία ΥΓΟΣ και ενίσχυσης ήσσονος σημασίας ΥΓΟΣ για μια άλλη ΥΓΟΣ.

81. Μπορεί ένας πάροχος υπηρεσίας που έχει λάβει αντιστάθμιση για μία συγκεκριμένη περίοδο βάσει της Απόφασης ή του Πλαισίου να χρηματοδοτηθεί και για άλλο χρονικό διάστημα βάσει του κανονισμού ήσσονος σημασίας ΥΓΟΣ για την ίδια υπηρεσία;

Ναι. Εάν πρόκειται για διαφορετικές χρονικές περιόδους, οι πραγματικές δαπάνες του παρόχου της ΥΓΟΣ δεν έχουν αντισταθμιστεί ήδη βάσει της Απόφασης ή του Πλαισίου και, ως εκ τούτου, μπορεί να εφαρμοστεί ο κανονισμός για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας ΥΓΟΣ. Όμως, ένας πάροχος δεν μπορεί να εισπράξει για την ίδια υπηρεσία και την ίδια χρονική περίοδο αντιστάθμιση και βάσει της Απόφασης ή του Πλαισίου και βάσει του κανονισμού για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας ΥΓΟΣ (άρθρο 2 παράγραφος 8). Η διάταξη αυτή βασίζεται στο γεγονός ότι ο κανονισμός για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας ΥΓΟΣ προβλέπει υψηλότερο όριο σε σχέση με τον γενικό κανονισμό για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας, διότι ο πάροχος πραγματοποιεί δαπάνες οι οποίες θα αντισταθμιστούν τουλάχιστον εν μέρει από την ενίσχυση ήσσονος σημασίας, το οποίο δεν ισχύει πλέον εάν οι ίδιες δαπάνες αντισταθμιστούν βάσει της Απόφασης ή του Πλαισίου (αιτιολογικές σκέψεις 3 και 15). Δεν είναι επίσης απαραίτητο να υπάρξει πρόσθετη αντιστάθμιση βάσει του κανονισμού για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας, εάν έχει ήδη χορηγηθεί αποζημίωση βάσει της Απόφασης ή του Πλαισίου.

82. Ένας πάροχος υπηρεσιών επιθυμεί να δημιουργήσει υπηρεσία υποστήριξης νέων ανέργων η οποία χρειάζεται χρηματοδοτική ενίσχυση ύψους 150.000 ευρώ: εφαρμόζονται οι κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις στην εν λόγω επιχορήγηση από δημόσια αρχή;

Η χρηματοδότηση αυτού του τύπου μπορεί να χορηγείται χωρίς να πληρούνται τα κριτήρια που ορίζει η Απόφαση, εάν το συνολικό ποσό κρατικών πόρων που χορηγείται για διάστημα τριών ετών δεν υπερβαίνει το όριο που ορίζουν ο γενικός κανονισμός για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας (200.000 ευρώ) ή ο κανονισμός για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας ΥΓΟΣ (500.000 ευρώ). Εάν το ποσό δεν υπερβαίνει κανένα από τα δύο ανώτατα όρια, όπως συμβαίνει στο προκείμενο παράδειγμα, μπορούν να εφαρμοστούν και οι δύο κανονισμοί (αιτιολογική σκέψη 14). Εάν πληρούνται οι όροι του κανονισμού για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας, μια τέτοια στήριξη δεν συνιστά κρατική ενίσχυση σύμφωνα με το άρθρο 107, παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ και δεν πρέπει να κοινοποιείται στην Επιτροπή.

Συνεπώς, μια δημόσια αρχή μπορεί να χορηγεί παρόμοια επιχορήγηση περιορισμένου ποσού χωρίς πρόβλημα εφαρμογής των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις, ακόμη κι αν η προς χρηματοδότηση δραστηριότητα θεωρείται οικονομική.

Σε όλες τις άλλες περιπτώσεις, το μέτρο εξακολουθεί να είναι συμβατό, εάν τηρούνται τα κριτήρια της Απόφασης.

83. Μπορεί μια δημόσια αρχή να χρηματοδοτήσει μια πιλοτική πρωτοβουλία για τον καθορισμό του περιεχομένου των αποστολών ΥΓΟΣ;

Ναι, οι δημόσιες αρχές μπορούν να θέσουν σε εφαρμογή πιλοτική πρωτοβουλία για τον καθορισμό της αποστολής μιας ΥΓΟΣ. Για τη χρηματοδότηση παρόμοιων πιλοτικών

πρωτοβουλιών, οι δημόσιες αρχές μπορούν να βασίζονται στις δυνατότητες που παρέχει ο κανονισμός για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας, ο οποίος προβλέπει ότι το άρθρο 107 παράγραφος 1 δεν εφαρμόζεται σε ενισχύσεις ποσού που δεν υπερβαίνει τα 200.000 ευρώ για διάρκεια τριών ετών. Αντίθετα, δεν μπορούν να χρησιμοποιήσουν τον κανονισμό για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας ΥΓΟΣ, διότι η ενίσχυση δεν χορηγείται σε πάροχο ΥΓΟΣ για μια συγκεκριμένη ΥΓΟΣ, διότι δεν έχουν καθοριστεί ακόμη τα καθήκοντα ΥΓΟΣ της πιλοτικής πρωτοβουλίας.

- 84. Στην περίπτωση χρηματοδότησης μιας ΥΓΟΣ σύμφωνα με τον γενικό κανονισμό για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας ή τον κανονισμό για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας ΥΓΟΣ, το ανώτατο όριο των 200.000 ευρώ/500.000 ευρώ αναφέρεται στην ΥΓΟΣ ή στην επιχείρηση στην οποία έχει ανατεθεί η παροχή ΥΓΟΣ, λαμβάνοντας υπόψη και άλλες δραστηριότητες για τις οποίες η επιχείρηση εισπράττει κρατικούς πόρους;**

Και τα δύο ανώτατα όρια εφαρμόζονται στην επιχείρηση και όχι σε κάθε μία από τις δραστηριότητες για τις οποίες η επιχείρηση εισπράττει κρατικούς πόρους. Σύμφωνα με το άρθρο 2 παράγραφος 2¹⁰⁷ του γενικού κανονισμού για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας, το συνολικό ποσό των ενισχύσεων ήσσονος σημασίας που χορηγείται στην ίδια επιχείρηση δεν μπορεί να υπερβεί τις 200.000 ευρώ για οποιαδήποτε περίοδο τριών οικονομικών ετών. Παρομοίως, βάσει του κανονισμού για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας ΥΓΟΣ, το συνολικό ποσό της ενίσχυσης ήσσονος σημασίας που χορηγείται σε μία επιχείρηση δεν μπορεί να υπερβεί τις 500.000 ευρώ. Αυτό που έχει σημασία είναι ότι η ίδια επιχείρηση δεν μπορεί να εισπράξει ποσό ανώτερο από 200.000 ευρώ/500.000 ευρώ για οποιαδήποτε περίοδο τριών οικονομικών ετών.

- 85. Σε περίπτωση ανάθεσης περισσότερων ΥΓΟΣ σε έναν φορέα ο οποίος τηρεί χωριστούς λογαριασμούς για κάθε ΥΓΟΣ, είναι δυνατόν να εφαρμόζεται ο κανόνας για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας για κάθε ΥΓΟΣ χωριστά;**

Όχι. Για να εφαρμόζονται ταυτόχρονα και ο γενικός κανονισμός για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας και ο κανονισμός για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας ΥΓΟΣ, το συνολικό ποσό κρατικών πόρων, ανεξάρτητα από τον επιδιωκόμενο στόχο, που χορηγείται σε μία επιχείρηση δεν είναι δυνατόν να υπερβαίνει τις 200.000 ευρώ/500.000 ευρώ. Κατά συνέπεια, όταν έχουν ανατεθεί σε μία επιχείρηση περισσότερες από μία αποστολές γενικού οικονομικού συμφέροντος, το συνολικό ποσό που μπορεί αυτή να εισπράξει βάσει του κανόνα *de minimis* είναι 200.000 ευρώ (κατ' εφαρμογή του γενικού κανονισμού για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας) ή 500.000 (βάσει του κανονισμού για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας ΥΓΟΣ) σε περίοδο τριών ετών. Το γεγονός ότι, όσον αφορά την τήρηση λογιστικών, υπάρχουν διαφορετικοί προϋπολογισμοί γι' αυτές τις αποστολές δεν έχει καμία σημασία για την εφαρμογή του κανόνα *de minimis*.

- 86. Όταν ένας φορέας στον οποίο έχει ανατεθεί η λειτουργία μιας ΥΓΟΣ ασκεί και μη οικονομικές δραστηριότητες, είναι αναγκαίο να αφαιρεθεί το ποσό της αντιστάθμισης που καταβάλλεται για τις ΥΓΟΣ μη οικονομικού χαρακτήρα, για λόγους εφαρμογής των κανονισμών για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας;**

Όχι. Η χρηματοδότηση υπηρεσιών γενικού συμφέροντος μη οικονομικού χαρακτήρα δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις που εφαρμόζονται αποκλειστικά σε δραστηριότητες οικονομικού χαρακτήρα. Ως εκ τούτου, η χρηματοδότηση αποστολών γενικού συμφέροντος μη οικονομικού χαρακτήρα δεν θεωρείται χρηματοδότηση κατά την έννοια του κανονισμού για τις ενισχύσεις ήσσονος

¹⁰⁷

Ibid.

σημασίας και δεν πρέπει να λαμβάνεται υπόψη κατά τον υπολογισμό του συνολικού ποσού για τους σκοπούς της εφαρμογής των εν λόγω κανονισμών.

- 87. Ο προϋπολογισμός για τις επενδυτικές δαπάνες που συνδέονται με μία ΚΥΚΩ μπορεί να αφορά χρονική περίοδο από ένα έως πολλά έτη. Στην περίπτωση αυτή, είναι δυνατό να εφαρμοστούν οι κανονισμοί για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας;**

Η επενδυτική δαπάνη για μια ΥΓΟΣ μπορεί να χρηματοδοτείται με δημόσιους πόρους βάσει των κανονισμών για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας, υπό την προϋπόθεση, ωστόσο, ότι οι πόροι αυτοί δεν υπερβαίνουν τις 200.000 ευρώ (βάσει του γενικού κανονισμού για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας) ή τις 500.000 ευρώ (βάσει του κανονισμού για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας ΥΓΟΣ) για οποιαδήποτε τριετή περίοδο, ανεξάρτητα από το ποια περίοδος τριών διαδοχικών οικονομικών ετών εξετάζεται, όπως ορίζουν οι κανονισμοί.

Εάν οι κρατικοί πόροι υπερβαίνουν τις 200.000 ευρώ/500.000 ευρώ σε οποιαδήποτε περίοδο τριών ετών, μπορούν να υπαχθούν στην εφαρμογή της Απόφασης ή του Πλαισίου, υπό την προϋπόθεση ότι πληρούνται οι όροι συμβατότητας (για τους όρους αυτούς βλ. τμήματα 3.4.2 και 3.5.2).

- 88. Εφαρμόζονται ο κανονισμός για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας ΥΓΟΣ και ο γενικός κανονισμός για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας σε προβληματικές επιχειρήσεις παροχής ΥΓΟΣ;**

Όχι. Ούτε ο γενικός κανονισμός για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας (άρθρο 1 παράγραφος 1 στοιχείο η) ούτε ο κανονισμός για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας ΥΓΟΣ (άρθρο 1 παράγραφος 2 στοιχείο η) εφαρμόζονται σε προβληματικές επιχειρήσεις κατά την έννοια των κοινοτικών κατευθυντήριων γραμμών για τις κρατικές ενισχύσεις διάσωσης και αναδιάρθρωσης προβληματικών επιχειρήσεων¹⁰⁸.

3.4 Αντιστάθμιση βάσει της Απόφασης για τις ΥΓΟΣ

3.4.1 Πεδίο εφαρμογής

- 89. Σε ποιες περιπτώσεις εφαρμόζεται η Απόφαση;**

Η Απόφαση εφαρμόζεται σε:

- αντιστάθμιση δημόσιας υπηρεσίας ποσού που δεν υπερβαίνει τα 15 εκατ. ευρώ σε ετήσια βάση, χορηγούμενη για ΥΓΟΣ σε άλλους τομείς πλην των μεταφορών και της υποδομής μεταφορών·
- αντιστάθμιση δημόσιας υπηρεσίας χορηγούμενη σε νοσοκομεία που παρέχουν ιατροφαρμακευτική περίθαλψη συμπεριλαμβανομένων, κατά περίπτωση, των υπηρεσιών επειγόντων περιστατικών, ανεξαρτήτως ποσού·
- αντιστάθμιση για την παροχή ΥΓΟΣ που εξυπηρετούν κοινωνικές ανάγκες όσον αφορά τη μακροχρόνια υγειονομική περίθαλψη, τη μέριμνα του παιδιού, την πρόσβαση και επανένταξη στην αγορά εργασίας, την κοινωνική στέγη, καθώς και την περίθαλψη και την κοινωνική ένταξη ευάλωτων ομάδων·
- στον τομέα των μεταφορών, χορηγείται αντιστάθμιση για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας, σύμφωνα με τους τομεακούς κανόνες, μόνο για αεροπορικές ή θαλάσσιες συνδέσεις με νησιά με λιγότερους από 300.000 επιβάτες ετησίως· η απόφαση εφαρμόζεται επίσης για την αντιστάθμιση παροχής δημόσιας υπηρεσίας για αερολιμένες και λιμένες με μέση ετήσια κυκλοφορία κατά τη διάρκεια των δύο

¹⁰⁸

EE C 244 της 1.10.2004, σ. 2.

οικονομικών ετών πριν από την ανάθεση της ΥΓΟΣ που δεν υπερβαίνει τους 200.000 επιβάτες όσον αφορά τα αεροδρόμια και τους 300.000 επιβάτες όσον αφορά τους λιμένες.

3.4.1.1 Το όριο των 15 εκατομμυρίων ευρώ

90. Εφαρμόζεται το όριο των 15 εκατ. ευρώ ως καθαρό ποσό ή σε ακαθάριστη βάση;

Το όριο για το ποσό της αντιστάθμισης που ορίζεται στο άρθρο 2 παράγραφος 1 στοιχείο α) της Απόφασης είναι 15 εκατ. ευρώ σε ακαθάριστη βάση (δηλαδή χωρίς καμία έκπτωση φόρων).

91. Εφαρμόζεται το όριο ανά ανάθεση ΥΓΟΣ ή ανά επιχείρηση; Τι συμβαίνει όταν περισσότερες επιχειρήσεις παρέχουν από κοινού μία ΥΓΟΣ;

Το όριο των 15 εκατ. ευρώ εφαρμόζεται για κάθε ειδική ΥΓΟΣ που ανατίθεται σε μία συγκεκριμένη επιχείρηση.

Εάν ανατεθούν τρεις διαφορετικές ΥΓΟΣ στην ίδια επιχείρηση, το όριο εφαρμόζεται για καθεμία από αυτές τις ΥΓΟΣ (δηλαδή η επιχείρηση μπορεί να εισπράξει συνολική αντιστάθμιση ανώτατου ποσού 45 εκατ. ευρώ βάσει της απόφασης, υπό την προϋπόθεση ότι το ποσό της αντιστάθμισης για κάθε ΥΓΟΣ δεν υπερβαίνει τα 15 εκατ. ευρώ). Εάν η ίδια ΥΓΟΣ ανατεθεί από κοινού σε 5 επιχειρήσεις, το όριο εφαρμόζεται μόνο μία φορά για αυτή τη συγκεκριμένη ΥΓΟΣ (δηλ. ακόμη και αν το ποσό της αντιστάθμισης ανά επιχείρηση δεν υπερβαίνει τα 15 εκατ. ευρώ, η απόφαση δεν εφαρμόζεται, εάν η συνολική αντιστάθμιση για την παροχή της ΥΓΟΣ που καταβάλλεται σε όλες τις επιχειρήσεις υπερβαίνει τα 15 εκατ. ευρώ).

3.4.1.2 Νοσοκομεία και κοινωνικές υπηρεσίες

92. Το άρθρο 2 παράγραφος 1 στοιχείο β) περιέχει διάταξη σχετικά με την άσκηση παρεπόμενων δραστηριοτήτων για τα νοσοκομεία, αλλά όχι το άρθρο 2 παράγραφος 1 στοιχείο γ) για τις κοινωνικές υπηρεσίες. Σημαίνει αυτό ότι οι κοινωνικές υπηρεσίες τυγχάνουν λιγότερο ευνοϊκής μεταχείρισης;

Όχι. Η αναφορά του άρθρου 2 παράγραφος 1 στοιχείο β) της απόφασης σε παρεπόμενες δραστηριότητες έχει σκοπό να δηλώσει ότι τα νοσοκομεία εμπίπτουν στο πεδίο της Απόφασης ανεξάρτητα από το ποσό της αντιστάθμισης και όταν ασκούν άλλες επικουρικές δραστηριότητες (όπως ερευνητική δραστηριότητα ή εκμετάλλευση καφετέριας). Εντούτοις, η αντιστάθμιση μπορεί να καταβάλλεται μόνο για υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος.

Το άρθρο 2 παράγραφος 1 στοιχείο γ) για τις κοινωνικές υπηρεσίες δεν ορίζει περιορισμό σε παρόχους καθαρά κοινωνικής υπηρεσίας που ασκούν το πολύ μία παρεπόμενη εμπορική δραστηριότητα. Συνεπώς, οι φορείς παροχής κοινωνικής υπηρεσίας μπορούν να ασκούν και άλλες δραστηριότητες οι οποίες δεν είναι απλά παρεπόμενες, αλλά μπορούν να εισπράττουν αντιστάθμιση μόνο για δραστηριότητες ΥΓΟΣ. Η Απόφαση είναι, συνεπώς, στην πράξη περισσότερο επιεικής για τις κοινωνικές υπηρεσίες παρά για τα νοσοκομεία.

93. Ποιος μπορεί να ορίσει το περιεχόμενο της έννοιας «κοινωνικές υπηρεσίες»;

Ο κατάλογος κοινωνικών υπηρεσιών του άρθρου παράγραφος 1 στοιχείο γ) είναι πλήρης κατάλογος. Εφόσον η απόφαση εφαρμόζεται άμεσα σε όλα τα κράτη μέλη, δεν απαιτείται ενσωμάτωσή της στο εθνικό δίκαιο. Τα κράτη μέλη δεν έχουν αρμοδιότητα να εκδίδουν νομοθεσία η οποία θα μπορούσε να μεταβάλει ή να διευκρινίσει την Απόφαση. Παρόλα αυτά, εφόσον παραμένουν εντός του πεδίου του άρθρου 2 παράγραφος 1 στοιχείο γ), τα κράτη μέλη μπορούν, ασφαλώς, να προσδιορίσουν

αναλυτικότερα στην πράξη ανάθεσης τις ειδικές υπηρεσίες που επιθυμούν να παρέχονται, όπως τα είδη υπηρεσιών μέριμνας του παιδιού, υπό ποιους όρους και για ποιους δικαιούχους. Ο ορισμός κοινωνικών υπηρεσιών είναι πολύ ευρύς και καλύπτει τους σημαντικότερους τομείς κοινωνικών υπηρεσιών. Επιπλέον, καλύπτοντας και τις ΥΓΟΣ που σχετίζονται με την «μέριμνα και κοινωνική ένταξη ευάλωτων ομάδων», παρέχει την αναγκαία ευελιξία ώστε να περιληφθούν, σύμφωνα με τις ανάγκες του κάθε κράτους μέλους, διαφορετικά είδη υπηρεσιών που απευθύνονται σε αυτές τις κοινωνικές ομάδες που έχουν τη μεγαλύτερη ανάγκη από αυτές τις υπηρεσίες.

Μπορούν να ασκούνται προσφυγές στο Δικαστήριο και τα εθνικά δικαστήρια για να αποφανθούν αν μια ενίσχυση είναι παράνομη ή αν εμπίπτει στη διάταξη εξαίρεσης του άρθρου 2 παράγραφος 1 στοιχείο γ) της Απόφασης. Εντούτοις, δεν μπορούν να αλλάξουν το περιεχόμενο της Απόφασης.

94. Γιατί είναι πλήρης ο κατάλογος της Απόφασης με τις εξαιρούμενες κοινωνικές υπηρεσίες; Τι συμβαίνει εάν ένα κράτος μέλος επιθυμεί να αναθέσει σε έναν πάροχο υπηρεσίας την παροχή κοινωνικής υπηρεσίας γενικού συμφέροντος η οποία δεν περιλαμβάνεται σε αυτόν τον κατάλογο;

Εφόσον η απόφαση εφαρμόζεται άμεσα στα κράτη μέλη, πρέπει να περιέχει σαφείς και ακριβείς ορισμούς για τη διασφάλιση της ασφάλειας δικαίου. Συνεπώς, τα εξαιρούμενα μέτρα ενίσχυσης πρέπει να ορίζονται συνολικά. Εντούτοις, ο ορισμός των κοινωνικών υπηρεσιών είναι πολύ ευρύς και καλύπτει τους σημαντικότερους τομείς κοινωνικών υπηρεσιών. Επιπλέον, με την προσθήκη και των ΥΓΟΣ που συνδέονται με την «μέριμνα και κοινωνική ένταξη ευάλωτων ομάδων» παρέχει την αναγκαία ευελιξία, ώστε να περιλαμβάνονται, σύμφωνα με τις ανάγκες κάθε κράτους μέλους, διαφορετικοί τύποι υπηρεσιών που απευθύνονται σε εκείνες τις κοινωνικές ομάδες που έχουν τη μεγαλύτερη ανάγκη από αυτές. Σε περίπτωση που μία συγκεκριμένη κοινωνική υπηρεσία δεν καλύπτεται από τον ορισμό των κοινωνικών υπηρεσιών του άρθρου 2 παράγραφος 1 στοιχείο γ), η αντιστάθμιση θα μπορούσε επίσης να εξαιρείται από την υποχρέωση κοινοποίησης βάσει του άρθρου 2 παράγραφος 1 στοιχείο α) της Απόφασης, εφόσον η αντιστάθμιση δεν υπερβαίνει ετήσιο ανώτατο ποσό 15 εκατ. ευρώ.

95. Πώς συνδέεται ο κατάλογος των κοινωνικών υπηρεσιών της Απόφασης με τους καταλόγους υπηρεσιών του παραρτήματος II Β της οδηγίας για τις δημόσιες συμβάσεις (οδηγία 2004/18/EK);

Ο κατάλογος των κοινωνικών υπηρεσιών του άρθρου 2 παράγραφος 1 στοιχείο γ) της Απόφασης είναι διαφορετικός από τον κατάλογο των υπηρεσιών στο παράρτημα II Β της οδηγίας για τις δημόσιες συμβάσεις (οδηγία 2004/18/EK).

Ο κατάλογος της Απόφασης απαριθμεί τις κοινωνικές υπηρεσίες οι οποίες καλύπτονται από την Απόφαση, ανεξάρτητα από το ποσό της αντιστάθμισης που εισπράττει ο πάροχος της υπηρεσίας. Ο κατάλογος αυτός βασίζεται σε γενικές κατηγορίες (παραδείγματος χάρη «μέριμνα και κοινωνική ένταξη ευάλωτων ομάδων»).

Ο κατάλογος υπηρεσιών του παραρτήματος II Β της οδηγίας για τις δημόσιες συμβάσεις βασίζεται στο κοινό λεξιλόγιο για τις δημόσιες συμβάσεις (CPV) και ο σκοπός του είναι διαφορετικός. Ο παρών κατάλογος καλύπτει όλες τις κατηγορίες κοινωνικών υπηρεσιών, αλλά και άλλες κατηγορίες υπηρεσιών που θεωρείται λιγότερο πιθανό να έχουν συγκεκριμένο συμφέρον διασυνοριακού χαρακτήρα για υποβάλλοντες προσφορές σε άλλα κράτη μέλη και ότι, γι' αυτόν τον λόγο, δεν περιλαμβάνονται στο πλήρες σύνολο διατάξεων της οδηγίας 2004/18/EK, αλλά μόνο σε περιορισμένο αριθμό κανόνων της εν λόγω οδηγίας και στις γενικές αρχές της ΣΛΕΕ. Η οδηγία 2004/18/EK παρέχει, συνεπώς, μια πολύ ελαστική προσέγγιση (όσον αφορά τους κανόνες δημοσίων συμβάσεων) σε

κοινωνικές υπηρεσίες και άλλες υπηρεσίες που καλύπτονται από το παράρτημα II Β αυτής της οδηγίας (αναλυτικότερα σε σχέση με αυτό το σημείο, βλ. απάντηση στην ερώτηση 200).

96. Τι καλύπτει ο όρος «μέριμνα του παιδιού» στο άρθρο 2 παράγραφος 1 στοιχείο γ);

Ο όρος «μέριμνα του παιδιού» είναι μια ευρεία έννοια που καλύπτει διάφορες μορφές φροντίδας για και επίβλεψης παιδιών σε διαφορετικές οργανωτικές δομές. Εντούτοις, για να εφαρμόζεται σε πρώτο βαθμό η απόφαση, το κράτος μέλος πρέπει να αναθέσει στον πάροχο ειδική υποχρέωση παροχής δημόσιας υπηρεσίας.

97. Περιορίζει η διατύπωση «κάλυψη κοινωνικών αναγκών» τον τύπο κοινωνικών υπηρεσιών που μπορούν να αποτελούν ΥΓΟΣ, παραδείγματος χάρη στην περίπτωση της μέριμνας παιδιού, σε φροντίδα παιδιών για οικογένειες με οικονομικές δυσκολίες;

Η διατύπωση «κάλυψη κοινωνικών αναγκών» στο άρθρο 2 παράγραφος 1 στοιχείο γ) δεν περιορίζει τις υπηρεσίες που αναφέρονται στον κατάλογο. Εφόσον οι οριζόμενες υπηρεσίες χαρακτηρίζονται ως αυθεντικές ΥΓΟΣ, η απόφαση μπορεί να εφαρμόζεται σε όλες τις αντίστοιχες υπηρεσίες. Στο παράδειγμα, η απόφαση μπορεί να εφαρμοστεί σε όλες τις υπηρεσίες μέριμνας παιδιού, όχι μόνο εάν αυτές παρέχονται για οικογένειες με οικονομικές δυσκολίες.

98. Τι καλύπτει ο όρος «κοινωνική ένταξη ευπαθών ομάδων» του άρθρου 2 παράγραφος 1 στοιχείο γ);

Ο όρος «κοινωνική ένταξη ευπαθών ομάδων» παρέχει στα κράτη μέλη την αναγκαία ευελιξία να περιλαμβάνουν, σύμφωνα με τις ανάγκες του κάθε κράτους μέλους, διάφορους τύπους υπηρεσιών με αποδέκτες εκείνες τις κοινωνικές ομάδες που τις έχουν μεγαλύτερη ανάγκη. Πρόκειται για μια ευρεία έννοια που θα μπορούσε να καλύπτει, παραδείγματος χάρη, τις υπηρεσίες κοινωνικής ένταξης ατόμων με αναπηρίες, υπηρεσίες κοινωνικής πρόνοιας για μετανάστες, υπηρεσίες για αστέγους, υπηρεσίες κοινωνικής στήριξης γονέων¹⁰⁹, υπηρεσίες στήριξης υπερχρεωμένων ατόμων ή κοινωνικές υπηρεσίες για μέλη της κοινότητας λεσβίων, ομοφυλόφιλων, αμφιφυλόφιλων και διαφυλικών ατόμων (LGBT).

99. Τι καλύπτει ο όρος «πρόσβαση σε και επανένταξη στην αγορά εργασίας» του άρθρου 2 παράγραφος 1 στοιχείο γ); Περιλαμβάνει και την επαγγελματική κατάρτιση;

Ο όρος «πρόσβαση και επανένταξη στην αγορά εργασίας» αναφέρεται σε διάφορους τύπους υπηρεσιών που αποσκοπούν στη βελτίωση της απασχολησιμότητας. Η επαγγελματική κατάρτιση εμπίπτει στο πεδίο του άρθρου 2 παράγραφος 1 στοιχείο γ) της απόφασης μόνο αν επιτρέπει την πρόσβαση ή την επανένταξη στην αγορά εργασίας ή αν ενισχύει την κοινωνική ένταξη μιας ευπαθούς ομάδας. Συνεπώς, η επαγγελματική κατάρτιση για μακροχρόνια ανέργους, παραδείγματος χάρη, εμπίπτει στο άρθρο 2 παράγραφος 1 στοιχείο γ) της Απόφασης. Αντίθετα, εάν η επαγγελματική κατάρτιση έχει ως αποδέκτες πρόσωπα που είναι ήδη απασχολούμενα, κανονικά δεν θα ενέπιπτε στο άρθρο 2 παράγραφος 1 στοιχείο γ) της απόφασης, εκτός εάν αφορούσε την ένταξη μιας ευπαθούς ομάδας. Πρέπει, ωστόσο, να επισημανθεί ότι η μπορεί να χορηγείται κρατική ενίσχυση για επαγγελματική κατάρτιση βάσει των όρων που ορίζονται στα άρθρα 38 και 39 του κανονισμού 800/2008/EK (γενικός κανονισμός απαλλαγής κατά κατηγορία).

¹⁰⁹

Οι υπηρεσίες κοινωνικής στήριξης γονέων καλύπτουν διάφορους τύπους παρεμβάσεων (π.χ. ενημέρωση, κατάρτιση, παροχή συμβουλών κλπ.) που συνδέονται άμεσα με την ανατροφή παιδιών οικογενειών που βρίσκονται σε μειονεκτική θέση. Τελικός σκοπός της στήριξης γονέων είναι να βοηθηθούν οι γονείς να ανατρέφουν τα παιδιά τους και να υπάρξει θετική επίπτωση στη σωματική, συναισθηματική και γνωστική ανάπτυξη των παιδιών που προέρχονται από μειονεκτικές οικογένειες.

100. Μπορεί η απόφαση να καλύπτει κοινωνικές επιχειρήσεις και επιχειρήσεις ένταξης στην αγορά εργασίας;

Οι επιχειρήσεις κοινωνικής ένταξης μπορεί να έχουν διαφορετικά χαρακτηριστικά και διαφορετικές μορφές. Όμως, γενικά, προσφέρουν ευκαιρίες απασχόλησης σε ομάδες εργαζομένων που βρίσκονται σε μειονεκτική θέση, διευκολύνοντας την πρόσβαση και επανένταξή τους στην αγορά εργασίας και προωθώντας την κοινωνική τους ένταξη. Συχνά ωφελούνται από μέτρα στήριξης, όπως η απαλλαγή ή η μείωση κοινωνικών εισφορών, κατ' εφαρμογή των εθνικών νόμων ή κανονιστικών ρυθμίσεων.

Η ενίσχυση αυτή μπορεί, υπό ορισμένους όρους, να καλύπτεται από τον γενικό κανονισμό απαλλαγής κατά κατηγορία (ΓΚΑΚ)¹¹⁰ ή από τον γενικό κανονισμό για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας¹¹¹.

Οι δημόσιες αρχές των κρατών μελών θα μπορούσαν επίσης να ορίσουν την κοινωνική ένταξη και την ένταξη στην αγορά εργασίας ως ΚΥΚΩ και να αναθέσουν την παροχή μιας ΥΓΟΣ σε κοινωνικές επιχειρήσεις και επιχειρήσεις ένταξης στην αγορά εργασίας. Σε αυτές τις περιπτώσεις, εφαρμόζεται η απόφαση για τις ΥΓΟΣ στις εν λόγω υπηρεσίες.

3.4.1.3 Η διάρκεια της περιόδου ανάθεσης

101. Μπορεί η διάρκεια της περιόδου ανάθεσης να υπερβαίνει τα 10 έτη μόνο εάν πρέπει να αποσβεσθεί μία σημαντική επένδυση για μεγαλύτερη χρονική περίοδο ή και για άλλους αιτιολογημένους λόγους; Τι σημαίνει «σημαντική επένδυση»;

Η μόνη περίπτωση κατά την οποία η διάρκεια της περιόδου ανάθεσης μπορεί να υπερβεί τα 10 έτη είναι η απόσβεση σημαντικής επένδυσης. Το αν μια επένδυση μπορεί να χαρακτηριστεί ως σημαντική εξαρτάται τόσο από την απόλυτη τιμή όσο και από τη σχετική αξία της επένδυσης η οποία πρέπει να αποσβεσθεί σε χρονική περίοδο μεγαλύτερη των 10 ετών, σε σύγκριση με την (τις) αξίας(ες) άλλων στοιχείων ενεργητικού που είναι αναγκαία για την παροχή της υπηρεσίας. Η διαφορά ανάμεσα στους κανόνες σχετικά με τη διάρκεια της περιόδου ανάθεσης στην Απόφαση και στο Πλαίσιο εξηγείται διεξοδικότερα στην ερώτηση 166.

102. Δεδομένου του καταρχήν χρονικού περιορισμού της περιόδου ανάθεσης σε 10 έτη, δεν είναι πλέον δυνατή η εξουσιοδότηση ενός παρόχου για απεριόριστο διάστημα;

Πρέπει να γίνει διάκριση ανάμεσα σε μια εξουσιοδότηση για την άσκηση συγκεκριμένης δραστηριότητας, χωρίς υποχρέωση του παρόχου να παρέχει μία συγκεκριμένη δημόσια υπηρεσία, και σε μια πράξη ανάθεσης, η οποία αναγκαστικά αναθέτει στον πάροχο την υποχρέωση να παρέχει μια συγκεκριμένη δημόσια υπηρεσία. Η εξουσιοδότηση χωρίς την επιβολή υποχρέωσης δεν έχει συνάφεια από την άποψη των κρατικών ενισχύσεων. Άρα, οι κανόνες κρατικών ενισχύσεων δεν εμποδίζουν τα κράτη μέλη να εξουσιοδοτούν έναν πάροχο να ασκεί δραστηριότητα για απεριόριστο διάστημα, αλλά, για να είναι δυνατή η είσπραξη αντιστάθμισης για την υπηρεσία γενικού οικονομικού συμφέροντος, πρέπει να ανατεθεί στην επιχείρηση η υποχρέωση παροχής ειδικής δημόσιας υπηρεσίας. Η διάρκεια αυτής της ανάθεσης καταρχήν περιορίζεται σε 10 έτη βάσει της απόφασης (άρθρο 2 παράγραφος 2). Η απόφαση επιτρέπει την ανάθεση για μεγαλύτερο διάστημα σε περιπτώσεις όπου απαιτείται σημαντική επένδυση η οποία θα πρέπει να αποσβεστεί σε διάστημα μεγαλύτερο των 10 ετών. Εφόσον η διάρκεια της ανάθεσης είναι στενά συνδεδεμένη με τη χρονική περίοδο που απαιτείται για την απόσβεση της επένδυσης,

¹¹⁰ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ 800/2008 της Επιτροπής, της 6ης Αυγούστου 2008, για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων ως συμβατών με την κοινή αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 87 και 88 της Συνθήκης (γενικός κανονισμός απαλλαγής κατά κατηγορία).

¹¹¹ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1998/2006 της Επιτροπής, της 15ης Δεκεμβρίου 2006, για την εφαρμογή των άρθρων 87 και 88 της Συνθήκης στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας (ΕΕ L 379 της 28.12.2006).

δεν είναι δυνατή η πρόβλεψη απεριόριστης διάρκειας βάσει της Απόφασης. Μετά τη λήξη της περιόδου ανάθεσης, μπορεί να ανατεθεί εκ νέου στον ίδιο τον πάροχο η παροχή της υπηρεσίας.

3.4.1.4 Εφαρμογή στον τομέα των μεταφορών

103. Ποια είναι η διαφορά ανάμεσα στο άρθρο 2 παράγραφος 1 στοιχείο δ) και το άρθρο 2 παράγραφος 1 στοιχείο ε) της Απόφασης;

Το άρθρο 2 παράγραφος 1 στοιχείο δ) της Απόφασης ορίζει το πεδίο εφαρμογής της απόφασης στις ΥΓΟΣ που παρέχουν αεροπορικές ή θαλάσσιες συνδέσεις, δηλ. τις αεροπορικές ή θαλάσσιες υπηρεσίες μεταφορών. Αντίθετα, το άρθρο 2 παράγραφος 1 στοιχείο ε) της απόφασης αφορά το πεδίο εφαρμογής όσον αφορά την επιβολή υποχρεώσεων ΥΓΟΣ σε λιμένες και αερολιμένες, δηλ. την υποδομή μεταφορών.

104. Σε τι ακριβώς αναφέρεται το όριο των 300.000 επιβατών για αεροπορικές και θαλάσσιες συνδέσεις με νησιά, όπως ορίζεται στο άρθρο 2 παράγραφος 1 στοιχείο δ) της Απόφασης; Μπορεί η Απόφαση να εφαρμοστεί και σε αεροπορικά/ θαλάσσια δρομολόγια που δεν αφορούν συνδέσεις με νησιά;

Το όριο των 300.000 επιβατών για αεροπορικές και θαλάσσιες συνδέσεις με νησιά αφορά απλή διαδρομή, δηλαδή ένας επιβάτης με πτήση προς ένα νησί με επιστροφή μετράει δύο φορές. Το όριο εφαρμόζεται στη μεμονωμένη διαδρομή μεταξύ ενός αερολιμένα /λιμένα ενός νησιού και ενός αερολιμένα /λιμένα της ηπειρωτικής χώρας, και όχι το σύνολο της κυκλοφορίας από οποιοδήποτε αερολιμένα /λιμένα του νησιού προς οποιοδήποτε αερολιμένα /λιμένα στην ηπειρωτική χώρα.

Όσον αφορά τα αεροπορικά /θαλάσσια δρομολόγια, η απόφαση εφαρμόζεται μόνο στις αεροπορικές ή θαλάσσιες συνδέσεις με νησιά. Δεν εφαρμόζεται σε αεροπορικά/ θαλάσσια δρομολόγια ανάμεσα σε δύο αερολιμένες /λιμένες της ηπειρωτικής χώρας.

105. Εμπίπτουν στο πεδίο της απόφασης αερολιμένες με περισσότερους από 200.000 επιβάτες ή λιμένες με περισσότερους από 300.000 επιβάτες, όταν το ποσό της αντιστάθμισης της δημόσιας υπηρεσίας δεν υπερβαίνει τα 15 εκατ. ευρώ;

Όχι. Το γενικό όριο των 15 εκατ. ευρώ δεν εφαρμόζεται στις μεταφορές και την υποδομή μεταφορών (άρθρο 2 παράγραφος 1 στοιχείο α) της Απόφασης). Εάν οι αερολιμένες έχουν περισσότερους από 200.000 επιβάτες και οι λιμένες περισσότερους από 300.000 επιβάτες, η ενίσχυση για την ΥΓΟΣ δεν εμπίπτει στο πεδίο της Απόφασης και εξετάζεται από την Επιτροπή μετά την κοινοποίηση βάσει του Πλαισίου. Τα όρια επιβατών πρέπει να ερμηνεύονται κατά τρόπο που καλύπτει την άφιξη και αναχώρηση επιβατών (υπολογισμός κάθε μονής διαδρομής).

Συναφώς, πρέπει να επισημανθεί ότι οι κρατικές ενισχύσεις στον τομέα των εναέριων μεταφορών διέπονται από τις κοινοτικές κατευθυντήριες γραμμές για τη χρηματοδότηση αερολιμένων και τις ενισχύσεις σε αεροπορικές εταιρείες για την έναρξη νέων γραμμών με αναχώρηση από περιφερειακούς αερολιμένες (στο εξής «κατευθυντήριες γραμμές του 2005») και από την ανακοίνωση 94/C 350/07 της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 92 και 93 της Συνθήκης στον τομέα των αεροπορικών μεταφορών. Αυτές οι κατευθυντήριες γραμμές επιτρέπουν να θεωρούνται ΥΓΟΣ συγκεκριμένες οικονομικές δραστηριότητες ασκούμενες από αερολιμένες. Σε έκτακτες περιπτώσεις, η συνολική διαχείριση ενός αερολιμένα θα μπορούσε να θεωρηθεί ΥΓΟΣ, εφόσον περιορίζεται στις δραστηριότητες που συνδέονται με τις βασικές του λειτουργίες.

Παράδειγμα:

Μία δημόσια αρχή θα μπορούσε να επιβάλει υποχρεώσεις παροχής δημόσιας

υπηρεσίας σε έναν αερολιμένα απομονωμένης περιοχής και να αποφασίσει να καταβάλει αντιστάθμιση για την εκπλήρωση αυτών των υποχρεώσεων. Πρέπει να σημειωθεί ότι η συνολική διαχείριση ενός αερολιμένα ως ΥΓΟΣ δεν θα έπρεπε να καλύπτει δραστηριότητες που δεν συνδέονται άμεσα με τις βασικές λειτουργίες του (εμπορικές δραστηριότητες που καλύπτουν και την κατασκευή, τη χρηματοδότηση, εκμετάλλευση και μίσθωση γηπέδων και κτηρίων, όχι μόνο για γραφεία και αποθήκες, αλλά επίσης και για τα ξενοδοχεία και τις βιομηχανικές επιχειρήσεις που είναι εγκατεστημένες στην περιοχή του αερολιμένα, καθώς και τα καταστήματα, τα εστιατόρια και τους χώρους στάθμευσης αυτοκινήτων).

106. Ποια είναι η σχέση μεταξύ της Απόφασης και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1008/2008, και ιδίως με το άρθρο 16 του κανονισμού; Μπορείτε να παραθέσετε ορισμένα παραδείγματα για το τι είδους υπηρεσίες θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν ΥΓΟΣ για τους αερολιμένες, βάσει του άρθρου 2 παράγραφος 1 στοιχείο ε) της Απόφασης;

Το άρθρο 2 παράγραφος 4 της Απόφασης ορίζει ότι η Απόφαση μπορεί να εφαρμόζεται σε αεροπορικές μεταφορές μόνο εφόσον ικανοποιούνται οι απαιτήσεις που ορίζονται στον κανονισμό 1008/2008 καθώς και οι απαιτήσεις που ορίζονται στην Απόφαση.

Οι παράγραφοι 45 και επόμενες της Ανακοίνωσης παρέχουν διεξοδικότερες οδηγίες σχετικά με την ευχέρεια των κρατών μελών να ορίζουν τις ΥΓΟΣ και τα καθήκοντα της Επιτροπής. Όσον αφορά τους αερολιμένες ειδικότερα, οι παράγραφοι 34 και 53 των κατευθυντήριων γραμμών του 2005 σχετικά με τη χρηματοδότηση αερολιμένων παρέχουν οδηγίες σχετικά με τους τύπους δραστηριοτήτων που μπορούν να θεωρηθούν ΥΓΟΣ. Επί της ουσίας, η συνολική διαχείριση ενός αερολιμένα μπορεί να θεωρηθεί ΥΓΟΣ μόνο σε έκτακτες περιπτώσεις, όπως αυτές των απομονωμένων περιφερειών. Σε κάθε περίπτωση, η άσκηση εμπορικών δραστηριοτήτων που δεν συνδέονται άμεσα με τις βασικές λειτουργίες του αερολιμένα δεν μπορεί να περιλαμβάνεται στο πεδίο μιας ΥΓΟΣ (βλ. παράγραφο 53 (iv) των κατευθυντήριων γραμμών του 2005).

107. Ποια είναι η σχέση μεταξύ της Απόφασης και του κανονισμού αριθ. 1370/2007;

Η Απόφαση δεν εφαρμόζεται στην αντιστάθμιση δημόσιας υπηρεσίας στον τομέα των χερσαίων μεταφορών (άρθρο 2 παράγραφος 5 της Απόφασης). Οι αντισταθμίσεις για την εκτέλεση υποχρέωσης δημόσιας υπηρεσίας στον τομέα των σιδηροδρομικών και οδικών μεταφορών επιβατών διέπονται από τον κανονισμό αριθ. 1370/2007 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23ης Οκτωβρίου 2007. Οι αντισταθμίσεις που χορηγήθηκαν σύμφωνα με τις διατάξεις του εν λόγω κανονισμού εξαιρούνται από την υποχρέωση της εκ των προτέρων κοινοποίησης.

3.4.1.5 Προβληματικές επιχειρήσεις

108. Εφαρμόζεται η απόφαση και σε προβληματικές επιχειρήσεις;

Ναι. Δεν υπάρχει διάταξη που εμποδίζει την εφαρμογή της απόφασης σε προβληματικές επιχειρήσεις.

3.4.2 Όροι συμβατότητας

3.4.2.1 Γενική παρουσίαση

109. Ποιους βασικούς όρους συμβατότητας θεσπίζει η Απόφαση;

Η Απόφαση θεσπίζει τους ακόλουθους βασικούς όρους συμβατότητας:

- Μια πράξη ανάθεσης που διευκρινίζει ιδίως τη φύση και τη διάρκεια των υποχρεώσεων δημόσιας υπηρεσίας, τις επιχειρήσεις και τη γεωγραφική περιοχή που αφορά, τη φύση των αποκλειστικών ή ειδικών δικαιωμάτων που έχουν ενδεχομένως

παραχωρηθεί στην επιχείρηση, τις παραμέτρους για τον υπολογισμό, τον έλεγχο και την αναθεώρηση της αντιστάθμισης, καθώς και τις ρυθμίσεις για την αποτροπή και την επιστροφή της ενδεχόμενης υπεραντιστάθμισης.

- Το ποσό της αντιστάθμισης δεν πρέπει να υπερβαίνει το μέτρο του αναγκαίου για την κάλυψη του καθαρού κόστους για την εκπλήρωση της υποχρέωσης παροχής της δημόσιας υπηρεσίας, συμπεριλαμβανομένου ενός εύλογου κέρδους. Για τον σκοπό αυτό, είναι αναγκαίος ο υπολογισμός όλων των εξόδων και όλων των εισπραττόμενων εσόδων παντός τύπου.
- Έλεγχος της υπεραντιστάθμισης από τις δημόσιες αρχές των κρατών μελών.

110. Ποια είναι η διαφορά μεταξύ των όρων της απόφασης *Altmark* και των όρων που καθορίζονται στην Απόφαση και το Πλαίσιο;

Η απόφαση *Altmark* καθορίζει πότε ένα μέτρο εμπίπτει στο πεδίο της έννοιας της κρατικής ενίσχυσης, ενώ η Απόφαση και το Πλαίσιο καθορίζουν τους όρους βάσει των οποίων μια αντιστάθμιση που συνιστά κρατική ενίσχυση είναι συμβατή με την εσωτερική αγορά. Η κύρια ουσιαστική διαφορά ανάμεσα στην Απόφαση και τη δέσμη κανόνων για τις ΥΓΟΣ αφορά το ποσό /τον υπολογισμό της αντιστάθμισης.

Σύμφωνα με το τέταρτο κριτήριο της απόφασης *Altmark*, για να μην αποτελεί κρατική ενίσχυση¹¹², το ποσό της αντιστάθμισης πρέπει να καθορίζεται:

- με ανοιχτή, διαφανή και αμερόληπτη διαδικασία δημόσιου διαγωνισμού που επιτρέπει την επιλογή του υποψηφίου ο οποίος θα είναι ικανός να παρέχει τις υπηρεσίες αυτές με το μικρότερο δυνατό κόστος για το κοινωνικό σύνολο, ή
- με διαδικασία μέσω της οποίας οι δημόσιες αρχές πρέπει να καθορίσουν το ύψος της αντιστάθμισης βάσει ανάλυσης των πραγματικών δαπανών μίας μέσης επιχείρησης με χρηστή διαχείριση και κατάλληλο εξοπλισμό.

Με άλλους όρους, το τέταρτο κριτήριο της απόφασης *Altmark* ικανοποιείται εάν η αντιστάθμιση δεν έχει καθοριστεί σε επίπεδο μεγαλύτερο από αυτό που θα απαιτούνταν από μια αποδοτική επιχείρηση (ικανή να κερδίσει έναν διαγωνισμό ή επιλέγεται με κριτήρια συγκριτικής αξιολόγησης).

Η **Απόφαση** δεν ορίζει απαιτήσεις επάρκειας. Το ποσό της αντιστάθμισης δεν είναι υποχρεωτικό να καθορίζεται με διαδικασία δημόσιου διαγωνισμού ή σε σύγκριση με τις δαπάνες μιας μέσης επιχείρησης με χρηστή διαχείριση.

Εφόσον η δημόσια αρχή αποδεικνύει ότι η χορηγηθείσα αντιστάθμιση αντιστοιχεί στις καθαρές δαπάνες, οι οποίες υπολογίζονται βάσει των παραμέτρων που καθορίζονται με ακρίβεια και αναγράφονται στην πράξη ανάθεσης, και δεν υφίσταται υπεραντιστάθμιση, η εν λόγω αντιστάθμιση θεωρείται κρατική ενίσχυση συμβατή με τους κανόνες της ΣΛΕΕ¹¹³.

Παράδειγμα:

Μία δημόσια αρχή αποφασίζει να αναθέσει σε έναν φορέα την παροχή μιας ΥΓΟΣ και να τον χρηματοδοτήσει για την παροχή αυτή. Διακρίνονται τρεις πιθανές περιπτώσεις:

- Η εν λόγω ΥΓΟΣ παρέχεται από φορέα που επιλέγεται με διαδικασία πρόσκλησης υποβολής προσφορών, σύμφωνα με το τέταρτο κριτήριο της απόφασης *Altmark*, σε τιμή που καθορίστηκε στα 90. Εάν πληρούνται όλοι οι άλλοι όροι της απόφασης

¹¹² Εφόσον πληρούνται και τα άλλα τρία κριτήρια της απόφασης *Altmark* (βλ. ερώτηση 61).

¹¹³ Εφόσον πληρούνται και οι άλλοι όροι που ορίζονται στην απόφαση.

Altmark, η αντιστάθμιση του 90 δεν συνιστά κρατική ενίσχυση.

- Η ΥΓΟΣ παρέχεται από έναν πάροχο με καθαρό κόστος 90. Εάν αυτό το κόστος του 90 αντιστοιχεί στο κόστος μιας μέσης επιχείρησης με χρηστή διαχείριση και επαρκή εξοπλισμό, σύμφωνα με το τέταρτο κριτήριο *Altmark*, και πληρούνται όλοι οι άλλοι όροι της απόφασης *Altmark*, η αντιστάθμιση των 90 δεν συνιστά κρατική ενίσχυση.
- Η ΥΓΟΣ χορηγείται από επιχειρηματία ο οποίος δεν επιλέγεται με διαδικασία διαγωνισμού και ικανοποιεί το τέταρτο κριτήριο *Altmark* και το καθαρό κόστος του υπερβαίνει το 90 (π.χ. 100). Μια αντιστάθμιση 100 θα θεωρείται από την απόφαση ως συμβατή κρατική ενίσχυση, υπό την προϋπόθεση ότι η αντιστάθμιση δεν υπερβαίνει το απολύτως αναγκαίο για να καλυφθεί το πραγματικό κόστος με το οποίο πράγματι επιβαρύνθηκε ο επιχειρηματίας για την παροχή της ΥΓΟΣ, συμπεριλαμβανομένου ενός εύλογου κέρδους. Αυτό είναι προφανώς δυνατό, εάν η εν λόγω ΥΓΟΣ εμπίπτει στις κατηγορίες που ορίζονται στην απόφαση.

111. Ποιες είναι οι σημαντικότερες διαφορές ανάμεσα στις αποφάσεις του 2005 και του 2011 όσον αφορά τους όρους συμβατότητας;

Οι διαφορές ανάμεσα στις αποφάσεις του 2005 και του 2011 αφορούν κυρίως το πεδίο εφαρμογής (μείωση του ορίου αντιστάθμισης από 30 σε 15 εκατομμύρια, κατάργηση του ορίου για τον κύκλο εργασιών του φορέα παροχής της υπηρεσίας, επέκταση του καταλόγου των επιλέξιμων κοινωνικών υπηρεσιών και πέρα από τη νοσοκομειακή περίθαλψη και την κοινωνική στέγη, ανεξάρτητα από τα σχετικά ποσά, περιορισμός της διάρκειας της περιόδου ανάθεσης).

Όσον αφορά τους όρους συμβατότητας, υπάρχουν μόνο ορισμένες μεταβολές που αποσκοπούν κυρίως στην απλούστευση της εφαρμογής των κανόνων και στη μεγαλύτερη διαφάνεια.

Για να απλουστευθεί η εφαρμογή των κανόνων, η νέα απόφαση επιτρέπει τη διενέργεια ελέγχου υπεραντιστάθμισης για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα¹¹⁴. Θεσπίζει επίσης ένα ασφαλές πλαίσιο για ένα εύλογο κέρδος¹¹⁵, το οποίο συνιστά επίσης όριο για το εύλογο κέρδος, όταν η παροχή της ΥΓΟΣ δεν συνδέεται με ουσιαστικό κίνδυνο.

Ως προς τη διαφάνεια, η νέα απόφαση θεσπίζει υποχρέωση να περιέχει η πράξη ανάθεσης¹¹⁶ παραπομπή στην Απόφαση και να δημοσιεύονται η πράξη ανάθεσης και το ποσό της χορηγηθείσας ενίσχυσης για αντιστάθμιση που υπερβαίνει τα 15 εκατ. ευρώ¹¹⁷.

112. Στην περίπτωση ανάθεσης της ίδιας ΥΓΟΣ σε όλους τους φορείς παροχής υπηρεσιών της αγοράς, πρέπει να λάβουν όλοι το ίδιο ποσό αντιστάθμισης για την παροχή της εν λόγω ΥΓΟΣ, κατ' εφαρμογή των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις;

Τα κράτη μέλη διαθέτουν ευρεία διακριτική ευχέρεια οργάνωσης και χρηματοδότησης υπηρεσιών τις οποίες χαρακτηρίζουν ως ΥΓΟΣ. Η απόφαση επιτρέπει στα κράτη μέλη να χρηματοδοτούν το σύνολο των πραγματικών καθαρών εξόδων για την παροχή ΥΓΟΣ από τους παρόχους τους, αλλά δεν τα υποχρεώνει να το πράξουν. Τα κράτη μέλη μπορούν, εφόσον το επιθυμούν, να αποφασίσουν να καταβάλουν ισόποσα εφάπαξ ποσά αντιστάθμισης σε όλους τους παρόχους, εφόσον η εν λόγω αποζημίωση δεν συνεπάγεται υπεραντιστάθμιση για τους εμπλεκόμενους φορείς. Έχουν επίσης την ευχέρεια να καταβάλλουν υποαντιστάθμιση ή να μη καταβάλλουν αποζημίωση στους παρόχους των ΥΓΟΣ. Εφόσον η χορηγούμενη σε παρόχους ΥΓΟΣ αντιστάθμιση για παροχή δημόσιας

¹¹⁴ Βλ. άρθρο 6, παράγραφος 1, της Απόφασης.

¹¹⁵ Βλ. άρθρο 5 παράγραφος 7 της Απόφασης.

¹¹⁶ Βλ. άρθρο 4, στοιχείο στ), της Απόφασης.

¹¹⁷ Βλ. άρθρο 7 της Απόφασης.

υπηρεσίας υπολογίζεται με βάση τα σχετικά έσοδα και τις δαπάνες και δεν υπερβαίνει το αναγκαίο για την εκτέλεση της υποχρέωσης παροχής ΥΓΟΣ, μια τέτοια αντιστάθμιση μπορεί να θεωρηθεί συμβατή με τους κανόνες κρατικών ενισχύσεων.

Όπως εξηγείται στο τμήμα 3.5.2 αυτού του οδηγού, για την εκτίμηση του συμβιβάσιμου της ενίσχυσης βάσει του Πλαισίου, πρέπει να εφαρμόζεται η ίδια μέθοδος υπολογισμού της αντιστάθμισης για όλες τις επιχειρήσεις στις οποίες ανατίθεται η ίδια ΥΓΟΣ.

113. Απαιτεί η Απόφαση να επιλέγεται η λιγότερο ακριβή επιχείρηση για την παροχή ΥΓΟΣ;

Όχι, αυτό δεν συνιστά απαίτηση της Απόφασης. Τα κράτη μέλη έχουν την ευθύνη να καθορίζουν τις ΥΓΟΣ που επιθυμούν και, ιδίως, την ποιότητα των εν λόγω υπηρεσιών. Όταν η ποιότητα είναι υψηλότερη, το κόστος για την παροχή της υπηρεσίας μπορεί να είναι υψηλότερο και η αντιστάθμιση μπορεί να καλύψει όλες τις πραγματικές δαπάνες της επιχείρησης.

114. Είναι ακριβές ότι, εάν μια δημόσια αρχή χαρακτηρίζει μια υπηρεσία ως ΥΓΟΣ και συμμορφώνεται με την απόφαση, δεν είναι απαραίτητο να συμμορφώνεται με τους κανόνες της ΕΕ για τις δημόσιες συμβάσεις;

Όχι, αυτό δεν είναι ακριβές. Όπως προβλέπεται στην αιτιολογική σκέψη 29, η Απόφαση εφαρμόζεται με την επιφύλαξη των διατάξεων της Ένωσης για τις δημόσιες συμβάσεις. Πρέπει, συνεπώς, να τηρούνται οι εφαρμοστέοι κανόνες για τις δημόσιες συμβάσεις. Εντούτοις, η τήρηση αυτών των κανόνων δεν αποτελεί προϋπόθεση για την εφαρμογή της Απόφασης.

3.4.2.2 Πράξη ανάθεσης

115. Γιατί υπάρχει νέα απαίτηση να περιέχει η πράξη ανάθεσης παραπομπή στην Απόφαση (άρθρο 4 στ);

Επιβάλλοντας στις δημόσιες αρχές την υποχρέωση να περιλάβουν στην πράξη ανάθεσης παραπομπή στην Απόφαση, ο σκοπός της Επιτροπής είναι να προσδώσει μεγαλύτερη διαφάνεια και να βελτιώσει την τήρηση των κανόνων. Συγκεκριμένα, οι ενδιαφερόμενοι θα γνωρίζουν ποιοι κανόνες είναι εφαρμοστέοι και ποιοι όροι της ενίσχυσης πρέπει να πληρούνται, ώστε να είναι η ενίσχυση συμβατή με την εσωτερική αγορά. Με τον τρόπο αυτό, παρέχεται μεγαλύτερη ασφάλεια δικαίου.

116. Η Απόφαση απαιτεί να ορίζονται στην πράξη ανάθεσης οι παράμετροι υπολογισμού του ποσού της αντιστάθμισης. Πώς μπορεί να πραγματοποιηθεί αυτό πριν από την παροχή της υπηρεσίας;

Συχνά είναι αδύνατο να γνωρίζουμε όλες τις λεπτομέρειες των δαπανών κατά την έναρξη της παροχής μιας ΥΓΟΣ από μια επιχείρηση. Κατά συνέπεια, η Απόφαση δεν επιβάλλει τον λεπτομερή υπολογισμό για παράδειγμα του ποσού ανά ημέρα, ανά γεύμα, ανά υπηρεσία περιθάλψης, το οποίο θα επιστραφεί από δημόσιους πόρους, όταν αυτό θα είναι δυνατό. Οι δημόσιες αρχές διατηρούν προφανώς την ευχέρεια να διευκρινίζουν τις παραμέτρους αυτές, εφόσον το επιθυμούν.

Η Απόφαση απαιτεί μόνο να αναφέρεται στην πράξη ανάθεσης η βάση του μελλοντικού υπολογισμού της αντιστάθμισης: παραδείγματος χάρη ότι η αντιστάθμιση θα καθοριστεί βάσει ενός ποσού ανά ημέρα, ανά γεύμα, ανά κατηγορία φροντίδας, με βάση την εκτίμηση του αριθμού των δυνητικών χρηστών, κλπ.

Η αντιστάθμιση μπορεί να καλύπτει το καθαρό κόστος για την παροχή της ΥΓΟΣ (πλήρης αντιστάθμιση εκ των υστέρων), αλλά σε αυτή την περίπτωση, σύμφωνα με το

άρθρο 5 παράγραφος 7 της Απόφασης, το κέρδος πρέπει να περιορίζεται στο σχετικό διατραπεζικό επιτόκιο προσαυξημένο κατά 100 μονάδες βάσης.

Αυτό που έχει σημασία είναι ότι πρέπει να είναι σαφής η βάση χρηματοδότησης του παρόχου από τον οργανισμό χρηματοδότησης (κεντρική διοίκηση, τοπική αρχή). Η διαφάνεια αυτή είναι επίσης επωφελής για τους φορολογουμένους.

Παραδείγματα:

- Εάν μια δημόσια αρχή επιθυμεί να δημιουργήσει κέντρο φροντίδας ηλικιωμένων, οι παράμετροι για την αντιστάθμιση των δαπανών θα μπορούσαν να είναι:
  - ο αριθμός των ηλικιωμένων τους οποίους υποδέχεται το κέντρο σε διάστημα ενός έτους·
  - ο αριθμός των ημερών διαμονής στο κέντρο αυτό κατά τη διάρκεια της εν λόγω περιόδου.
- Εάν μια δημόσια αρχή επιθυμεί να δημιουργήσει ένα κέντρο στήριξης νέων ανέργων, οι παράμετροι για την αντιστάθμιση των δαπανών θα μπορούσαν να είναι:
  - ο αριθμός των νέων ανέργων που ακολουθεί πρόγραμμα κατάρτισης σε περίοδο ενός έτους·
  - το χρησιμοποιούμενο εκπαιδευτικό υλικό και οι μισθοί των διδασκόντων για περίοδο ενός έτους.

117. *Ακόμη και για τους έμπειρους φορείς παροχής ΥΓΟΣ, ενδέχεται να υπάρξει υψηλό επίπεδο απρόβλεπτων δαπανών και κίνδυνος εκ των υστέρων ζημιών: απρόβλεπτες αλλαγές στο απαιτούμενο επίπεδο περίθαλψης, στα χαρακτηριστικά και στον αριθμό των χρηστών, καθώς και στο επίπεδο των εσόδων (μη καταβολή συνεισφοράς από τους χρήστες, διακύμανση του αριθμού των χρηστών, άρνηση συνεισφοράς από άλλες δημόσιες αρχές). Πώς μπορούν οι δημόσιες αρχές να αντιμετωπίσουν την κατάσταση αυτή;*

Μια επιχείρηση στην οποία ανατίθεται η παροχή ΥΓΟΣ, ιδίως όταν αυτή είναι νεοσύστατη ή είναι μικρού μεγέθους, δεν μπορεί να δεσμευτεί για έναν πάγιο προϋπολογισμό ή για μια τιμή ανά μονάδα. Είναι προφανές ότι με αύξηση του αριθμού των χρηστών θα αυξηθούν επίσης οι δαπάνες· εάν ορισμένοι από αυτούς δεν μπορούν να καταβάλουν μία προκαθορισμένη συμμετοχή, τα έσοδα θα είναι μικρότερα, κ.λπ.

Πάντως, αυτό δεν αλλάζει τον τρόπο διαμόρφωσης των δαπανών (καταβολή μισθών, μισθώματα ...) ή καθορισμού τους (ανά κατηγορία υπηρεσίας περίθαλψης...). Αυτό σημαίνει κυρίως ότι ο πάροχος θα αντιμετωπίσει επιβαρυνθεί με υψηλότερες δαπάνες και ο δημόσιος οργανισμός θα πρέπει να καταβάλει υψηλότερες αντισταθμίσεις.

Όλες αυτές οι καταστάσεις μπορούν να ληφθούν υπόψη βάσει της Απόφασης. Όταν η πράξη ανάθεσης δεν περιέχει εκτίμηση των αλλαγών ή απρόβλεπτων καταστάσεων που μπορεί να ανακύψουν κατά τη διάρκεια παροχής μιας ΥΓΟΣ, ένας τρόπος πρόβλεψης παρόμοιων καταστάσεων θα μπορούσε να είναι ο καθορισμός μηχανισμών εκ των υστέρων διόρθωσης της εκτίμησης δαπανών σε συνάρτηση με τις πραγματικές δαπάνες.

Υπάρχουν δύο εναλλακτικές πιθανότητες, για όσο διάστημα το συνολικό ποσό της ετήσιας αντιστάθμισης δεν υπερβαίνει το όριο που θέσπισε η Απόφαση:

- η δημόσια αρχή μπορεί να καθορίσει στην πράξη ανάθεσης έναν μηχανισμό εκ των υστέρων διόρθωσης που θα επιτρέπει την περιοδική αναθεώρηση των παραμέτρων του κόστους·

- η δημόσια αρχή μπορεί να επικαιροποιήσει την πράξη ανάθεσης, εάν διαπιστώσει ότι μία παράμετρος του κόστους πρέπει να τροποποιηθεί.

118. Κατά τον καθορισμό των παραμέτρων υπολογισμού της αντιστάθμισης για έναν συγκεκριμένο φορέα, θα πρέπει να γίνεται σύγκριση με άλλες οντότητες; Θα πρέπει να υπάρχει αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας; Πώς μπορεί να συγκριθεί η αξία ποιμαντικής φροντίδας, πνευματικής καθοδήγησης, και του πρόσθετου χρόνου για την κάλυψη των αναγκών αυτών;

Αποτελεί αρμοδιότητα της δημόσιας αρχής να καθορίζει το εύρος της συγκεκριμένης αποστολής και εάν τα μη μετρήσιμα καθήκοντα (όπως η μέριμνα για ηλικιωμένους ή αναπήρους...) αυξάνουν το επίπεδο των δαπανών, σε όρους απαιτούμενου χρόνου για τα πρόσωπα που παρέχουν την υπηρεσία. Οι δαπάνες αυτές μπορούν προφανώς να ληφθούν υπόψη και να αντισταθμιστούν. Η Απόφαση δεν απαιτεί καμία αξιολόγηση αποτελεσματικότητας, απλώς παρέχει στις αρμόδιες δημόσιες αρχές τη διακριτική ευχέρεια να κρίνουν την ποιότητα της ζητούμενης υπηρεσίας.

Ενδεικτικά, όταν δύο φορείς παρέχουν ΥΓΟΣ για τις οποίες οι πράξεις ανάθεσης ορίζουν διαφορετικό επίπεδο ποιότητας, ο κάθε πάροχος θα εισπράξει αντιστάθμιση που θα αντιστοιχεί στις δικές του πραγματικές δαπάνες, οι οποίες θα είναι διαφορετικές λόγω της διαφοράς ως προς το απαιτούμενο επίπεδο ποιότητας.

119. Πώς πρέπει να καθορίζονται οι παράμετροι αντιστάθμισης των δαπανών (άρθρο 4 στοιχείο δ) της Απόφασης) όταν μια συγκεκριμένη ΥΓΟΣ χρηματοδοτείται από δύο ή περισσότερες δημόσιες αρχές;

Εάν δύο ή περισσότερες δημόσιες αρχές (π.χ. ένας δήμος ή μια περιφερειακή αρχή) επιθυμούν να χρηματοδοτήσουν εν μέρει ένα κέντρο για άτομα με αναπηρία, κάθε αρχή μπορεί να καθορίσει τις παραμέτρους της αντιστάθμισης σύμφωνα με τη συγκεκριμένη υπηρεσία, ενδεχομένως μετά από συνεννόηση με τον πάροχο των υπηρεσιών.

Οι δημόσιες αρχές καθορίζουν την ατομική τους συνεισφορά στην αντιστάθμιση όπως επιθυμούν, υπό την προϋπόθεση ότι το συνολικό ποσό που αντιστοιχεί σε όλες τις μορφές αντιστάθμισης δεν υπερβαίνει το πραγματικό καθαρό κόστος του παρόχου της ΥΓΟΣ, συμπεριλαμβανομένου ενός εύλογου κέρδους.

120. Εάν μία δημόσια αρχή επιθυμεί να χρηματοδοτήσει μόνον μέρος των ετήσιων δαπανών ενός παρόχου στον οποίο έχει ανατεθεί μια ΥΓΟΣ, πώς θα πρέπει να καθοριστούν οι παράμετροι υπολογισμού της εν λόγω αντιστάθμισης;

Το σημαντικό είναι ότι το ποσό της αντιστάθμισης δεν πρέπει υπερβαίνει το αναγκαίο για την κάλυψη του κόστους εκτέλεσης των υποχρεώσεων παροχής δημόσιας υπηρεσίας, λαμβάνοντας υπόψη τα σχετικά έσοδα καθώς και ένα εύλογο κέρδος¹¹⁸.

Παραδείγματος χάρη, μια δημόσια αρχή μπορεί να προβλέπει στην πράξη ανάθεσης ότι θα αντισταθμίσει τον πάροχο κατά το 60% του καθαρού κόστους (έξοδα μείον έσοδα) που πραγματοποιεί κατά την παροχή της ΥΓΟΣ.

121. Όταν μία ΥΓΟΣ χρηματοδοτείται εν μέρει από τη δημόσια αρχή και εν μέρει από τους χρήστες της, μπορεί η δημόσια αρχή να καλύψει όλο το κόστος, εάν η ΥΓΟΣ είναι ζημιογόνα;

Όταν μια ΥΓΟΣ συγχρηματοδοτείται από δημόσια αρχή και τους χρήστες της και είναι ζημιογόνα, παραδείγματος χάρη λόγω της μικρής συμμετοχής των χρηστών, το έλλειμμα αυτό μπορεί να αντισταθμιστεί από τη δημόσια αρχή, εφόσον αυτό δεν συνεπάγεται υπεραντιστάθμιση και το επιτρέπουν οι παράμετροι υπολογισμού της αντιστάθμισης που

¹¹⁸ Βλ. άρθρο 5 της Απόφασης.

καθόρισε η αρμόδια εθνική αρχή. Εφόσον δεν υπάρχει υπεραντιστάθμιση, το ποσοστό της χρηματοδότησης της ΥΓΟΣ από τη δημόσια αρχή μπορεί να καθορίζεται ελεύθερα από την εθνική νομοθεσία και δεν υπόκειται στους κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις.

122. Μπορεί μια δημόσια αρχή να προβλέψει στην πράξη ανάθεση ότι θα καλύψει τις λειτουργικές ζημίες για κάθε καθορισθείσα περίοδο χωρίς να ορίσει άλλες παραμέτρους υπολογισμού της αντιστάθμισης;

Για λόγους συμβατότητας προς την Απόφαση και το Πλαίσιο, τα κράτη μέλη οφείλουν να ορίζουν στην πράξη ανάθεση τις παραμέτρους καθορισμού της αντιστάθμισης, ώστε να είναι σε θέση τα θεσμικά όργανα της ΕΕ να ασκούν τον εποπτικό τους ρόλο.

Πάντως, τα κράτη μέλη διαθέτουν διακριτική ευχέρεια καθορισμού των παραμέτρων της επιλογής τους, ώστε να διευκολύνουν τον οικονομικό τους προγραμματισμό, στο βαθμό που η επιλεγείσα μέθοδος επιτρέπει τον διαφανή και επαληθεύσιμο υπολογισμό της αντιστάθμισης. Αυτό που είναι σημαντικό για τη συμβατότητα με τους κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις είναι να μην χορηγείται τελικά υπεραντιστάθμιση στους παρόχους ΥΓΟΣ. Τα κράτη μέλη έχουν την ευχέρεια να καθορίζουν τον τρόπο και το επίπεδο της χρηματοδότησης των ΥΓΟΣ τους, εφόσον τηρούν τους κανόνες της ΕΕ. Συνεπώς, μπορούν καταρχήν να καθορίσουν τις παραμέτρους της αντιστάθμισης αναφερόμενα στην κάλυψη των λειτουργικών ζημιών, υπό τον όρο ότι οι παράμετροι υπολογισμού επιτρέπουν να διαπιστωθεί αν υπάρχει υπεραντιστάθμιση. Σε αυτή την περίπτωση, σύμφωνα με το άρθρο 5 παράγραφος 7 της Απόφασης, το κέρδος πρέπει να περιορίζεται στο σχετικό διαπραγματικό επιτόκιο προσαυξημένο κατά 100 μονάδες βάσης.

3.4.2.3 Ποσό της αντιστάθμισης

123. Ποια μεθοδολογία θα πρέπει να χρησιμοποιείται κατ' εφαρμογή της απόφασης για τον υπολογισμό του καθαρού κόστους εκτέλεσης των υποχρεώσεων δημόσιας υπηρεσίας;

Το άρθρο 5 παράγραφος 2 της απόφασης προβλέπει δύο μεθόδους, οποιαδήποτε από τις οποίες μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τον υπολογισμό του καθαρού κόστους εκτέλεσης των υποχρεώσεων δημόσιας υπηρεσίας:

- όπως και με βάση την απόφαση του 2005, το καθαρό κόστος μπορεί να υπολογιστεί ως η διαφορά μεταξύ του κόστους και των εξόδων («μεθοδολογία βάσει της κατανομής κόστους»): όταν η εμπλεκόμενη επιχείρηση ασκεί και δραστηριότητες που δεν εμπίπτουν στο πεδίο της ΥΓΟΣ, λαμβάνεται υπόψη μόνο το κόστος που σχετίζεται με την ΥΓΟΣ.
- εναλλακτικά, το καθαρό κόστος μπορεί να υπολογίζεται ως η διαφορά ανάμεσα στο καθαρό κόστος που συνεπάγεται για την επιχείρηση η εκτέλεση της υποχρέωσης παροχής δημόσιας υπηρεσίας και το καθαρό κόστος ή το κέρδος της ίδιας επιχείρησης κατά τη λειτουργία της χωρίς την υποχρέωση παροχής δημόσιας υπηρεσίας («μεθοδολογία του καθαρού αποφευχθέντος κόστους»). Ενδεικτικά, η μεθοδολογία αυτή μπορεί να είναι κατάλληλη στον τομέα της κοινωνικής στέγης: το καθαρό κόστος μπορεί να υπολογιστεί ως το άθροισμα διαφυγόντων μισθωμάτων (λόγω του περιορισμού του μισθώματος σε σύγκριση με την αγοραία τιμή) και των πρόσθετων δαπανών που προκύπτουν από την εκτέλεση της υποχρέωσης παροχής δημόσιας υπηρεσίας (π.χ. δαπάνες που πραγματοποιούνται για τον έλεγχο της επιλεξιμότητας των ενοικιαστών): πρέπει να αφαιρούνται τα έσοδα τα οποία δεν θα είχαν εισπραχθεί, εάν η στέγη ήταν εμπορική.

Σε αντίθεση με το Πλαίσιο, η Απόφαση δεν επιβάλλει συγκεκριμένη μεθοδολογία: τα κράτη μέλη μπορούν να αποφασίζουν ποια μεθοδολογία είναι η καταλληλότερη για κάθε συγκεκριμένη περίπτωση.

124. Θα μπορούσατε να παραθέσετε ορισμένα παραδείγματα του τύπου των επενδύσεων που θα ήταν δυνατόν να χρηματοδοτηθούν στο πλαίσιο μιας ΥΓΟΣ; Παραδείγματος χάρη, μπορούν τα έξοδα που συνδέονται με τον κινητήρα ενός πλοίου να θεωρούνται κόστος ΥΓΟΣ, γνωρίζοντας ότι η αρχή έχει αναθέσει στον πλοιοκτήτη την υποχρέωση εκτέλεσης δημόσιας υπηρεσίας μεταφοράς επιβατών;

Κατ' εφαρμογή του άρθρου 5 παράγραφος 3 στοιχείο δ) της Απόφασης, το κόστος που συνδέεται με επενδύσεις οι οποίες είναι αναγκαίες για την παροχή της ΥΓΟΣ, μπορεί να λαμβάνεται υπόψη για τον καθορισμό του ποσού της αντιστάθμισης. Δεν υφίσταται περιοριστικός κατάλογος για τον τύπο των πιθανών επενδύσεων. Τα έξοδα απόσβεσης ενός κινητήρα πλοίου που χρησιμοποιείται αποκλειστικά για την παροχή ΥΓΟΣ είναι ένα έγκυρο παράδειγμα. Εάν το πλοίο ασκεί επίσης και δραστηριότητες εκτός ΥΓΟΣ, μπορεί να λαμβάνεται υπόψη μόνο εν μέρει το κόστος (βλ. άρθρο 5 παράγραφος 3 στοιχείο γ).

125. Είναι αναγκαίο να αποδίδεται ένα ειδικό ποσό της αντιστάθμισης σε ειδικές δαπάνες;

Όχι. οι κανόνες κρατικών ενισχύσεων δεν αναφέρονται στη φύση των δαπανών ΥΓΟΣ (π.χ. σε μισθούς, συντήρηση εγκαταστάσεων, ειδικές εξωτερικές δαπάνες ή αγορές κλπ.) αλλά στον στόχο τους, δηλ. στο αν οι δαπάνες αυτές συνδέονται με την παροχή μιας ΥΓΟΣ ή όχι. Δεν είναι αναγκαίο η δημόσια αρχή να διαθέτει ένα συγκεκριμένο ποσό αντιστάθμισης σε ειδικές υπηρεσίες της συνολικής αποστολής δημόσιας υπηρεσίας.

126. Είναι δυνατόν να λαμβάνονται υπόψη, κατά τον υπολογισμό της αντιστάθμισης, τόσο οι επιχορηγήσεις μιας δημόσιας αρχής όσο και οι παρεχόμενες από μια δημόσια αρχή υπηρεσίες σε μια οντότητα για την εκτέλεση υποχρεώσεων δημόσιας υπηρεσίας;

Ναι. Σύμφωνα με το άρθρο 5 παράγραφος 4 της Απόφασης, το ποσό της αντιστάθμισης περιλαμβάνει όλα τα πλεονεκτήματα που παρέχονται από το κράτος ή με κρατικούς πόρους σε οποιαδήποτε μορφή. Ως προς αυτό, δεν έχει σημασία η ακριβής οικονομικός ή υλικός χαρακτήρας των προνομίων που παρέχουν οι δημόσιες αρχές (αντισταθμίσεις, υπηρεσίες, κλπ.).

Συνεπώς, κατά τον υπολογισμό της αντιστάθμισης και τον έλεγχο υπεραντιστάθμισης, η δημόσια αρχή θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη τόσο τις επιχορηγήσεις και τις υπηρεσίες (ή τα κτήρια ή στοιχεία ενεργητικού) που παρέχονται σε τιμές χαμηλότερες από τις αγοραίες τιμές. Αυτό σημαίνει ότι πρέπει να υπολογίζεται ένα ισοδύναμο επιχορήγησης για την παροχή υπηρεσιών (ή κτηρίων ή περιουσιακών στοιχείων) σε τιμές χαμηλότερες από την αγοραία τιμή.

127. Πως υπολογίζεται το ποσό της αντιστάθμισης για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας, όταν οι πάροχοι της ΥΓΟΣ κατέχουν ειδικά ή αποκλειστικά δικαιώματα που συνδέονται με την εκπλήρωση πολλών αποστολών δημόσιας υπηρεσίας;

Το άρθρο 5 παράγραφος 4 της Απόφασης ορίζει ότι τα κέρδη που υπερβαίνουν ένα εύλογο κέρδος τα οποία προκύπτουν από ειδικά ή αποκλειστικά δικαιώματα και από κάθε άλλο προνόμιο που παρέχει το κράτος στη διαχειρίστρια επιχείρηση της ΥΓΟΣ πρέπει να περιλαμβάνονται στα έσοδα που λαμβάνονται υπόψη και, ως εκ τούτου, μειώνουν το ποσό της αντιστάθμισης. Το ίδιο ισχύει για τα κέρδη που προκύπτουν από άλλες δραστηριότητες, εφόσον το αποφασίσει το κράτος.

128. Όταν διάφοροι δημόσιοι φορείς, περιλαμβανομένων των τοπικών αρχών, μαζί με ιδιωτικούς φορείς συναπαρτίζουν μια νομική οντότητα με σκοπό την από κοινού

εκτέλεση μιας ΥΓΟΣ, πώς πρέπει να λαμβάνεται υπόψη για τον υπολογισμό της αντιστάθμισης η παρουσία στην οντότητα μελών που δεν είναι δημόσιες αρχές;

Εάν τα μέλη που δεν είναι δημόσιες αρχές παρέχουν στον φορέα εκμετάλλευσης μια οικονομική συνεισφορά ή στήριξη άλλου είδους, αυτό που πρέπει να προσδιοριστεί είναι το αν αυτή η συνεισφορά μπορεί να χαρακτηριστεί ως κρατική ενίσχυση σύμφωνα με το άρθρο 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ. Η συνεισφορά από μία οντότητα ιδιωτικού δικαίου μπορεί πράγματι να χαρακτηριστεί κρατική ενίσχυση, εάν χορηγείται από «κρατικούς πόρους». Αυτό ισχύει ιδίως, εάν η εν λόγω οντότητα ιδιωτικού δικαίου είναι δημόσια επιχείρηση σύμφωνα με την οδηγία για τη διαφάνεια¹¹⁹ και, επιπλέον, αν η απόφαση για τη χορήγηση της ενίσχυσης λαμβάνεται από δημόσια αρχή¹²⁰. Εάν η συνεισφορά χαρακτηριστεί κρατική ενίσχυση, πρέπει να προστεθεί στις λοιπές κρατικές ενισχύσεις και πρέπει να ελεγχθεί αν το συνολικό ποσό των κρατικών ενισχύσεων υπερβαίνει το αναγκαίο για την κάλυψη των δαπανών που πραγματοποιήθηκαν για την εκτέλεση των υποχρεώσεων δημόσιας υπηρεσίας, λαμβάνοντας υπόψη τα σχετικά έσοδα καθώς και, ενδεχομένως, ένα εύλογο κέρδος για την εκτέλεση των υποχρεώσεων αυτών.

Επιπλέον, αν η χορηγηθείσα συνεισφορά είναι κρατική ενίσχυση, σύμφωνα με το άρθρο 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ πρέπει να είναι σύμφωνη με τους όρους της Απόφασης ή του Πλαισίου, και ιδίως να τηρεί τις διατάξεις μιας πράξης ανάθεσης. Ο εν λόγω φορέας μπορεί να χρηματοδοτήσει την ΥΓΟΣ βάσει της εν λόγω ανάθεσης (με αναφορά στις υποχρεώσεις δημόσιας υπηρεσίας που θεσπίστηκαν από δημόσιες αρχές).

Εάν η συνεισφορά που χορηγείται για την εκτέλεση των υποχρεώσεων δημόσιας υπηρεσίας δεν χαρακτηρίζεται κρατική ενίσχυση σύμφωνα με το άρθρο 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ, δεν είναι απαραίτητο να συνυπολογιστεί στο συνολικό ποσό της κρατικής ενίσχυσης· πρέπει, ωστόσο, να προστεθεί στα έσοδα που απορρέουν από την εκτέλεση των υποχρεώσεων δημόσιας υπηρεσίας και, με τον τρόπο αυτό, μειώνεται τόσο το καθαρό κόστος της ΥΓΟΣ και, κατ' επέκταση, και η βάση για ενδεχόμενη αντιστάθμιση. Αντίθετα, δεν απαιτείται να τηρηθούν οι όροι της Απόφασης ή του Πλαισίου.

129. Πρέπει να υπολογίζονται ως έσοδα οι φορολογικές απαλλαγές που απορρέουν από το εταιρικό καθεστώς μιας οντότητας, σύμφωνα με το άρθρο 5 παράγραφος 4 της Απόφασης;

Η αντιστάθμιση μπορεί να καλύπτει τη διαφορά ανάμεσα στο πραγματικό κόστος για την παροχή της ΥΓΟΣ και τα σχετικά έσοδα. Μια φορολογική απαλλαγή μπορεί να είναι κρατική ενίσχυση και μπορεί να χορηγείται υπό μορφή είτε εσόδων είτε μείωσης του κόστους. Ανεξάρτητα από τη φύση της, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη κατά τον καθορισμό του ποσού της αντιστάθμισης που είναι αναγκαία για την παροχή της ΥΓΟΣ.

Όταν μια φορολογική ελάφρυνση συνίσταται σε έκπτωση δαπανών, αυτό σημαίνει ότι δεν μπορεί να χορηγηθεί καμία αντιστάθμιση για το ποσό που αντιστοιχεί σε αυτή την έκπτωση. Όταν το φορολογικό όφελος συνίστανται σε έσοδα για τον πάροχο υπηρεσίας, αυτό ότι θα πρέπει να αφαιρεθεί από τον ποσό της αντιστάθμισης.

130. Πρέπει οι πληρωμές που καταβάλλονται βάσει συμφωνίας μεταφοράς αποτελεσμάτων χρήσεως στο εσωτερικό μιας δημόσιας επιχείρησης να υπολογίζονται ως έσοδα κατά την έννοια του άρθρου 5 παράγραφος 4 της Απόφασης;

¹¹⁹ Οδηγία της Επιτροπής 2006/111/EK της 16ης Νοεμβρίου 2006, για τη διαφάνεια των χρηματοοικονομικών σχέσεων μεταξύ των κρατών μελών και των δημοσίων επιχειρήσεων καθώς και για τη χρηματοοικονομική διαφάνεια εντός ορισμένων επιχειρήσεων, ΕΕ L 318 της 17.11.2006, σ. 17.

¹²⁰ Απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση C-379/98 *Preussen Elektra AG*, Συλλογή 2001, σ. I-2009, σκέψη 58.

Σε διάφορα κράτη μέλη, δημόσιες επιχειρήσεις χαρτοφυλακίου συνάπτουν συμφωνίες μεταφοράς αποτελεσμάτων χρήσεως, σύμφωνα με τις οποίες μια αποδοτική θυγατρική μπορεί να μεταφέρει τα κέρδη της στην εταιρεία χαρτοφυλακίου, που με τη σειρά της χρησιμοποιεί τα κέρδη αυτά για να καλύψει τις ζημίες που προκαλούνται από μία ζημιογόνο θυγατρική η οποία παρέχει ΥΓΟΣ.

Τα εισπραττόμενα ποσά για την κάλυψη ζημιών ΥΓΟΣ πρέπει να συνυπολογίζονται στα έσοδα κατά την έννοια του άρθρου 5 παράγραφος 4 της Απόφασης και, κατά συνέπεια, μειώνουν τις καθαρές δαπάνες που είναι επιλέξιμες για την αντιστάθμιση.

131. Τι σημαίνει ο όρος «εύλογο κέρδος» για τον υπολογισμό συμβατής αντιστάθμισης;

Σύμφωνα με το άρθρο 5 παράγραφος 5 της Απόφασης, ως «εύλογο κέρδος» νοείται το ποσοστό απόδοσης του κεφαλαίου που θα χρειαζόταν μια τυπική επιχείρηση για να σταθμίσει εάν θα παράσχει ή όχι την υπηρεσία γενικού οικονομικού συμφέροντος καθ' όλη τη διάρκεια της πράξης ανάθεσης, λαμβάνοντας υπόψη το επίπεδο του κινδύνου. Το ποσοστό απόδοσης του κεφαλαίου θα πρέπει να οριστεί ως ο εσωτερικός συντελεστής απόδοσης που επιτυγχάνει η επιχείρηση επί του επενδυμένου κεφαλαίου της κατά τη διάρκεια της περιόδου ανάθεσης. Το επίπεδο κινδύνου εξαρτάται από τον εμπλεκόμενο τομέα, τον τύπο της υπηρεσίας και τα χαρακτηριστικά της αντιστάθμισης.

Το άρθρο 5 παράγραφος 8 της Απόφασης προβλέπει ότι: «Σε περίπτωση που, λόγω ειδικών περιστάσεων δεν ενδείκνυται η χρήση του ποσοστού απόδοσης του κεφαλαίου, τα κράτη μέλη μπορούν να βασίζονται σε δείκτες του επιπέδου κέρδους άλλους από το ποσοστό απόδοσης κεφαλαίου για να διαπιστώνουν ποιο θα πρέπει να είναι το εύλογο κέρδος, όπως η μέση απόδοση ιδίων κεφαλαίων, η απόδοση απασχολούμενου κεφαλαίου, η απόδοση του ενεργητικού ή η απόδοση των πωλήσεων».

Το άρθρο 5 παράγραφος 7 της Απόφασης προβλέπει, για λόγους ασφάλειας δικαίου, ότι ένα ποσοστό απόδοσης του κεφαλαίου που δεν υπερβαίνει το σχετικό διατραπεζικό επιτόκιο προσαυξημένο κατά 100 μονάδες βάσης θεωρείται εύλογο σε κάθε περίπτωση. Το ποσοστό αυτό είναι επίσης το ανώτατο όριο για το εύλογο κέρδος, εάν η παροχή της υπηρεσίας δεν συνδέεται με ουσιαστικό κίνδυνο.

132. Πως πρέπει να ορίζεται ο «κίνδυνος»; Μπορείτε να παραθέσετε παραδείγματα του τι θα συνιστούσε κίνδυνο για τον πάροχο;

Ο κίνδυνος πρέπει να γίνεται κατανοητός ως παράγοντας που θα μείωνε το αναμενόμενο κέρδος (μειώνοντας τα αναμενόμενα έσοδα ή/και αυξάνοντας τα αναμενόμενα έξοδα).

Ορισμένοι παράγοντες μπορεί να περιληφθούν στις παραμέτρους υπολογισμού της αντιστάθμισης (παραδείγματος χάρη η τιμή του πετρελαίου ή ο αριθμός επιβατών για μια υπηρεσία μεταφοράς επιβατών με λεωφορείο)· εάν οι εν λόγω παράγοντες έχουν περιληφθεί στις παραμέτρους, τότε παύουν να συνιστούν παράγοντες κινδύνου.

Σύμφωνα με το άρθρο 5 παράγραφος 5 της Απόφασης, το επίπεδο κινδύνου εξαρτάται από τον εκάστοτε τομέα, τον τύπο της υπηρεσίας και τα χαρακτηριστικά της αντιστάθμισης.

Τα χαρακτηριστικά του μηχανισμού αντιστάθμισης αποτελούν σημαντικό παράδειγμα παράγοντα που επηρεάζει τον κίνδυνο. Όταν το καθαρό κόστος για την εκτέλεση της παροχής μιας ΥΓΟΣ αντισταθμίζεται ουσιαστικά πλήρως εκ των υστέρων, το επίπεδο κινδύνου είναι αμελητέο και το εύλογο κέρδος, συνεπώς, περιορίζεται. Αντιθέτως, ένα κατ' αποκοπή ποσό για την παροχή της ΥΓΟΣ, που καθορίζεται εκ των προτέρων, ενέχει υψηλότερο κίνδυνο για τον πάροχο της υπηρεσίας.

Ο τομέας δραστηριότητας είναι ένα άλλο παράδειγμα παράγοντα κινδύνου. Θεωρούνται υψηλότερου κινδύνου οι ανταγωνιστικοί τομείς στους οποίους η ζήτηση και το κόστος

είναι ευμετάβλητα (εκτός εάν έχουν ήδη παραγοντοποιηθεί στις παραμέτρους αντιστάθμισης), ή όταν τα περιουσιακά στοιχεία είναι υψηλής αξίας και δύσκολο να μεταπωληθούν. Συνεπώς, ένας πάροχος θα απαιτούσε υψηλότερη απόδοση κεφαλαίου για να επενδύσει και να παράσχει την υπηρεσία σε αυτές τις περιπτώσεις.

133. Για τον σκοπό του υπολογισμού του εύλογου κέρδους, η Απόφαση αναφέρει ένα ποσοστό κεφαλαιακής απόδοσης. Είναι δυνατόν να χρησιμοποιηθούν διαφορετικές μέθοδοι υπολογισμού του εύλογου κέρδους;

Ναι, υπό ειδικές περιστάσεις, σύμφωνα με το άρθρο 5 παράγραφος 8 της Απόφασης.

Η απόδοση του κεφαλαίου (η οποία δηλώνει τον «εσωτερικό συντελεστή απόδοσης» που επιτυγχάνει η επιχείρηση στο επενδυμένο κεφάλαιό της) ενδέχεται να μην είναι διαθέσιμο ή κατάλληλο για μια συγκεκριμένη περίπτωση, ενώ άλλοι δείκτες επιπέδου του κέρδους, όπως η απόδοση των πωλήσεων, είναι διαθέσιμοι και καταλληλότεροι. Σε αυτές τις περιπτώσεις, είναι πιθανό να χρησιμοποιούνται και άλλοι δείκτες κέρδους, όπως οι αναφερόμενοι στο άρθρο 5 παράγραφος 8 της απόφασης, ώστε να παρέχονται ασφαλείς και αξιόπιστες αναφορές για τον υπολογισμό του εύλογου κέρδους.

134. Η περιοχή ασφαλείας για το κέρδος εφαρμόζεται μόνο στην απόδοση του κεφαλαίου. Δεν υπάρχει περιοχή ασφαλείας εάν, χρησιμοποιούνται, αιτιολογημένα, άλλοι δείκτες του επιπέδου κέρδους;

Διαπιστώθηκε ότι δεν είναι εφικτό να παρέχεται μία μόνο περιοχή ασφαλείας για τους δείκτες επιπέδου του κέρδους πέρα από τον συντελεστή απόδοσης του κεφαλαίου. Και αυτό διότι τα επίπεδα κέρδους που καθορίζονται βάσει άλλων δεικτών, όπως ο «συντελεστής απόδοσης στοιχείων ενεργητικού» ή ο «συντελεστής απόδοσης των πωλήσεων» θα πρέπει να αξιολογούνται με βάση τον τομέα στον οποίο δραστηριοποιείται ο πάροχος της υπηρεσίας. Για παρόμοιο κίνδυνο, ένα συγκεκριμένο επίπεδο απόδοσης στοιχείων ενεργητικού θα μπορούσε να θεωρηθεί εύλογο σε ένα συγκεκριμένο τομέα, ενώ δεν θα μπορούσε να θεωρηθεί εύλογο σε έναν άλλο τομέα.

Ακόμη και αν παρασχεθεί μια περιοχή ασφαλείας μόνο για το ποσοστό απόδοσης του κεφαλαίου, αυτό δεν εμποδίζει τα κράτη μέλη να εκτιμούν ποιο θα έπρεπε να είναι το εύλογο κέρδος βάσει άλλων δεικτών επιπέδου κέρδους εκτός από τον συντελεστή απόδοσης κεφαλαίου, εάν αυτό είναι δεόντως αιτιολογημένο.

135. Υπάρχει πρακτικός τρόπος να γίνεται γνωστό το επίπεδο του σχετικού διαπραγματικού επιτοκίου;

Τα διαπραγματικά επιτόκια θα δημοσιεύονται σήμερα στον ιστότοπο της ΓΔ Ανταγωνισμού της Επιτροπής. Θα παρέχονται για τα διάφορα νομίσματα της ΕΕ και τις ημερομηνίες λήξης.

136. Θα ήταν αποδεκτό να προστεθούν στο κόστος γενικά έξοδα 20% και να θεωρείται αυτό ως εύλογο κέρδος;

Όχι, δεν θα ήταν αποδεκτό να προστεθούν στο κόστος γενικά έξοδα 20% και να εκλαμβάνεται αυτό ως εύλογο κέρδος. Και αυτό διότι ο υπολογισμός του κέρδους δεν θα συνδεόταν με τον εγγενή κίνδυνο παροχής της υπηρεσίας και θα μπορούσε, συνεπώς, να υπερβαίνει αυτό που θα έπρεπε να θεωρείται εύλογο κέρδος.

Μια κατάλληλη συνεισφορά στα γενικά έξοδα μπορεί να λαμβάνεται υπόψη για τον καθορισμό του καθαρού κόστους για την παροχή μιας ΥΓΟΣ.

Ένα εύλογο κέρδος μπορεί στη συνέχεια να προστεθεί σε αυτό το καθαρό κόστος για τον καθορισμό της κατάλληλης αντιστάθμισης. Αλλά αυτό το εύλογο κέρδος θα πρέπει να συνδέεται με τον κίνδυνο που διατρέχει ο πάροχος της υπηρεσίας.

137. Είναι απαραίτητο να τηρούνται χωριστοί λογαριασμοί για μια επιχείρηση που παρέχει ΥΓΟΣ και συγχρόνως ασκεί και άλλες εμπορικές δραστηριότητες;

Ναι, κατ' εφαρμογή του άρθρου 5 παράγραφος 9 της Απόφασης, οι επιχειρήσεις που ασκούν δραστηριότητες οι οποίες εμπίπτουν στο πεδίο και άλλες που δεν εντάσσονται στο πεδίο μας ΥΓΟΣ πρέπει να τηρούν λογαριασμούς που να εμφανίζουν χωριστά τα έξοδα και τα έσοδα της ΥΓΟΣ και εκείνα που συνδέονται με άλλες υπηρεσίες.

Αυτός είναι ο καλύτερος τρόπος για να αποδείξουν οι επιχειρήσεις αυτές ότι η χορηγηθείσα αντιστάθμιση δεν υπερβαίνει το καθαρό κόστος της ΥΓΟΣ και ότι δεν υφίσταται καμία υπεραντιστάθμιση. Συγχρόνως, η χωριστή λογιστική καταχώρηση των δραστηριοτήτων που εμπίπτουν τόσο εντός όσο και εκτός του πεδίου των υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος επιτρέπει στην Επιτροπή να αξιολογεί αν τηρούνται ορθώς τα κριτήρια που ορίζονται από την Απόφαση και το Πλαίσιο¹²¹.

138. Είναι αναγκαίο να τηρεί χωριστούς λογαριασμούς ένας φορέα εντεταλμένος να παρέχει μια ΥΓΟΣ, ο οποίος ασκεί επίσης και μη οικονομικές δραστηριότητες;

Οι εσωτερικοί λογαριασμοί πρέπει να επιτρέπουν τον προσδιορισμό του κόστους που συνδέεται με τη παροχή της ΥΓΟΣ· στην αντίθετη περίπτωση, δεν μπορεί να καθοριστεί το ποσό της αντιστάθμισης. Εξάλλου, σε περίπτωση καταγγελίας, η επιφορτισμένη με την παροχή μιας ΥΓΟΣ επιχείρηση θα πρέπει να είναι σε θέση να αποδείξει την έλλειψη υπεραντιστάθμισης. Συνεπώς, είναι στην πράξη αναγκαίο να τηρούνται χωριστοί λογαριασμοί σε αυτές τις καταστάσεις.

139. Ποιες δαπάνες μπορούν να αντισταθμιστούν όταν μία επιχείρηση χρησιμοποιεί την ίδια υποδομή για να παρέχει συγχρόνως ΥΓΟΣ και οικονομικές δραστηριότητες που δεν χαρακτηρίζονται ως ΥΓΟΣ;

Η επιχείρηση πρέπει να κατανέμει το κόστος σε δύο τύπους δραστηριοτήτων. Οι δαπάνες που καταλογίζονται στην ΥΓΟΣ μπορούν να καλύπτουν όλες τις μεταβλητές δαπάνες που πραγματοποιούνται για την παροχή της ΥΓΟΣ, μια αναλογική συνεισφορά στις πάγιες δαπάνες που είναι κοινές τόσο για τις δραστηριότητες ΥΓΟΣ όσο και τις μη ΥΓΟΣ.

3.4.2.4 Υπεραντιστάθμιση και ανάκτηση

140. Η απόφαση επιτρέπει την πληρωμή αντιστάθμισης για παροχή δημόσιας υπηρεσίας, αλλά απαγορεύει την υπεραντιστάθμιση· τι σημαίνει ο όρος υπεραντιστάθμιση;

Ως υπεραντιστάθμιση πρέπει να νοείται η αποζημίωση την οποία εισπράττει μια επιχείρηση καθ' υπέρβαση του ποσού που είναι αναγκαίο για την κάλυψη του καθαρού κόστους για την εκτέλεση των υποχρεώσεων παροχής δημόσιας υπηρεσίας, συμπεριλαμβανομένου ενός εύλογου κέρδους.

Το άρθρο 5 της Απόφασης παρέχει οδηγίες για τον τρόπο καθορισμού του πραγματικού κόστους της εκτέλεσης των υποχρεώσεων δημόσιας υπηρεσίας, συμπεριλαμβανομένου ενός εύλογου κόστους.

141. Πρέπει να διενεργούνται έλεγχοι κάθε τρία έτη. Είναι δυνατή η μεταφορά υπεραντιστάθμισης στην επόμενη περίοδο πέραν του 10%, εάν δεν υπήρξε καμία υπεραντιστάθμιση για το σύνολο της περιόδου ανάθεσης; Ή πρέπει να γίνεται ανάκτηση;

Ενόψει της μεγαλύτερης ευελιξίας, η απόφαση του 2011 υιοθετεί μια πολυετή προσέγγιση αντί της ετήσιας προσέγγισης την οποία υιοθέτησε η απόφαση του 2005. Αυτό σημαίνει ότι ένας πάροχος μπορεί να εισπράξει αποζημίωση καθ' υπέρβαση του

¹²¹ Βλ. άρθρο 5 παράγραφος 9 της Απόφασης.

καθαρού κόστους με το οποίο βαρύνεται για την εκτέλεση των υποχρεώσεων δημόσιας υπηρεσίας για ένα συγκεκριμένο έτος, εφόσον δεν υφίσταται υπεραντιστάθμιση για τη συνολική διάρκεια της σύμβασης.

Εντούτοις, για να αποφεύγονται περιπτώσεις κατά τις οποίες ο δικαιούχος θα εισέπραττε υπεραντιστάθμιση για το σύνολο της συμβατικής περιόδου, το άρθρο 6 της Απόφασης προβλέπει ότι τα κράτη μέλη πρέπει να διενεργούν τακτικούς ενδιάμεσους ελέγχους (τουλάχιστον κάθε τρία έτη) κατά τη διάρκεια της περιόδου ανάθεσης και κατά τη λήξη της. Όταν μια επιχείρηση έχει εισπράξει υπεραντιστάθμιση καθ' υπέρβαση του 10% του ποσού της μέσης ετήσιας αντιστάθμισης, το κράτος μέλος πρέπει να παρεμβαίνει για να διασφαλίζει ότι ο μηχανισμός αντιστάθμισης είναι σύμφωνος με τους όρους που προβλέφθηκαν στην πράξη ανάθεσης. Το κράτος μέλος πρέπει να εξασφαλίζει ότι η εκάστοτε επιχείρηση επιστρέφει το ποσό της υπεραντιστάθμισης και την επικαιροποίηση των παραμέτρων υπολογισμού της αντιστάθμισης για το μέλλον. Όταν το ποσό της υπεραντιστάθμισης δεν υπερβαίνει το 10% του ποσού της μέσης ετήσιας αντιστάθμισης, η εν λόγω υπεραντιστάθμιση μπορεί να μεταφερθεί στην επόμενη περίοδο και να αφαιρεθεί από το ποσό της αντιστάθμισης που οφείλεται για την περίοδο αυτή.

142. Ποια επίπτωση θα είχε στην υποχρέωση της δημόσιας αρχής να προβεί σε έλεγχο της υπεραντιστάθμισης η εφαρμογή ενός μηχανισμού που θα αποσκοπούσε στην αποτροπή οποιασδήποτε υπεραντιστάθμισης;

Επειδή είναι σημαντικό να διασφαλιστεί ότι η αντιστάθμιση δεν υπερβαίνει το απολύτως αναγκαίο για να καλύψει τις δαπάνες που πραγματοποιεί η επιχείρηση για την εκτέλεση των υποχρεώσεων παροχής δημόσιας υπηρεσίας, λαμβάνοντας υπόψη τα σχετικά έσοδα και ένα εύλογο κέρδος, θα ήταν χρήσιμος ένας μηχανισμός που θα αποσκοπούσε στην αποτροπή μιας τέτοιας αντιστάθμισης. Πάντως, η ύπαρξη τέτοιου μηχανισμού δεν θα απάλλασσε τα κράτη μέλη από την υποχρέωση να εξασφαλίσουν ότι η επιχείρηση δεν εισπράττει πράγματι υπεραντιστάθμιση, σύμφωνα με το άρθρο 6 της Απόφασης.

143. Στην περίπτωση συγχρηματοδότησης μίας ΥΓΟΣ από μία ή περισσότερες δημόσιες αρχές (π.χ. από την κεντρική διοίκηση ή/και περιφέρεια ή/και έναν νομό ή/και έναν δήμο/κοινότητα, πώς μπορεί να ασκηθεί έλεγχος ενδεχόμενης υπεραντιστάθμισης;

Οι πράξεις ανάθεσης θα πρέπει να συντάσσονται κατά τρόπο που να εξασφαλίζει ότι η συνολική αποζημίωση που εισπράττει ένας πάροχος ΥΓΟΣ από τις διάφορες δημόσιες αρχές δεν υπερβαίνει το απολύτως αναγκαίο για την κάλυψη του καθαρού κόστους με το οποίο βαρύνεται για την εκτέλεση των υποχρεώσεων παροχής δημόσιας υπηρεσίας, συμπεριλαμβανομένου ενός εύλογου κέρδους.

Συγκεκριμένα, όταν μια δημόσια αρχή καθορίζει το ποσό της αντιστάθμισης που θα χορηγηθεί σε μια επιχείρηση για την εκτέλεση υποχρεώσεων δημόσιας υπηρεσίας, η εν λόγω αρχή πρέπει να συνυπολογίζει στα έσοδα της επιχείρησης την αποζημίωση που θα εισπράξει η επιχείρηση από άλλες δημόσιες αρχές. Εάν το ποσό της αποζημίωσης που εισπράττεται από άλλες αρχές δεν είναι γνωστό εκ των προτέρων, η δημόσια αρχή μπορεί να περιλάβει το ποσό αυτό στις παραμέτρους υπολογισμού της αντιστάθμισης.

Ο έλεγχος ενδεχόμενης υπεραντιστάθμισης βασίζεται στις ίδιες αρχές, όπως και στην περίπτωση που η ΥΓΟΣ θα χρηματοδοτούνταν από μία μόνο αρχή. Οι δημόσιες αρχές πρέπει να διενεργούν τακτικούς ελέγχους ή να διασφαλίζουν τη διενέργεια αυτών των ελέγχων, τουλάχιστον κάθε τρία έτη κατά την περίοδο ανάθεσης και τη λήξη της εν λόγω περιόδου, ώστε να εξασφαλίζεται ότι η πράγματι χορηγούμενη αποζημίωση είναι σύμφωνη με την πράξη ανάθεσης και δεν συνεπάγεται υπεραντιστάθμιση. Υπάγεται στην αρμοδιότητα των κρατών μελών να αποφασίζουν ποια δημόσια αρχή πρέπει να διενεργεί αυτούς τους ελέγχους.

144. Όταν η υπεραντιστάθμιση συνδέεται με συγχρηματοδότηση της ΥΓΟΣ από δημόσιες αρχές διαφορετικών βαθμίδων, πώς πρέπει να κατανέμεται η ανάκτηση της υπεραντιστάθμισης ανάμεσα στις διάφορες βαθμίδες διακυβέρνησης;

Η κατανομή της ανάκτησης ενδεχόμενης υπεραντιστάθμισης στους εμπλεκόμενους δημόσιους φορείς δεν εμπίπτει στην αρμοδιότητα της ΕΕ αλλά του ενδιαφερομένου κράτους μέλους· όσον αφορά τις κρατικές ενισχύσεις, αυτό που έχει σημασία είναι μόνο η εξάλειψη της εν λόγω υπεραντιστάθμισης και του αδικαιολόγητου πλεονεκτήματος που αυτή απέφερε.

3.4.2.5 Υποαντιστάθμιση

145. Απαγορεύουν οι κανόνες κρατικών ενισχύσεων την υποαντιστάθμιση ενός παρόχου ΚΥΚΩ/ΥΓΟΣ, δηλαδή την καταβολή αντιστάθμισης ποσού κατώτερου από τις δαπάνες που συνδέονται με την παροχή της ΥΓΟΣ; Δεν συνεπάγεται η υποαντιστάθμιση ενός παρόχου οικονομικό πλεονέκτημα υπέρ του ανταγωνιστή του που δεν πλήττεται με την οικονομική επιβάρυνση της εν λόγω υποαντιστάθμισης;

Σύμφωνα με τους κανόνες κρατικών ενισχύσεων, οι πάροχοι ΥΓΟΣ/ΚΥΚΩ δεν μπορούν να λαμβάνουν υπεραντιστάθμιση, δηλαδή αποζημιώσεις μεγαλύτερες από αυτό που είναι αναγκαίο για να εκπληρώσουν την αποστολή που τους ανατέθηκε. Οι κανόνες αυτοί δεν απαγορεύουν την υποαντιστάθμιση ή τη μη αντιστάθμιση στους παρόχους ΥΓΟΣ. Αρμόδια να καθορίζουν τον τρόπο και το επίπεδο της χρηματοδότησης των ΥΓΟΣ/ΚΥΚΩ που υλοποιούν είναι τα κράτη μέλη, σύμφωνα με τους κανόνες της ΕΕ.

146. Μπορεί μια επιχείρηση στην οποία έχει ανατεθεί η παροχή ΥΓΟΣ και η οποία έχει λάβει υποαντιστάθμιση να λάβει προσωρινή αντιστάθμιση πριν από τη λήξη του οικονομικού έτους, εάν μετά το έτος αυτό θα λάβει την αναγκαία αντιστάθμιση για την εκπλήρωση της αποστολής της;

Οι κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις απαγορεύουν μόνο την υπεραντιστάθμιση. Στην περίπτωση υποαντιστάθμισης, αρμοδιότητα έχουν τα κράτη μέλη να αποφασίσουν για τις λεπτομέρειες μιας πιθανής διόρθωσης του ποσού της αντιστάθμισης, υπό την προϋπόθεση ότι η διόρθωση αυτή δεν συνεπάγεται υπεραντιστάθμιση. Σχετικά με τις δυνατότητες αναθεώρησης της πράξης ανάθεσης και τις παραμέτρους του υπολογισμού της αντιστάθμισης βλ. απαντήσεις στις ερωτήσεις 58 και 117.

3.4.3 Διαφάνεια και υποβολή εκθέσεων

147. Εφαρμόζεται η απαίτηση πρόσθετης διαφάνειας που ορίζει το άρθρο 7 της Απόφασης, εάν η αντιστάθμιση για την παροχή ΥΓΟΣ υπερβαίνει τα 15 εκατ. ευρώ ή και εάν όλες οι ΥΓΟΣ που έχουν ανατεθεί σε μια επιχείρηση υπερβαίνουν τα 15 εκατ. ευρώ;

Το άρθρο 7 εφαρμόζεται εάν το ποσό της αντιστάθμισης για μία ΥΓΟΣ υπερβαίνει τα 15 εκατ. ευρώ. Το άρθρο αυτό πρέπει να εξετάζεται σε συνδυασμό ειδικότερα με το άρθρο 2 παράγραφος 1 στοιχεία β) και γ) και αφορά τις μεγάλες κοινωνικές υπηρεσίες που επωφελούνται από την εφαρμογή της Απόφασης, ανεξάρτητα από τα όρια. Γι' αυτές τις περιπτώσεις, το άρθρο 7 της Απόφασης ορίζει πρόσθετες απαιτήσεις διαφάνειας. Σκοπός τους δεν είναι να εφαρμόζεται σε επιχειρήσεις οι οποίες παρέχουν περισσότερες ΥΓΟΣ, καθεμία από τις οποίες αντισταθμίζεται ατομικά με ποσό ενίσχυσης που δεν υπερβαίνει τα 15 εκατ. ευρώ, όπως μπορεί να γίνει κατανοητό από την αναφορά του άρθρου 7 α) στην «πράξη ανάθεσης» στον ενικό αριθμό.

148. Είναι απαραίτητο να πραγματοποιείται η δημοσίευση που αναφέρεται στο άρθρο 7 της Απόφασης για τα ποσά που υπερβαίνουν τα 15 εκατ. ευρώ κάθε έτος ή επιτρέπεται να δημοσιεύονται τα ετήσια ποσά κατά τη λήξη της περιόδου ανάθεσης;

Μολονότι το άρθρο 7 της Απόφασης δεν ορίζει τον χρόνο δημοσίευσης, στόχος του άρθρου είναι να διασφαλίσει τη διαφάνεια με την ενημέρωση των παρόχων δημόσιας υπηρεσίας σχετικά με το γεγονός της ανάθεσης της παροχής μιας ΥΓΟΣ, τον ανάδοχο, το αντικείμενο κάλυψης και το ύψος της ετήσιας αντιστάθμισης. Αυτό επιτρέπει επίσης σε έναν δυνητικό ανταγωνιστή ή πολίτη να προσφύγει σε δικαστήριο ή να καταγγείλει στην Επιτροπή περίπτωση παράνομης ή ασυμβίβαστης ενίσχυσης. Από τον στόχο αυτής της διάταξης συνάγεται, συνεπώς, ότι οι πληροφορίες αυτές πρέπει να δημοσιεύονται κατά τον χρόνο ανάθεσης ή κατά τη διάρκεια εκείνου του έτους. Εάν υπήρχε αναμονή της δημοσίευσης μέχρι τη λήξη της περιόδου ανάθεσης, δεν θα μπορούσε πλέον να επιτευχθεί ο επιδιωκόμενος στόχος της διαφάνειας.

149. Όταν μια ενίσχυση υπό μορφή αντιστάθμισης για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας μπορεί να απαλλαγεί από την υποχρέωση κοινοποίησης βάσει της Απόφασης, υπάρχει υποχρέωση αποστολής ενημερωτικού δελτίου στην Επιτροπή;

Όχι. Εφαρμόζοντας την Απόφαση, οι εθνικές αρχές δεν έχουν καμία υποχρέωση να αποστείλουν στην Επιτροπή ενημερωτικό δελτίο. Οι μόνες διαδικαστικές υποχρεώσεις που επιβάλλει η Απόφαση στα κράτη μέλη είναι να διατηρούν διαθέσιμα για διάστημα τουλάχιστον δέκα ετών όλα τα στοιχεία που απαιτούνται για να διαπιστωθεί αν οι αντισταθμίσεις που έχουν χορηγηθεί είναι σύμφωνες με την Απόφαση¹²² και να υποβάλλουν περιοδική έκθεση ανά τριετία σχετικά με την εφαρμογή της Απόφασης¹²³.

150. Ποιος πρέπει να υποβάλλει τις εκθέσεις σχετικά με την εφαρμογή της Απόφασης - τα κράτη μέλη ή οι περιφερειακές /τοπικές αρχές;

Οι εκθέσεις σχετικά με την εφαρμογή της απόφασης πρέπει να υποβάλλονται από τα κράτη μέλη στην Επιτροπή κάθε δύο έτη¹²⁴. Για τον σκοπό αυτό, τα κράτη μέλη θα πρέπει να οργανώνουν τη διαδικασία υποβολής εκθέσεων εκ των προτέρων, παρέχοντας επαρκή προθεσμία για τη συλλογή των αναγκαίων πληροφοριών από τις αρμόδιες περιφερειακές και τοπικές αρχές.

3.4.4 Έναρξη ισχύος και μεταβατικές διατάξεις

151. Από πότε εφαρμόζεται η Απόφαση; Έχει αναδρομική ισχύ;

Η Απόφαση εφαρμόζεται από την 31η Ιανουαρίου 2012, ημερομηνία την οποία τέθηκε σε ισχύ.

Εφαρμόζεται επίσης σε κάθε ενίσχυση που τέθηκε σε εφαρμογή πριν την έναρξη της ισχύος της Απόφασης, η οποία δεν ήταν συμβατή ή εξαιρούνταν από την υποχρέωση κοινοποίησης βάσει της απόφασης του 2005 (δηλ. παράνομη ενίσχυση), αλλά η οποία πληροί τους όρους της απόφασης του 2011 (άρθρο 10 β)). Η διάταξη αυτή εφαρμόζεται επίσης και στα καθεστώτα ενισχύσεων που είχαν τεθεί σε εφαρμογή πριν την έναρξη ισχύος της νέας Απόφασης· για τα εν λόγω καθεστώτα δεν έχει σημασία αν είχε ανατεθεί ήδη στον μεμονωμένο πάροχο η παροχή μιας ΥΓΟΣ πριν την έναρξη της ισχύος της εν λόγω απόφασης ή μετά από αυτήν. «Ενίσχυση που τέθηκε σε εφαρμογή» σημαίνει ότι παρασχέθηκε στην επιχείρηση το νόμιμο δικαίωμα να εισπράξει την ενίσχυση· δεν έχει σημασία αν η ενίσχυση καταβλήθηκε πράγματι ή όχι.

152. Οφείλουν τα κράτη μέλη να εναρμονίσουν τις υφιστάμενες ατομικές ενισχύσεις που τέθηκαν νομίμως σε εφαρμογή βάσει της απόφασης του 2005 με τη νέα Απόφαση;

Όχι. Βάσει των μεταβατικών διατάξεων του άρθρου 10 της Απόφασης, τα καθεστώτα ενισχύσεων που ήταν συμβατά με την απόφαση του 2005 θα εξακολουθήσουν να είναι

¹²² Βλ. άρθρο 8 της Απόφασης.

¹²³ Βλ. άρθρο 9 της Απόφασης.

¹²⁴ Βλ. άρθρο 9 της Απόφασης.

συμβιβάσιμα με την εσωτερική αγορά και να εξαιρούνται από την υποχρέωση κοινοποίησης για δύο έτη. Η Απόφαση δεν αναφέρει τις ατομικές ενισχύσεις που χορηγήθηκαν βάσει της απόφασης του 2005. Συνεπώς, η νέα απόφαση δεν μεταβάλλει τη νομική κατάσταση των ατομικών ενισχύσεων σε αυτές τις περιπτώσεις. Οι έννοιες «καθεστώς ενισχύσεων» και «ατομική ενίσχυση» ορίζονται στο άρθρο 1 στοιχεία δ) και ε) του κανονισμού 659/1999 του Συμβουλίου (διαδικαστικός κανονισμός).

153. Μπορούν τα κράτη μέλη που έχουν θέσει σε εφαρμογή καθεστώτα ΥΓΟΣ τα οποία εφαρμόζονταν νόμιμα βάσει της απόφασης του 2005 να συνεχίσουν να παραχωρούν νέες αναθέσεις βάσει της απόφασης του 2005 κατά τη μεταβατική περίοδο των δύο ετών;

Εφόσον τα καθεστώτα ενισχύσεων που είναι συμβατά με την απόφαση του 2005 εξακολουθούν να είναι συμβατά και να εξαιρούνται από την υποχρέωση κοινοποίησης επί δύο έτη, τα κράτη μέλη μπορούν να παραχωρούν νέες αναθέσεις βάσει παρόμοιων υφισταμένων καθεστώτων. Εντούτοις, κατά τη λήξη της μεταβατικής περιόδου, τα καθεστώτα ενίσχυσης πρέπει να εναρμονιστούν με τη νέα απόφαση ή να τερματιστούν.

3.5 Αντιστάθμιση βάσει του πλαισίου για τις ΥΓΟΣ

3.5.1 Πεδίο εφαρμογής

154. Εφαρμόζεται το πλαίσιο για την αντιστάθμιση δημόσιας υπηρεσίας στον τομέα των μεταφορών;

Το Πλαίσιο δεν εφαρμόζεται στον τομέα των χερσαίων μεταφορών¹²⁵, αλλά εφαρμόζεται στις αεροπορικές και θαλάσσιες μεταφορές. Το Πλαίσιο εφαρμόζεται με την επιφύλαξη πρόσθετων απαιτήσεων που ορίζονται στον:

- Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1008/2008 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Σεπτεμβρίου 2008, σχετικά με κοινούς κανόνες εκμετάλλευσης των αεροπορικών γραμμών στην Κοινότητα¹²⁶.
- Κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 3577/92 του Συμβουλίου, της 7ης Δεκεμβρίου 1992, για την εφαρμογή της αρχής της ελεύθερης κυκλοφορίας των υπηρεσιών στις θαλάσσιες μεταφορές στο εσωτερικό κρατών μελών (θαλάσσιες ενδομεταφορές - καποτάζ)¹²⁷.

155. Εφαρμόζεται το Πλαίσιο στην αντιστάθμιση υπηρεσιών δημόσιας ραδιοτηλεόρασης;

Το Πλαίσιο δεν εφαρμόζεται στη δημόσια ραδιοτηλεόραση¹²⁸. Ο τομέας αυτός καλύπτεται από την ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή των κανόνων κρατικών ενισχύσεων στη δημόσια ραδιοτηλεόραση¹²⁹.

156. Ποιοι είναι οι κανόνες εφαρμογής του Πλαισίου σε προβληματικές επιχειρήσεις;

Οι ενισχύσεις που χορηγούνται σε προβληματικές επιχειρήσεις παροχής ΥΓΟΣ¹³⁰ θα αξιολογούνται βάσει των κοινοτικών κατευθυντήριων γραμμών για τις κρατικές ενισχύσεις διάσωσης και αναδιάρθρωσης προβληματικών επιχειρήσεων¹³¹.

157. Είναι αναγκαίο να κοινοποιούνται στην Επιτροπή ενισχύσεις που υπερβαίνει τα όρια που ορίζει το άρθρο 2 στοιχείο α) της Απόφασης;

¹²⁵ Βλ. παράγραφο 8 του Πλαισίου.

¹²⁶ ΕΕ L 293 της 31.10.2008, σ. 3.

¹²⁷ ΕΕ L 364 της 12.12.1992, σ. 7.

¹²⁸ Βλ. παράγραφο 8 του Πλαισίου.

¹²⁹ ΕΕ C 257 της 27.10.2009, σ. 1.

¹³⁰ Βλ. παράγραφο 9 του Πλαισίου.

¹³¹ ΕΕ C 244 της 1.10.2004, σ. 2.

Η απόφαση εφαρμόζεται στην αντιστάθμιση υποχρέωσης δημόσιας υπηρεσίας ποσού που δεν υπερβαίνει τα 15 εκατ. ευρώ ετησίως. Όσον αφορά τα νοσοκομεία και ορισμένες κοινωνικές υπηρεσίες, δεν υπάρχει κανένα όριο ως προς τα ποσά που εξαιρούνται από την υποχρέωση κοινοποίησης.

Εάν η αντιστάθμιση για υπηρεσίες εκτός της νοσοκομειακής περίθαλψης και των κοινωνικών υπηρεσιών υπερβαίνει το όριο των 15 εκατ. ευρώ ετησίως, απαιτείται εκ των προτέρων κοινοποίηση στην Επιτροπή. Η αντιστάθμιση αυτή στη συνέχεια αξιολογείται σύμφωνα με τις διατάξεις του πλαισίου. Η κοινοποίηση δεν σημαίνει ότι η αντιστάθμιση είναι αυτόματα ασυμβίβαστη με τη Συνθήκη, αλλά ότι, λόγω του υψηλού ποσού της ενίσχυσης και του υψηλότερου κινδύνου νόθευσης του ανταγωνισμού, η ενίσχυση πρέπει να αξιολογηθεί από την Επιτροπή, ώστε να εξασφαλιστεί ότι πληρούνται όλοι οι όροι συμβατότητας¹³².

158. Όταν ένα κράτος μέλος αρνείται το αίτημα μιας περιφέρειας ή σε άλλων φορέων τοπικής αυτοδιοίκησης να κοινοποιήσουν μια ενίσχυση με τη μορφή αντιστάθμισης για παροχή δημόσιας υπηρεσίας, μπορούν οι δημόσιοι φορείς να ενεργήσουν αυτόνομα; Θα μπορούσε να λάβει η Επιτροπή μέτρα κατά αυτού του κράτους μέλους;

Η έναρξη της διαδικασίας κοινοποίησης γίνεται από το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος¹³³. Στη διαδικασία καταρχήν συμμετέχουν η Επιτροπή και οι εθνικές αρχές του οικείου κράτους μέλους. Κατά συνέπεια, σύμφωνα με τους κανόνες κρατικών ενισχύσεων της ΕΕ, αρμόδιο να λάβει την απόφαση για την κοινοποίηση ενός καθεστώτος ενισχύσεων ή της χορήγησης ατομικής ενίσχυσης¹³⁴ είναι το κράτος μέλος και όχι οι φορείς τοπικής ή περιφερειακής αυτοδιοίκησης.

Η χορήγηση ενίσχυσης χωρίς προηγούμενη κοινοποίηση, ενώ θα έπρεπε να κοινοποιηθεί στην Επιτροπή σύμφωνα με τους ισχύοντες κανόνες, συνιστά παράνομη κρατική ενίσχυση. Αυτό συνεπάγεται δυνατότητα προσφυγής ενώπιον εθνικού δικαστηρίου, για παράδειγμα από ανταγωνιστές του αποδέκτη της εν λόγω ενίσχυσης. Στην περίπτωση αυτή, ο εθνικός δικαστής θα έπρεπε να διαπιστώσει την παρανομία αυτή και να διατάξει την ανάκτηση της ενίσχυσης, ανεξάρτητα αν αυτή μπορεί να είναι συμβατή με την εσωτερική αγορά, ζήτημα που μόνο η Επιτροπή έχει αρμοδιότητα να κρίνει. Συγχρόνως, η Επιτροπή θα μπορούσε να δράσει αυτεπαγγέλτως ή να εξετάσει το εν λόγω μέτρο μετά από καταγγελία. Η εξέταση αυτή καταλήγει σε απόφαση η οποία θα απαιτήσει την ανάκτησή της ενίσχυσης, εάν αυτή είναι ασυμβίβαστη.

3.5.2 Όροι συμβατότητας (παρακαλείσθε να λάβετε υπόψη ότι οι απαντήσεις στις ακόλουθες ερωτήσεις που αφορούν την Απόφαση εφαρμόζονται επίσης κατ' αναλογία και στο Πλαίσιο: 117, 119, 124 έως 138, 140 έως 147)

159. Ποιες είναι οι κυριότερες αλλαγές σε σύγκριση με το Πλαίσιο του 2005, όσον αφορά τους όρους συμβατότητας;

Το αναθεωρημένο Πλαίσιο εισάγει μια αναλογική προσέγγιση, υποβάλλοντας σε αυστηρότερο έλεγχο τις μεγάλες υποθέσεις ενισχύσεων με σημαντικότερες διασυννοριακές επιπτώσεις.

Ο κατωτέρω πίνακας συνοψίζει τις σημαντικότερες αλλαγές στο Πλαίσιο του 2011 σε σύγκριση με το Πλαίσιο του 2005:

¹³² Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τους όρους συμβατότητας του πλαισίου, βλ. τμήμα 3.5.2.

¹³³ Βλ. άρθρο 108 της ΣΛΕΕ και άρθρο 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 659/1999 της 22ας Μαρτίου 1999 για τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του άρθρου 93 της Συνθήκης ΕΚ, ΕΕ L 83 της 27.3.1999, σ. 1.

¹³⁴ Βλ. άρθρο 108 της ΣΛΕΕ.

Πλαίσιο 2005	Πλαίσιο 2011
Όσοι συμβατότητας: - Αυθεντική ΥΓΟΣ - Πράξη ανάθεσης - Έλεγχος υπεραντιστάθμισης (ετήσιος έλεγχος)	Όροι συμβατότητας: - Αυθεντική ΥΓΟΣ - Πράξη ανάθεσης - Διάρκεια της περιόδου ανάθεσης - Τήρηση της οδηγίας για τη διαφάνεια - Συμμόρφωση με τους κανόνες δημοσίων συμβάσεων της ΕΕ - Απαγόρευση διακρίσεων - Έλεγχος υπεραντιστάθμισης βάσει μιας εκ των προτέρων πολυετούς προσέγγισης, κινήτρων αποδοτικότητας και της μεθοδολογίας του καθαρού αποφευχθέντος κόστους - Ενισχυμένη διαφάνεια - Πιθανές πρόσθετες απαιτήσεις για κατ' εξοχή στρεβλωτικές ενισχύσεις

160. Σε τι αποσκοπεί η αναφερόμενη στην παράγραφο 14 απαίτηση για τη διενέργεια δημόσιας διαβούλευσης πριν την ανάθεση μιας ΥΓΟΣ;

Βάσει του αναθεωρημένου πλαισίου, τα κράτη μέλη οφείλουν να διενεργούν δημόσια διαβούλευση ή να χρησιμοποιούν κάθε άλλο κατάλληλο μηχανισμό, ώστε να λαμβάνουν υπόψη τα συμφέροντα των χρηστών και παρόχων υπηρεσιών πριν αναθέσουν την υποχρέωση δημόσιας υπηρεσίας σε ένα συγκεκριμένο πάροχο. Αυτό μπορεί να βοηθήσει τις δημόσιες αρχές να διαπιστώσουν αν η σχετική υπηρεσία μπορεί ή θα μπορούσε να παρασχεθεί από την αγορά και να προσδώσει μεγαλύτερη διαφάνεια στη διαδικασία. Συμβάλλει επίσης στον εντοπισμό των ακριβών αναγκών των χρηστών και, με τον τρόπο αυτό, και προσδίδει μεγαλύτερη ακρίβεια στην πράξη ανάθεσης. Η απαίτηση αυτή δεν ισχύει όταν είναι σαφές ότι μια νέα διαβούλευση δεν θα προσέφερε κάτι σημαντικό στο αποτέλεσμα διαβούλευσης που πραγματοποιήθηκε πρόσφατα για το ίδιο θέμα.

161. Ποιο θα πρέπει να είναι το περιεχόμενο της αναφερόμενης στην παράγραφο 14 δημόσιας διαβούλευσης; Μπορεί μια τέτοια διαβούλευση να έχει τη μορφή δημόσιας ακρόασης;

Η δημόσια διαβούλευση θα πρέπει να παρέχει στη δημόσια αρχή τη δυνατότητα να βελτιώσει τη γνώση της σχετικά με τις ανάγκες και τα συμφέροντα των χρηστών και τις προσφορές στην αγορά ενόψει του καθορισμού των υποχρεώσεων δημόσιας υπηρεσίας με τον κατάλληλο και αναλογικό τρόπο. Ενδεικτικά, το περιεχόμενο θα μπορούσε να καλύπτει ζητήματα που αφορούν τις ανάγκες των χρηστών σε όρους δυνατότητας πρόσβασης, ποιότητας της υπηρεσίας, προσιτότητας και αν και σε ποιο βαθμό οι ανάγκες αυτές δεν ικανοποιούνται από τις ήδη παρεχόμενες υπηρεσίες στην αγορά ελλείψει παρόχου δημόσιας υπηρεσίας. Εάν έχει ήδη ανατεθεί σε πάροχο δημόσιας υπηρεσίας η υποχρέωση ΥΓΟΣ και οι δημόσιες αρχές εξετάζουν το ενδεχόμενο νέας ανάθεσης σε αυτόν ή άλλο πάροχο, κατά τη διαβούλευση θα μπορούσε να εξεταστεί αν οι υποχρεώσεις δημόσιας υπηρεσίας του εν λόγω παρόχου εξακολουθούν να συνάδουν με τις τρέχουσες ή μελλοντικές ανάγκες των χρηστών.

Μια διαβούλευση μπορεί επίσης να έχει τη μορφή δημόσιας ακρόασης, εάν οι χρήστες είναι αρκετά καλά ενημερωμένοι σχετικά με την ακρόαση και σε θέση να εκφράσουν τις απόψεις τους για τις δημόσιες ανάγκες κατά τη διάρκεια της εν λόγω ακρόασης.

162. Είναι δυνατόν να προβλέψει μια δημόσια αρχή στην πράξη ανάθεσης ότι θα καλύψει τις λειτουργικές ζημίες για κάθε συγκεκριμένη περίοδο, χωρίς να ορίσει άλλες παραμέτρους υπολογισμού της αντιστάθμισης;

Όπως αναφέρεται στην παράγραφο 38 του Πλαισίου, οι μηχανισμοί αντιστάθμισης μέσω των οποίων το καθαρό κόστος με το οποίο βαρύνεται ο πάροχος της ΥΓΟΣ κατ' ουσίαν αντισταθμίζεται πλήρως εκ των υστέρων δεν παρέχουν κανένα κίνητρο αποδοτικότητας στον πάροχο της δημόσιας υπηρεσίας. Ως εκ τούτου, η χρήση τους περιορίζεται αυστηρά στις περιπτώσεις όπου το κράτος μέλος μπορεί να αιτιολογήσει ότι δεν είναι εφικτό ή κατάλληλο να ληφθεί υπόψη η παραγωγικότητα και να υπάρξει μια σύμβαση που θα παρέχει κίνητρα για την αύξηση της αποτελεσματικότητας. Σε αυτή την περίπτωση, το εύλογο κέρδος ενδέχεται να μην υπερβαίνει το επίπεδο που αντιστοιχεί στο επίπεδο το οποίο ορίζεται στην παράγραφο 36 του πλαισίου.

163. Ποια είναι τα μη μεταβιβάσιμα στοιχεία πάγιου ενεργητικού που αναφέρονται στην παράγραφο 18;

Τα μη μεταβιβάσιμα στοιχεία πάγιου ενεργητικού δηλώνουν στοιχεία ενεργητικού τα οποία δεν μπορούν να πωληθούν εύκολα ή να μετατραπούν σε μετρητό. Παραδείγματος χάρη, ο κεφαλαιουχικός εξοπλισμός μιας μεταποιητικής επιχείρησης που αφορά συγκεκριμένα τις μεθόδους παραγωγής της εν λόγω εταιρείας μπορεί να είναι μη μεταβιβάσιμο στοιχείο πάγιου ενεργητικού.

164. Τι είναι τα αναφερόμενα στην παράγραφο 17 «σημαντικότερα στοιχεία ενεργητικού»;

Σύμφωνα με την παράγραφο 17, τα σημαντικότερα στοιχεία ενεργητικού που απαιτούνται για την παροχή μιας ΥΓΟΣ είναι τα στοιχεία ενεργητικού που είναι αναγκαία για την παροχή της ΥΓΟΣ και η αξία των οποίων είναι αρκετά υψηλή σε σύγκριση με τη συνολική αξία των στοιχείων ενεργητικού που είναι αναγκαία για την παροχή της ΥΓΟΣ, ώστε να δικαιολογείται μία συγκεκριμένη διάρκεια της περιόδου ανάθεσης. Ενδεικτικά, ο εξοπλισμός διαλογής ή τα κέντρα διαλογής θα μπορούσαν να θεωρηθούν σημαντικά στοιχεία ενεργητικού για τους φορείς ταχυδρομικών υπηρεσιών.

165. Θα εξακολουθούσε μια περίοδος 10 ετών να είναι αποδεκτή βάσει του Πλαισίου; Ή ακόμη και μία συντομότερη περίοδος, π.χ. 8 ετών, πρέπει να αιτιολογηθεί με βάση την απόσβεση σημαντικών περιουσιακών στοιχείων;

Κάθε διάρκεια μιας ανάθεσης πρέπει να αιτιολογείται βάσει αντικειμενικών κριτηρίων, όπως η ανάγκη απόσβεσης μη μεταβιβάσιμων στοιχείων πάγιου ενεργητικού. Εξυπακούεται ότι μια περίοδος 10 ετών ή και ακόμη μικρότερη περίοδος δεν θα ήταν πάντοτε αποδεκτή βάσει του Πλαισίου.

166. Ποια είναι η διαφορά ανάμεσα στις απαιτήσεις σε όρους διάρκειας της περιόδου ανάθεσης βάσει της Απόφασης και βάσει του Πλαισίου; Είναι η απαίτηση βάσει της Απόφασης αυστηρότερη από την απαίτηση βάσει του Πλαισίου και, εάν ναι, σε ποιο βαθμό;

Σύμφωνα με το άρθρο 2 παράγραφος 2 της Απόφασης, αυτή εφαρμόζεται μόνο όταν η περίοδος ανάθεσης δεν υπερβαίνει τα 10 έτη όταν απαιτείται σημαντική επένδυση η οποία πρέπει να αποσβεστεί σε μεγαλύτερο διάστημα.

Σύμφωνα με την παράγραφο 17 του Πλαισίου, η διάρκεια της περιόδου μιας ανάθεσης θα πρέπει να αιτιολογείται βάσει αντικειμενικών κριτηρίων, όπως η ανάγκη απόσβεσης μη μεταβιβάσιμων στοιχείων πάγιου ενεργητικού. Καταρχήν, η διάρκεια της περιόδου ανάθεσης δεν θα πρέπει να υπερβαίνει την περίοδο που απαιτείται για την απόσβεση των σημαντικότερων στοιχείων ενεργητικού τα οποία είναι αναγκαία για την παροχή της ΥΓΟΣ.

Το Πλαίσιο (παράγραφος 55) προβλέπει επίσης ότι, όταν η διάρκεια της ανάθεσης δεν μπορεί να αιτιολογηθεί με βάση αντικειμενικά κριτήρια (όπως η ανάγκη απόσβεσης μη μεταβιβάσιμων στοιχείων πάγιων ενεργητικού), ενδέχεται να ανακύψουν σοβαρά προβλήματα ανταγωνισμού. Σε παρόμοια περίπτωση, η Επιτροπή εξετάζει κατά πόσον η ίδια δημόσια υπηρεσία θα μπορούσε εξίσου να παρασχεθεί με λιγότερο στρεβλωτικό τρόπο, παραδείγματος χάρη με μια συντομότερη περίοδο ανάθεσης.

Συνεπώς, το Πλαίσιο είναι αυστηρότερο από την Απόφαση, εφόσον κάθε περίοδος ανάθεσης, συμπεριλαμβανομένης και της διάρκειας που δεν υπερβαίνει τα 10 έτη, πρέπει να αιτιολογείται βάσει αντικειμενικών κριτηρίων.

Αν η διάρκεια της περιόδου ανάθεσης υπερβαίνει τα 10 έτη, χωρίς αυτό να αιτιολογείται με βάση την ανάγκη απόσβεσης σημαντικών στοιχείων ενεργητικού, η Απόφαση δεν εφαρμόζεται και, καταρχήν, η ενίσχυση δεν κρίνεται συμβατή βάσει του Πλαισίου.

167. Γιατί εισήγαγε η Επιτροπή νέα διάταξη στην παράγραφο 18 σχετικά με τη συμμόρφωση με την οδηγία περί διαφάνειας;

Στόχος της διάταξης είναι να υπάρξει μεγαλύτερη διαφάνεια και να διασφαλιστεί αποτελεσματικότερα η αναλογικότητα της αντιστάθμισης, ιδίως μέσω της απαίτησης για τήρηση χωριστών λογαριασμών για τις δραστηριότητες που λαμβάνουν αντιστάθμιση δημόσιας υπηρεσίας και τις άλλες δραστηριότητες, έτσι ώστε να είναι ευκολότερος ο ποσοτικός προσδιορισμός του καθαρού κόστους παροχής της ΥΓΟΣ. Θα πρέπει να επισημανθεί ότι η παράγραφος 18 δεν διευρύνει το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας για τη διαφάνεια, πέραν από αυτό που είχε ήδη ορίσει η ίδια η οδηγία. Συνεπώς, δεν δημιουργεί νέες υποχρεώσεις για τις επιχειρήσεις στις οποίες ανατίθενται οι ΥΓΟΣ.

168. Επιβάλλει η παράγραφος 19 του Πλαισίου την επιλογή του παρόχου της υπηρεσίας μέσω διαδικασιών δημοσίων συμβάσεων;

Η νέα δέσμη κανόνων για τις ΥΓΟΣ δεν δημιουργεί καμία πρόσθετη υποχρέωση για τις δημόσιες συμβάσεις. Εντούτοις, όταν εφαρμόζονται οι κανόνες δημοσίων συμβάσεων της ΕΕ, που περιλαμβάνουν και τις οδηγίες για τις δημόσιες συμβάσεις και τις αρχές της Συνθήκης, σε περίπτωση μη τήρησης αυτών των κανόνων, η ενίσχυση δεν θεωρείται συμβατή με την εσωτερική αγορά. Συνεπώς, η παράγραφος 19 του Πλαισίου αναφέρεται ρητά στις ισχύουσες απαιτήσεις για τις δημόσιες συμβάσεις. Μολονότι ο νόμος για τις κρατικές ενισχύσεις δεν δημιουργεί καμία υποχρέωση διαγωνισμού, η ανάθεση της υπηρεσίας σε εξωτερικό φορέα μπορεί να διευκολύνει την τήρηση των κριτηρίων της απόφασης Altmark, ώστε να μην θεωρείται ότι η αντιστάθμιση συνιστά κρατική ενίσχυση σύμφωνα με το άρθρο 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ (βλ. ανακοίνωση για τις ΥΓΟΣ).

169. Πώς συνδέεται ο τέταρτος όρος της απόφασης Altmark με την παράγραφο 19 του Πλαισίου;

Η απόφαση Altmark αφορά την ύπαρξη κρατικής ενίσχυσης, ενώ το Πλαίσιο ασχολείται με το συμβιβασμό της ενίσχυσης.

Σύμφωνα με την απόφαση Altmark, η αντιστάθμιση δημόσιας υπηρεσίας δεν συνιστά κρατική ενίσχυση, εάν πληρούνται σωρευτικά και οι τέσσερις όροι (βλ. ερώτηση 61).

Σύμφωνα με το τέταρτο κριτήριο Altmark, η χορηγούμενη αντιστάθμιση πρέπει είτε να προκύπτει μετά από διαδικασία σύναψης δημόσιας σύμβασης η οποία επιτρέπει την επιλογή υποψηφίου ικανού να παρέχει τις εν λόγω υπηρεσίες με το μικρότερο κόστος για το κοινωνικό σύνολο, είτε να είναι αποτέλεσμα συγκριτικής αξιολόγησης που θα αφορούσε μια μέση επιχείρηση με χρηστή διαχείριση και κατάλληλα εξοπλισμένη με τα απαραίτητα μέσα.

Εάν μια διαδικασία δημόσιας σύμβασης είναι σύμφωνη με το τέταρτο κριτήριο της απόφασης Altmark και πληρούνται και τα άλλα κριτήρια της απόφασης Altmark, δεν υφίσταται κρατική ενίσχυση και, συνεπώς, δεν υπάρχει πεδίο εφαρμογής του Πλαισίου.

Εάν δεν υπάρξει διαδικασία ανάθεσης δημόσιας σύμβασης σύμφωνα με το τέταρτο κριτήριο Altmark και αν το μέτρο μπορεί να χαρακτηριστεί ως κρατική ενίσχυση βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης, τότε εφαρμόζεται είτε η Απόφαση είτε το Πλαίσιο. Ακόμη και αν δεν υπάρξει διαδικασία ανάθεσης δημόσιας σύμβασης σύμφωνα με την απόφαση Altmark, θα μπορούσε η ενίσχυση να είναι σύμφωνη με την παράγραφο 19 του Πλαισίου. Αυτό ισχύει, παραδείγματος χάρι, εάν διεξαχθεί διαδικασία επιλογής (π.χ. διαδικασία με διαπραγμάτευση) η οποία πληροί τις απαιτήσεις των εφαρμοστέων κανόνων δημοσίων συμβάσεων της ΕΕ, αλλά η οποία δεν θεωρείται επαρκής για την τήρηση του τέταρτου κριτηρίου Altmark (βλ. παραδείγματος χάρι ερώτηση 67).

170. Γιατί εισήγαγε η Επιτροπή διάταξη στην παράγραφο 20 σχετικά με την απουσία διάκρισης; Γιατί δεν εισήγαγε την ίδια διάταξη και στην Απόφαση;

Είναι μια σημαντική διάταξη που αποσκοπεί στην αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού που ενδέχεται να υπάρξουν κατά την ανάθεση από δημόσιες αρχές της ίδιας ΥΓΟΣ σε περισσότερες επιχειρήσεις και την αντιστάθμισή τους βάσει διαφορετικών μεθόδων. Η Επιτροπή έχει λάβει διάφορες καταγγελίες για τέτοιες υποθέσεις. Δεν μπορεί πλέον να γίνονται δεκτές παρόμοιες διακρίσεις, εφόσον το Πλαίσιο λαμβάνει καλύτερα υπόψη σήμερα τα ζητήματα ανταγωνισμού.

Η Απόφαση δεν περιέχει ρήτρα μη διάκρισης. Και αυτό διότι κρίθηκε ότι βάσει της διαφοροποιημένης και αναλογικής προσέγγισης, οι εκτιμήσεις σε θέματα ανταγωνισμού θα έπρεπε να στοχεύουν σε μεγαλύτερες υποθέσεις με δυνητικά σημαντικότερες στρεβλώσεις του ανταγωνισμού, δηλ. τις υποθέσεις που καλύπτονται από το Πλαίσιο, ενώ οι υπηρεσίες μικρής κλίμακας και οι κοινωνικές υπηρεσίες θα πρέπει να τυγχάνουν απλουστευμένης μεταχείρισης.

171. Γιατί θεσπίστηκε νέα μεθοδολογία στην παράγραφο 24 (η μεθοδολογία του καθαρού αποφευχθέντος κόστους) για τον καθορισμό του ποσού της αντιστάθμισης;

Το αναθεωρημένο πλαίσιο ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να χρησιμοποιούν τη μεθοδολογία του καθαρού αποφευχθέντος κόστους (ΜΚΑΚ) για τον υπολογισμό του καθαρού κόστους εκτέλεσης της υποχρέωσης παροχής δημόσιας υπηρεσίας. Η εισαγωγή της είχε ως βασικό στόχο την καλύτερη εκτίμηση του οικονομικού κόστους της υποχρέωσης δημόσιας υπηρεσίας και τον καθορισμό του ποσού της αντιστάθμισης σε επίπεδο που διασφαλίζει την βέλτιστη κατανομή πόρων.

Σύμφωνα με την ΜΚΑΚ, το κόστος της εκτέλεσης υποχρεώσεων δημόσιας υπηρεσίας υπολογίζεται ως η διαφορά ανάμεσα στο καθαρό κόστος για μια επιχείρηση που παρέχει ΥΓΟΣ και στο καθαρό κόστος για την ίδια επιχείρηση κατά τη λειτουργία της χωρίς την υποχρέωση παροχής δημόσιας υπηρεσίας.

Η ΜΚΑΚ χρησιμοποιείται ήδη στους τομείς των τηλεπικοινωνιών και ταχυδρομικών υπηρεσιών για τον υπολογισμό του καθαρού κόστους παροχής της καθολικής υπηρεσίας. Το παράρτημα IV της οδηγίας 2002/22/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 7ης Μαρτίου 2002 (όπως τροποποιήθηκε από την οδηγία 2009/136/ΕΚ¹³⁵), για την καθολική υπηρεσία και τα δικαιώματα των χρηστών όσον αφορά δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών, και το παράρτημα I της οδηγίας 97/67/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Δεκεμβρίου 1997, σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την ανάπτυξη της εσωτερικής αγοράς κοινοτικών

¹³⁵

ΕΕ L 337 της 18.12.2009.

ταχυδρομικών υπηρεσιών και τη βελτίωση της ποιότητας των παρεχομένων υπηρεσιών, περιλαμβάνουν αναλυτικότερες οδηγίες σχετικά με τον τρόπο εφαρμογής της μεθοδολογίας καθαρού αποφευχθέντος κόστους.

Το νέο πλαίσιο επιτρέπει επίσης τη χρησιμοποίηση εναλλακτικών μεθόδων, όταν η ΜΚΑΚ δεν είναι εφικτή ή κατάλληλη.

172. Γιατί απαιτούν οι νέοι κανόνες από τα κράτη μέλη να συμπεριλαμβάνουν κίνητρα αποδοτικότητας στους μηχανισμούς αντιστάθμισής τους;

Κατά τον σχεδιασμό της μεθόδου αντιστάθμισης, τα κράτη μέλη πρέπει να εισάγουν κίνητρα για την αποτελεσματική παροχή ΥΓΟΣ, εκτός εάν η χρήση παρόμοιων κινήτρων δεν είναι εφικτή ή κατάλληλη. Η βελτίωση της αποδοτικότητας πρέπει να επιτυγχάνεται χωρίς να θίγεται η ποιότητα της παρεχόμενης υπηρεσίας. Η Επιτροπή έχει θεσπίσει αυτή τη νέα απαίτηση για να ενισχύσει την παροχή υπηρεσιών καλύτερης ποιότητας με χαμηλότερο κόστος για τους φορολογούμενους και τους χρήστες και για τον περιορισμό των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού που θα μπορούσαν να προκύψουν κατά τη συνεχιζόμενη επιδότηση φορέων παροχής υπηρεσιών με σοβαρή ανεπάρκεια.

Θα πρέπει γίνει διάκριση ανάμεσα στην εισαγωγή κινήτρων αποδοτικότητας στον μηχανισμό αντιστάθμισης και τον έλεγχο της αποδοτικότητας βάσει της απόφασης *Altmark*. Σε αντίθεση με τον έλεγχο της τήρησης των κριτηρίων *Altmark*, δεν υφίσταται απαίτηση να είναι ο πάροχος εξίσου αποτελεσματικός με μια συνήθη επιχείρηση με χρηστή διαχείριση. Υφίσταται μόνο απαίτηση εισαγωγής κριτηρίων αποδοτικότητας στον μηχανισμό αντιστάθμισης, ώστε οι πάροχοι να καταστούν αποτελεσματικότεροι προς όφελος τόσο των χρηστών όσο και των δημόσιων αρχών.

Τα κράτη μέλη διαθέτουν ευρεία διακριτική ευχέρεια κατά τον σχεδιασμό της μεθόδου αντιστάθμισης και τον καθορισμό των στόχων αποδοτικότητας. Ο μηχανισμός αυτός θα πρέπει, ωστόσο, να βασίζεται σε αντικειμενικά και μετρήσιμα κριτήρια που ορίζονται στην πράξη ανάθεσης και υπόκεινται σε διαφανή εκ των προτέρων εκτίμηση η οποία διεξάγεται από οντότητα ανεξάρτητη από τον φορέα παροχής της ΥΓΟΣ.

173. Μπορείτε να αναφέρετε παραδείγματα μηχανισμών αντιστάθμισης που θα παρείχαν κίνητρα αποδοτικότητας;

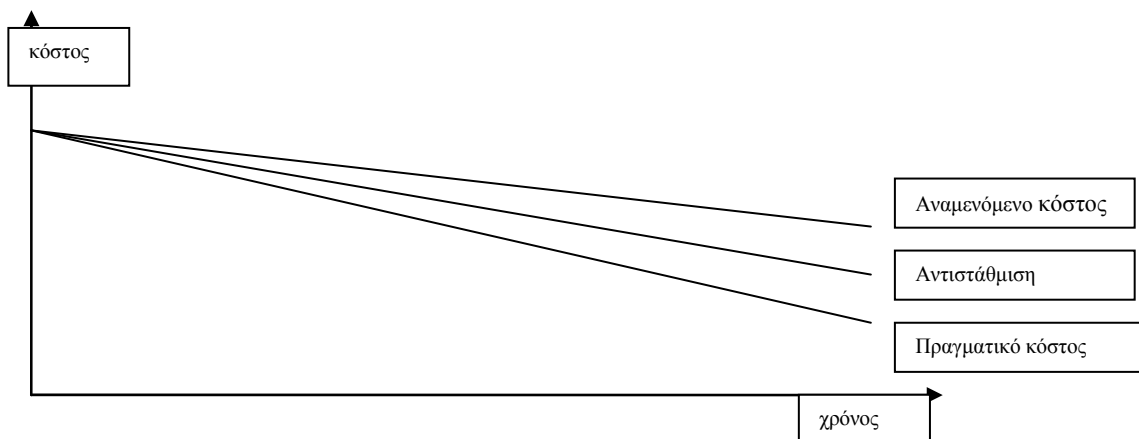
Το Πλαίσιο παραθέτει δύο παραδείγματα τέτοιων μηχανισμών αντιστάθμισης:

- εκ των προτέρων καθορισμός του επιπέδου αντιστάθμισης: το κράτος μέλος καθορίζει εκ των προτέρων ένα σταθερό επίπεδο αντιστάθμισης το οποίο προβλέπει και ενσωματώνει την αύξηση της αποδοτικότητας που μπορεί να αναμένει η επιχείρηση καθ' όλη τη διάρκεια της πράξης ανάθεσης·
- πληρωμή εξαρτώμενη από τον βαθμό επίτευξης των στόχων αποδοτικότητας: τα κράτη μέλη μπορούν να ορίσουν στόχους παραγωγικότητας στην πράξη ανάθεσης, όπου το επίπεδο αντιστάθμισης θα εξαρτάται από τον βαθμό επίτευξης αυτών των στόχων. Εάν η επιχείρηση δεν εκπληρώνει τους στόχους, το κέρδος θα πρέπει να μειώνεται. Αντίθετα, εάν η επιχείρηση υπερβαίνει τους στόχους, το κέρδος θα πρέπει να αυξάνεται.

Σε κάθε περίπτωση, η αντιστάθμιση θα πρέπει καταρχήν να μην βασίζεται πλέον μόνο στις πραγματικές δαπάνες. Για να διατηρηθεί το κίνητρο να είναι αποδοτικότερος ο πάροχος της υπηρεσίας, η αντιστάθμιση θα πρέπει να βασίζεται στο αναμενόμενο κόστος (εκ των προτέρων καθορισμός του επιπέδου αντιστάθμισης) ή σε συνδυασμό του αναμενόμενου και του πραγματικού κόστους (η καταβολή εξαρτάται από το αν έχουν επιτευχθεί οι στόχοι αποδοτικότητας). Ο μηχανισμός αντιστάθμισης θα πρέπει να προσδιορίζεται εκ των προτέρων στην πράξη ανάθεσης.

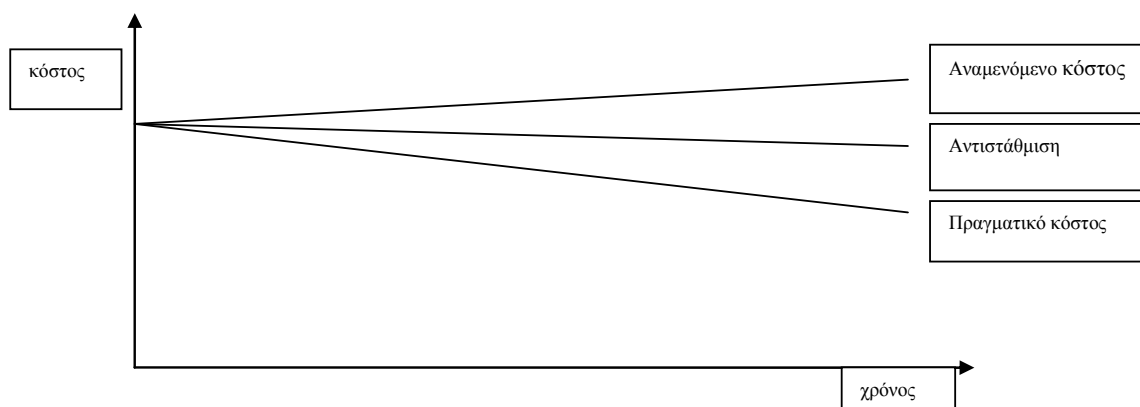
Τα δύο κατωτέρω διαγράμματα παρουσιάζουν περιπτώσεις που η αντιστάθμιση βασίζεται σε συνδυασμό του αναμενόμενου κόστους και του πραγματικού κόστους:

Περίπτωση 1: καλύτερη από την αναμενόμενη αύξηση αποδοτικότητας, με αποτέλεσμα το πραγματικό κόστος να είναι χαμηλότερο από το αναμενόμενο κόστος.

Σε περίπτωση που το πραγματικό κόστος είναι χαμηλότερο από το αναμενόμενο κόστος, η αντιστάθμιση μπορεί να υπερβεί το πραγματικό κόστος, αυξάνοντας το κέρδος της επιχείρησης. Η αντιστάθμιση θα πρέπει, ωστόσο, να μην υπερβαίνει σε καμία περίπτωση το αναμενόμενο κόστος (με την προσθήκη ενός ευλόγου κέρδους).

Περίπτωση 2: χαμηλότερη από την αναμενόμενη αύξηση της αποδοτικότητας, με αποτέλεσμα το πραγματικό κόστος να είναι υψηλότερο από το αναμενόμενο κόστος

Σε περίπτωση που το πραγματικό κόστος είναι υψηλότερο από το αναμενόμενο κόστος, η αντιστάθμιση δεν μπορεί να καλύψει το σύνολο του πραγματικού κόστους. Συνεπώς, η επιχείρηση πρέπει να επιβαρυνθεί με μέρος της ζημίας, εξαιτίας του γεγονότος ότι παρουσίασε μικρότερη από την αναμενόμενη αποδοτικότητα.

174. Εάν το ποσό της αντιστάθμισης καθορίζεται με διαδικασία με διαπραγμάτευση, θεωρεί η Επιτροπή ότι ικανοποιείται ο όρος όσον αφορά τα κίνητρα αποδοτικότητας;

Η διαδικασία με διαπραγμάτευση παρέχει ευρεία διακριτική ευχέρεια στην αναθέτουσα αρχή και μπορεί να περιορίσει τη συμμετοχή ενδιαφερόμενων φορέων της αγοράς (βλ. παράγραφο 66 της ανακοίνωσης). Για το λόγο αυτό, η Επιτροπή θεωρεί ότι η διαδικασία διαπραγμάτευσης δεν είναι πάντοτε ικανή να διασφαλίσει ότι το ποσό της αντιστάθμισης αντιστοιχεί στο μικρότερο δυνατό κόστος για το κοινωνικό σύνολο. Για τον ίδιο λόγο, η Επιτροπή δεν θεωρεί ότι ο καθορισμός της αντιστάθμισης βάσει διαδικασίας με διαπραγμάτευση είναι αυτομάτως επαρκής για να εξασφαλιστεί ότι το επίπεδο αντιστάθμισης ενσωματώνει κάθε αύξηση της αποδοτικότητας. Αυτό μπορεί να εκτιμηθεί μόνο με προσεκτική ανάλυση όλων των στοιχείων της κάθε μεμονωμένης περίπτωσης.

Ως εκ τούτου, το κράτος μέλος πρέπει να εξασφαλίσει ότι, εάν καθοριστεί ένα σταθερό ποσό αντιστάθμισης μετά από διαδικασία με διαπραγμάτευση, το ποσό αυτό λαμβάνει υπόψη την προσδοκώμενη αύξηση της αποδοτικότητας.

Σε κάθε περίπτωση, το κράτος μέλος θα πρέπει να κοινοποιεί την ενίσχυση, ώστε να λαμβάνει την άδεια της Επιτροπής πριν συνάψει συμβατική συμφωνία με τον πάροχο δημόσιας υπηρεσίας.

175. Σε περίπτωση εκ των προτέρων καταβολής, πως μπορεί να αποτραπεί ο κίνδυνος να διογκώσει ο πάροχος της υπηρεσίας τις δαπάνες ή να δηλώσει λιγότερα έσοδα;

Όπως αναφέρεται στην παράγραφο 23 του Πλαισίου, όταν η αντιστάθμιση βασίζεται στο αναμενόμενο κόστος και τα έσοδα, αυτά πρέπει να στηρίζονται σε εύλογες και μετρήσιμες παραμέτρους όσον αφορά το οικονομικό περιβάλλον που διέπει την παροχή της ΥΓΟΣ. Πρέπει να βασίζονται, κατά περίπτωση, στην εμπειρογνωμοσύνη των τομεακών ρυθμιστικών αρχών ή άλλων ανεξάρτητων από την επιχείρηση οντοτήτων.

Εάν δεν υπάρχουν εύλογες και μετρήσιμες παράμετροι και το κράτος μέλος διαθέτει ελάχιστα μέσα για να ελέγξει αν το αναμενόμενο κόστος και τα έσοδα είναι εύλογα, θα ήταν ενδεχομένως κατάλληλο να οριστεί ένας άλλος μηχανισμός αντιστάθμισης αντί της εκ των προτέρων πληρωμής.

Ενδεικτικά, τα κράτη μέλη μπορούν να επινοήσουν έναν μηχανισμό αντιστάθμισης που να λαμβάνει υπόψη ορισμένες παραμέτρους, όπως ο αριθμός χρηστών της υπηρεσίας. Οι παράμετροι αυτές θα πρέπει να καθορίζονται στην πράξη ανάθεσης.

176. Το Πλαίσιο επιτρέπει την καταβολή αντιστάθμισης για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας, αλλά απαγορεύει την υπεραντιστάθμιση· τι σημαίνει ο όρος «υπεραντιστάθμιση»;

Η παράγραφος 47 του Πλαισίου ορίζει την υπεραντιστάθμιση ως αντιστάθμιση που λαμβάνει η επιχείρηση καθ' υπέρβαση του ποσού που είναι αναγκαίο για να καλύψει το καθαρό κόστος εκτέλεσης των υποχρεώσεων δημόσιας υπηρεσίας, το οποίο περιλαμβάνει και ένα εύλογο κέρδος για τη συνολική διάρκεια της σύμβασης.

Αυτό το ποσό της αντιστάθμισης, ή ο μηχανισμός υπολογισμού αυτού του ποσού, θα πρέπει να προσδιορίζονται στην πράξη ανάθεσης.

Μια επιχείρηση μπορεί να παρακρατεί ένα πλεόνασμα που απορρέει από μεγαλύτερη από την αναμενόμενη αύξηση της αποδοτικότητας, όπως ορίζεται στην πράξη ανάθεσης. Αυτό δεν θεωρείται υπεραντιστάθμιση, αλλά πρόσθετο εύλογο κέρδος.

177. Γιατί θα πρέπει να προβλέπεται έλεγχος ανά διετία ή τριετία, σε περίπτωση που η αντιστάθμιση έχει οριστεί εκ των προτέρων υπό μορφή κατ' αποκοπήν ποσού (και είναι συνεπώς ανεξάρτητη από το πραγματικό κόστος και τα πραγματικά έσοδα);

Όπως προβλέπει η παράγραφος 50 του Πλαισίου, στην περίπτωση που το κράτος μέλος έχει ορίσει εκ των προτέρων ένα σταθερό επίπεδο αντιστάθμισης το οποίο προβλέπει και ενσωματώνει την αύξηση της αποδοτικότητας που μπορεί να αναμένει ο πάροχος δημόσιας υπηρεσίας καθ' όλη τη διάρκεια της πράξης ανάθεσης, βάσει ορθής κατανομής των δαπανών και των εσόδων και εύλογων προσδοκιών, ο έλεγχος υπεραντιστάθμισης περιορίζεται καταρχήν στο να διασφαλιστεί ότι το επίπεδο κέρδους που δικαιούται ο πάροχος σύμφωνα με την πράξη ανάθεσης, είναι όντως εύλογο με μια εκ των προτέρων θεώρηση.

Εντούτοις, εάν η εκ των προτέρων καταβολή δεν έχει καθοριστεί βάσει μιας σωστής κατανομής κόστους και εσόδων και λογικών προσδοκιών, ο μηχανισμός αντιστάθμισης θα πρέπει να επανεξετάζεται, εφόσον αυτό είναι νομικά εφικτό. Σε αυτή την περίπτωση, το κράτος μέλος θα πρέπει να διασφαλίζει τη διατήρηση των κινήτρων αποδοτικότητας στον μηχανισμό αντιστάθμισης.

178. Πρέπει οι τακτικοί έλεγχοι να περιορίζονται στο ζήτημα της υπεραντιστάθμισης ή πρέπει επίσης να εξετάζουν το ζήτημα αν μια ΥΓΟΣ είναι ακόμη δικαιολογημένη ή αν στο μεταξύ η υπηρεσία αυτή θα μπορούσε να παρασχεθεί από την αγορά;

Ο έλεγχος του αν η υπηρεσία θα μπορούσε να παρέχεται από την αγορά θα πρέπει να διενεργείται πριν την ανάθεση (βλ. ερωτήσεις 11 και 12 ανωτέρω). Το Πλαίσιο δεν απαιτεί από τις εθνικές αρχές να εξετάζουν κατά τη διάρκεια της περιόδου ανάθεσης αν η ΥΓΟΣ εξακολουθεί να είναι αιτιολογημένη. Εντούτοις, τα κράτη μέλη είναι ελεύθερα να το πράξουν, εάν επιθυμούν, για να διασφαλιστεί ότι η ΥΓΟΣ εξακολουθεί να αντανακλά τις πραγματικές ανάγκες των χρηστών ή θα μπορούσε να παρέχεται με άλλα μέσα που προκαλούν μικρότερη στρέβλωση του ανταγωνισμού ή κοστίζουν λιγότερο για τον κρατικό προϋπολογισμό.

179. Είναι δυνατή η μεταφορά υπεραντιστάθμισης στην επόμενη περίοδο, εάν δεν υπάρξει υπεραντιστάθμιση καθ' όλη τη διάρκεια της περιόδου ανάθεσης; Ή θα πρέπει να υπάρξει ανάκτηση;

Ναι, επιτρέπεται η μεταφορά, εφόσον είναι σύμφωνη με την πράξη ανάθεσης και δεν υπάρχει αντιστάθμιση κατά το σύνολο της περιόδου ανάθεσης.

180. Για τους σκοπούς της εφαρμογής του Πλαισίου, εάν μία επιχείρηση στην οποία έχει ανατεθεί η λειτουργία μιας ΥΓΟΣ λάβει υποαντιστάθμιση, μπορεί να μεταφέρει την υπεραντιστάθμιση που ενδεχομένως έλαβε κατά τη διάρκεια της ίδιας περιόδου σχετικά με άλλη ΥΓΟΣ που της ανατέθηκε;

Όπως προβλέπει η παράγραφος 46 του Πλαισίου, το εκάστοτε κράτος μέλος μπορεί να αποφασίσει ότι το κέρδος που απορρέει από άλλες δραστηριότητες εκτός του πεδίου εφαρμογής της ΥΓΟΣ (που προέρχεται από άλλη ΥΓΟΣ ή από άλλες δραστηριότητες εκτός ΥΓΟΣ) πρέπει να διατίθεται εξ ολοκλήρου ή εν μέρει για τη χρηματοδότηση της ΥΓΟΣ.

Εντούτοις, αυτό θα πρέπει να αποφασίζεται κατά την ανάθεση της ΥΓΟΣ στον πάροχο και να αποτυπώνεται στην πράξη ανάθεσης.

Όταν εισάγονται στον μηχανισμό αντιστάθμισης κίνητρα για την αποδοτική παροχή ΥΓΟΣ, τα ελλείμματα που απορρέουν από τη χαμηλότερη από την αναμενόμενη αύξηση της αποδοτικότητας δεν θα πρέπει να καλύπτονται από τις δημόσιες αρχές.

Το Πλαίσιο προβλέπει ότι μια τέτοια μεταφορά πρέπει να εμφανίζεται στη λογιστική της εν λόγω επιχείρησης και να διενεργείται σύμφωνα με τους κανόνες και τις αρχές που προβλέπονται στο Πλαίσιο, ιδίως όσον αφορά την εκ των προτέρων κοινοποίηση, αλλά επίσης να διενεργείται ο αναγκαίος έλεγχος. Εξάλλου, μία υπεραντιστάθμιση δεν μπορεί να διατίθεται σε μια επιχείρηση με την αιτιολογία ότι θα ήταν ενίσχυση συμβατή προς την ΣΛΕΕ· η εν λόγω ενίσχυση θα πρέπει να κοινοποιείται και να εγκρίνεται από την Επιτροπή ή να εξαιρείται από την κοινοποίηση βάσει των σχετικών κανόνων.

181. Γιατί θέσπισε η Επιτροπή πρόσθετες απαιτήσεις για ιδιαίτερα σοβαρές στρεβλώσεις του ανταγωνισμού στον τμήμα 2.9 και σε τι συνίστανται αυτές οι απαιτήσεις;

Η Επιτροπή οφείλει να εξασφαλίζει ότι οι συναλλαγές και ο ανταγωνισμός στην εσωτερική αγορά δεν επηρεάζονται σε βαθμό αντίθετο προς τα συμφέροντα της ΕΕ (άρθρο 106 παράγραφος 2 της ΣΛΕΕ). Σε ορισμένες έκτακτες περιστάσεις, ένα μέτρο ΥΓΟΣ μπορεί να δημιουργήσει σοβαρές στρεβλώσεις του ανταγωνισμού που θα μπορούσαν να επηρεάσουν τις συναλλαγές σε βαθμό αντίθετο προς τα συμφέροντα της ΕΕ. Σε αυτές τις περιπτώσεις, η Επιτροπή οφείλει να διενεργεί διεξοδική εκτίμηση της επίπτωσης στον ανταγωνισμό και να εκτιμά αν οι στρεβλώσεις μπορούν να αποκατασταθούν με την επιβολή όρων ή την ανάληψη δεσμεύσεων από τα κράτη μέλη.

182. Ένα παράδειγμα σοβαρών στρεβλώσεων που αναφέρεται στην παράγραφο 55 του Πλαισίου είναι η μη δικαιολογημένη συγκέντρωση εργασιών. Θα μπορούσαν επίσης να υπάρχουν υποθέσεις περιττής συγκέντρωσης, δηλ. όπου η συγκέντρωση θα ήταν προτιμότερη από την άποψη του ανταγωνισμού (π.χ. διότι θα υπήρχε συγκέντρωση αποδοτικότερων υπηρεσιών με ζημιογόνες επιχειρήσεις);

Η συγκέντρωση ενός συνόλου καθηκόντων μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα την παρεμπόδιση του ανταγωνισμού μεταξύ των φορέων της αγοράς για την παροχή μιας ΥΓΟΣ, εάν οι εν λόγω φορείς δεν είναι σε θέση να παρέχουν όλες τις υπηρεσίες που περιλαμβάνονται στην ΥΓΟΣ. Ο διαχωρισμός δεν θα είχε κανονικά το ίδιο αποτέλεσμα της παρεμπόδισης των οικονομικών φορέων να ανταγωνίζονται για την παροχή της ΥΓΟΣ.

Είναι, εντούτοις, ορθή η διαπίστωση ότι η συγκέντρωση αποδοτικών υπηρεσιών με ζημιογόνες υπηρεσίες θα συνεπαγόταν μια μείωση της αντιστάθμισης με τη μεθοδολογία που βασίζεται στην κατανομή κόστους. Κατά την εξέταση της συγκέντρωσης, θα πρέπει να εξετάζεται αν οι αποδοτικές υπηρεσίες μπορούν να χαρακτηριστούν ως αυθεντικές ΥΓΟΣ οι οποίες δεν παρέχονται ή δεν θα μπορούσαν να παρασχεθούν από την αγορά.

183. Σύμφωνα με την παράγραφο 61, ορισμένοι όροι συμβατότητας δεν εφαρμόζονται σε υπηρεσίες οι οποίες θα ενέπιπταν στο πεδίο της Απόφασης, αλλά δεν ικανοποιούν τους όρους συμβατότητας της Απόφασης. Θα μπορούσατε να εξηγήσετε γιατί και να αναφέρετε ένα παράδειγμα;

Το Πλαίσιο περιέχει όρους συμβατότητας που θα μπορούσαν να θεωρηθούν υπερβολικά επαχθείς ή ακατάλληλοι για υπηρεσίες μικρής κλίμακας και κοινωνικές υπηρεσίες. Οι περιπτώσεις όπου ενίσχυση η οποία εμπίπτει στο άρθρο 2 παράγραφος 1 της Απόφασης, δηλ. ιδίως όταν το ύψος της αντιστάθμισης δεν υπερβαίνει τα 15 εκατ. ευρώ και σε περίπτωση αντιστάθμισης για νοσοκομεία και κοινωνικές υπηρεσίες, δεν καλύπτεται από την απόφαση, διότι δεν πληροί όλους τους όρους συμβατότητας της απόφασης, θα εκτιμώνται με βάση το Πλαίσιο (και κατά συνέπεια πρέπει να κοινοποιούνται). Η εν λόγω ενίσχυση θα εξαιρείται από την εφαρμογή ορισμένων όρων συμβατότητας που προβλέπει το Πλαίσιο, όπως η υποχρέωση διεξαγωγής δημόσιας διαβούλευσης σχετικά με τις δημόσιες ανάγκες για τον καθορισμό της ΥΓΟΣ, την απουσία διάκρισης μεταξύ

παρόχων, τη χρήση της μεθοδολογίας του καθαρού αποφευχθέντος κόστους, την υποχρέωση εισαγωγής κινήτρων αποδοτικότητας κλπ.

Ενδεικτικά, εάν η ενίσχυση εμπίπτει στο άρθρο 2 παράγραφος 1 της Απόφασης, αλλά δεν ικανοποιεί ένα από τα κριτήρια συμβατότητας βάσει της Απόφασης (π.χ. η πράξη ανάθεσης δεν προσδιορίζει όλα τα στοιχεία που απαιτούνται από το άρθρο 4 της απόφασης), η συμβατότητά της θα εκτιμηθεί με βάση το Πλαίσιο. Κατ' εφαρμογή της παραγράφου 61, ορισμένοι όροι συμβατότητας δεν εφαρμόζονται.

3.5.3 Θέση σε ισχύ και μεταβατικές διατάξεις

184. Από πότε εφαρμόζεται το Πλαίσιο; Έχει αναδρομική ισχύ;

Το Πλαίσιο εφαρμόζεται σε όλα τα κοινοποιούμενα μέτρα ενίσχυσης, έστω και αν αυτά δεν κοινοποιήθηκαν πριν την 31η Ιανουαρίου 2012, ημερομηνία κατά την οποία τέθηκε σε ισχύ¹³⁶.

Εφαρμόζεται επίσης σε παράνομες ενισχύσεις για τις οποίες η Επιτροπή εξέδωσε απόφαση μετά την 31η Ιανουαρίου 2012, έστω και εάν η ενίσχυση χορηγήθηκε πριν από την εν λόγω ημερομηνία. Εάν, ωστόσο, η ενίσχυση χορηγήθηκε πριν την 31η Ιανουαρίου 2012, δεν εφαρμόζονται ορισμένες απαιτήσεις¹³⁷ οι οποίες δεν υπήρχαν στο προηγούμενο πλαίσιο και θα ήταν, συνεπώς, δύσκολο να προβλεφθούν¹³⁸.

185. Εάν έχει χορηγηθεί νόμιμα ατομική ενίσχυση βάσει του Πλαισίου του 2005 για τις ΥΓΟΣ, είναι αναγκαίο να εξασφαλιστεί ότι η εν λόγω ενίσχυση είναι σήμερα σύμφωνη με το νέο πλαίσιο; Απαιτείται νέα κοινοποίηση;

Όχι. Οι ατομικές ενισχύσεις που χορηγήθηκαν πριν τεθεί σε ισχύ το αναθεωρημένο πλαίσιο και κηρύχθηκαν συμβιβάσιμες από την Επιτροπή βάσει του πλαισίου του 2005 δεν επηρεάζονται από την αναθεώρηση και δεν επιβάλλεται η συμμόρφωσή τους με το αναθεωρημένο πλαίσιο. Όταν πραγματοποιείται νέα ανάθεση, αυτή πρέπει να είναι σύμφωνη με τη νέα δέσμη μέτρων ΥΓΟΣ και (εκτός εάν η νέα αντιστάθμιση ΥΓΟΣ είναι σύμφωνη με την απόφαση) απαιτείται νέα κοινοποίηση.

186. Ποιοι είναι οι κανόνες για τα υφιστάμενα καθεστώτα;

Σύμφωνα με τα αναγκαία μέτρα που ορίζονται στο Πλαίσιο¹³⁹, τα κράτη μέλη οφείλουν να δημοσιεύουν, έως την 31η Ιανουαρίου 2013, κατάλογο όλων των υφισταμένων καθεστώτων ενισχύσεων που αφορούν την αντιστάθμιση δημόσιας υπηρεσίας, τα οποία δεν είναι σύμφωνα με το αναθεωρημένο πλαίσιο. Αυτό μπορεί να πραγματοποιηθεί στο διαδίκτυο, σε επίσημη εφημερίδα ή με άλλα κατάλληλα μέσα. Αυτά τα καθεστώτα ενίσχυσης θα πρέπει να εναρμονιστούν με το αναθεωρημένο πλαίσιο έως την 31η Ιανουαρίου 2014. Όλα τα κράτη μέλη έχουν αποδεχθεί αυτά τα αναγκαία μέτρα. Κατά συνέπεια, τα εν λόγω υφιστάμενα καθεστώτα ενισχύσεων δεν μπορούν πλέον να εφαρμόζονται νόμιμα μετά την 31η Ιανουαρίου 2014.

¹³⁶ Βλ. παράγραφο 68 του Πλαισίου.

¹³⁷ Η διαβούλευση σχετικά με τις ανάγκες δημόσιας υπηρεσίας, η τήρηση των κανόνων της ΕΕ για τις δημόσιες συμβάσεις, η απουσία διάκρισης, η χρήση της μεθοδολογίας καθαρού αποφευχθέντος κόστους, η εισαγωγή κριτηρίων αποδοτικότητας στον μηχανισμό αντιστάθμισης και δημοσίευση πληροφοριών, συμπεριλαμβανομένων των ποσών των χορηγούμενων ενισχύσεων.

¹³⁸ Βλ. παράγραφο 69 του Πλαισίου.

¹³⁹ Βλ. παράγραφο 70 του Πλαισίου.

3.6 Η δέσμη κανόνων για τις ΥΓΟΣ και άλλοι κανόνες

187. Εμπίπτουν οι ΥΓΟΣ που αφορούν την κοινωνική ένταξη και την ένταξη στην αγορά εργασίας ανέργων καθώς και την επαγγελματική κατάρτιση στο πεδίο της Απόφασης ή του γενικού κανονισμού απαλλαγής κατά κατηγορία (ΕΚ) αριθ. 800/2008¹⁴⁰;

Μια ΥΓΟΣ που αφορά την κοινωνική ένταξη και την ένταξη στην αγορά εργασίας ή την επαγγελματική εκπαίδευση, που ορίζεται ως τέτοιου είδους υπηρεσία από το κράτος και ανατίθεται σε επιχείρηση από αυτό, μπορεί να εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της Απόφασης, εφόσον τηρούνται οι σχετικοί προβλεπόμενοι όροι. Συνεπώς, αντιστάθμιση που καταβάλλεται σε επιχείρηση η οποία έχει αποστολή δημόσιας υπηρεσίας στον τομέα της κοινωνικής ένταξης και της ένταξης στην αγορά εργασίας ή της επαγγελματικής κατάρτισης μπορεί να εξαιρείται από την υποχρέωση κοινοποίησης, εφόσον έχει πράγματι ανατεθεί στη σχετική επιχείρηση η υποχρέωση παροχής αυτής της δημόσιας υπηρεσίας (βλ. ειδικότερα τους όρους ανάθεσης στα άρθρα 2, 4 και 6 της Απόφασης και στο τμήμα 3.4.2 του παρόντος οδηγού).

Εξάλλου, οι ενισχύσεις που προορίζονται για τις επιχειρήσεις που προσλαμβάνουν εργαζόμενους σε μειονεκτική θέση, σύμφωνα με το άρθρο 2 σημείο 18 του κανονισμού αριθ. 800/2008, μπορούν να ωφεληθούν από την απαλλαγή από την υποχρέωση κοινοποίησης που προβλέπεται στον εν λόγω κανονισμό, εφόσον τηρούν τους όρους που προβλέπονται στο πρώτο κεφάλαιο του εν λόγω κανονισμού, καθώς και εκείνους που προβλέπονται στο άρθρο 40 του ίδιου κανονισμού.

Όσον αφορά τις ενισχύσεις σε επιχειρήσεις που επενδύουν στην κατάρτιση εργαζομένων σύμφωνα με το άρθρο 38 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 800/2008, μπορούν επίσης να υπαχθούν στην εξαίρεση από την υποχρέωση κοινοποίησης που προβλέπεται στον εν λόγω κανονισμό, εφόσον τηρούν τους όρους που προβλέπονται στο πρώτο κεφάλαιο του κανονισμού, καθώς και εκείνες που προβλέπονται στο άρθρο 39 του ίδιου κανονισμού.

188. Σημαίνει συμμόρφωση με τη δέσμη κανόνων για τις ΥΓΟΣ ότι δεν απαιτείται να εφαρμόζονται οι κανόνες δημοσίων συμβάσεων;

Όχι. Η δέσμη κανόνων για τις ΥΓΟΣ αφορά μόνο το δίκαιο της ΕΕ για τις κρατικές ενισχύσεις. Δεν περιορίζει κατά κανένα τρόπο την εφαρμογή των κανόνων της ΕΕ για τις δημόσιες συμβάσεις (βλ. αιτιολογική σκέψη 29 της Απόφασης· παράγραφος 10 στοιχείο β) της οδηγίας· αιτιολογική σκέψη 21 του κανονισμού για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας ΥΓΟΣ). Ούτε περιορίζει την εφαρμογή των εθνικών κανόνων για τις δημόσιες συμβάσεις.

189. Συνιστά κρατική ενίσχυση η χρηματοδότηση των ΥΓΟΣ από το ΕΚΤ και το ΕΤΠΑ; Η πράξη αυτή εμπίπτει στην αρμοδιότητα των κρατών μελών ή της Επιτροπής;

Όσον αφορά την εφαρμογή των κανόνων κρατικών ενισχύσεων, οι χρηματοδοτήσεις που χορηγούνται από τα κράτη μέλη, χρησιμοποιώντας πόρους που προέρχονται από το ΕΚΤ και το ΕΤΠΑ, αποτελούν κρατικούς πόρους. Κατά συνέπεια, οι κανόνες στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων εφαρμόζονται στις χρηματοδοτήσεις που χορηγούνται με τη χρήση των πόρων αυτών από τα κράτη μέλη, με τον ίδιο τρόπο όπως η χρηματοδότηση που χορηγείται απευθείας από τον προϋπολογισμό των κρατών μελών.

190. Πρέπει να χορηγούνται οι χρηματοδοτήσεις των ΥΓΟΣ με πόρους του ΕΚΤ και του ΕΤΠΑ σύμφωνα με τη δέσμη κανόνων για τις ΥΓΟΣ; Η πράξη αυτή εμπίπτει στην αρμοδιότητα των κρατών μελών ή της Επιτροπής;

¹⁴⁰ ΕΕ L 214 της 9.8.2008, σ. 3.

Οι δημόσιες επιδοτήσεις που χορηγούνται από τα κράτη μέλη χρησιμοποιώντας πόρους του ΕΚΤ και του ΕΤΠΑ αποτελούν μέρος, όπως και κάθε άλλη δημόσια χρηματοδότηση που αποσκοπεί στην παροχή μιας υπηρεσίας γενικού οικονομικού συμφέροντος, του υπολογισμού της αντιστάθμισης για την παροχή των εν λόγω υπηρεσιών και πρέπει να χορηγούνται σύμφωνα με τη δέσμη κανόνων για τις ΥΓΟΣ. Ο καθορισμός των παραμέτρων για τον υπολογισμό, τον έλεγχο και την αναθεώρηση της αντιστάθμισης που προσδιορίζεται στην πράξη ανάθεσης ανήκει στην αρμοδιότητα της εθνικής, περιφερειακής ή τοπικής αρχής που δημιουργεί την υπηρεσία γενικού οικονομικού συμφέροντος, ανεξάρτητα από την πηγή της δημόσιας χρηματοδότησης που διαθέτει η εν λόγω αρχή για την υπηρεσία. Το γεγονός ότι οι πόροι προέρχονται από το ΕΚΤ και το ΕΤΠΑ δεν έχει καμία επίπτωση στην αρμοδιότητα ορισμού της δημόσιας υπηρεσίας από τα κράτη μέλη, η οποία σε κάθε περίπτωση εξακολουθεί να ανήκει στα κράτη μέλη.

191. Είναι η χρηματοδότηση των ΥΓΟΣ από το ΕΓΤΑΑ κρατική ενίσχυση;

Οι κανόνες κρατικών ενισχύσεων εφαρμόζονται στη χρηματοδότηση εντός του πλαισίου του κανονισμού για την αγροτική ανάπτυξη, όποτε τα κράτη μέλη ασκούν τη διακριτική τους ευχέρεια για την κατανομή των κεφαλαίων (βλ. άρθρο 88 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1698/2005). Ο κανονισμός αγροτικής ανάπτυξης ορίζει, ωστόσο, ότι για τα προϊόντα του παραρτήματος Ι δεν εφαρμόζονται οι κανόνες κρατικών ενισχύσεων ούτε στη χρηματοδότηση της Ένωσης ούτε στις εθνικές συνεισφορές των κρατών μελών.

Όσον αφορά τη στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης για προϊόντα εκτός του παραρτήματος Ι, βάσει των προαναφερθέντων όρων, οι κανόνες κρατικών ενισχύσεων εφαρμόζονται σε όλα τα σκέλη των πληρωμών: στο μερίδιο της Ένωσης, τη χρηματοδοτική συνεισφορά των κρατών μελών (συγχρηματοδότηση) και την πρόσθετη εθνική συνεισφορά (συμπληρωματικό ποσό). Συνεπώς, μπορούν να εφαρμόζονται οι ειδικοί κανόνες για τις ΥΓΟΣ, εάν εφαρμόζονται και οι γενικοί κανόνες κρατικών ενισχύσεων.

192. Πρέπει η χορήγηση χρηματοδότησης για ΥΓΟΣ με πόρους του ΕΓΤΑΑ για προϊόντα εκτός του παραρτήματος Ι να είναι σύμφωνη με τη δέσμη κανόνων για τις ΥΓΟΣ;

Τα μέτρα αγροτικής ανάπτυξης που αφορούν μη γεωργικά προϊόντα πρέπει να καλύπτονται είτε από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1998/2006 για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας είτε από κρατική ρύθμιση για απαλλαγή της ενίσχυσης κατά κατηγορία ή απόφαση για ήδη εγκεκριμένη κρατική ενίσχυση. Στην τελευταία περίπτωση, όταν πρόκειται για ΥΓΟΣ, πρέπει να πληρούνται οι όροι της δέσμης κανόνων για τις ΥΓΟΣ.

Η χρηματοδότηση που χορηγείται με πόρους του ΕΓΤΑΑ περιλαμβάνεται, όπως και κάθε άλλη δημόσια χρηματοδότηση με στόχο να δοθεί σε μια επιχείρηση η δυνατότητα να παρέχει υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος, στον υπολογισμό της αντιστάθμισης για την παροχή παρόμοιων υπηρεσιών. Το συνολικό ποσό της στήριξης (δηλ. το μερίδιο της Ένωσης, η συγχρηματοδότηση και η πρόσθετη χρηματοδότηση) πρέπει να χορηγείται σύμφωνα με τη δέσμη κανόνων για τις ΥΓΟΣ.

Ο καθορισμός των παραμέτρων για τον υπολογισμό, τον έλεγχο και την αναθεώρηση της αντιστάθμισης στο πλαίσιο της ανάθεσης εμπίπτει στην αρμοδιότητα της εθνικής, περιφερειακής ή τοπικής αρχής που ορίζει την υπηρεσία γενικού οικονομικού συμφέροντος, ανεξάρτητα από την πηγή της δημόσιας χρηματοδότησης που διαθέτει η εν λόγω αρχή για τη συγκεκριμένη υπηρεσία.

193. Ποια είναι η σχέση ανάμεσα στους κανόνες κρατικών ενισχύσεων για τις περιφερειακές ενισχύσεις που ορίζουν ειδικές εντάσεις ενίσχυσης και τους κανόνες για τις ΥΓΟΣ;

Εάν η συνεισφορά του ΕΤΠΑ τηρεί όλα τα κριτήρια της Απόφασης ή του Πλαισίου, είναι συμβατή με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 106 παράγραφος 2 της ΣΛΕΕ.

Οι εντάσεις της ενίσχυσης που ορίζονται στις κατευθυντήριες γραμμές για τις περιφερειακές ενισχύσεις (βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχεία α) και γ)) δεν εφαρμόζονται στην προκειμένη περίπτωση.

Εάν η επιχείρηση ασκεί και άλλες δραστηριότητες πέρα από τα καθήκοντα δημόσιας υπηρεσίας, μπορεί να λάβει περιφερειακή ενίσχυση για όλες τις άλλες δραστηριότητες. Σε αυτή την περίπτωση απαιτείται η τήρηση χωριστών λογαριασμών, ώστε να διασφαλίζεται ότι πληρούνται οι αντίστοιχοι όροι συμβατότητας για τα δύο είδη δραστηριοτήτων.

194. Είναι οι έλεγχοι στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων συμβατοί με τους ελέγχους για τις χρηματοδοτήσεις του ΕΚΤ;

Οι έλεγχοι των κρατικών ενισχύσεων και οι έλεγχοι των πιστώσεων του ΕΚΤ εξυπηρετούν διαφορετικούς σκοπούς: αφενός, να εμποδίσουν τα κράτη μέλη να χορηγούν ενισχύσεις που θα νόθευαν τον ανταγωνισμό και, αφετέρου, να εξασφαλιστεί ότι οι χρηματοδοτήσεις της ΕΕ που χορηγούνται σε ορισμένα έργα χρησιμοποιούνται ορθά, με την τήρηση των όρων που διέπουν τη χορήγησή τους.

Ενδέχεται η χρηματοδότηση του ίδιου έργου να πρέπει να εξεταστεί με βάση και τις δύο αυτές οπτικές γωνίες. Οι έλεγχοι του ΕΚΤ, κατά περίπτωση, περιλαμβάνουν επίσης την τήρηση των κανόνων κρατικών ενισχύσεων. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι η συγχρηματοδοτούμενες από το ΕΚΤ πράξεις πρέπει να είναι σύμφωνες με τις διατάξεις της Συνθήκης και τις νομοθετικές πράξεις που εκδίδονται βάσει της Συνθήκης¹⁴¹.

195. Σύμφωνα με τους κανόνες διαχείρισης των πόρων του ΕΚΤ είναι επιλέξιμες μόνον οι δαπάνες και τα έσοδα που συνδέονται στενά με το συγχρηματοδοτούμενο έργο, δηλαδή χωρίς εύλογο κέρδος. Στην περίπτωση της χρηματοδότησης μιας ΥΓΟΣ με πόρους του ΕΚΤ, μπορεί να περιληφθεί εύλογο κέρδος, όπως προβλέπει η Απόφαση;

Οι κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις επιτρέπουν πράγματι στη δημόσια αρχή που χρηματοδοτεί ένα έργο να καλύψει το 100 % των δαπανών του παρόχου της υπηρεσίας και επιπλέον «ένα εύλογο κέρδος». Το εύλογο κέρδος δεν αποτελεί μέρος της βάσης υπολογισμού του επιλέξιμου ποσού σύμφωνα με το ΕΚΤ. Στην πράξη, ο συνδυασμός αυτών των δύο συνόλων κανόνων δεν δημιουργεί ουσιαστικό πρόβλημα, διότι, με βάση τη δέσμη κανόνων για τις ΥΓΟΣ, εξακολουθεί η δημόσια αρχή να μπορεί να καλύψει το εύλογο κέρδος με δικούς της πόρους, εφόσον το επιθυμεί.

196. Ποια είναι η σχέση μεταξύ του μηχανισμού ελέγχου των συγχρηματοδοτούμενων από το ΕΚΤ έργων και του ελέγχου της υπεραντισταθμίσεως που επιβάλλει η δέσμη των κανόνων για τις ΥΓΟΣ;

Τα συγχρηματοδοτούμενα από το ΕΚΤ έργα αποτελούν αντικείμενο συστηματικού ελέγχου από τις αρμόδιες για τη διαχείριση των επιχειρησιακών προγραμμάτων ΕΚΤ αρχές. Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 περιέχει αναλυτικές διατάξεις σχετικά με τα συστήματα ελέγχου που πρέπει να εφαρμόζουν οι αρμόδιες αρχές για τα επιχειρησιακά προγράμματα του ΕΚΤ. Οι διαχειριστικές αρχές του ΕΚΤ οφείλουν να επαληθεύουν αν παρέχονται τα συγχρηματοδοτούμενα προϊόντα και υπηρεσίες και αν οι δαπάνες τις οποίες δηλώνουν οι δικαιούχοι για τις πράξεις έχουν όντως πραγματοποιηθεί και είναι σύμφωνες με τους ενωσιακούς και εθνικούς κανόνες. Πριν δηλωθεί μία δαπάνη στην Επιτροπή, η αρχή πιστοποίησης οφείλει, μεταξύ άλλων, να πιστοποιεί ότι η δήλωση δαπανών είναι ακριβής και ότι οι δηλωθείσες δαπάνες είναι σύμφωνες με τους εφαρμοστέους ενωσιακούς και εθνικούς κανόνες.

¹⁴¹ Βλ. άρθρο 9 παράγραφος 5 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006.

Εξάλλου, η δέσμη κανόνων για τις ΥΓΟΣ απαιτεί την ύπαρξη ενός μηχανισμού ελέγχου, αλλά παρέχει στα κράτη μέλη τη διακριτική ευχέρεια να καθορίσουν τις λεπτομερείς ρυθμίσεις. Στόχος αυτού του μηχανισμού είναι να διασφαλίζει ότι δεν καταβάλλεται υπεραντιστάθμιση, στοιχείο που δεν διαπιστώνεται κατ' ανάγκη από τους ελέγχους του ΕΚΤ, εφόσον αυτοί εστιάζονται στις επιλέξιμες δαπάνες στο πλαίσιο του ΕΚΤ (π.χ., δεν θα εξεταστεί το ζήτημα του εύλογου κέρδους). Μολονότι, σε ορισμένους τομείς, υπάρχει πιθανότητα επικάλυψης μεταξύ αυτών των δύο μηχανισμών ελέγχου, οι οποίοι θα μπορούσαν ακόμη και να συνδυαστούν, εάν αυτό είναι απαραίτητο, ο κάθε μηχανισμός έχει τη δική του λογική, η οποία πρέπει να είναι σεβαστή.

197. Εάν ένα κράτος μέλος παρέχει πλεονέκτημα σε μία επιχείρηση στην οποία έχουν ανατεθεί υποχρεώσεις παροχής δημόσιας υπηρεσίας στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών, οι οποίες εκφεύγουν του πεδίου εφαρμογής της οδηγίας 2002/22/ΕΚ¹⁴², όπως τροποποιήθηκε από την οδηγία 2009/136/ΕΚ, εξακολουθεί να είναι δυνατή η εκτίμηση της εν λόγω αντιστάθμισης με βάση τους κανόνες κρατικών ενισχύσεων;

Η οδηγία 2002/22/ΕΚ προβλέπει ότι τα κράτη μέλη διατηρούν το δικαίωμα να διαθέτουν στο κοινό πρόσθετες υπηρεσίες, πέραν των υπηρεσιών στο πλαίσιο των υποχρεώσεων καθολικής υπηρεσίας που προβλέπει η οδηγία, και να τις χρηματοδοτούν σύμφωνα με το δίκαιο της ΕΕ (βλ. άρθρο 32 και σκέψεις 25 και 46 της οδηγίας).

Κατά συνέπεια, όταν ένα κράτος μέλος παρέχει πλεονέκτημα σε μια οντότητα στην οποία έχει ανατεθεί η παροχή προσβάσιμων στο κοινό τηλεφωνικών υπηρεσιών οι οποίες δεν εμπίπτουν στις υποχρεώσεις καθολικής υπηρεσίας, όπως ορίζονται στο κεφάλαιο II της οδηγίας, θα πρέπει να εκτιμά αν πρέπει να εφαρμόζονται τα κριτήρια Altmark και οι λοιποί όροι για τις κρατικές ενισχύσεις (δηλ. η μεταφορά κρατικών πόρων και η δυνατότητα καταλογισμού, η νόθευση του ανταγωνισμού και ο επηρεασμός των συναλλαγών μεταξύ κρατών μελών, η επιλεκτικότητα του εν λόγω μέτρου), ώστε να καταλήξει σε συμπέρασμα για το αν υφίσταται ή όχι κρατική ενίσχυση.

4 ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΚΑΝΟΝΩΝ ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΚΥΚΩ

4.1 Η ΚΥΚΩ παρέχεται από την ίδια την δημόσια αρχή

198. Σε ποιο βαθμό μια δημόσια αρχή μπορεί να αποφασίσει να παρέχει η ίδια μια κοινωνική υπηρεσία κοινής ωφελείας (ΚΥΚΩ); Με άλλους όρους, τι περιθώρια ευελιξίας διαθέτουν οι δημόσιες αρχές όταν αποφασίζουν αν θα παράσχουν άμεσα μια υπηρεσία οι ίδιες ή θα την αναθέσουν σε τρίτο; Έχουν πλήρη διακριτική ευχέρεια για τη λήψη απόφασης;

Οι δημόσιες αρχές διαθέτουν την πλήρη διακριτική ευχέρεια να αποφασίζουν είτε να παρέχουν οι ίδιες μια υπηρεσία ή να την αναθέτουν σε τρίτο (εξωτερική ανάθεση). Οι κανόνες σχετικά με τις δημόσιες συμβάσεις εφαρμόζονται μόνο όταν η δημόσια αρχή αποφασίσει να αναθέσει την παροχή μιας υπηρεσίας σε τρίτο έναντι αμοιβής.

199. Οι κανόνες της ΕΕ σχετικά με την επιλογή του φορέα συνήθως δεν εφαρμόζονται όταν οι δημόσιες αρχές παρέχουν την υπηρεσία άμεσα οι ίδιες ή μέσω εσωτερικού παρόχου (αυτό αναφέρεται ως κατάσταση «εσωτερικής παροχής»). Ποιο είναι το πεδίο και τα όρια απαλλαγής της «εσωτερικής παροχής»;

¹⁴² Οδηγία 2002/22/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 7ης Μαρτίου 2002, για την καθολική υπηρεσία και τα δικαιώματα των χρηστών όσον αφορά δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών (Οδηγία καθολικής υπηρεσίας), ΕΕ L 108 της 24.4.2002, σ. 51.

Σκοπός της απαλλαγής της «εσωτερικής παροχής» είναι να καλυφθούν οι περιπτώσεις όπου μία δημόσια αρχή αποφασίζει να παρέχει η ίδια μια υπηρεσία, αλλά μέσω μιας νομικά χωριστής οντότητας. Σε αυτή την περίπτωση, η δημόσια αρχή και η οντότητα που παρέχει την υπηρεσία θεωρούνται στην πράξη ως ενιαίος φορέας. Μια τέτοια σχέση δεν καλύπτεται ούτε από τις αρχές της διαφάνειας, της ίσης μεταχείρισης και της μη διάκρισης που απορρέουν από τη Συνθήκη, ούτε από την οδηγία για τις δημόσιες συμβάσεις αριθ. 2004/18/EK (στο εξής η «Οδηγία»)¹⁴³.

Οι όροι εφαρμογής της αρχής της απαλλαγής της «εσωτερικής παροχής» είναι οι ακόλουθοι:

A) ο έλεγχος που ασκεί η δημόσια αρχή, από μόνη της ή από κοινού με άλλες δημόσιες αρχές, στη νομικώς ανεξάρτητη οντότητα πρέπει να είναι ανάλογος με τον έλεγχο που ασκεί η ίδια αρχή στις δικές της υπηρεσίες.

Το ζήτημα αν μια δημόσια αρχή ασκεί ή όχι σε μια νομικά ανεξάρτητη οντότητα παρόμοιο έλεγχο με εκείνον που ασκεί στις δικές της υπηρεσίες μπορεί να διευθετείται μόνο κατά περίπτωση, αφού ληφθούν υπόψη όλες οι συναφείς νομοθετικές διατάξεις και περιστάσεις (νόμοι, καταστατικό της συγκεκριμένης οντότητας, συμφωνία των μετόχων κλπ.). Πράγματι, η δημόσια αρχή οφείλει, σε κάθε περίπτωση, να ασκεί στην εν λόγω οντότητα έλεγχο που θα της επιτρέψει να έχει καθοριστική επιρροή τόσο στον καθορισμό των στρατηγικών στόχων όσο και στις σημαντικές αποφάσεις αυτής της οντότητας.

Το Δικαστήριο απέκλεισε ρητά τη δυνατότητα να ασκεί μια δημόσια αρχή έλεγχο σε μια τρίτη οντότητα ανάλογο με εκείνον που ασκεί στις δικές της υπηρεσίες, εάν μια ιδιωτική επιχείρηση κατέχει έστω και μειοψηφική συμμετοχή στο κεφάλαιο της εν λόγω οντότητας¹⁴⁴.

και

B) Το μεγαλύτερο μέρος των δραστηριοτήτων της νομικά ανεξάρτητης οντότητας πραγματοποιείται με τη δημόσια αρχή ή τις δημόσιες αρχές που την ελέγχουν¹⁴⁵.

Εξαιρέση της εσωτερικής παροχής και παρόμοιος κοινός έλεγχος: Όσον αφορά το πρώτο κριτήριο (ανάλογος έλεγχος), το Δικαστήριο αναγνώρισε ότι δεν απαιτείται να είναι ο ανάλογος έλεγχος οπωσδήποτε ατομικός αλλά ο έλεγχος αυτός μπορεί να ασκείται από κοινού από περισσότερες δημόσιες αρχές¹⁴⁶. Επιβεβαίωσε ακόμη ότι, όταν μια επιχείρηση ελέγχεται από περισσότερους οργανισμούς, το δεύτερο κριτήριο (άσκηση του κύριου μέρους της δραστηριότητας) μπορεί να ικανοποιείται αν ληφθεί υπόψη η δραστηριότητα την οποία ασκεί η νομικά ανεξάρτητη οντότητα από κοινού με το σύνολο των εν λόγω δημόσιων οργανισμών¹⁴⁷. Κατά συνέπεια, δεν είναι υποχρεωτικό να εφαρμόζονται οι διαδικασίες δημοσίων συμβάσεων σε περίπτωση συνεργασίας διαφόρων δημόσιων αρχών στο πλαίσιο μιας νομικά ανεξάρτητης οντότητας η οποία υπόκειται στον κοινό έλεγχο των δημόσιων φορέων-ιδιοκτητών της και της οποίας η κύρια δραστηριότητα ασκείται από κοινού με αυτούς τους

¹⁴³ Οδηγία 2004/18/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 2004, περί συντονισμού των διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών. ΕΕ L 134 της 30.4.2004, σ. 114.

¹⁴⁴ Υπόθεση C-26/03 *Stadt Halle*, Συλλογή 2005, σ. I-0001, σκέψεις 49-50.

¹⁴⁵ Υπόθεση C-107/98 *Teckal*, Συλλογή 1999, σ. I-8121, σκέψη 50.

¹⁴⁶ Υπόθεση C-324/07 *Coditel Brabant*, Συλλογή 2008, σ. I-8457 και υπόθεση C-573/07 *Sea*, Συλλογή 2009, σ. I-8127.

¹⁴⁷ Υπόθεση C-340/04 *Carbotermo*, Συλλογή 2006, σ. I-4137, σκέψη 70, και υπόθεση C-295/05 *Asemfo* Συλλογή 2007, σ. I-2999, σκέψη 62.

ίδιους τους δημόσιους φορείς. Για συμπληρωματικές πληροφορίες σχετικά με τη συνεργασία μεταξύ δημοσίων αρχών βλ. την απάντηση στην ερώτηση.

Για πληροφορίες σχετικά με την τήρηση των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις όταν ο πάροχος της ΚΥΚΩ είναι συνδεδεμένος με τη δημόσια αρχή με σχέση (εσωτερικός πάροχος), βλ. απάντηση στην ερώτηση 211.

4.2 Ανάθεση της παροχής της ΚΥΚΩ σε τρίτο έναντι αμοιβής

200. Ποιο είναι το εφαρμοστέο νομικό πλαίσιο όταν μια δημόσια αρχή αποφασίζει να αναθέσει την παροχή ΚΥΚΩ σε εξωτερικό φορέα έναντι αμοιβής;

Εάν η δημόσια αρχή αποφασίσει την εξωτερική ανάθεση της παροχής μιας υπηρεσίας έναντι αμοιβής οφείλει να τηρήσει τους κανόνες του δικαίου της Ένωσης σχετικά με την ανάθεση δημοσίων συμβάσεων υπηρεσιών ή συμβάσεων παραχώρησης υπηρεσιών.

Πρέπει να γίνει διάκριση ανάμεσα σε δύο περιπτώσεις:

Α) Η δημόσια αρχή συνάπτει σύμβαση δημόσιας υπηρεσίας. Στην περίπτωση αυτή, η δημόσια αρχή καταβάλλει στον πάροχο της υπηρεσίας μια καθορισμένη αμοιβή. Μπορούμε να διακρίνουμε δύο καταστάσεις:

α) η αξία της σύμβασης είναι ανώτερη από τα όρια εφαρμογής της οδηγίας 2004/18/EK

Εάν καλύπτονται τα σχετικά όρια¹⁴⁸, οι δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας. Εντούτοις, σύμφωνα με το άρθρο 21 της οδηγίας, οι συμβάσεις στους τομείς της υγείας και των κοινωνικών υπηρεσιών δεν υπόκεινται σε όλους τους λεπτομερείς κανόνες της οδηγίας¹⁴⁹. εφαρμόζονται μόνο πολύ λίγα άρθρα της οδηγίας. Οι τεχνικές προδιαγραφές¹⁵⁰ πρέπει ιδίως να ορίζονται στην αρχή της διαδικασίας ανάθεσης της σύμβασης (βλ. απάντηση στην ερώτηση 203), και το αποτέλεσμα της διαδικασίας πρέπει να δημοσιεύεται¹⁵¹. Ακόμη, κατά την ανάθεση των συμβάσεων υγειονομικών και κοινωνικών υπηρεσιών, οι δημόσιες αρχές πρέπει να τηρούν επίσης τις βασικές αρχές της ΣΛΕΕ, όπως την απαίτηση διαφάνειας και την υποχρέωση ίσης μεταχείρισης των οικονομικών φορέων, χωρίς διακρίσεις, εφόσον οι εν λόγω υπηρεσίες είναι διασυνοριακού ενδιαφέροντος¹⁵². Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την έννοια του διασυνοριακού ενδιαφέροντος, βλ. την απάντηση στην ερώτηση 201.

Ωστόσο, οι αρχές αυτές απαιτούν την τήρηση μόνο των βασικών προτύπων που ανέπτυξε η νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και όχι την τήρηση του συνόλου των διατάξεων της οδηγίας 2004/18/EK. Συνεπώς, κατά την ανάθεση κοινωνικών υπηρεσιών από δημόσιες αρχές σε εξωτερικούς φορείς μέσω δημόσιας σύμβασης υπηρεσιών, οι δημόσιες αρχές διαθέτουν ήδη ευρύτερη διακριτική ευχέρεια από αυτήν που διαθέτουν για άλλους τομείς.

¹⁴⁸ Άρθρο 7 της οδηγίας 2004/18/EK.

¹⁴⁹ Οι κοινωνικές και υγειονομικές υπηρεσίες περιλαμβάνονται μεταξύ των υπηρεσιών που απαριθμούνται στο παράρτημα II Β της οδηγίας 2004/18/EK. Οι συμβάσεις για τέτοιου είδους υπηρεσίες υπόκεινται αποκλειστικά σε περιορισμένο αριθμό διατάξεων της οδηγίας (σχετικά με τη διάκριση μεταξύ των υπηρεσιών που απαριθμούνται στα παραρτήματα II Α και II Β, βλ. τα άρθρα 20 και 21 της οδηγίας 2004/18/EK). Μπορεί κανείς να συμβουλευτεί τους ειδικούς κώδικες στο δικτυακό τόπο της ΓΔ Εσωτερική Αγορά www.simap.europa.eu.

¹⁵⁰ Άρθρο 21 σε συνδυασμό με το άρθρο 23 της οδηγίας 2004/18/EK.

¹⁵¹ Άρθρο 21 σε συνδυασμό με το άρθρο 35 παράγραφος 4 της οδηγίας 2004/18/EK.

¹⁵² Με άλλους όρους, παρουσιάζουν ενδιαφέρον για τους οικονομικούς φορείς που είναι εγκατεστημένοι σε άλλα κράτη μέλη του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου. Βλ. υπόθεση C-507/03 *Επιτροπή κατά Ιρλανδίας*, Συλλογή 2007, σ. I-9777, σκέψεις 29 και επόμενες.

Πρέπει, εντούτοις, να επισημανθεί ότι για τις μεικτές συμβάσεις υπηρεσιών που περιλαμβάνουν και κοινωνικές υπηρεσίες και άλλες υπηρεσίες που καλύπτονται πλήρως από την οδηγία για τις δημόσιες συμβάσεις,¹⁵³ όπως οι μεταφορές, η επιστημονική έρευνα, η παροχή συμβουλών ή η συντήρηση, η οδηγία εφαρμόζεται μόνο εν μέρει, όπως εξηγήθηκε ανωτέρω, εάν η αξία της κοινωνικής υπηρεσίας¹⁵⁴ είναι μεγαλύτερη από την αξία της άλλης υπηρεσίας.

Παραδείγματος χάρη, οι υπηρεσίες μεταφοράς ασθενών περιλαμβάνουν συγχρόνως στοιχεία υπηρεσιών υγείας και υπηρεσίας μεταφορών. Εάν η αξία της υπηρεσίας μεταφορών είναι μεγαλύτερη από την αξία των υπηρεσιών υγείας, εφαρμόζονται όλες οι διατάξεις της οδηγίας. Εάν η αξία της ιατρικής υπηρεσίας είναι μεγαλύτερη, η οδηγία εφαρμόζεται μόνο εν μέρει, όπως εξηγήθηκε ανωτέρω¹⁵⁵.

β) Η αξία της σύμβασης είναι κατώτερη από τα όρια εφαρμογής της οδηγίας 2004/18/ΕΚ.

Εάν η αξία της προς ανάθεση σύμβασης είναι κατώτερη του ορίου εφαρμογής της οδηγίας, η δημόσια αρχή οφείλει να συμμορφωθεί τουλάχιστον με τους βασικούς κανόνες και τις αρχές του δικαίου της ΕΕ, όπως οι αρχές της ίσης μεταχείρισης, της αμεροληψίας και της διαφάνειας, εάν η εν λόγω σύμβαση παρουσιάζει διασυννοριακό ενδιαφέρον. Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το ακριβές περιεχόμενο αυτών των αρχών, βλ. απάντηση στην ερώτηση 201.

Β) Η δημόσια αρχή αναθέτει σύμβαση παραχώρησης υπηρεσιών. Στην περίπτωση αυτή, η αμοιβή συνίσταται κυρίως στο δικαίωμα οικονομικής εκμετάλλευσης της υπηρεσίας.¹⁵⁶ Ο παραχωρησιούχος αναλαμβάνει τον ουσιαστικό επιχειρησιακό κίνδυνο που απορρέει από την εκμετάλλευση της εν λόγω υπηρεσίας¹⁵⁷. Οι δημόσιες αρχές που αναθέτουν σύμβαση παραχώρησης υπηρεσιών οφείλουν, ιδίως όταν η εν λόγω σύμβαση έχει διασυννοριακό ενδιαφέρον, να τηρούν τους βασικούς κανόνες και αρχές του δικαίου της ΕΕ, και ιδίως τις αρχές της διαφάνειας, της ίσης μεταχείρισης και αμεροληψίας¹⁵⁸. Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το ακριβές περιεχόμενο των αρχών αυτών, βλ. απάντηση στην ερώτηση 202.

201. Ποια είναι η έννοια του διασυννοριακού ενδιαφέροντος;

Μια δημόσια σύμβαση ή σύμβαση παραχώρησης έχει διασυννοριακό ενδιαφέρον, εάν παρουσιάζει ενδιαφέρον για τους οικονομικούς φορείς που είναι εγκατεστημένοι σε άλλα κράτη μέλη του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου¹⁵⁹.

Εναπόκειται στην αρμοδιότητα της δημόσιας αρχής να εκτιμά κατά περίπτωση το δυνητικό ενδιαφέρον της σύμβασης για οικονομικούς φορείς εγκατεστημένους σε άλλα κράτη μέλη, εκτός εάν το εθνικό δίκαιο δεν παρέχει συγκεκριμένες οδηγίες.

Εάν μια δημόσια σύμβαση ή σύμβαση παραχώρησης έχει διασυννοριακό ενδιαφέρον, η δημόσια αρχή οφείλει να συμμορφώνεται με τις αρχές της ΣΛΕΕ (απαγόρευσης των

¹⁵³ Οι υπηρεσίες που απαριθμούνται στο παράρτημα II Α της οδηγίας 2004/18/ΕΚ.

¹⁵⁴ Άρθρο 22 της οδηγίας 2004/18/ΕΚ.

¹⁵⁵ Βλ. υπόθεση C-76/97 *Tögel*, Συλλογή 1998, σ. I-5357, σκέψεις 29-40.

¹⁵⁶ Βλ. άρθρο 1 παράγραφος 4 της οδηγίας 2004/18/ΕΚ.

¹⁵⁷ Βλ. άρθρο 17 της οδηγίας 2004/18/ΕΚ και νομολογία του Δικαστηρίου, ιδίως στην απόφαση της 25ης Μαρτίου 2010 στην υπόθεση C-451/08 *Helmut Mueller* (Συλλογή 2010, σ. I-2673).

¹⁵⁸ Βλ. τις ακόλουθες αποφάσεις: υπόθεση C-324/98 *Telaustria*, Συλλογή 2000, σ. I-10745, σκέψη 62· υπόθεση C-231/03 *Coname*, Συλλογή 2005, σ. I-7287, σκέψεις 16-19 και υπόθεση C-458/03 *Parking Brixen*, Συλλογή 2005, σ. I-8585, σκέψη 49.

¹⁵⁹ Βλ. υπόθεση C-507/03 *Επιτροπή κατά Ιρλανδίας*, Συλλογή 2007, σ. I-9777, σκέψεις 29 και επόμενες.

διακρίσεων, διαφάνειας κλπ.)¹⁶⁰ κατά την ανάθεση των συμβάσεων αυτών. Οι δημόσιες συμβάσεις ή οι συμβάσεις παραχώρησης που στερούνται διασυνοριακού ενδιαφέροντος δεν υπόκεινται στις αρχές της ΣΛΕΕ.

Συνεπώς, υπό ορισμένους όρους, οι μικρές συμβάσεις υπηρεσιών τοπικής διάστασης μπορούν να ανατεθούν ακόμη και χωρίς την τήρηση των ανωτέρω αρχών, εάν οι εν λόγω υπηρεσίες δεν έχουν διασυνοριακό ενδιαφέρον για επιχειρηματίες άλλων κρατών μελών και, κατά συνέπεια, δεν έχουν αντίκτυπο στη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς. Αυτό μπορεί να συμβαίνει όταν, λόγω της ιδιαίτερα χαμηλής αξίας της σύμβασης¹⁶¹ (πολύ χαμηλότερης από το όριο εφαρμογής της οδηγίας 2004/18/EK που προς το παρόν ανέρχεται σε 200.000 EUR¹⁶²) και της φύσης της κοινωνικής υπηρεσίας και του τμήματος της σχετικής αγοράς, κρίνεται απίθανο να υπάρχουν δυνητικά ενδιαφερόμενοι οικονομικοί φορείς από άλλα κράτη μέλη για την παροχή των εν λόγω υπηρεσιών¹⁶³.

Ενδεικτικά, σε περιπτώσεις συμβάσεων νομικών υπηρεσιών μέσης αξίας περίπου 5.000 ευρώ¹⁶⁴ ή πολεοδομικών υπηρεσιών αξίας από 6.000 έως 26.500 ευρώ¹⁶⁵, η Επιτροπή έκρινε ότι, λόγω της χαμηλής αξίας τους (που κυμαίνεται περίπου στο 10% ή και σε χαμηλότερο ποσοστό του ορίου εφαρμογής της οδηγίας) και των ειδικών περιστάσεων της κάθε υπόθεσης, οι εν λόγω συμβάσεις δεν είχαν επίπτωση στην εσωτερική αγορά.

Ούτε η ύπαρξη καταγγελίας σε σχέση με την εν λόγω σύμβαση αποτελεί επαρκές στοιχείο που αποδεικνύει ότι η σύμβαση παρουσιάζει διασυνοριακό ενδιαφέρον¹⁶⁶.

Για να αξιολογήσουν τη συνάφεια της σύμβασης με την εσωτερική αγορά, οι δημόσιες αρχές μπορούν να ανατρέξουν στην ερμηνευτική ανακοίνωση της Επιτροπής¹⁶⁷ σχετικά με το εφαρμοστέο δίκαιο της ΕΕ στις αναθέσεις συμβάσεων οι οποίες δεν εμπίπτουν ή εμπίπτουν εν μέρει στις οδηγίες για τις δημόσιες συμβάσεις.¹⁶⁸ Η ανακοίνωση αυτή καλύπτει τις συμβάσεις που εμπίπτουν εν μέρει μόνο στις διατάξεις των οδηγιών για τις δημόσιες συμβάσεις, π.χ. οι συμβάσεις υπηρεσιών υγείας και κοινωνικών υπηρεσιών¹⁶⁹. Εφόσον η ανακοίνωση περιλαμβάνει μια γενική ερμηνεία της έννοιας της συνάφειας με την εσωτερική αγορά κατ' εφαρμογή της Συνθήκης, μπορεί επίσης να χρησιμεύσει ως οδηγός για τις συμβάσεις παραχώρησης.

¹⁶⁰ Υπόθεση C-59/00 *Bent Moustén Vestergaard*, Συλλογή 2001, σ. I-9505, σκέψη 20, υπόθεση C-264/03 *Επιτροπή κατά Γαλλίας*, Συλλογή 2005, σ. I-8831, σκέψεις 32-33, υπόθεση C-6/05 *Επιτροπή κατά Ελλάδας*, Συλλογή 2007, σ. I-4557, σκέψη 3.

¹⁶¹ Το κριτήριο της αξίας από μόνο του δεν είναι αρκετό για να αποδείξει ότι μία αγορά δεν έχει διασυνοριακό συμφέρον. Όπως έκρινε το Δικαστήριο στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-147/2006 και C-148/2006 *Secap*, Συλλογή 2008, σ. I-3565, σκέψη 31 «σε ορισμένες περιπτώσεις, τα σύνορα διασχίζουν κατοικημένες περιοχές που βρίσκονται στο έδαφος διαφόρων κρατών μελών και, υπό τις συνθήκες αυτές, ακόμα και συμβάσεις αμελητέας αξίας μπορεί να παρουσιάζουν βέβαιο διασυνοριακό ενδιαφέρον».

¹⁶² Μετά από αναπροσαρμογή βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1251/2011 της Επιτροπής, της 30ής Νοεμβρίου 2011, για την τροποποίηση των οδηγιών 2004/17/EK, 2004/18/EK και 2009/81/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σε σχέση με τα όρια εφαρμογής τους για τις διαδικασίες ανάθεσης συμβάσεων.

¹⁶³ Βλ. υπόθεση C-231/03 *Coname*, Συλλογή 2005, σ. I-7287, σκέψη 20, η οποία αφορούσε τις συμβάσεις παραχώρησης υπηρεσιών.

¹⁶⁴ Βλ. δελτίο τύπου IP/07/357, της 21ης Μαρτίου 2007.

¹⁶⁵ Βλ. δελτίο τύπου IP/06/1786 της 13ης Δεκεμβρίου 2006.

¹⁶⁶ Βλ. υπόθεση C-507/03 *Επιτροπή κατά Ιρλανδίας*, Συλλογή 2007, σ. I-9777, σκέψη 34.

¹⁶⁷ Η ανακοίνωση αυτή αναλύθηκε από το Δικαστήριο στην υπόθεση T-258/06, *Γερμανία κατά Επιτροπής*, το οποίο έκρινε, γενικά, ότι η ανακοίνωση δεν περιέχει νέους κανόνες για την ανάθεση δημοσίων συμβάσεων εκτός του πεδίου των υποχρεώσεων βάσει του ενωσιακούδικαίου με τη σημερινή του μορφή.

¹⁶⁸ ΕΕ C 179 της 1.8.2006, σ. 2,

¹⁶⁹ Όπως αναφέρεται στο παράρτημα II Β της οδηγίας 2004/18/EK.

202. Ποιες υποχρεώσεις απορρέουν από τις αρχές της διαφάνειας και της απαγόρευσης των διακρίσεων;

Σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι αρχές της διαφάνειας, της ίσης μεταχείρισης και της απαγόρευσης των διακρίσεων επιβάλλουν την κατάλληλη δημοσίευση της πρόθεσης της δημόσιας αρχής να συνάψει δημόσια σύμβαση ή σύμβαση παραχώρησης. Η δημοσίευση μπορεί να περιορίζεται σε συνοπτική περιγραφή των βασικών στοιχείων της προς ανάθεση σύμβασης και της διαδικασίας ανάθεσης, μαζί με πρόσκληση για επικοινωνία με τη δημόσια αρχή. Έχει καθοριστική σημασία να έχουν όλοι οι δυνητικά ενδιαφερόμενοι πάροχοι υπηρεσιών τη δυνατότητα να εκδηλώσουν το ενδιαφέρον τους να υποβάλουν προσφορά για τη σύμβαση.

Στη συνέχεια, η δημόσια αρχή μπορεί να επιλέξει με αντικειμενικό τρόπο και χωρίς διακρίσεις τους υποψήφιους που θα κληθούν να υποβάλουν προσφορά και ενδεχομένως να διαπραγματευθεί τους όρους της σύμβασης ή της σύμβασης παραχώρησης. Κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων αυτών, η δημόσια αρχή πρέπει να μεταχειρίζεται με ίσους όρους όλους τους οικονομικούς φορείς και να τους παρέχει τις ίδιες πληροφορίες.

Σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου σχετικά με την αποτελεσματική δικαστική προστασία¹⁷⁰, επιβάλλεται η επανεξέταση τουλάχιστον των αποφάσεων που επηρεάζουν αρνητικά ένα πρόσωπο το οποίο έχει ή είχε συμφέρον να του ανατεθεί η σύμβαση, όπως η απόφαση αποκλεισμού ενός υποψηφίου, ώστε να ελέγχονται πιθανές παραβιάσεις των βασικών προτύπων που απορρέουν από το πρωτογενές δίκαιο της Ένωσης.

Κατά την εφαρμογή αυτών των κανόνων, οι δημόσιες αρχές μπορούν να ανατρέξουν στην ερμηνευτική ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με το εφαρμοστέο δίκαιο της ΕΕ στις αναθέσεις συμβάσεων που δεν υπόκεινται ή εμπίπτουν μόνο εν μέρει στο πεδίο των οδηγιών για τις δημόσιες συμβάσεις. Όπως προαναφέρθηκε, η ανακοίνωση αυτή αφορά συμβάσεις που καλύπτονται μόνον εν μέρει από τις οδηγίες για τις δημόσιες συμβάσεις (τις «οδηγίες»)¹⁷¹, όπως οι συμβάσεις για τις υπηρεσίες του παραρτήματος ΙΒ της οδηγίας 2004/18/ΕΚ, στις οποίες περιλαμβάνονται οι υπηρεσίες υγείας και οι κοινωνικές υπηρεσίες¹⁷². Όπως αναφέρεται στην ερώτηση 200 και κατ' εφαρμογή του άρθρου 21 της οδηγίας 2004/18/ΕΚ, οι δημόσιες συμβάσεις για τις υπηρεσίες αυτές υπόκεινται μόνο σε ορισμένους κανόνες της οδηγίας 2004/18/ΕΚ (συγκεκριμένα στην υποχρέωση καθορισμού τεχνικών προδιαγραφών στη συγγραφή υποχρεώσεων και δημοσίευσης του αποτελέσματος της διαδικασίας) και διέπονται κατά τα λοιπά από τις γενικές αρχές της ΣΛΕΕ (απαγόρευση των διακρίσεων, διαφάνεια κλπ.), εάν παρουσιάζουν διασυννοριακό ενδιαφέρον.

Εφόσον η ανακοίνωση περιέχει μια γενική ερμηνεία των αρχών της διαφάνειας, της ίσης μεταχείρισης και της απαγόρευσης των διακρίσεων, μπορεί επίσης να χρησιμεύσει ως οδηγός για τις συμβάσεις παραχώρησης, λαμβανομένου υπόψη ότι η αξία αυτών των συμβάσεων είναι συνήθως πολύ υψηλότερη από τα όρια που ορίζουν οι οδηγίες για τις δημόσιες συμβάσεις και ότι κατά συνέπεια, μολονότι οι εν λόγω οδηγίες δεν εφαρμόζονται στις συμβάσεις παραχώρησης υπηρεσιών, οι συμβάσεις αυτές είναι πιθανό να έχουν διασυννοριακό ενδιαφέρον και, κατ' επέκταση, πρέπει να

¹⁷⁰ Βλ. υπόθεση C-50/00 P *Union de Pequeños Agricultores*, Συλλογή 2002, σ. I-6677, σκέψη 39, και υπόθεση 222/86 *Heylens*, Συλλογή 1987, σ. 4097, σκέψη 14.

¹⁷¹ Οδηγία 2004/18/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 2004 περί συντονισμού των διαδικασιών σύναξης δημόσιων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών και οδηγία 2004/17/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 2004 περί συντονισμού των διαδικασιών σύναξης συμβάσεων στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των ταχυδρομικών υπηρεσιών.

¹⁷² Όπως αναφέρεται στο παράρτημα Ι Β της οδηγίας 2004/18/ΕΚ.

δημοσιοποιούνται σε ένα μέσο πανευρωπαϊκής κάλυψης, σύμφωνα με τις αρχές της ΣΛΕΕ.

203. Πώς πρέπει να συντάσσονται οι κατάλληλες προδιαγραφές για την ανάθεση μιας σύμβασης υπηρεσιών ώστε (i) να ανταποκρίνονται συνολικά στις ποικίλες ανάγκες των χρηστών και (ii) να επιτρέπουν την προσαρμογή της υπηρεσίας σε μεταβαλλόμενες καταστάσεις όσον αφορά την ένταση, τον αριθμό των χρηστών κ.λπ.;

Η Οδηγία παρέχει μεγάλο φάσμα δυνατοτήτων για τον ορισμό των προδιαγραφών¹⁷³. Οι δημόσιες αρχές έχουν την ευχέρεια να αξιοποιήσουν πλήρως αυτές τις δυνατότητες, ζητώντας από τους υποψηφίους τον σχεδιασμό ειδικά προσαρμοσμένων υπηρεσιών, ώστε να προσφέρουν τις βέλτιστες υπηρεσίες, με το απαιτούμενα πρότυπα ποιότητας. Οι δημόσιες αρχές μπορούν, για παράδειγμα, να διευκρινίζουν ότι οι υποψήφιοι οφείλουν να ανταποκρίνονται στις ειδικές ανάγκες των συγκεκριμένων ομάδων χρηστών ή επίσης να απαιτούν να είναι συμβατή η προτεινόμενη υπηρεσία με τις δομές που έχουν ήδη τεθεί σε λειτουργία. Μπορεί επίσης η δημόσια αρχή να απαιτήσει την εκτέλεση και αξιολόγηση της υπηρεσίας με τρόπο που να συμμετέχουν οι χρήστες.

Σε κάθε περίπτωση, κατά κανόνα, οι προδιαγραφές πρέπει να ορίζονται κατά τρόπο που δεν προκαλεί διακρίσεις και να δεν προκαθορίζει εξαρχής την έκβαση της διαδικασίας.

204. Ποιες άλλες απαιτήσεις ποιότητας μπορούν να περιληφθούν στην ανάθεση μιας δημόσιας σύμβασης ή μιας σύμβασης παραχώρησης ΚΥΚΩ;

Κατά την ανάθεση μιας δημόσιας σύμβασης ή σύμβασης παραχώρησης ΚΥΚΩ, οι δημόσιες αρχές μπορούν να λάβουν υπόψη όλες τις απαιτήσεις ποιότητας σε σχέση με την αντικείμενο της σύμβασης τις οποίες θεωρούν αναγκαίες, ώστε να προσφέρουν στους χρήστες την οικονομικά αποδοτικότερη και υψηλής ποιότητας υπηρεσία. Σε συνάρτηση με τη φύση τους, οι απαιτήσεις αυτές μπορούν να εφαρμόζονται στις διάφορα στάδια της διαδικασίας:

Κατά τον καθορισμό των τεχνικών προδιαγραφών¹⁷⁴, παραδείγματος χάρη, η δημόσια αρχή μπορεί να ορίσει όλα τα χαρακτηριστικά της υπηρεσίας που θεωρεί χρήσιμα για να εξασφαλίσει την παροχή υπηρεσίας υψηλής ποιότητας (π.χ. απαιτήσεις που εγγυώνται τη συνέχεια της υπηρεσίας, την ικανοποίηση των ειδικών αναγκών των διαφόρων κατηγοριών χρηστών, τη δυνατότητα πρόσβασης των ατόμων με μειωμένη κινητικότητα στις υποδομές υποδοχής, και γενικότερα απαιτήσεις ως προς την ποιότητα αυτών των υποδομών κλπ.). Οι τεχνικές προδιαγραφές της υπηρεσίας μπορούν να οριστούν είτε με τη μορφή λεπτομερέστατων χαρακτηριστικών (στοιχείο που, σε ορισμένες περιπτώσεις, μπορεί να συμβάλει σε υπερβολικά μεγάλη τυποποίηση των προτεινόμενων υπηρεσιών), είτε με βάση τις απαιτήσεις λειτουργικής απόδοσης. Η τελευταία αυτή προσέγγιση παρέχει γενικά στους υποψηφίους μεγαλύτερη διακριτική ευχέρεια, δίνοντάς τους τη δυνατότητα να προτείνουν στη δημόσια αρχή πιο καινοτόμες λύσεις/ μεθόδους εργασίας που θα επιτρέπουν την επίτευξη των καθορισμένων στόχων ποιότητας.

Η εμπειρία και τα προσόντα του προσωπικού του παρόχου είναι επίσης στοιχεία που συμβάλλουν καθοριστικά στην ποιότητα της παρεχόμενης υπηρεσίας. Κατά τον ορισμό των **κριτηρίων επιλογής¹⁷⁵**, η δημόσια αρχή μπορεί να ορίσει απαιτήσεις για την επαγγελματική ικανότητα (π.χ. επαγγελματική εμπειρία, επαγγελματικά προσόντα του προσωπικού, διαθέσιμες τεχνικές υποδομές), ώστε να εξασφαλιστεί ότι ο επιλεγόμενος

¹⁷³ Άρθρο 23 της οδηγίας 2004/18/EK, το οποίο εφαρμόζεται επίσης στις υπηρεσίες που απαριθμούνται στο παράρτημα II Β της οδηγίας, συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών υπηρεσιών.

¹⁷⁴ Βλ. άρθρο 23 της οδηγίας 2004/18/EK.

¹⁷⁵ Βλ. άρθρα 44 και 48 της οδηγίας 2004/18/EK.

ανάδοχος διαθέτει κατάλληλη ικανότητα για να εκτελέσει την υπηρεσία με βάση τις παραμέτρους ποιότητας που ορίζονται στη σύμβαση.

Οι απαιτήσεις ποιότητας μπορούν επίσης να ληφθούν υπόψη στα **κριτήρια ανάθεσης**¹⁷⁶. Η δημόσια αρχή δεν είναι υποχρεωμένη να αναθέσει τη σύμβαση βάσει της κατώτερης τιμής, αλλά μπορεί να την αναθέσει στον υποψήφιο που υποβάλλει την οικονομικά αποδοτικότερη προσφορά. Αυτό επιτρέπει να περιληφθούν στα κριτήρια ανάθεσης όλοι οι ποιοτικοί παράγοντες τους οποίους θεωρεί σημαντικούς και οι οποίοι συνδέονται με το αντικείμενο της σύμβασης. Η δημόσια αρχή έχει επίσης την ευχέρεια να εντάξει στη στάθμιση των διαφόρων κριτηρίων ανάθεσης τη σημασία που προσδίδει στα διάφορα ποιοτικά στοιχεία της υπηρεσίας.

Οι **όροι εκτέλεσης της σύμβασης**¹⁷⁷ συνιστούν έναν άλλο τρόπο θεώρησης της ποιότητας της υπηρεσίας. Με την επιφύλαξη της τήρησης άλλων συναφών διατάξεων του δικαίου της ΕΕ, η δημόσια αρχή μπορεί να εισάγει στα κριτήρια επιδόσεων¹⁷⁸ ρήτρες εκτέλεσης που επιβάλλουν στον αντισυμβαλλόμενο να εγγυηθεί, για παράδειγμα, ένα κατάλληλο επίπεδο εκπαίδευσης και αμοιβής του προσωπικού που συμμετέχει στην εκτέλεση της σύμβασης. Οι ρήτρες αυτές εξασφαλίζουν ότι δεν θα επιχειρήσει ο ανάδοχος να μειώσει το κόστος εργασίας, γεγονός το οποίο θα αφαιρούσε τα κίνητρα του προσωπικού, θα αύξανε τον αριθμό του προσωπικού και τελικά θα είχε αρνητικές επιπτώσεις στην ποιότητα της παρεχόμενης υπηρεσίας.

Τέλος, κατά την ανάθεση μιας δημόσιας σύμβασης /σύμβασης παραχώρησης ΚΥΚΩ, οι δημόσιες αρχές μπορούν να υιοθετήσουν μια ολοκληρωμένη προσέγγιση για την παροχή σύνθετων υπηρεσιών, οι οποίες δεν είναι απαραίτητο να επιμερίζονται σε περισσότερες συμβάσεις, αλλά μπορούν να ανατεθούν ως ένα ενιαίο σύνολο, ώστε ο χρήστης να μπορεί να απευθύνεται, εάν επιθυμεί, σε έναν μόνο πάροχο που θα είναι υπεύθυνος για πολλαπλές συναφείς ανάγκες. Έχουν επίσης την ευχέρεια να επιλέγουν την κατάλληλη διάρκεια για την εν λόγω σύμβαση, ώστε να εξασφαλιστεί η σταθερότητα και η συνέχεια της σχετικής υπηρεσίας(ών).

205. Επιτρέπονται τροποποιήσεις της σύμβασης κατά τη διάρκεια της εκτέλεσής της;

Επιτρέπεται η τροποποίηση της σύμβασης καθ' όλη τη διάρκεια ισχύος της, υπό την προϋπόθεση ότι δεν μεταβάλλονται ουσιαστικά οι όροι της αρχικής προκήρυξης¹⁷⁹.

Κατά το Δικαστήριο, τροποποίηση δημόσιας σύμβασης κατά τη διάρκεια της εφαρμογής της μπορεί να θεωρηθεί ουσιαστική στις ακόλουθες περιπτώσεις:

- όταν εισάγει όρους οι οποίοι, εάν αποτελούσαν μέρος της αρχικής διαδικασίας ανάθεσης, θα επέτρεπαν την αποδοχή άλλων προσφερόντων από αυτούς που έγιναν αρχικά δεκτοί ή θα επέτρεπαν την αποδοχή άλλης προσφοράς από αυτήν που έγινε αρχικά αποδεκτή·
- όταν επεκτείνει το πεδίο της σύμβασης σημαντικά, ώστε να καλυφθούν υπηρεσίες οι οποίες δεν καλύπτονταν αρχικά·

¹⁷⁶ Βλ. άρθρο 53 της οδηγίας 2004/18/ΕΚ.

¹⁷⁷ Βλ. άρθρο 26 της οδηγίας 2004/18/ΕΚ.

¹⁷⁸ Για λόγους διαφάνειας, τα κριτήρια επίδοσης πρέπει να δημοσιεύονται εκ των προτέρων στα έγγραφα της σύμβασης. Η τήρηση των κριτηρίων επίδοσης δεν μπορεί να επαληθευθεί πριν την ανάθεση της σύμβασης· η επαλήθευση θα είναι δυνατή μόνο κατά τη διάρκεια της εφαρμογής. Για να διασφαλιστεί η συμμόρφωση, η δημόσια αρχή μπορεί να προβλέψει αποτρεπτικές συμβατικές οικονομικές ποινές.

¹⁷⁹ Υπόθεση C-496/99 *Επιτροπή κατά CAS Succhi di Frutta SpA*, Συλλογή 2004, σ. I-3801, σκέψη 116 και υπόθεση C-454/06 *Pressetext*, Συλλογή 2008, σ. I-04401, σκέψεις 35 έως 37.

- όταν μεταβάλλει την οικονομική ισορροπία της σύμβασης προς όφελος του αναδόχου, κατά τρόπο που δεν προβλεπόταν στους όρους της αρχικής σύμβασης.¹⁸⁰

206. Πώς μπορεί να αποτραπεί η επιβολή υπέρογκων επιβαρύνσεων στους μικρούς παρόχους υπηρεσιών, οι οποίοι διαθέτουν συνήθως τα καταλληλότερα μέσα για να κατανοήσουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά μιας ΚΥΚΩ σε συνθήκες με ένα έντονα τοπική διάσταση;

Η δημόσια αρχή είναι αρμόδια να διοργανώσει τον διαγωνισμό κατά τρόπο ώστε να δώσει στους μικρούς οικονομικούς φορείς τη δυνατότητα να συμμετάσχουν και να κερδίσουν τη σύμβαση. Όσο ευρύτερο είναι το πεδίο της ζητούμενης υπηρεσίας και, κατά συνέπεια, όσο πιο απαιτητικοί είναι οι οικονομικοί και χρηματοπιστωτικοί όροι, τόσο δυσχερέστερη θα είναι η συμμετοχή των μικρών παρόχων υπηρεσιών. Στις μεγαλύτερες συμβάσεις (π.χ. για ένα φάσμα υπηρεσιών ή για υπηρεσίες που θα εκτελεστούν σε διαφορετικούς τύπους), η αναθέτουσα αρχή μπορεί να προβλέψει τη διαίρεση της σύμβασης σε περισσότερες παρτίδες, με μεγαλύτερη δυνατότητα πρόσβασης των ΜΜΕ. Εντούτοις, οι οδηγίες δεν επιτρέπουν την τεχνητή κατάτμηση συμβάσεων σε επιμέρους συμβάσεις αξίας κατώτερης από τα όρια που έχει ως αποτέλεσμα την καταστρατήγηση της εφαρμογής των σχετικών διατάξεων των οδηγιών για τις δημόσιες συμβάσεις. Κατά κανόνα, συνιστάται στις δημόσιες αρχές να συντάσσουν τις τεχνικές προδιαγραφές, έχοντας υπόψη τις ΜΜΕ και περιορίζοντας τις τυπικές προϋποθέσεις στο αυστηρά αναγκαίο.

207. Πώς μπορούν να συνδυαστούν οι διαδικασίες ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων που περιορίζουν τον αριθμό των επιλεγέντων αναδόχων με τη διατήρηση επαρκούς ελευθερίας επιλογής για τους χρήστες μιας ΚΥΚΩ;

Σκοπός των διαδικασιών ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων δεν είναι να περιοριστεί ο αριθμός των παρόχων των συγκεκριμένων υπηρεσιών. Οι αναθέτουσες αρχές έχουν την πλήρη ευχέρεια να επιλέξουν έναν ή περισσότερους φορείς για να καλύψουν τις ανάγκες τους. Μπορούν, παραδείγματος χάρη, να αναθέσουν την ίδια παροχή υπηρεσιών σε πολλούς φορείς, εάν αυτό είναι δυνατό από πρακτική άποψη, εγγυώμενες με αυτό τον τρόπο ευρύτερο φάσμα επιλογής για τους χρήστες της εν λόγω υπηρεσίας.

208. Είναι δυνατόν να εισαχθεί ως κριτήριο για την επιλογή παρόχου υπηρεσίας η γνώση του σχετικά με το τοπικό πλαίσιο, εφόσον αυτό το στοιχείο είναι συχνά καίριας σημασίας για την επιτυχή παροχή μιας ΚΥΚΩ;

Σκοπός των κανόνων δημοσίων συμβάσεων της ΕΕ είναι να εξασφαλίσουν έναν θεμιτό ανταγωνισμό μεταξύ των φορέων σε όλη την Ευρώπη, ώστε να εξασφαλίζεται η οικονομικά αποδοτικότερη λύση για τις δημόσιες αρχές. Η απαίτηση εξοικείωσης με το τοπικό πλαίσιο θα μπορούσε να οδηγήσει σε αθέμιτη διάκριση σε βάρος αλλοδαπών παρόχων υπηρεσιών. Συγχρόνως, μια τέτοια απαίτηση υπάρχει κίνδυνος να περιορίσει το πεδίο επιλογής της δημόσιας αρχής σε μικρό αριθμό τοπικών φορέων και, συνεπώς, να μειώσει το ευεργετικό αποτέλεσμα του ανταγωνισμού σε ευρωπαϊκή κλίμακα.

Πάντως, ορισμένες απαιτήσεις που συνδέονται με το τοπικό πλαίσιο μπορούν να γίνουν αποδεκτές, εάν μπορούν να αιτιολογηθούν με βάση τις ιδιαιτερότητες της προς ανάθεση υπηρεσίας (το είδος της υπηρεσίας ή/και τις κατηγορίες χρηστών) και να συνδέονται αυστηρά με την εκτέλεση της σύμβασης.

Παραδείγματα:

¹⁸⁰ Υπόθεση C-454/06 *Pressetext*, Συλλογή 2008, σ. I-04401, σκέψεις 35 έως 37.

- Μια δημόσια αρχή μπορεί να απαιτήσει, βάσει ρητρών εκτέλεσης της σύμβασης, να εγκαταστήσει ο ανάδοχος μια τοπική υποδομή, όπως γραφείο ή εργαστήριο, ή να εγκαταστήσει έναν ειδικό εξοπλισμό στον τόπο εκτέλεσης, εάν αυτό είναι αναγκαίο για την παροχή της υπηρεσίας.
- Μια τοπική αρχή που προτίθεται να δημιουργήσει κέντρο υποδοχής γυναικών, ιδίως για γυναίκες μιας ειδικής πολιτισμικής μειοψηφίας, μπορεί να ορίσει στην πρόσκληση υποβολής προσφορών ότι ο πάροχος υπηρεσιών οφείλει να έχει προηγούμενη εμπειρία σε αυτού του είδους τις υπηρεσίες σε περιβάλλον με παρόμοια κοινωνικά και οικονομικά χαρακτηριστικά και ότι οι εργαζόμενοι που θα είναι σε επαφή και/ή θα ασχολούνται με τις ανάγκες των γυναικών οι οποίες αντιμετωπίζουν προβλήματα πρέπει να είναι επαρκώς εξοικειωμένοι με το πολιτισμικό πλαίσιο και τη γλώσσα αυτών των γυναικών.
- Μια δημόσια αρχή που προτίθεται να δημιουργήσει υπηρεσία ευρέσεως εργασίας, η οποία θα απευθύνεται σε νέους άνεργους που προέρχονται από μειονεκτικές περιοχές, και να χειριστεί με ολοκληρωμένο τρόπο ειδικά προβλήματα των χρηστών της υπηρεσίας (όπως ζητήματα ψυχικής υγείας, τοξικομανίας ή αλκοολισμού, κοινωνικής στέγης και χρέους), θα μπορούσε να διευκρινίσει ότι ο πάροχος υπηρεσιών οφείλει να έχει προηγούμενη εμπειρία σε υπηρεσίες αυτού του είδους για παρόμοιες ομάδες-στόχους. Η δημόσια αρχή μπορεί επίσης να αναφέρει ότι ο πάροχος των υπηρεσιών πρέπει να εγγυηθεί ότι οι εργαζόμενοι που θα ασχολούνται με τους χρήστες της υπηρεσίας είναι εξαρχής εξοικειωμένοι με τα υφιστάμενα δίκτυα κοινωνικών φορέων με τα οποία θα πρέπει να επικοινωνούν, ώστε να ανταποκρίνονται με ολοκληρωμένο τρόπο στις ανάγκες των νέων ενηλίκων ανέργων.

Σε κάθε περίπτωση, ένας περιορισμός αυτού του είδους δεν πρέπει να υπερβαίνει το απολύτως αναγκαίο για τη διασφάλιση της επαρκούς παροχής της υπηρεσίας. Ενδεικτικά, το Δικαστήριο έχει αποφανθεί ότι, στο πλαίσιο της ανάθεσης μιας δημόσιας σύμβασης κατ' οίκον παροχής υπηρεσιών υγείας για αναπνευστικά προβλήματα, μια δημόσια αρχή δεν μπορεί να απαιτήσει να διαθέτει ο δυνητικός υποψήφιος, κατά τη στιγμή της υποβολής της προσφοράς, γραφείο με πρόσβαση του κοινού στην πρωτεύουσα της επαρχίας όπου πρόκειται να παρασχεθεί η υπηρεσία¹⁸¹.

Η δημόσια αρχή είναι υπεύθυνη να εξασφαλίσει ότι τέτοιου είδους όροι αιτιολογούνται αντικειμενικά και δεν καταλήγουν σε διακριτική μεταχείριση, ευνοώντας αδικαιολόγητα ορισμένες κατηγορίες υποψηφίων, ιδίως τις τοπικές επιχειρήσεις ή τους υφιστάμενους παρόχους υπηρεσιών.

Το ζήτημα της απευθείας ανάθεσης των συμβάσεων χαμηλής αξίας σε μικρούς τοπικούς παρόχους υπηρεσιών έχει ήδη εξεταστεί στην ερώτηση 206.

209. Είναι δυνατό να περιοριστεί ο διαγωνισμός αποκλειστικά σε μη κερδοσκοπικούς φορείς παροχής υπηρεσιών;

Πρέπει να γίνει διάκριση ανάμεσα σε δύο καταστάσεις:

- Οι μεμονωμένες αναθέτουσες αρχές δεν μπορούν να αποφασίζουν οι ίδιες να περιορίσουν τη συμμετοχή σε μία διαδικασία ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων αποκλειστικά σε μη κερδοσκοπικούς φορείς παροχής υπηρεσιών. Η οδηγία για τις δημόσιες συμβάσεις βασίζεται στις αρχές της ισότιμης και χωρίς διακρίσεις μεταχείρισης των οικονομικών φορέων¹⁸². Συνεπώς, η οδηγία δεν επιτρέπει να

¹⁸¹ Υπόθεση C-234/03 *Contse*, Συλλογή 2005, σ. I-9315, σκέψη 79.

¹⁸² Άρθρο 2 της οδηγίας 2004/18/EK.

προορίζονται οι συμβάσεις μόνο σε ειδικές κατηγορίες επιχειρήσεων¹⁸³, όπως οι μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί, ανεξάρτητα από το είδος των υπηρεσιών – σύμφωνα με το παράρτημα ΠΑ ή το παράρτημα ΠΒ της Οδηγίας (π.χ. οι κοινωνικές υπηρεσίες)¹⁸⁴.

- Εντούτοις, το εθνικό δίκαιο¹⁸⁵ που ρυθμίζει μια συγκεκριμένη δραστηριότητα θα μπορούσε, σε έκτακτες περιστάσεις, να προβλέπει περιορισμένη πρόσβαση σε ορισμένες υπηρεσίες προς όφελος μη κερδοσκοπικών οργανισμών. Σε αυτή την περίπτωση, θα επιτρεπόταν στις δημόσιες αρχές να περιορίζουν τη συμμετοχή σε διαδικασία διαγωνισμού μόνο σε παρόμοιους μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς, εάν το εθνικό δίκαιο είναι συμβατό με το ευρωπαϊκό δίκαιο. Πάντως, το εν λόγω εσωτερικό δίκαιο θα περιόριζε τη λειτουργία των άρθρων 49 και 56 της ΣΛΕΕ σχετικά με την ελευθερία εγκατάστασης και την ελεύθερη κυκλοφορία υπηρεσιών και ο εν λόγω περιορισμός θα έπρεπε να αιτιολογείται σε κάθε περίπτωση χωριστά. Βάσει της νομολογίας του Δικαστηρίου, ο περιορισμός αυτός θα μπορούσε να είναι αιτιολογημένος, ιδίως εάν είναι αναγκαίος και αναλογικός, σε συνάρτηση με την ανάγκη να επιτευχθούν ορισμένοι κοινωνικοί στόχοι του εθνικού συστήματος κοινωνικής πρόνοιας¹⁸⁶.

210. Εξακολουθούν οι δημόσιες αρχές να έχουν τη δυνατότητα διαπραγμάτευσης με τους παρόχους υπηρεσιών κατά το στάδιο επιλογής; Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό για τις ΚΥΚΩ, εφόσον οι δημόσιες αρχές δεν είναι πάντοτε σε θέση να καθορίζουν επακριβώς τις ανάγκες τους στην αρχή της διαδικασίας. Ορισμένες φορές, είναι αναγκαίος για τις δημόσιες αρχές ο διάλογος με τους δηνητικούς παρόχους υπηρεσιών.

Όπως αναφέρεται στην απάντηση στην ερώτηση 202, οι δημόσιες αρχές μπορούν να ακολουθούν διαδικασίες με διαπραγμάτευση για να αγοράσουν, μέσω δημοσίων συμβάσεων ή συμβάσεων παραχώρησης, υπηρεσίες υγείας ή κοινωνικές υπηρεσίες. Οι εν λόγω δημόσιες αρχές δεν υπόκεινται στους ειδικούς κανόνες για τις διαδικασίες με διαπραγμάτευση που ορίζονται στην οδηγία 2004/18/ΕΚ, εφόσον η εν λόγω οδηγία δεν εφαρμόζεται στις συμβάσεις παραχώρησης υπηρεσιών και περιέχει ελάχιστους κανόνες που πρέπει να εφαρμόζονται στις υπηρεσίες που απαριθμούνται στο παράρτημα ΠΒ της Οδηγίας (όπως οι ΚΥΚΩ)¹⁸⁷. Για τον λόγο αυτό, κατά την ανάθεση μιας δημόσιας σύμβασης ή σύμβασης παραχώρησης ΚΥΚΩ, οι δημόσιες αρχές έχουν την ευχέρεια να οργανώνουν μία ad hoc διαδικασία με διαπραγμάτευση, όταν το εθνικό δίκαιο δεν προβλέπει ειδικούς κανόνες. Σε κάθε περίπτωση, εξακολουθούν να ισχύουν για τις υπηρεσίες διασυνοριακού ενδιαφέροντος οι γενικές αρχές της ΣΛΕΕ για τη διαφάνεια

¹⁸³ Γι' αυτό το λόγο έπρεπε να περιληφθεί στη οδηγία ειδική εξαίρεση που επιτρέπει τα κράτη μέλη να επιφυλάσσουν το δικαίωμα συμμετοχής σε ορισμένες συμβάσεις σε μία συγκεκριμένη κατηγορία οργανισμών, δηλ. στεγασμένα εργαστήρια όπου οι περισσότεροι απασχολούμενοι είναι άτομα με αναπηρία (βλ. άρθρο 19 της οδηγίας 2004/18/ΕΚ).

¹⁸⁴ Η διάκριση ανάμεσα στις υπηρεσίες στο παράρτημα Π Α και τις υπηρεσίες στο παράρτημα Π Β έχει σημασία μόνο από το άρθρο 20 της οδηγίας και μετά.

¹⁸⁵ Ο όρος «εθνικό δίκαιο» αναφέρεται στην γενικού χαρακτήρα εθνική κανονιστική ρύθμιση, σε αντιδιαστολή με απόφαση της αναθέτουσας αρχής στο πλαίσιο μιας συγκεκριμένης σύμβασης. Αντίθετα, το νομοθετικό επίπεδο (σε εθνικό ή περιφερειακό επίπεδο) δεν είναι αποφασιστικής σημασίας, από τη στιγμή που η εν λόγω κανονιστική ρύθμιση έχει γενική και αφηρημένη ισχύ.

¹⁸⁶ Βλ. υπόθεση C-70/95 *Sodemare SA v Regione Lombardia*, Συλλογή 1997, σ. I-3395.

¹⁸⁷ Όπως αναφέρεται στην απάντηση 199 και σύμφωνα με το άρθρο 21 της οδηγίας 2004/18/ΕΚ, οι δημόσιες συμβάσεις για τις υπηρεσίες αυτές υπόκεινται μόνο σε ορισμένους κανόνες της οδηγίας 2004/18/ΕΚ (συγκεκριμένα, την υποχρέωση καθορισμού των τεχνικών προδιαγραφών στα έγγραφα της σύμβασης και δημοσίευσης εκ των υστέρων του αποτελέσματος της διαδικασίας) και κατά τα λοιπά διέπονται από τις γενικές αρχές της ΣΛΕΕ (μη διάκριση, διαφάνεια κλπ.).

και την απαγόρευση των διακρίσεων που επιβάλλουν την ίση μεταχείριση όλων των οικονομικών φορέων που καλούνται να συμμετέχουν στη διαπραγμάτευση.

211. Σε ποιο βαθμό εφαρμόζονται οι κανόνες για τις δημόσιες συμβάσεις στη διαδημοτική συνεργασία; Η συνεργασία αυτή μπορεί να λάβει ποικίλες μορφές, για παράδειγμα ένας δήμος αγοράζει μια υπηρεσία από άλλο δήμο ή δύο δήμοι προκηρύσσουν από κοινού μια δημόσια σύμβαση ή δημιουργούν έναν φορέα με σκοπό την παροχή μιας ΚΥΚΩ κ.λπ.

Οι κανόνες για τις δημόσιες συμβάσεις εφαρμόζονται όταν μία δημόσια αρχή προτίθεται να συνάψει δημόσια σύμβαση υπηρεσιών με τρίτο έναντι αμοιβής¹⁸⁸. Το εάν ο τρίτος είναι ιδιωτικός φορέας ή δημόσια αρχή δεν έχει καμία σημασία.

Εντούτοις, όπως φαίνεται από τα κατωτέρω παραδείγματα, σε ορισμένες καταστάσεις δημόσιες αρχές αναθέτουν οικονομικές δραστηριότητες σε άλλες δημόσιες αρχές ή ασκούν από κοινού τις δραστηριότητες αυτές με άλλες δημόσιες αρχές, χωρίς να είναι υποχρεωμένες να εφαρμόζουν τους κανόνες δημοσίων συμβάσεων της ΕΕ.

- Έτσι, το Δικαστήριο αποφάνθηκε πρόσφατα ότι οι δημόσιες αρχές μπορούν να εκτελούν δραστηριότητες δημόσιας υπηρεσίας για τις οποίες είναι υπεύθυνες, χρησιμοποιώντας τα δικά τους μέσα, σε συνεργασία με άλλες δημόσιες αρχές, χωρίς να απαιτείται καμία ειδική μορφή οργάνωσης και χωρίς να είναι απαραίτητο να προβλεφθεί η εφαρμογή της ευρωπαϊκής νομοθεσίας για τις δημόσιες συμβάσεις στην εφαρμογή των λεπτομερειών οργάνωσης.
  - α) Η συνεργασία μεταξύ δημοσίων αρχών μπορεί να οργανωθεί στο πλαίσιο ενός χωριστού δημόσιου φορέα που πληροί τα κριτήρια του εσωτερικού φορέα παροχής¹⁸⁹. Σχετικά με το σημείο αυτό, βλ. ερώτηση 199.
  - β) Το Δικαστήριο έκρινε ακόμη¹⁹⁰ ότι η συνεργασία μεταξύ δημοσίων φορέων δεν απαιτεί υποχρεωτικά τη σύσταση νέων κοινά ελεγχόμενων οντοτήτων. Σύμφωνα με το Δικαστήριο, η συνεργασία αυτή μπορεί να βασίζεται απλά σε συνεργασία μεταξύ δημοσίων φορέων με αποκλειστικό σκοπό την από κοινού διασφάλιση της εκτέλεσης μιας δημόσιας υποχρέωσης την οποία πρέπει να εκτελέσουν οι εμπλεκόμενοι φορείς για την επίτευξη στόχων κοινού συμφέροντος. Αυτό δεν συνεπάγεται υποχρεωτικά ότι κάθε δημόσια αρχή συνεργάζεται με ίσους όρους για την εκτέλεση υποχρεώσεων δημοσίου συμφέροντος, εφόσον η συνεργασία μπορεί να βασιστεί σε κατανομή των καθηκόντων με βάση την εξειδίκευση κάθε οντότητας. Πρέπει ωστόσο να υπάρχει πραγματική συνεργασία, με αμοιβαία δικαιώματα και υποχρεώσεις ανάμεσα στους συμμετέχοντες, σε αντίθεση με μια δημόσια σύμβαση όπου ο ένας συμβαλλόμενος εκτελεί μια υπηρεσία έναντι αμοιβής. Δεν πρέπει να υπάρχουν χρηματοοικονομικές μεταφορές μεταξύ των δημοσίων αρχών, πλην της επιστροφής δαπανών. Η συνεργασία διέπεται μόνο από κριτήρια και απαιτήσεις που συνδέονται με την επιδίωξη στόχων δημοσίου συμφέροντος, γεγονός που αποκλείει κάθε επιδίωξη κέρδους και κάθε συμμετοχή ιδιωτικών φορέων ή οντοτήτων μικτού κεφαλαίου. Τέλος, η συμφωνία συνεργασίας δεν μπορεί να χρησιμοποιείται τεχνητά ως μέσο για την καταστρατήγηση της εφαρμογής των σχετικών κανόνων των οδηγιών για τις δημόσιες συμβάσεις.

¹⁸⁸ Βλ. τις αποφάσεις στις υποθέσεις C-107/98 *Teckal*, Συλλογή 1999, σ. I-8121, σκέψη 51, C-94/99 *ARGE*, Συλλογή 2000, σ. I-11037, σκέψη 40, και C-220/05 *Auroux*, Συλλογή 2007, σ. I-385, σκέψη 62.

¹⁸⁹ Βλ. απόφαση στην υπόθεση C-324/07 *Coditel Brabant*, Συλλογή 2008, σ. I-8457.

¹⁹⁰ Βλ. την απόφαση στην υπόθεση C-480/06 *Επιτροπή κατά Γερμανίας*, Συλλογή 2009, σ. I-4747.

- Δημόσιες αρχές, όπως οι δήμοι, μπορούν ασφαλώς να οργανώνουν από κοινού διαδικασίες δημοσίων συμβάσεων. Μια δημόσια αρχή μπορεί, συνεπώς, να κινήσει μια διαδικασία για την ίδια και για άλλη δημόσια αρχή¹⁹¹, υπό τον όρο ότι αυτό ανακοινώνεται κατά την έναρξη της διαδικασίας. Κατά συνέπεια, οι κανόνες για τις δημόσιες συμβάσεις εφαρμόζονται στη διαδικασία που κινεί η εν λόγω δημόσια αρχή για την ίδια και για άλλη ή άλλες δημόσιες αρχές, αλλά δεν εφαρμόζονται στη συνεργασία μεταξύ δημοσίων αρχών.
- Διάφορες δημόσιες αρχές μπορούν να συστήσουν μια νέα οντότητα και να της αναθέσουν εξ ολοκλήρου μια ειδική αποστολή. Στην περίπτωση αυτή, οι δημόσιες αρχές δεν διατηρούν κανένα έλεγχο στην εκτελούμενη υπηρεσία, που παρέχεται από την νέα οντότητα με απόλυτη ανεξαρτησία και δική της ευθύνη. Στην περίπτωση αυτή, δεν παρέχεται καμία υπηρεσία και, κατά συνέπεια, δεν εφαρμόζονται ούτε η Συνθήκη ούτε οι οδηγίες¹⁹².
- Όταν δημόσιες αρχές δημιουργούν υποδομές αμοιβαίας συνδρομής και συνεργασίας χωρίς αμοιβή, δεν υφίσταται παροχή υπηρεσιών κατά την έννοια της Συνθήκης και δεν εφαρμόζεται το δίκαιο της Ένωσης.

212. Σε ποιο βαθμό εφαρμόζονται οι κανόνες δημοσίων συμβάσεων στις συμπράξεις δημόσιου-ιδιωτικού τομέα;

Γενικά η σύμπραξη δημόσιου-ιδιωτικού τομέα συνιστά ανάθεση δημόσιας σύμβασης ή σύμβασης παραχώρησης. Η ανάθεση αυτή εξακολουθεί να υπόκειται εξ ολοκλήρου στους κανόνες δημοσίων συμβάσεων που εφαρμόζονται στη συγκεκριμένη περίπτωση, ανάλογα με τον τύπο και την αξία της συγκεκριμένης σύμβασης.

Όσον αφορά τις θεσμοθετημένες συμπράξεις δημόσιου-ιδιωτικού τομέα (που περιλαμβάνουν την ύπαρξη οντότητας μικτού κεφαλαίου), πρέπει να επισημανθεί ότι, όπως αναφέρεται στην απάντηση στην ερώτηση 199, δεν μπορεί να υπάρξει σχέση «εσωτερικής παροχής» ανάμεσα σε μια δημόσια αρχή και σε έναν φορέα με μεικτή συμμετοχή του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα, όπου μια δημόσια αρχή συμμετέχει από κοινού με έναν ιδιωτικό φορέα. Συνεπώς, οι υπηρεσίες που ανατίθενται σε έναν φορέα με μεικτή συμμετοχή του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα πρέπει να διέπονται από τους κανόνες της Συνθήκης για τις δημόσιες συμβάσεις ή τις οδηγίες για τις δημόσιες συμβάσεις. Εξυπακούεται επίσης ότι η απόκτηση συμμετοχής από έναν ιδιώτη επιχειρηματία στο κεφάλαιο επιχείρησης που εκτελεί δημόσια έργα τα οποία ανατίθενται βάσει ρύθμισης εσωτερικής παροχής τερματίζει αυτή τη σχέση και επιβάλλει την προκήρυξη νέου διαγωνισμού για την ανάθεση της εν λόγω δημόσιας σύμβασης ή της σύμβασης παραχώρησης, εκτός εάν η επιλογή του ιδιώτη επιχειρηματία ήταν σύμφωνη με τους κανόνες δημοσίων συμβάσεων.

Όταν μια δημόσια αρχή ακολουθεί διαδικασία ανάθεσης σύμφωνα με το ευρωπαϊκό δίκαιο για τις δημόσιες συμβάσεις, προκειμένου να επιλέξει έναν ιδιώτη εταίρο που θα εκτελέσει τη σύμβαση υπηρεσίας ή θα είναι παραχωρησιούχος της υπηρεσίας από κοινού με δημόσια αρχή στο πλαίσιο μεικτής οντότητας με συμμετοχή του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα, δεν είναι πλέον απαραίτητο να οργανωθεί δεύτερη διαδικασία

¹⁹¹ Βλ. άρθρο 11 της οδηγίας 2004/18/EK για τους κεντρικούς οργανισμούς αγορών.

¹⁹² Βλ. δελτίο τύπου της Επιτροπής IP/07/357 της 21.3.2007, το οποίο αναφέρει ότι η πλήρης μεταβίβαση μιας δημόσιας υποχρέωσης από μία δημόσια οντότητα σε μία άλλη δεν συνεπάγεται την παροχή υπηρεσιών επ' αμοιβή κατά την έννοια του άρθρου 49 της Συνθήκης ΕΚ, εάν η δημόσια οντότητα στην οποία έχει μεταβιβαστεί η υποχρέωση εκτελεί αυτό το καθήκον με πλήρη ανεξαρτησία και με δική της ευθύνη. Μια παρόμοια μεταβίβαση δημοσίων λειτουργιών συνιστά πράξη εσωτερικής οργάνωσης της δημόσιας διοίκησης του οικείου κράτους μέλους. Από αυτή την άποψη, δεν υπόκειται στη Συνθήκη και τις θεμελιώδεις ελευθερίες της.

ανάθεσης για την παροχή της υπηρεσίας αυτής. Πάντως, για την ουσιαστική μεταβολή των παραμέτρων όσον αφορά την παροχή της υπηρεσίας, η οποία δεν προβλέφθηκε στην αρχική διαδικασία ανάθεσης της σύμβασης, επιβάλλεται η κίνηση νέας διαδικασίας. Για περισσότερες πληροφορίες, βλ. ανακοίνωση της Επιτροπής για τις θεσμοθετημένες ΣΔΙΤ¹⁹³ που εξηγεί συγκεκριμένα τον τρόπο οργάνωσης μιας τέτοιας διαδικασίας.

213. Σε ποιο βαθμό μπορεί να προβλεφθεί, στην ανάθεση μιας δημόσιας σύμβασης ή μιας σύμβασης παραχώρησης για την παροχή κοινωνικής υπηρεσίας κοινής ωφέλειας, υποχρέωση τήρησης ορισμένων κανόνων εταιρικής διακυβέρνησης (όπως ο κοινός έλεγχος της επιχείρησης από τους εκπροσώπους των εργοδοτών και των εργαζομένων ή η συμμετοχή εκπροσώπων των χρηστών στο διοικητικό συμβούλιο);

Οι οδηγίες για τις δημόσιες συμβάσεις επιτρέπουν στους αγοραστές του δημοσίου να λαμβάνουν υπόψη, στα διάφορα στάδια ανάθεσης μιας δημόσιας σύμβασης, ειδικές απαιτήσεις (που μπορεί να είναι επίσης κοινωνικής φύσης), υπό την προϋπόθεση ότι είναι συμβατές με το δίκαιο της Ένωσης (ιδίως ως προς την τήρηση των αρχών της Συνθήκης για την απαγόρευση των διακρίσεων, τη διαφάνεια κ.λπ) και αναφέρονται στην προκήρυξη του διαγωνισμού ή τη συγγραφή υποχρεώσεων. Εξάλλου, σύμφωνα με τις προαναφερόμενες οδηγίες, οι προβλεπόμενες στις τεχνικές προδιαγραφές απαιτήσεις, τα κριτήρια επιλογής ή τα κριτήρια ανάθεσης πρέπει να είναι συναφή με το αντικείμενο της σύμβασης (δηλαδή να βοηθούν στον καθορισμό των ζητούμενων προϊόντων/ υπηρεσιών). Οι απαιτήσεις, ωστόσο, που περιλαμβάνονται στις ρήτρες ορθής εκτέλεσης δεν πρέπει να συνδέονται κατ' ανάγκη με τον στόχο της σύμβασης, αλλά μόνο με την εκτέλεση της σύμβασης (δηλ. τις ενέργειες που επιτρέπουν την παραγωγή των αγαθών ή την παροχή των υπηρεσιών που έχουν αγορασθεί).

Εάν η εν λόγω σύμβαση δεν καλύπτεται από τις προαναφερθείσες οδηγίες, όπως συμβαίνει με τις συμβάσεις παραχώρησης υπηρεσιών ή τις δημόσιες συμβάσεις, η αξία των οποίων είναι κατώτερη των ορίων εφαρμογής των ανωτέρω οδηγιών, εξακολουθούν να εφαρμόζονται οι κανόνες της ΣΛΕΕ, όπως ερμηνεύτηκαν από το Δικαστήριο, εάν οι συμβάσεις παρουσιάζουν διασυννοριακό ενδιαφέρον¹⁹⁴. Ως προς αυτό, η υποχρέωση τήρησης των αρχών της ΣΛΕΕ, και ιδίως της αρχής της μη διάκρισης, εμποδίζει επίσης την αναθέτουσα αρχή να επιβάλει όρους που δεν συνδέονται με το αντικείμενο της σύμβασης, αλλά μόνο με την εκτέλεσή της, στο πλαίσιο της ανάθεσης συμβάσεων που δεν καλύπτονται από τις οδηγίες για τις δημόσιες συμβάσεις.

Όμως, οι υποχρεώσεις εταιρικής διακυβέρνησης, ιδίως όσον αφορά τον έλεγχο της επιχείρησης ή την παρουσία ορισμένων ομάδων προσώπων στο διοικητικό συμβούλιο του φορέα παροχής υπηρεσιών, αφορούν την οργάνωση της επιχείρησης εν γένει, και κατά συνέπεια, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι συνδέονται με το αντικείμενο της εν λόγω σύμβασης (εφόσον δεν είναι κατάλληλες για τον ορισμό των ζητούμενων υπηρεσιών, σε όρους τεχνικών χαρακτηριστικών ή οικονομικής αποδοτικότητας), ούτε με την εκτέλεση της σύμβασης (εφόσον δεν συνδέονται με τις αναγκαίες εργασίες για την παροχή των εν λόγω υπηρεσιών).

Εντούτοις, όπως αναφέρεται στην απάντηση στην ερώτηση 203, η δημόσια αρχή μπορεί να ζητήσει την εκτέλεση και αξιολόγηση της συγκεκριμένης υπηρεσίας κατά τρόπο που επιβάλλει τη συμμετοχή των χρηστών, υπό τον όρο ότι θα υπάρχει αμεροληψία και δεν θα προκαταλαμβάνει την ανάθεση της σύμβασης.

¹⁹³ Ερμηνευτική ανακοίνωση της Επιτροπής C(2007) 6661 σχετικά με την εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου σε δημόσιες συμβάσεις και συμβάσεις παραχώρησης σε θεσμοθετημένες εταιρικές σχέσεις δημοσίου ιδιωτικού τομέα (IPPPs), ΕΕ 2008 C 91, σ. 4.

¹⁹⁴ Βλ. την απόφαση στην υπόθεση C-324/98 *Telaustria*, Συλλογή 2000, σ. I-10745.

Υπάρχουν διάφοροι τρόποι οργάνωσης της μεγαλύτερης ή μικρότερης συμμετοχής των χρηστών (σφυγμομετρήσεις, συλλογή υποδείξεων κ.λπ). Η δημόσια αρχή μπορεί να έχει συγκεκριμένες ιδέες σχετικά με τον επιθυμητό βαθμό συμμετοχής των χρηστών. Θα μπορούσε επίσης να απαιτήσει, για παράδειγμα, από τον πάροχο υπηρεσιών στον οποίο ανατίθεται η σύμβαση να διαθέτει ή να δημιουργήσει μια υποδομή ή μηχανισμό που να επιτρέπει τη συμμετοχή εκπροσώπων των χρηστών στη λήψη αποφάσεων κατά το στάδιο εκτέλεσης της σύμβασης, υπό τον όρο ότι οι αποφάσεις αυτές δεν τροποποιούν τη σύμβαση και δεν προκαλούν διακρίσεις. Εάν η δημόσια αρχή δεν έχει συγκεκριμένες απόψεις ως προς αυτό το ζήτημα, μπορεί επίσης να ζητήσει από τους υποψηφίους να προτείνουν προσεγγίσεις για τη διασφάλιση μιας τέτοιας συμμετοχής.

214. Πώς μπορούν να συμφιλωθούν οι κανόνες δημοσίων συμβάσεων με την ανάγκη των δημοσίων αρχών να ενθαρρύνουν καινοτόμες λύσεις που θα ανταποκρίνονται στις σύνθετες ανάγκες των χρηστών ΚΥΚΩ;

Οι κανόνες για τις δημόσιες συμβάσεις προσφέρουν στις δημόσιες αρχές πολλά μέσα για την ενθάρρυνση της καινοτομίας.

Ενδεικτικά, οι δημόσιες αρχές έχουν τη διακριτική ευχέρεια να καθορίζουν τις τεχνικές προδιαγραφές¹⁹⁵ είτε με μορφή λεπτομερών τεχνικών χαρακτηριστικών είτε επιδόσεων ή λειτουργικών απαιτήσεων¹⁹⁶. Στην τελευταία περίπτωση, οι δημόσιες αρχές μπορούν να αναφέρουν τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα, χωρίς να προσδιορίζουν λεπτομερώς τα μέσα. Αυτό ενθαρρύνει τη δημιουργικότητα των υποψηφίων, οι οποίοι μπορούν να επεξεργάζονται και να προτείνουν περισσότερο καινοτόμες λύσεις, ώστε να ικανοποιούν τις σύνθετες ανάγκες των χρηστών.

Η χρήση εναλλακτικών προσφορών¹⁹⁷ είναι ένα ακόμη μέσο για την ενθάρρυνση της καινοτομίας. Οι δημόσιες αρχές που επιτρέπουν την υποβολή εναλλακτικών προσφορών μπορούν με αυτό τον τρόπο να συγκρίνουν τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα μιας πιο καινοτόμου εναλλακτικής λύσης σε συνάρτηση με την καθιερωμένη λύση.

Δεδομένου ότι οι ΚΥΚΩ υπόκεινται σε πολύ περιορισμένο αριθμό κανόνων της οδηγίας 2004/18/EK, οι δημόσιες αρχές μπορούν να επιλέγουν τη διαδικασία που θεωρούν ως πλέον πρόσφορη σε συνάρτηση με τις ιδιαιτερότητες της υπηρεσίας, αρκεί η επιλεγόμενη διαδικασία να τηρεί τις αρχές της ΣΛΕΕ (διαφάνεια, αμεροληψία). Για παράδειγμα, σε περίπτωση σύνθετων ΚΥΚΩ για τις οποίες η δημόσια αρχή δεν είναι σε θέση να προσδιορίσει τον βέλτιστο τρόπο για την ικανοποίηση συγκεκριμένων αναγκών των χρηστών, μπορεί να χρησιμοποιήσει μια αντίστοιχη διαδικασία με τη διαδικασία του ανταγωνιστικού διαλόγου¹⁹⁸.

215. Ποιες είναι οι υποχρεώσεις δημοσίευσης για τις συμβάσεις παραχώρησης ΚΥΚΩ; Είναι δυνατή η δημοσίευση στην Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ;

Οι συμβάσεις παραχώρησης υπηρεσιών, σε αντίθεση με τις συμβάσεις παραχώρησης έργων και τις δημόσιες συμβάσεις, δεν υπάγονται στις διατάξεις της οδηγίας

¹⁹⁵ Άρθρο 23 της οδηγίας 2004/18/EK.

¹⁹⁶ Όπως αναφέρεται στο άρθρο 23 παράγραφος 3 της οδηγίας 2004/18/EK, όταν οι τεχνικές προδιαγραφές ορίζονται σε όρους επιδόσεων ή λειτουργικών απαιτήσεων, «εντούτοις, αυτές οι παράμετροι πρέπει να προσδιορίζονται επαρκώς ώστε να κατανοούν οι προσφέροντες το αντικείμενο της σύμβασης και να μπορούν οι αναθέτουσες αρχές να αναθέτουν τη σύμβαση».

¹⁹⁷ Βλ. άρθρο 24 της οδηγίας 2004/18/EK. Ακόμη και αν οι κοινωνικές υπηρεσίες γενικού συμφέροντος υπόκεινται μόνο σε περιορισμένο αριθμό κανόνων οι οποίοι ορίζονται στην οδηγία 2004/18/EK, οι δημόσιες αρχές μπορούν, ασφαλώς, να χρησιμοποιούν τις προαιρετικές διατάξεις της οδηγίας, εάν το θεωρούν χρήσιμο.

¹⁹⁸ Προβλέπεται στο άρθρο 29 της οδηγίας 2004/18/EK για συμβάσεις που υπόκεινται σε όλους τους κανόνες της οδηγίας.

2004/18/EK, και ιδίως στην υποχρέωση δημοσίευσης ανακοίνωσης στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Γι' αυτόν τον λόγο δεν υπάρχει επί του παρόντος ειδικό τυποποιημένο έντυπο για τη δημοσίευση συμβάσεων παραχώρησης υπηρεσιών στην Επίσημη Εφημερίδα. Πάντως, οι συμβάσεις παραχώρησης υπηρεσιών διέπονται από τις αρχές της ΣΛΕΕ, που περιλαμβάνουν τις αρχές της διαφάνειας και της ίσης μεταχείρισης. Σύμφωνα με τις αρχές αυτές και με βάση την ερμηνεία του Δικαστηρίου της ΕΕ στην απόφαση C-324/98 *Telaustria*, οι αναθέτουσες αρχές (ή οι φορείς) οφείλουν να εγγυώνται σε όλους τους δυνητικούς αναδόχους «προσφέροντα βαθμό δημοσιότητας που να καθιστά δυνατό το άνοιγμα της αγοράς υπηρεσιών στον ανταγωνισμό καθώς και τον έλεγχο του αμερόληπτου χαρακτήρα των διαδικασιών διαγωνισμού» και κατά συνέπεια τη δημοσίευση κατάλληλης ανακοίνωσης, λαμβάνοντας υπόψη, μεταξύ άλλων, το αντικείμενο και την οικονομική αξία της εν λόγω παραχώρησης.

- Εξυπακούεται ότι, εντός των ορίων της νομολογίας του ΔΕΕ, τα κράτη μέλη/ αναθέτουσες αρχές έχουν την ευχέρεια να ορίζουν τους κατάλληλους κανόνες δημοσιότητας για τη διασφάλιση διαφάνειας των συμβάσεων παραχώρησης υπηρεσιών. Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν, ασφαλώς, να δημοσιεύουν τις ανακοινώσεις για τις συμβάσεις παραχώρησης υπηρεσιών στην Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ, μολονότι αυτό δεν απαιτείται από το ευρωπαϊκό δίκαιο.

216. Υπάρχουν ρυθμίσεις για την εξωτερική ανάθεση ΚΥΚΩ εκτός από τις δημόσιες συμβάσεις και τις συμβάσεις παραχώρησης που θα ήταν συμβατές με τις αρχές της διαφάνειας και της απαγόρευσης των διακρίσεων και θα προσέφεραν μεγαλύτερη δυνατότητα επιλογής παρόχων;

Ναι. Η αρμόδια δημόσια αρχή μπορεί παραδείγματος χάρη να ορίσει εκ των προτέρων τους όρους βάσει των οποίων πρέπει να παρασχεθεί μια κοινωνική υπηρεσία και, μετά από επαρκή δημοσιότητα και σύμφωνα με τις αρχές της διαφάνειας και της αμεροληψίας (βλ. απάντηση στην ερώτηση 202), να χορηγηθούν άδειες ή εξουσιοδοτήσεις σε όλους τους παρόχους που τηρούν τους όρους αυτούς. Ένα αντίστοιχο σύστημα δεν προβλέπει όρια ή ποσοτώσεις ως προς τον αριθμό παρόχων υπηρεσιών· όλοι όσοι πληρούν τους όρους μπορούν να συμμετέχουν.

Οι πάροχοι που έλαβαν άδεια /εξουσιοδότηση πρέπει να παρέχουν την υπηρεσία με αίτηση του χρήστη, ο οποίος θα έχει με τον τρόπο αυτό δυνατότητα επιλογής μεταξύ διαφόρων παρόχων, σε τιμή που θα καθορίζει εκ των προτέρων η δημόσια αρχή.

5 ΤΑΥΤΟΧΡΟΝΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΚΑΝΟΝΩΝ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΚΑΝΟΝΩΝ ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΠΑΡΑΧΡΗΣΕΙΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΥΓΟΣ

217. Επιβάλλει το δίκαιο της ΕΕ ειδική μορφή διαχείρισης των ΥΓΟΣ;

Κατά πάγια νομολογία, τα κράτη μέλη διαθέτουν ευρεία διακριτική ευχέρεια να ορίζουν τι θεωρούν ΥΓΟΣ και την οργάνωση αυτών των υπηρεσιών. Συνεπώς, οι δημόσιες αρχές έχουν την ευχέρεια να επιλέγουν τον τρόπο διαχείρισης των ΥΓΟΣ τις οποίες θεσπίζουν.

Σύμφωνα με τους κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις, οι δημόσιες αρχές μπορούν να οργανώνουν και να χρηματοδοτούν τις ΥΓΟΣ όπως επιθυμούν, υπό τον όρο ότι οι σχετικές αντισταθμίσεις που χορηγούν δεν υπερβαίνουν το αναγκαίο για την εκπλήρωση της αποστολής της ΥΓΟΣ με οικονομικά αποδεκτούς όρους, σύμφωνα με το άρθρο 106 παράγραφος 2 της ΣΛΕΕ.

Όταν η θέσπιση μιας ΥΓΟΣ συνεπάγεται ανάθεση δημόσιας σύμβασης ή μιας σύμβασης παραχώρησης (δηλ. όταν πρόκειται για παροχή υπηρεσίας έναντι αμοιβής με την καταβολή μιας τιμής ή την παραχώρηση δικαιώματος εκμετάλλευσης της αμειβόμενης

υπηρεσίας μέσω εισφοράς που καταβάλλουν οι χρήστες), οι δημόσιες αρχές οφείλουν να τηρούν όχι μόνο τους κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις, αλλά και τους κανόνες για τις δημόσιες συμβάσεις και τις συμβάσεις παραχώρησης. Για περισσότερες πληροφορίες, βλ. απάντηση στην ερώτηση 200.

Εάν η διαχείριση μιας ΥΓΟΣ ανατεθεί στο πλαίσιο διαδικασίας δημόσιας σύμβασης που επιτρέπει την επιλογή του υποψηφίου που είναι ικανός να παράσχει τις υπηρεσίες αυτές με το μικρότερο δυνατό κόστος για το κοινωνικό σύνολο και εάν πληρούνται οι λοιποί όροι της Απόφασης Altmark (για τους όρους αυτούς βλ. απάντηση στην ερώτηση 61), η χορηγούμενη αντιστάθμιση δεν συνιστά κρατική ενίσχυση κατά την έννοια της απόφασης Altmark.

218. Όταν μια δημόσια αρχή χρηματοδοτεί, σύμφωνα με τους κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις, έναν πάροχο μιας ΥΓΟΣ, πρέπει να εφαρμόζει επίσης τους κανόνες της Ένωσης σχετικά με την ανάθεση δημοσίων συμβάσεων υπηρεσιών ή συμβάσεων παραχώρησης υπηρεσιών;

Οι κανόνες κρατικών ενισχύσεων και οι κανόνες για τις δημόσιες συμβάσεις και παραχωρήσεις έχουν διαφορετικούς σκοπούς και πεδίο εφαρμογής. Οι κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις και για τις δημόσιες συμβάσεις και τις συμβάσεις παραχώρησης έχουν διαφορετικούς στόχους και χωριστά πεδία εφαρμογής. Οι κανόνες για τις δημόσιες συμβάσεις και συμβάσεις παραχώρησης από την άλλη πλευρά, αφορούν τους όρους ανάθεσης αυτών των υπηρεσιών σε φορείς της αγοράς. Ένας από τους κύριους στόχους τους είναι να διασφαλιστεί η ίση μεταχείριση και διαφάνεια και η πρόληψη των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού που ενδέχεται να ανακύψουν κατά τη διαχείριση δημόσιων πόρων από τις αναθέτουσες αρχές κατά την ανάθεση αυτών των υπηρεσιών. Άλλοι αποσκοπούν στο να αυξηθεί στα μέγιστα ο ανταγωνισμός στην Ευρώπη και η οικονομική αποδοτικότητα, ιδίως για τους χρήστες των υπηρεσιών.

Οι δημόσιες αρχές που επιθυμούν να δημιουργήσουν μια ΥΓΟΣ πρέπει, συνεπώς, να τηρούν όχι μόνο τους κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις, αλλά και τους κανόνες για την ανάθεση δημοσίων συμβάσεων ή συμβάσεων παραχώρησης.

Οι κανόνες για τις δημόσιες συμβάσεις εφαρμόζονται από τη στιγμή που υφίσταται υποχρέωση παροχής ειδικής υπηρεσίας έναντι αμοιβής, ανεξάρτητα από τον στόχο γενικού συμφέροντος της υπηρεσίας. Η απλή χρηματοδότηση μιας δραστηριότητας, ωστόσο, που συνήθως συνδέεται με υποχρέωση επιστροφής των εισπραχθέντων ποσών, εάν δεν χρησιμοποιήθηκαν για τους προβλεπόμενους στόχους, κανονικά δεν υπόκειται στους κανόνες δημοσίων συμβάσεων.

Ο νομικός χαρακτηρισμός μιας σύμβασης ως δημόσιας σύμβασης ή σύμβασης παραχώρησης στο δίκαιο της Ένωσης μπορεί να βασίζεται στην έννοια της δημόσιας σύμβασης ή της σύμβασης παραχώρησης που ορίζεται στις σχετικές οδηγίες (και ιδίως στην οδηγία 2004/18/EK), ανεξάρτητα από τον νομικό χαρακτηρισμό της σύμβασης στο εθνικό δίκαιο.

Μία σύμβαση μπορεί να καλύπτεται από τους ορισμούς της δημόσιας σύμβασης δημόσιας υπηρεσίας ή παραχώρησης εάν:

- α) ο σκοπός της σύμβασης είναι η ικανοποίηση αναγκών που έχουν καθοριστεί εκ των προτέρων από τη δημόσια αρχή στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της,
- β) τα χαρακτηριστικά και οι τρόποι εκτέλεσης της υπηρεσίας καθορίστηκαν λεπτομερώς από τη δημόσια αρχή,

γ) η σύμβαση προβλέπει αμοιβή της υπηρεσίας (καταβολή τιμήματος ή απονομή δικαιώματος εκμετάλλευσης της αμειβόμενης υπηρεσίας με εισφορά που καταβάλλουν οι χρήστες),

δ) η δημόσια αρχή αναλαμβάνει την πρωτοβουλία να αναζητήσει πάροχο στον οποίο θα αναθέσει την υπηρεσία,

ε) η σύμβαση ορίζει κυρώσεις για τη μη εκτέλεση συμβατικών υποχρεώσεων, ώστε να διασφαλίζεται η σωστή παροχή της υπηρεσίας που ανατέθηκε σε τρίτο, κατά τρόπο που να ικανοποιεί τις απαιτήσεις της δημόσιας αρχής (χρηματικές ποινές, αποζημίωση κ.λπ).

Τα παραπάνω κριτήρια έχουν ενδεικτικό χαρακτήρα για να διαπιστωθεί αν ο στόχος της σύμβασης αφορά την παροχή μιας υπηρεσίας έναντι αμοιβής.

219. Είναι δυνατόν να λαμβάνει ο παραχωρησιούχος μιας ΥΓΟΣ κρατική ενίσχυση υπό μορφή αντιστάθμισης για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας, ώστε να καλύψει τις πραγματικές δαπάνες για την εκτέλεση της δημόσιας υπηρεσίας που του έχει ανατεθεί;

Σύμφωνα με τα άρθρα 106, 107 και 108 της ΣΛΕΕ, τα κράτη μέλη είναι αρμόδια να ορίζουν τις ΥΓΟΣ τους σύμφωνα με τους όρους που καθορίζει η Απόφαση. Εάν ένα κράτος μέλος αποφασίσει να αναθέσει σε έναν φορέα μια υπηρεσία γενικού οικονομικού συμφέροντος, ο φορέας αυτός μπορεί να λάβει αντιστάθμιση για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας, εάν τα έσοδά του από την εκμετάλλευση της ΥΓΟΣ είναι ανεπαρκή για να καλύψει το κόστος. Η αντιστάθμιση αυτή δεν μπορεί να υπερβεί τις πραγματικές καθαρές δαπάνες, περιλαμβανομένου ενός εύλογου κέρδους.

Σύμφωνα με τους κανόνες για τις δημόσιες συμβάσεις και τις συμβάσεις παραχώρησης, η έννοια της παραχώρησης υπηρεσίας δεν αποκλείει τη χορήγηση κρατικής ενίσχυσης, εάν ο παραχωρησιούχος συνεχίζει να αναλαμβάνει σημαντικό τμήμα του κινδύνου που συνδέεται με την παροχή της υπηρεσίας. Εάν, ωστόσο, η ενίσχυση άρει τον κίνδυνο που συνδέεται με την παροχή της υπηρεσίας ή τον καταστήσει αμελητέο, η εν λόγω σύμβαση θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως δημόσια σύμβαση υπηρεσίας. Στην περίπτωση αυτή, καταρχήν εφαρμόζονται οι λεπτομερείς διατάξεις της οδηγίας.

Πάντως, όσον αφορά τις υπηρεσίες που αναφέρονται στο παράρτημα II Β της Οδηγίας, όπως οι κοινωνικές υπηρεσίες, εφαρμόζονται μόνον ορισμένες διατάξεις της οδηγίας (βλ. απάντηση στις ερωτήσεις 200 και 202).

220. Συνεπάγεται η εξαίρεση της εσωτερικής παροχής από την εφαρμογή των κανόνων για τις δημόσιες συμβάσεις και την εξαίρεσή της από την εφαρμογή των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις;

Εάν μία κατάσταση δεν καλύπτεται από το ευρωπαϊκό δίκαιο των δημοσίων συμβάσεων, αυτό δεν σημαίνει ότι εξαιρείται αυτόματα και από τους κανόνες κρατικών ενισχύσεων.

Για πληροφορίες σχετικά με τους κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις, βλ. απάντηση στην ερώτηση 44.

Για πληροφορίες σχετικά με τους κανόνες της ΕΕ για τις δημόσιες συμβάσεις, βλ. απάντηση στην ερώτηση 199.

221. Βάσει ποιων αντικειμενικών κριτηρίων διαπιστώνεται ότι ένα συγκεκριμένο επίπεδο αντιστάθμισης εξουδετερώνει τον λειτουργικό κίνδυνο;

Η έννοια του κινδύνου αποτελεί βασικό στοιχείο της έννοιας της παραχώρησης. Σύμφωνα με τους ορισμούς της σύμβασης παραχώρησης δημοσίων έργων και της σύμβασης παραχώρησης υπηρεσιών που προβλέπονται στο άρθρο 1 παράγραφοι 3 και 4

της οδηγίας 2004/18/EK, η σύμβαση παραχώρησης είναι μια σύμβαση η οποία έχει τα ίδια χαρακτηριστικά με αυτά της δημόσιας σύμβασης, εκτός από το γεγονός ότι το εργολαβικό αντάλλαγμα συνίσταται είτε αποκλειστικά στο δικαίωμα εκμετάλλευσης του έργου είτε στο δικαίωμα αυτό σε συνδυασμό με καταβολή αμοιβής.

Η έννοια της εκμετάλλευσης, που συνεπάγεται την ύπαρξη κινδύνου, είναι συνεπώς καθοριστική για να διαπιστωθεί αν μια υπηρεσία συνιστά παραχώρηση. Έτσι, σύμφωνα με την νομολογία του Δικαστηρίου (ιδίως στις αποφάσεις στις υποθέσεις C-300/07 *Oymanns* και C-206/08 *Eurawasser*), υφίσταται παραχώρηση μόνον εάν ένα ουσιαστικό ή σημαντικό μέρος του λειτουργικού κινδύνου μεταφέρεται στον φορέα εκμετάλλευσης.

Η διαπίστωση ύπαρξης σημαντικού κινδύνου μπορεί να γίνει μόνο κατά περίπτωση. Οι κίνδυνοι που πρέπει να ληφθούν υπόψη συνδέονται με την παροχή της υπηρεσίας ή τη διάθεση και χρήση του έργου, και ιδίως ο κίνδυνος που συνδέεται με τη ζήτηση. Καταρχήν, ο επιχειρηματίας μπορεί να θεωρηθεί ότι αναλαμβάνει ουσιαστικούς λειτουργικούς κινδύνους, εάν υπάρχει αβεβαιότητα ως προς την απόδοση της επένδυσης που πραγματοποιείται για την παροχή της υπηρεσίας.

Η απουσία σημαντικού κινδύνου, όταν η αντιστάθμιση είναι αρκετή για να εξουδετερωθεί ή να καταστεί αμελητέος ο λειτουργικός κίνδυνος, συνεπάγεται τον επαναπροσδιορισμό της σύμβασης παραχώρησης υπηρεσιών και τον νέο χαρακτηρισμό της ως δημόσιας σύμβασης υπηρεσιών, με τις συνακόλουθες νομικές συνέπειες (δηλ. δυνατότητα ακύρωσης της σύμβασης σε περίπτωση παραβίασης των κανόνων δημοσίων συμβάσεων).

6 ΓΕΝΙΚΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΤΙΣ ΥΓΟΣ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΑ ΣΤΙΣ ΚΥΚΩ ΤΩΝ ΚΑΝΟΝΩΝ ΤΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΑΓΟΡΑ (ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΚΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ).

Ως «κανόνες της Συνθήκης για την εσωτερική αγορά» νοούνται οι διατάξεις της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ) στον τομέα της ελευθερίας εγκατάστασης (άρθρο 49 της Συνθήκης) και της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών (άρθρο 56 της Συνθήκης). Όσον αφορά τους κανόνες για τις δημόσιες συμβάσεις, μπορείτε να ανατρέξετε στο τμήμα του οδηγού που αφορά τις δημόσιες συμβάσεις (βλ. κεφάλαιο 4).

222. Πότε εφαρμόζονται στις ΚΥΚΩ οι κανόνες της Συνθήκης για την εσωτερική αγορά (άρθρα 49 και 56 της ΣΛΕΕ);

Οι ΚΥΚΩ εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των κανόνων της Συνθήκης για την εσωτερική αγορά (άρθρα 49 και 56 της ΣΛΕΕ), όταν συνιστούν «οικονομική δραστηριότητα» σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου σχετικά με την ερμηνεία των άρθρων αυτών. Ορισμένες από τις υπηρεσίες αυτές μπορούν επίσης να εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας για τις υπηρεσίες. Αντίθετα, οι «μη οικονομικές» δραστηριότητες δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής αυτών των κανόνων.

Η έννοια της «οικονομικής δραστηριότητας» είναι μια έννοια του δικαίου της Ένωσης που αναπτύχθηκε προοδευτικά από το Δικαστήριο βάσει των άρθρων 49 και 56 της ΣΛΕΕ. Εφόσον η έννοια αυτή ορίζει το πεδίο εφαρμογής των δύο θεμελιωδών ελευθεριών που διασφαλίζονται από τη Συνθήκη, δεν μπορεί, ως τέτοια, να ερμηνεύεται συσταλτικά¹⁹⁹. Για περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με την έννοια της οικονομικής

¹⁹⁹ Συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-51/96 και C-191/97, *Deliège*, Συλλογή 2000, σ. I-2549, σκέψη 52.

δραστηριότητας, σύμφωνα με τους κανόνες της Συνθήκης για την εσωτερική αγορά, βλ. ερώτηση 223.

223. Πότε μια δραστηριότητα χαρακτηρίζεται ως «οικονομικού χαρακτήρα» σύμφωνα με τους κανόνες της Συνθήκης για την εσωτερική αγορά (άρθρα 49 και 56 της ΣΛΕΕ) και της οδηγίας για τις υπηρεσίες;

Κατά κανόνα, μόνο οι υπηρεσίες που συνιστούν «οικονομικές δραστηριότητες» καλύπτονται από τους κανόνες της Συνθήκης για την εσωτερική αγορά (άρθρα 49 και 56 της ΣΛΕΕ) και της οδηγίας για τις υπηρεσίες.

Σύμφωνα με τους κανόνες της Συνθήκης για την εσωτερική αγορά, όλες οι υπηρεσίες που παρέχονται έναντι αμοιβής πρέπει να χαρακτηρίζονται ως οικονομικές δραστηριότητες. Σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου, οι χρήστες για τους οποίους εκτελείται μια υπηρεσία δεν οφείλουν αναγκαστικά να πληρώσουν γι' αυτήν²⁰⁰, αλλά πρέπει να υπάρχει αντιπαροχή για την εν λόγω υπηρεσία.

Το Δικαστήριο έχει κρίνει επίσης ότι ο «οικονομικός» χαρακτήρας μιας δραστηριότητας δεν εξαρτάται από το νομικό καθεστώς του επιχειρηματία ή του οργανισμού (ο οποίος μπορεί να είναι ένας δημόσιος ή μη κερδοσκοπικός οργανισμός)²⁰¹, ούτε από τη φύση της υπηρεσίας (π.χ. το γεγονός καθαυτό ότι η παρεχόμενη υπηρεσία είναι υπηρεσία κοινωνικής ασφάλισης υγείας δεν την εξαιρεί από την εφαρμογή των κανόνων της Συνθήκης)²⁰². Οι δραστηριότητες που ασκούνται από μέλη θρησκευτικής κοινότητας ή μιας ερασιτεχνικής αθλητικής ένωσης θα μπορούσαν, συνεπώς, να χαρακτηριστούν ως οικονομική δραστηριότητα.²⁰³ Ακόμη, ο οικονομικός χαρακτήρας μιας δραστηριότητας δεν εξαρτάται από το πώς χαρακτηρίζεται αυτή στο εθνικό δίκαιο. Μια υπηρεσία που κατά το εθνικό δίκαιο θεωρείται «τομέας εκτός αγοράς» μπορεί να θεωρείται «οικονομική δραστηριότητα» βάσει των προαναφερθέντων κανόνων της Συνθήκης. Το γεγονός ότι μια υπηρεσία παρέχεται προς το γενικό συμφέρον δεν επηρεάζει κατ' ανάγκη τον οικονομικό χαρακτήρα της δραστηριότητας.

Για να διαπιστωθεί αν μια δεδομένη υπηρεσία συνιστά οικονομική δραστηριότητα υποκείμενη στους κανόνες της Συνθήκης για την εσωτερική αγορά και, κατά περίπτωση, στην οδηγία για τις υπηρεσίες, απαιτείται να εξετάζονται κατά περίπτωση όλα τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της εν λόγω δραστηριότητας, και ιδίως ο τρόπος παροχής, οργάνωσης και χρηματοδότησης της εν λόγω υπηρεσίας στο οικείο κράτος μέλος.

Η οδηγία για τις υπηρεσίες εφαρμόζεται σε όλες τις υπηρεσίες οι οποίες δεν εξαιρούνται ρητά από το πεδίο εφαρμογής της (ορισμένες κοινωνικές υπηρεσίες εξαιρούνται: για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την εφαρμογή της οδηγίας στις κοινωνικές υπηρεσίες, βλ. απάντηση στην ερώτηση 229). Μόνον οι δραστηριότητες οικονομικού χαρακτήρα, όπως ορίζονται παραπάνω, εμπίπτουν στην έννοια της «υπηρεσίας», σύμφωνα με τον ορισμό της οδηγίας.

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τις συνέπειες, για τις εξεταζόμενες υπηρεσίες, του χαρακτηρισμού τους ως «οικονομικές δραστηριότητες» σύμφωνα με τους κανόνες

²⁰⁰ Το Δικαστήριο έκρινε, για παράδειγμα, ότι οι νοσοκομειακές υπηρεσίες που παρέχονται δωρεάν βάσει του ισχύοντος συστήματος ασφάλισης υγείας μπορούν να αποτελέσουν οικονομική δραστηριότητα σύμφωνα με τη Συνθήκη.

²⁰¹ Υπόθεση C-172/98 *Επιτροπή κατά Βελγίου*. Στην υπόθεση C-157/99 *Smits et Peerbooms* (σκέψη 50), το Δικαστήριο απέρριψε τον ισχυρισμό ότι η επιδίωξη του παρέχοντος υπηρεσίες να αποκομίζει κέρδος συνιστά πρόσθετη προϋπόθεση αναγνώρισεως της παροχής του ως οικονομικής δραστηριότητας κατά την έννοια του άρθρου 60 της Συνθήκης.

²⁰² Προαναφερθείσα Απόφαση στην υπόθεση *Smits et Peerbooms*.

²⁰³ C-196/87 *Steymann* και συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-51/96 και C-191/97 *Deliège*.

της Συνθήκης για την εσωτερική αγορά, βλ. επίσης τις απαντήσεις στις ερωτήσεις 226 και 227.

224. Πότε χαρακτηρίζεται μια δραστηριότητα ως «μη οικονομικού χαρακτήρα», σύμφωνα με τους κανόνες της Συνθήκης για την εσωτερική αγορά (άρθρα 49 και 56 της ΣΛΕΕ) και της οδηγίας για τις υπηρεσίες;

Από τη νομολογία του Δικαστηρίου συνάγεται ότι οι δραστηριότητες που παρέχονται χωρίς οικονομικό αντάλλαγμα από το κράτος ή για λογαριασμό του κράτους, στο πλαίσιο της αποστολής του στον κοινωνικό τομέα, για παράδειγμα, δεν συνιστούν οικονομική δραστηριότητα σύμφωνα με τους κανόνες της Συνθήκης για την εσωτερική αγορά και της οδηγίας για τις υπηρεσίες²⁰⁴.

Παραδείγματα:

- Υπηρεσίες που παρέχονται από έναν οργανισμό στα πλαίσια ενός καθεστώτος υποχρεωτικής ασφάλισης (όπως η πληρωμή αποζημίωσης σε περίπτωση φυσικών καταστροφών)²⁰⁵.
- Παρεχόμενα μαθήματα στο πλαίσιο του εθνικού εκπαιδευτικού συστήματος²⁰⁶ ή σε ίδρυμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης χρηματοδοτούμενο κατά κύριο λόγο με κρατικά κεφάλαια²⁰⁷.

225. Υπόκεινται οι κοινωνικές υπηρεσίες που δεν καλύπτονται από την οδηγία για τις υπηρεσίες στους κανόνες της Συνθήκης για την εσωτερική αγορά;

Η εξαίρεση στο άρθρο 2 παράγραφος 2 στοιχείο ι) της οδηγίας για τις υπηρεσίες καλύπτει τις κοινωνικές υπηρεσίες που αφορούν την κοινωνική στέγη, τη μέριμνα του παιδιού και τη στήριξη οικογενειών και ατόμων που βρίσκονται μόνιμως ή προσωρινώς σε ένδεια, οι οποίες παρέχονται από το ίδιο το κράτος (σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο), από παρόχους που ενεργούν για λογαριασμό του κράτους ή από αναγνωρισμένες από το κράτος φιλανθρωπικές οργανώσεις.

Οι υπηρεσίες που εξαιρούνται από το πεδίο της οδηγίας για τις υπηρεσίες συνεχίζουν, στο βαθμό που αποτελούν οικονομικές δραστηριότητες, να εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των κανόνων της Συνθήκης, ιδίως των κανόνων για την ελευθερία εγκατάστασης και την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών (άρθρα 49 και 56 της ΣΛΕΕ). Τα εθνικά μέτρα για τη ρύθμιση των υπηρεσιών που εξαιρούνται από την οδηγία για τις υπηρεσίες μπορούν, κατά συνέπεια, να αποτελέσουν αντικείμενο εκτίμησης της συμβατότητάς τους με το κοινοτικό δίκαιο από τον εθνικό δικαστή ή από το Δικαστήριο, ιδίως βάσει των άρθρων 49 και 56 της Συνθήκης. Οι στόχοι στον τομέα της κοινωνικής

²⁰⁴ Υπόθεση C-109/92 *Wirth*.

²⁰⁵ Στην απόφασή του στην υπόθεση C-355/00 *Freskot*, το Δικαστήριο έκρινε ότι οι καταβαλλόμενες εισφορές σε αυτό τον οργανισμό δεν συνιστούν οικονομική αντιπαροχή των υπηρεσιών εάν, ιδίως, αυτές επιβλήθηκαν κατά κύριο λόγο από τον νομοθέτη και το επίπεδο των παρεχόμενων παροχών από τον ασφαλιστή και το σύστημα πληρωμής αυτών των παροχών έχουν κανονιστεί από τον νομοθέτη.

²⁰⁶ Στην απόφασή του στην υπόθεση C-263/86 *Humbel*, το Δικαστήριο προβάλλει, αφενός, το γεγονός ότι το κράτος, θεσπίζοντας και διατηρώντας ένα εθνικό εκπαιδευτικό σύστημα δεν έχει την πρόθεση να ασκήσει αμειβόμενες δραστηριότητες, αλλά εκπληρώνει την αποστολή του στον κοινωνικό, πολιτιστικό και εκπαιδευτικό τομέα έναντι του πληθυσμού του. Από την άλλη πλευρά, το εν λόγω σύστημα, κατά κανόνα, χρηματοδοτείται από τον δημόσιο προϋπολογισμό και όχι από τους μαθητές ή τους γονείς τους. Το Δικαστήριο πρόσθεσε ότι η φύση της δραστηριότητας αυτής δεν επηρεάζεται από το γεγονός ότι οι μαθητές ή οι γονείς τους ορισμένες φορές υποχρεούνται να καταβάλουν ορισμένες εισφορές ή δίδατρα ώστε να συμβάλουν σε κάποιο βαθμό στις δαπάνες λειτουργίας του συστήματος.

²⁰⁷ Στην προαναφερθείσα Απόφαση *Wirth*, το Δικαστήριο πράγματι αποφάνθηκε ότι το σκεπτικό του στην προαναφερθείσα Απόφαση *Humbel* ίσχυε επίσης για τα μαθήματα που παραδίδονται σε ένα ανώτατο εκπαιδευτικό ίδρυμα, η χρηματοδότηση του οποίου εξασφαλίζεται, σε μεγάλο βαθμό, από κρατικούς πόρους.

πολιτικής μπορούν να αιτιολογήσουν την εφαρμογή μέτρων για την κανονιστική ρύθμιση του τομέα κοινωνικών υπηρεσιών, εφόσον τα μέτρα αυτά αντιστοιχούν στους επιδιωκόμενους στόχους. Βλ. επίσης την απάντηση στις ερωτήσεις 226 και 227.

226. Μπορούν οι στόχοι κοινωνικής πολιτικής να αιτιολογήσουν την εφαρμογή μέτρων κανονιστικής ρύθμισης του τομέα των κοινωνικών υπηρεσιών;

Σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου, τα κράτη μέλη έχουν τη διακριτική ευχέρεια να καθορίζουν τους στόχους της κοινωνικής πολιτικής τους και, ενδεχομένως, να ορίζουν με ακρίβεια το επίπεδο της επιδιωκόμενης προστασίας. Ωστόσο, τα περιοριστικά μέτρα που εφαρμόζουν πρέπει να πληρούν τους όρους που προβλέπονται στη νομολογία του Δικαστηρίου όσον αφορά την αναλογικότητα. Οι περιορισμοί στις ελευθερίες της εσωτερικής αγοράς πρέπει να εκτιμώνται με βάση τους επιδιωκόμενους στόχους από τις αρμόδιες αρχές του συγκεκριμένου κράτους και το επίπεδο προστασίας που προτίθενται να εξασφαλίσουν.

Η νομολογία προσδιόρισε ορισμένους «επιτακτικούς λόγους γενικού συμφέροντος» που αποτελούν στόχους οι οποίοι επιτρέπουν στα κράτη μέλη να αιτιολογήσουν περιορισμούς στις ελευθερίες της εσωτερικής αγοράς (ενδεικτικά, στόχοι κοινωνικής πολιτικής, προστασία των αποδεκτών των υπηρεσιών, προστασία των καταναλωτών κλπ.). Γενικά, από την τρέχουσα νομολογία του Δικαστηρίου συνάγεται ότι λόγοι κοινωνικής προστασίας μπορούν να δικαιολογήσουν περιορισμούς των θεμελιωδών ελευθεριών, στο βαθμό που θα μπορούσε να θεωρηθεί απαράδεκτο το να επιτραπεί η αποκόμιση ιδιωτικών κερδών από την αδυναμία των αποδεκτών των υπηρεσιών²⁰⁸. Πάντως, κάθε μέτρο πρέπει να είναι σε θέση να εγγυηθεί την επίτευξη ενός ή περισσότερων θεμιτών στόχων τους οποίους επικαλείται το συγκεκριμένο κράτος μέλος και να μην υπερβαίνει το αναγκαίο για την επίτευξη ενός τέτοιου στόχου.

Έτσι, για παράδειγμα, σύμφωνα με τη Συνθήκη και την οδηγία για τις υπηρεσίες (όσον αφορά τις υπηρεσίες που προβλέπονται σε αυτήν), τα καθεστάτα προηγούμενης άδειας για την άσκηση μιας δραστηριότητας μπορούν να διατηρηθούν, υπό τον όρο ότι δεν προκαλούν διακρίσεις, ότι επιδιώκουν ένα στόχο γενικού συμφέροντος, είναι πράγματι προσαρμοσμένα για την επίτευξη του εν λόγω στόχου και, τέλος, ότι ο στόχος τον οποίο επιδιώκουν δεν μπορεί να επιτευχθεί με άλλα λιγότερο δεσμευτικά μέτρα. Στον κοινωνικό τομέα, το Δικαστήριο έκρινε ότι οι στόχοι κοινωνικής πολιτικής αποτελούν «επιτακτικούς λόγους γενικού συμφέροντος» που μπορούν να αιτιολογήσουν την εφαρμογή του καθεστώτος αδειών ή άλλων μέτρων ρύθμισης της αγοράς, εφόσον τα εν λόγω καθεστάτα ή μέτρα αναλογούν στους επιδιωκόμενους στόχους.

227. Μπορούν τα κράτη μέλη να αποφασίζουν να περιορίσουν την παροχή συγκεκριμένων κοινωνικών υπηρεσιών σε φορείς παροχής μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα;

Από τη νομολογία του Δικαστηρίου συνάγεται ότι, σύμφωνα με την κλίμακα αξιών του κάθε κράτους μέλους, και βάσει της διακριτικής ευχέρειας την οποία διαθέτουν, είναι θεμιτό το να αναθέσει ένα κράτος μέλος την άσκηση ορισμένων δραστηριοτήτων, για παράδειγμα, σε δημόσιους ή φιλανθρωπικούς οργανισμούς²⁰⁹. Κάθε μέτρο προς την κατεύθυνση αυτή πρέπει, ωστόσο, να είναι σε θέση να εγγυηθεί την επίτευξη ενός ή περισσότερων νόμιμων στόχων τους οποίους επικαλείται το εν λόγω κράτος μέλος και να μην υπερβαίνει το απολύτως αναγκαίο για την επίτευξη αυτού του στόχου. Εξάλλου, μια εθνική νομοθεσία μπορεί να εγγυηθεί την επίτευξη του επιδιωκόμενου στόχου μόνον

²⁰⁸ Βλ. απόφαση στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-447/08 και C-448/08 για τα τυχερά παιχνίδια μέσω του διαδικτύου.

²⁰⁹ Βλ. απόφαση στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-447/08 και 448/08, σκέψη 43, προαναφερθείσα. Βλ. επίσης προμνημονευθείσα υπόθεση C-70/95 *Sodemare SA v Regione Lombardia*, Συλλογή 1997, σ. I-3395.

αν αντανακλά αυθεντικά μια προσπάθεια να επιτευχθεί με συνεκτικό και συστηματικό τρόπο. Σε κάθε περίπτωση, οι περιορισμοί αυτοί πρέπει να εφαρμόζονται χωρίς διακρίσεις.

7 ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΤΙΣ ΥΓΟΣ ΚΑΙ ΙΔΙΩΣ ΣΤΙΣ ΚΥΚΩ ΤΗΣ ΟΔΗΓΙΑΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

228. Ποιες υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας για τις υπηρεσίες;

Οι υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος (ΥΓΟΣ) καλύπτονται από την οδηγία για τις υπηρεσίες, εάν δεν εξαιρούνται ρητά από το πεδίο εφαρμογής της (όπως οι υπηρεσίες μεταφορών, οι υγειονομικές υπηρεσίες, ορισμένες κοινωνικές υπηρεσίες, οι υπηρεσίες και δίκτυα ηλεκτρονικών επικοινωνιών και οι οπτικοακουστικές υπηρεσίες). Οι κοινωνικές υπηρεσίες εξαιρούνται εν μέρει: καλύπτονται από την οδηγία όταν παρέχονται από ιδιωτικούς φορείς εκμετάλλευσης που δεν ορίστηκαν από το κράτος, αλλά εξαιρούνται όταν παρέχονται από το κράτος, από παρόχους εξουσιοδοτημένους από το κράτος ή από φιλανθρωπικούς οργανισμούς αναγνωρισμένους από το κράτος.

Για τις υπόλοιπες ΥΓΟΣ που δεν έχουν εξαιρεθεί από το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας για τις υπηρεσίες, η οδηγία περιέχει ένα σύνολο «διασφαλίσεων» με σκοπό να μπορούν τα κράτη μέλη να λαμβάνουν πλήρως υπόψη, κατά τη μεταφορά της οδηγίας στο εθνικό τους δίκαιο, τις ιδιαιτερότητες αυτών των τομέων. Τα κράτη μέλη οφείλουν, συνεπώς, να διατηρήσουν σε ισχύ τους εθνικούς κανόνες που πλαισιώνουν τους εν λόγω τομείς, παραδείγματος χάρι για να εγγυηθούν την παροχή υπηρεσιών υψηλής ποιότητας.

Καταρχήν, οι διατάξεις της οδηγίας σχετικά με την ελευθερία εγκατάστασης επιτρέπουν στα κράτη μέλη να λαμβάνουν υπόψη τις ιδιαιτερότητες των ΥΓΟΣ. Ειδικότερα, η επανεξέταση και αξιολόγηση από τα κράτη μέλη ορισμένων απαιτήσεων βάσει του εθνικού δικαίου, σύμφωνα με την οδηγία, δεν πρέπει να παρακωλύει την εκπλήρωση της ειδικής αποστολής που ανατέθηκε στις ΥΓΟΣ (άρθρο 15 παράγραφος 4). Επιπλέον, κατ' εφαρμογή των άρθρων 9 έως 13, τα κράτη μέλη έχουν δικαίωμα να διατηρούν σε ισχύ συστήματα αδειοδότησης που διέπουν την πρόσβαση και την άσκηση δραστηριότητας παροχής υπηρεσίας (περιλαμβανομένων των ΥΓΟΣ) σε όλες τις περιπτώσεις κατά τις οποίες οι εν λόγω άδειες δεν εισάγουν διακρίσεις, δικαιολογούνται από μία επιτακτική ανάγκη δημοσίου συμφέροντος και έχουν αναλογικό χαρακτήρα.

Δεύτερον, η οδηγία ορίζει ότι η ρήτρα ελεύθερης παροχής υπηρεσιών που προβλέπεται στο άρθρο 16 δεν εφαρμόζεται στις ΥΓΟΣ (κατ' εφαρμογή ρητής παρέκκλισης που προβλέπει το άρθρο 17).

Γενικά, οι προσπάθειες εφαρμογής από τα κράτη μέλη αποδεικνύουν ότι η οδηγία ευνοεί τον εκσυγχρονισμό των οικονομιών μας, και είναι προς όφελος τόσο των παρόχων υπηρεσιών όσο και των καταναλωτών. Κατά το στάδιο της εφαρμογής, η Επιτροπή δεν εντόπισε ιδιαίτερα προβλήματα σε σχέση με την εφαρμογή της οδηγίας στις ΥΓΟΣ.

Στον κατωτέρω δικτυακό τόπο παρέχονται πληροφορίες σχετικά με τους νόμους που εξέδωσαν τα κράτη μέλη για την εφαρμογή της οδηγίας για τις υπηρεσίες και συνδέσμους με τις διάφορες νομοθετικές πράξεις, όταν θα είναι διαθέσιμες:

http://ec.europa.eu/internal_market/services/services-dir/documents_en.htm

229. Ποιες κοινωνικές υπηρεσίες έχουν εξαιρεθεί από την Οδηγία για τις υπηρεσίες και πότε εφαρμόζονται οι διατάξεις της Οδηγίας σε αυτές τις κοινωνικές υπηρεσίες;

Ορισμένες κοινωνικές υπηρεσίες έχουν εξαιρεθεί από το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας για τις υπηρεσίες. Η εξαίρεση που προβλέπεται στο άρθρο 2 παράγραφος 2 στοιχείο ι) της οδηγίας για τις υπηρεσίες δεν καλύπτει όλες τις κοινωνικές υπηρεσίες αλλά μόνον τις κοινωνικές υπηρεσίες που αφορούν την κοινωνική στέγη, τη μέριμνα του παιδιού και τη στήριξη των οικογενειών και των ατόμων που βρίσκονται μονίμως ή προσωρινά σε ένδεια, οι οποίες παρέχονται από το κράτος (σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο), από φορείς παροχής για λογαριασμό του κράτους ή από φιλανθρωπικές οργανώσεις αναγνωρισμένες από το κράτος. Εφόσον η διάταξη αυτή συνιστά παρέκκλιση από τον γενικό κανόνα, η παρέκκλιση πρέπει, κατά πάγια νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου, να ερμηνεύεται συσταλτικά.

Αφετέρου, οι κοινωνικές υπηρεσίες που δεν καλύπτονται από το άρθρο 2 παράγραφος 2 στοιχείο ι) της οδηγίας (για παράδειγμα, οι υπηρεσίες μέριμνας του παιδιού που δεν παρέχονται από κανέναν από τους προαναφερθέντες παρόχους) υπόκεινται στο κανονιστικό πλαίσιο που θέσπισε η οδηγία για τις υπηρεσίες.

Ως προς αυτό, πρέπει να τονιστεί ότι η οδηγία περιέχει ένα σύνολο διατάξεων που αναγνωρίζουν και λαμβάνουν υπόψη την ιδιαιτερότητα των κοινωνικών υπηρεσιών οι οποίες δεν εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής της. Ενδεικτικά, η οδηγία δεν αμφισβητεί τη δυνατότητα των κρατών μελών να πλαισιώνουν την πρόσβαση και την άσκηση των εν λόγω υπηρεσιών, ώστε να εγγυώνται την ποιότητά τους. Σύμφωνα με τα άρθρα 9 έως 13 της οδηγίας, τα κράτη μέλη μπορούν να διατηρούν τα συστήματα αδειοδότησης που διέπουν την πρόσβαση και την άσκηση δραστηριοτήτων, εφόσον τα εν λόγω συστήματα δεν προκαλούν διακρίσεις, είναι αιτιολογημένα και αναλογικά. Όσον αφορά τις κοινωνικές υπηρεσίες που καλύπτονται από την οδηγία και αποτελούν ΥΓΟΣ, εξαιρούνται (δυνάμει του άρθρου 17 της οδηγίας) της ρήτρας σχετικά με την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών που προβλέπεται στο άρθρο 16 της οδηγίας. Τέλος, πρέπει να διευκρινιστεί ότι η οδηγία δεν αναφέρεται στη χρηματοδότηση των κοινωνικών υπηρεσιών. Η οδηγία δεν εξετάζει τις χορηγούμενες από τα κράτη μέλη ενισχύσεις οι οποίες εμπίπτουν στους κανόνες ανταγωνισμού (βλ. τμήμα για τις κρατικές ενισχύσεις). Ειδικότερα, δεν αναφέρεται στα κριτήρια πρόσβασης στη δημόσια χρηματοδότηση, ούτε στα ποιοτικά πρότυπα που πρέπει να τηρούνται για είσπραξη δημόσιας χρηματοδότησης (βλ. σχετικά τις αιτιολογικές σκέψεις 10, 17 και 28 της οδηγίας).

230. Μπορούν τα κράτη μέλη, στο πλαίσιο της εφαρμογής της οδηγίας για τις υπηρεσίες, να διατηρούν καθεστώς αδειοδότησης για κοινωνικές υπηρεσίες;

Το άρθρο 9 της οδηγίας για τις υπηρεσίες επιβάλλει στα κράτη μέλη να επανεξετάζουν τη νομοθεσία τους, ώστε να εντοπίζουν τα συστήματα αδειοδότησης σχετικά με την πρόσβαση και την άσκηση μιας δραστηριότητας υπηρεσιών. Όταν ένας νόμος απαιτεί να λάβει απόφαση η αρμόδια αρχή πριν μπορέσει ο πάροχος να αποκτήσει πρόσβαση ή να ασκήσει δραστηριότητα που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας, αυτό είναι στην πράξη σύστημα αδειοδότησης που πρέπει να αξιολογηθεί με βάση την οδηγία. Για κάθε εντοπισμένο σύστημα (και τις διαδικασίες του), το κράτος μέλος οφείλει κατά τη διάρκεια της περιόδου εφαρμογής να διενεργήσει αξιολόγηση με βάση τους κανόνες που θεσπίστηκαν στα άρθρα 9 έως 13 της οδηγίας. Έτσι, όλα τα συστήματα αδειοδότησης σχετικά με την πρόσβαση ή την άσκηση μιας δραστηριότητας υπηρεσιών που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας για τις υπηρεσίες πρέπει να αποτελέσουν αντικείμενο αξιολόγησης στο πλαίσιο της μεταφοράς της εν λόγω οδηγίας, βάσει της αρχής της αμεροληψίας, της ύπαρξης ή μη επιτακτικών λόγων γενικού συμφέροντος και κατά περίπτωση, της αναλογικότητας των υπό εξέταση μέτρων.

Ανάλογα με το αποτέλεσμα της αξιολόγησης, τα κράτη μέλη όφειλαν να καταργήσουν τα συστήματα αδειοδότησης που δεν συνάδουν με το άρθρο 9 ή να τα αντικαταστήσουν με λιγότερο δεσμευτικά και συμβατά με τις διατάξεις της οδηγίας μέτρα.

Εξάλλου, πρέπει να σημειωθεί ότι τα συστήματα αδειοδότησης που εξαιρούνται από τις διατάξεις της οδηγίας για τις υπηρεσίες εξακολουθούν να εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των κανόνων της Συνθήκης, και ιδίως των κανόνων για την ελευθερία εγκατάστασης και την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών (άρθρα 49 και 56 της ΣΛΕΕ). Κατά συνέπεια, εξακολουθούν να αποτελούν αντικείμενο αξιολόγησης της συμβατότητάς τους με το δίκαιο της Ένωσης από τον εθνικό δικαστή ή από το Δικαστήριο, ιδίως όσον αφορά τα προαναφερθέντα άρθρα 49 και 56 της Συνθήκης. Βλ. επίσης την απάντηση στις ερωτήσεις 225 και 230.

231. Όταν το ίδιο σύστημα αδειοδότησης εφαρμόζεται συγχρόνως σε υπηρεσίες που εξαιρούνται από το πεδίο και σε υπηρεσίες που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας, υπόκειται το σύστημα αυτό στις διατάξεις της Οδηγίας; Εάν ναι, οφείλει το κράτος μέλος να θεσπίσει χωριστά συστήματα αδειοδότησης για τις εξαιρούμενες και για τις καλυπτόμενες από την οδηγία υπηρεσίες;

Όταν το ίδιο σύστημα αδειοδότησης εφαρμόζεται συγχρόνως σε υπηρεσίες που εξαιρούνται του πεδίου εφαρμογής της οδηγίας και σε υπηρεσίες που περιλαμβάνονται σε αυτό, το εν λόγω σύστημα υπάγεται στις διατάξεις της οδηγίας.

Πάντως, η οδηγία δεν επιβάλλει στο κράτος μέλος να θεσπίσει χωριστά συστήματα αδειοδότησης, αναλόγως για το αν πρόκειται για υπηρεσίες που εμπίπτουν ή όχι στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας, ούτε απαγορεύει σε ένα κράτος μέλος να προβλέψει χωριστά συστήματα. Από την άποψη της οδηγίας, το ουσιώδες είναι να εξασφαλίζει το κράτος μέλος ότι τα συστήματα αδειοδότησης σχετικά με υπηρεσίες που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας είναι σύμφωνα με αυτή την τελευταία (για περισσότερες λεπτομέρειες βλ. απάντηση στην ερώτηση 230).

232. Εφαρμόζεται το άρθρο 2 παράγραφος 2 στοιχείο ι) της Οδηγίας για τις υπηρεσίες στις κοινωνικές υπηρεσίες σε σχέση βρεφονηπιακούς και παιδικούς σταθμούς, οι οποίες παρέχονται από φορείς για λογαριασμό του κράτους ή τοπικές αρχές ή οποιονδήποτε άλλο φορέα που έχει λάβει εντολή για τον σκοπό αυτό;

Οι κοινωνικές υπηρεσίες σχετικά με τους βρεφονηπιακούς και παιδικούς σταθμούς προβλέπονται στην εξαίρεση του άρθρου 2 παράγραφος 2 στοιχείο ι) της οδηγίας για τις υπηρεσίες, στον βαθμό που παρέχονται από το ίδιο το κράτος (σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο), από παρόχους για λογαριασμό του κράτους ή από φιλανθρωπικές οργανώσεις αναγνωρισμένες από το κράτος.

Οι κοινωνικές υπηρεσίες σχετικά με τους βρεφονηπιακούς και παιδικούς σταθμούς που παρέχονται από φορείς που δεν ενεργούν για λογαριασμό του κράτους δεν εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας. Βλ. επίσης απάντηση στην ερώτηση 229.

233. Το άρθρο 2 παράγραφος 2 στοιχείο ι) της Οδηγίας για τις υπηρεσίες ορίζει ότι οι κοινωνικές υπηρεσίες πρέπει να παρέχονται από το «κράτος» ή από «φορείς παροχής για λογαριασμό του κράτους». Τι ακριβώς καλύπτει η έννοια «κράτος» σε αυτό το πλαίσιο;

Καταρχάς πρέπει να επισημανθεί ότι σκοπός του άρθρου 2 παράγραφος 2 στοιχείο ι) της οδηγίας για τις υπηρεσίες είναι να οριοθετήσει την έκταση μιας εξαίρεσης από το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας για ορισμένες κοινωνικές υπηρεσίες. Εφόσον πρόκειται για παρέκκλιση από τον γενικό κανόνα, η παρέκκλιση αυτή, κατά πάγια νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου, πρέπει να ερμηνευτεί με συσταλτικό τρόπο.

Σύμφωνα με το άρθρο 2 παράγραφος 2 στοιχείο ι) ορισμένες κοινωνικές υπηρεσίες, (τόσο εκείνες που παρέχονται από το «κράτος» όσο και εκείνες που παρέχονται από «παρόχους για λογαριασμό του κράτους») έχουν εξαιρεθεί από το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας. Σύμφωνα με την αιτιολογική σκέψη 27 της οδηγίας, η έννοια του κράτους, σύμφωνα με το άρθρο 2 παράγραφος 2 στοιχείο ι) της οδηγίας για τις υπηρεσίες, δεν περιλαμβάνει μόνο την κεντρική διοίκηση του κράτους, αλλά επίσης όλες τις περιφερειακές και τοπικές αρχές. Πάροχος εντεταλμένος από το κράτος, κατά την έννοια της οδηγίας, είναι ένα φυσικό ή νομικό πρόσωπο του δημόσιου ή ιδιωτικού τομέα, στο οποίο το κράτος έχει αναθέσει την υποχρέωση παροχής μιας συγκεκριμένης υπηρεσίας αντί να την παρέχει άμεσα το ίδιο. Κατά συνέπεια, για να εφαρμοστεί η εξαίρεση που προβλέπεται στην οδηγία, δεν έχει καθοριστική σημασία το ζήτημα κατά πόσον πρόκειται για κοινωνική υπηρεσία που παρέχεται από το κράτος ή από δημόσιο οργανισμό στον οποίο έχει ανατεθεί η υποχρέωση ρητά από το κράτος και για λογαριασμό του κράτους να παρέχει την εν λόγω υπηρεσία, για παράδειγμα με νόμο.

234. Τι καλύπτει η έννοια «πάροχοι για λογαριασμό του κράτους» (άρθρο 2 παράγραφος 2 στοιχείο ι);

Η Επιτροπή έχει την άποψη ότι, για να θεωρηθεί ένας φορέας παροχής ως «πάροχος για λογαριασμό του κράτους» σύμφωνα με το άρθρο 2 παράγραφος 2 στοιχείο ι), ο εν λόγω πάροχος πρέπει να έχει υποχρέωση να παρέχει την υπηρεσία που του ανέθεσε το κράτος. Ένας πάροχος στον οποίο έχει ανατεθεί η υποχρέωση παροχής μιας υπηρεσίας, παραδείγματος χάρη βάσει δημόσιας σύμβασης ή μέσω σύμβασης παραχώρησης υπηρεσιών, μπορεί να θεωρηθεί ως πάροχος «για λογαριασμό του κράτους» σύμφωνα με την οδηγία για τις υπηρεσίες. Αυτό ισχύει επίσης για κάθε άλλου είδους μέτρο που λαμβάνει το κράτος, υπό τον όρο ότι ένα τέτοιο μέτρο περιλαμβάνει μια υποχρέωση για τον εν λόγω πάροχο να παρέχει την υπηρεσία.

235. Είναι η έννοια του «παρόχου για λογαριασμό του κράτους», όπως ορίζεται στην οδηγία για τις υπηρεσίες (άρθρο 2 παράγραφος 2 στοιχείο ι)), ταυτόσημη με την έννοια της «πράξης ανάθεσης» κατά την έννοια του άρθρου 106 παράγραφος 2 της ΣΛΕΕ και σύμφωνα με τη δέσμη κανόνων για τις ΥΓΟΣ;

Βλ. απάντηση στην ερώτηση 51.

236. Συνιστά πράξη ανάθεσης κατά την έννοια της οδηγίας για τις υπηρεσίες: μια επίσημη απόφαση περιφερειακής δημόσιας αρχής η οποία ορίζει μια κοινωνική υπηρεσία επαγγελματικής κατάρτισης γενικού συμφέροντος και αναθέτει τη διαχείρισή της σε μία ή περισσότερες επιχειρήσεις επαγγελματικής κατάρτισης μέσω σύμβασης παραχώρησης υπηρεσίας, με τη χορήγηση αντιστάθμισης για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας;

Όταν με επίσημη απόφαση μιας περιφερειακής δημόσιας αρχής ανατίθεται σε μια επιχείρηση παροχής κατάρτισης, με σύμβαση παραχώρησης υπηρεσιών, η διαχείριση μιας κοινωνικής υπηρεσίας κοινής ωφελείας επαγγελματικής εκπαίδευσης, αυτή δεν μπορεί να θεωρηθεί ως «πάροχος για λογαριασμό του κράτους», σύμφωνα με το προαναφερθέν άρθρο 2 παράγραφος 2 στοιχείο ι), παρά μόνο στο βαθμό που η εν λόγω επιχείρηση έχει την υποχρέωση να παράσχει μια τέτοια υπηρεσία. Πρόκειται για ανάλυση που πρέπει να γίνεται κατά περίπτωση, βάσει των συγκεκριμένων περιστάσεων κάθε συγκεκριμένης περίπτωσης.

Εξάλλου, σύμφωνα με το άρθρο 2 παράγραφος 2 στοιχείο ι) της οδηγίας, σε συνδυασμό με την αιτιολογική σκέψη 27 της εν λόγω οδηγίας, η υπηρεσία επαγγελματικής εκπαίδευσης που παρέχεται από έναν πάροχο για λογαριασμό του κράτους δεν θα μπορεί να θεωρηθεί ως υπηρεσία που εξαιρείται από το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας για τις

υπηρεσίες παρά μόνον αν πληροί τους όρους που διευκρινίζονται στην αιτιολογική σκέψη 27 της οδηγίας, δηλαδή προορίζεται για τη στήριξη προσώπων τα οποία «μόνιμα ή προσωρινά, έχουν ιδιαίτερη ανάγκη, λόγω της ανεπάρκειας του οικογενειακού τους εισοδήματος ή της πλήρους ή μερικής έλλειψης αυτονομίας» και όσων «κινδυνεύουν με κοινωνικό αποκλεισμό», όπως για παράδειγμα, οι άνεργοι.

Τέλος, πρέπει να σημειωθεί ότι οι υπηρεσίες που εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας για τις υπηρεσίες συνεχίζουν σε κάθε περίπτωση να εμπίπτουν στους κανόνες της ΣΛΕΕ, και ιδίως τους κανόνες για την ελευθερία εγκατάστασης και την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών (άρθρα 49 και 56 της ΣΛΕΕ). Βλ. σχετικά την απάντηση στην ερώτηση 226. Όσον αφορά την εφαρμογή των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις σε αυτού του είδους την πράξη, βλ. απάντηση στην ερώτηση 52.

237. Τι καλύπτει η έννοια «φιλανθρωπικές οργανώσεις αναγνωρισμένες από το κράτος» που αναφέρεται στο άρθρο 2 παράγραφος 2 στοιχείο ι) της οδηγίας για τις υπηρεσίες;

Καταρχήν πρέπει να τονιστεί ότι η έννοια αυτή συνδέεται με την οδηγία για τις υπηρεσίες και κατά συνέπεια η ερμηνεία της δεν εξαρτάται άμεσα από τις ισχύουσες έννοιες στα εθνικά δίκαια των κρατών μελών ούτε σε άλλα κείμενα της Ένωσης. Πράγματι, ο ορισμός αυτός στοχεύει αποκλειστικά στο να προσδιορίσει ορισμένους φορείς οι υπηρεσίες των οποίων μπορούν να εξαιρεθούν από το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας για τις υπηρεσίες, σύμφωνα με το άρθρο 2 παράγραφος 2 στοιχείο ι), δηλαδή οι κοινωνικές υπηρεσίες που σχετίζονται με την κοινωνική στέγαση, την παιδική μέριμνα και τη στήριξη των οικογενειών και των ατόμων που έχουν μόνιμα ή προσωρινά ανάγκη, οι οποίες παρέχονται από φιλανθρωπικές οργανώσεις αναγνωρισμένες από το κράτος.

Έτσι, σύμφωνα με την οδηγία για τις υπηρεσίες, η έννοια των «αναγνωρισμένων από το κράτος φιλανθρωπικών οργανώσεων» σημαίνει όχι μόνον ότι οι εν λόγω πάροχοι υπηρεσιών δεν έχουν κερδοσκοπικό χαρακτήρα, αλλά και ότι ασκούν δραστηριότητες φιλανθρωπικού χαρακτήρα (που αναγνωρίζονται ειδικά ως φιλανθρωπικές από τις δημόσιες αρχές) υπέρ τρίτων που βρίσκονται σε κατάσταση ανάγκης (δηλαδή όχι για τα μέλη τους). Από αυτό συνάγεται, μεταξύ άλλων, ότι από μόνη της η αναγνώριση του μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα ορισμένων οργανισμών (για παράδειγμα για φορολογικούς σκοπούς) ή ο χαρακτήρας κοινής ωφελείας των εν λόγω δραστηριοτήτων δεν αποτελούν επαρκή κριτήρια για να χαρακτηριστεί ότι ένας οργανισμός εμπίπτει στην έννοια των «αναγνωρισμένων από το κράτος φιλανθρωπικών οργανώσεων». Επίσης, μία απλή έγκριση εκ μέρους του κράτους δεν μπορεί να θεωρηθεί επαρκές κριτήριο για να θεωρηθεί ότι ένας οργανισμός εμπίπτει στην έννοια αυτή (και ότι κατά συνέπεια οι δραστηριότητές του εξαιρούνται του πεδίου εφαρμογής της οδηγίας για τις υπηρεσίες).

Αναφερόμενη σε αυτήν την έννοια στο εγχειρίδιο εφαρμογής της²¹⁰, η Επιτροπή παρέθεσε τα ακόλουθα παραδείγματα φιλανθρωπικών οργανώσεων κατά την έννοια της οδηγίας: «εκκλησίες και εκκλησιαστικές οργανώσεις που εξυπηρετούν σκοπούς φιλανθρωπίας και αγαθοεργίας». Πάντως, ο θρησκευτικός ή μη χαρακτήρας μιας τέτοιας οργάνωσης δεν είναι καθοριστικός για τον ορισμό του πεδίου εξαίρεσης από την οδηγία για τις υπηρεσίες για τις κοινωνικές υπηρεσίες. Έπεται ότι οι υπηρεσίες που παρέχονται από μια οργάνωση ο φιλανθρωπικός χαρακτήρας της οποίας έχει αναγνωριστεί από το κράτος, εξαιρούνται από την οδηγία για τις υπηρεσίες σύμφωνα με το άρθρο 2, παράγραφος 2 στοιχείο ι), ανεξάρτητα από το αν η εν λόγω οργάνωση είναι θρησκευτικού ή μη χαρακτήρα.

²¹⁰ Οδηγός σχετικά με τη μεταφορά της οδηγίας για τις υπηρεσίες που διατίθεται στο δικτυακό τόπο: http://ec.europa.eu/internal_market/services/services-dir/documents_en.htm.